

RADVILIŠKIO BIBLIOTEKOS KELIAS 1937–2011

*Radviliškio bibliotekos kelias
1937–2011*

2011 Radviliškis

UDK 027.022 (474.5) (091)

K2-79

Leidėja – Radviliškio rajono savivaldybės viešoji biblioteka

Knyga parengta minint Radviliškio viešosios bibliotekos 75-ąsias metines

Leidybai panaudotos lėšos, kurias Radviliškio viešoji biblioteka pagal savo parengtą projektą gavo iš Radviliškio rajono savivaldybės administracijos

Nuotraukos – iš Radviliškio viešosios bibliotekos archyvo

ISBN 978-609-8034-10-3

Išlauktos sutiktuvės

Seniai ir ilgaiėjome į šios knygos sutiktuvių dieną. Kasmet storėjo kaupiamos medžiagos apie mūsų biblioteką aplankai, gausėjo dokumentinių nuotraukų, prisiminimų, spaudos leidinių iškarpų... Visa tai savaime prašėsi į atskirą leidinį, kuris įamžintų rajono bibliotekininkystės kelią, raidą, pasiekimus, kasdienius darbus, šventes, tradicijas, šioje sferoje dirbusius ir dirbančius žmones, jų siekius, indėlį į bendrą kultūros aruodą.

Ir štai... Simboliška, kad šią knygą sutinkame minėdami Radviliškio bibliotekos įkūrimo 75-ąsias metines. Tai tarsi savotiška, talpi rajono bibliotekų, jų visų kartų darbuotojų ataskaita. Tarsi įvertinimas, liudijantis, koks reikšmingas tas ilgametis knygos šviesos kelias šimtams ir tūkstančiams krašto skaitytojų. Tarsi pagrindas vilčiai, kad jis išliks bendroje rajono istorijoje ir gyvojoje atmintyje.

Nesiekėme lyginti ar priešpastatyti ankstyvuosius, pradinius savo bibliotekos darbo metus ir šiandieninius. Ne tos buvo, yra sąlygos, aplinkybės, ne tie uždaviniai. Norėjome išryškinti kita: kad visais laikais šios įstaigos veržėsi būti kultūros židiniais, turtinti žmogaus dvasinį pasaulį, plėsti jo akiratį. Todėl net ir nūdienos informacinių technologijų amžiuje jos yra nepakeičiamos, kaip ir pačios knygos.

Per savo gyvavimo dešimtmečius radviliškiečių biblioteka pasikeitė neatpažįstamai. Vien ko vertos nesena jos renovacija, per trejus paskutinius metus įsibėgėjusi modernizacija, pažanga, įdiegtos naujos technologijos, įgyvendinti nauji projektai. Ši veikla vertinama savyvaldybėje, regione, šalyje, biblioteka minima tarp geriausiųjų, yra nuolat gausiai lankoma svečių, mėgstama radviliškiečių. Ar begali būti iškalbingesnė nueito kelio prasmė, įtikinamesnis jame sudėtų pastangų įrodymas ir džiugesnis atpildas?

Ši knyga ir yra apie tai, apie mus visus ir apie amžiną, neslopstantį knygos, skaitymo alkį. Tebus ji Jums kaip priminimas, prisiminimas, kaip bičiuliškas gidas ir pašnekovas iš praeities, per nūdieną, į ateitį.

Aldona Januševičienė,
Radviliškio viešosios bibliotekos direktorė

Pratarmė

Sakoma, kad biblioteka yra vertybių lobynas. Jis nuolat dosniai atvertas, kad padėtų augti žmogui, gausinti žinias, kad įtvirtintų kilniausius idealus. Tas lobynas jungia mus su pasauliu, padeda koja kojon žengti su gyvenimu, kartu neprarandant ryšio su praeitimi, išsaugant kultūros paveldą, savitumą.

75 metus tų vertybių sklaidos keliu eina Radviliškio viešoji biblioteka. Įveiktoje atkarpoje įspaustos bibliotekininkų pėdos, palikta ryški daugelio jų pastangų, atsidavimo, širdies šilumos dalis. Buvę ir esantys darbuotojai, skaitytojai, lankytojai, bibliotekos rėmėjai, talkininkai, bičiuliai yra tvirtas pamatas, ant kurio ši knyga šventovė per septynis dešimtmečius tapo šviesos namais, kuris pakylėja naujus sumanymus, viltis, kviečia naujiems darbams ir užmojams. Knyga, biblioteka, žmogus – tai krašto knygnešių ir kitų šviesuolių idėjų tąsa, kilniausia bendrystė, nesuardoma vienovė.

Leidiniu bandoma apžvelgti Radviliškio bibliotekos 75 metų raidą, veiklos kryptis, pasiekimus, čia dirbusių bibliotekininkų indėlį, pateikiama buvusių ir šiandieninių darbuotojų, skaitytojų prisiminimų, kitos dokumentikos. Knygoje atspindima ir kaimo bibliotekų veikla, jose dirbusių bei dirbančių žmonių pastangos bei jų rezultatai.

Sudarant leidinį, naudotasi Radviliškio viešosios bibliotekos archyvine, kraštotyrine medžiaga, metraščiais, aplankais ir kitais dokumentais, taip pat įvairiais spaudiniais bei šiaulių apskrities archyvo fondais. Remdamasis archyvų medžiaga, vertingų duomenų apie bibliotekinės veiklos ištakas apskritai ir Radviliškio krašte pateikė istorikas Zenonas Vasiliauskas. Fotografijos – iš radviliškiečių bibliotekos Informacijos-kraštotyros skyriaus saugomo archyvo. Vertingos medžiagos rasta *Bibliotekos fondo istorijoje*, kurią 1992 metais parengė buvusi ilgametė Radviliškio viešosios bibliotekos Komplektavimo skyriaus vedėja, bibliotekininkė Birutė Vaičiulienė. Svarbus bibliotekos praeities pažinimo šaltinis – jos darbuotojų prisiminimai.

Bibliotekos veikla atspindima chronologiniu pagrindu, bet stengtasi šios įstaigos istorijos nepaversti kronika. Cituojamų šaltinių kalba netaisyta.

Tai – pirmas bandymas aprėpti radviliškiečių bibliotekos nueitą kelią. Todėl visi, kurie skaitys šį leidinį, kurie juo naudosis, tebus atlaidūs sudarytojams, rengėjams, medžiagos pateikėjams, jeigu pasitaikytų klaidų ar netikslumų. Tenorime ateities kartoms išsaugoti Radviliškio bibliotekos istoriją, padėti kiekvienam, kas tuo domisi, kas neabejingas mūsų krašto kultūrai..

Leidėjai

Bibliotekinio darbo ištakos Radviliškio krašte

Nepriklausomos Lietuvos metais Radviliškio krašte, ypač kaimo vietovėse, be Šaulių namų, bažnyčių ir jų parapijų salių, mokyklų, nebuvo jokių kultūros namų ar kitų pastatų kultūriniam darbui organizuoti. Nebuvo ir šio darbo specialistų. Visuomenės kultūrinis gyvenimas plėtojosi pačių vietos gyventojų iniciatyva ir saviraiškos būdu.

Tam tikrą kultūrinę veiklą plėtojo to meto knygynai, nuo kurių, matyt, ir nusidriekė bibliotekų ištakos. Įdomių duomenų apie tai yra sukaupęs ir šios knygos leidėjams pateikęs istorikas Zenonas Vasiliauskas. Remdamasis archyvuose surasta medžiaga, jis rašo: *1919 m. gruodžio 20 dieną ministeris pirmininkas ir švietimo ministras pasirašė įsakymą apie Centrinį valstybės knygyną, kuris buvo prie Švietimo ministerijos. Knygyno funkcijos įsakyje nusakytos taip:*

- Rūpinasi įgyti įvairių Lietuvoje išėjusių senųjų knygų bent po 1 egz., visų naujai išėinančiųjų knygų, spaudinius po 4 egz.
- Renka mokslo ir kitokio turinio knygas, išleistas užsienyje.
- Registruoja ir prižiūri privatus knygų rinkinius, paliktus Lietuvoje be savininkų.
- Sudaro generalinį katalogą, kartoteką visų Lietuvos knygų.

1920 m. liepos 19 d. buvo pasirašytas papildymas apie Centrinį valstybinį knygyną. Įsakyje sakoma, kad Centrinis knygynas steigia savo skyrius. Jie vadinasi vietovės vardu, pvz., Šiaulių centrinis knygynas. Tokių skyrių Lietuvoje buvo įsteigta 13.

Vietos knygynams buvo suteiktos visos funkcijos – sukoncentruoti vietoje esančias knygas, apsaugoti jas nuo sunaikinimo, aprūpinti naujomis knygomis vietos mokyklas, įstaigas ir šiaip visuomenei suteikti galimybę naudotis knygomis. Vietos savivaldybių švietimo-kultūros komisijos turėjo rūpintis knygynų ūkio reikalais, skirti butą, tiekti kurą, šviesą. Nurodyta, kad prie vietos centrinių knygynų gali būti skaitykla.

Bent kiek susipažinus su centrinių valstybės knygynų veikla, galima teigti, kad prieškario Lietuvoje knygynai savo darbo turiniu atliko bibliotekų vaidmenį, nors įsakymuose ir nėra žodžių „bibliotekos“. Manau, galima sakyti, jog iki 1936 m. dokumentuose vartojamas žodis „knygynas“ tolygus bibliotekai.

Tik 1936 metais buvo priimtas Valstybinių viešųjų bibliotekų įstatymas, kuris įsigaliojo nuo tų metų rugsėjo 1 dienos. Įstatymo 12 punkte sakoma, kad Centrinis valstybės knygynas nuo įstatymo įsigaliojimo datos vadinsis Valstybės centrine biblioteka, to knygyno skyriai – valstybinėmis viešosiomis bibliotekomis.

1923 m. sausio 18 d. Šiaulių miesto ir apskrities viršininkas išsiuntė valsčių policijos nuovadų viršininkams raštus su prašymu skubiai suteikti žinių, kokie yra knygynai, skaityklos jų valsčių teritorijoje. Radviliškio valsčiaus nuovados viršininkas pranešė apskrities valdžiai, kad Radviliškyje yra keturi knygynai:

1. Radviliškio parapijos knygynas, neregistruotas, turi 1500 knygų, kunigas Petras Galkys.
2. Radviliškio sionistų draugijos skaitykla, neregistruota, vedėja R. Galdstikaitė, turi 300 knygų žydų kalba.
3. Žydų liaudies mokykla-skaitykla, vedėja Dina Berzukaičė, turi 180 knygų žydų kalba.
4. Žydų liaudies mokyklos skaitykla, neregistruota, vedėjas Motelis Blochas, turi 250 knygų žydų kalba.

Po minėtos registracijos prasidėjo kitas etapas: neregistruoti knygynai, skaityklos turėjo gauti Šiaulių apskrities viršininko įstaigos leidimus.

Kitoje archyvinėje byloje, pavadintoje Apie bibliotekas, knygynus už 1923 metus, yra knygynų, bibliotekų registracijos proceso dokumentai, svarbiausia – turimų knygų sąrašai.

Radviliškio parapijos klebonas S. Sarapas prašė apskrities viršininko išduoti leidimą laikyti parapinį knygyną. Leidimas Nr. 12 laikyti knygyną gautas 1923 m. liepos 17 d. Yra ir Radviliškio žydų bibliotekos prie sionistų sąjungos (Pašto g. 10), prašymas užregistruoti bibliotekas. Prie prašymo pridėtas 303 knygų sąrašas, kuriame nurodytos Henriko Ibseno, Heinricho Heinės, Levo Tolstojaus, Emilio Zolios, Prospero Merimė ir kitų autorių knygos, ypač žydų kalba. Leidimas Nr. 6 gautas 1923 m. gegužės 30 d. Rastas III Radviliškio žydų pradinės mokyklos vedėjos Dinos Berzakaitės prašymas užregistruoti biblioteką. Leidimas

Nr. 7 gautas 1923 m. birželio 2 d. (iš Zenono Vasiliausko rankraščio, sudaryto pagal CVA, f. 412. ap. 9, b. 185, b. 186).

Žinoma, kad Baisogalos dvarininko Komaro dvare turėta turtinga biblioteka, bet ja naudavosi nedaug privačių skaitytojų. Ilgainiui valsčių centruose atsirado nedidelės bibliotekėlės, jomis galėdavo naudotis daugiau žmonių. Knygų buvo galima gauti Šaulių namuose, klebonijose, mokyklų knygynėliuose.

Pirmojo įsteigtos Lietuvos bibliotekininkų draugijos metinio susirinkimo, įvykusio 1931-ųjų lapkričio 8 dieną Centrinėje kariuomenės bibliotekoje, išsiuntinės anketos duomenimis, tuo laiku Radviliškyje veikė šios bibliotekos: Radviliškio miesto parapijos, Vinco Kudirkos pradžios mokyklos, pradžios mokyklos Nr. 2, vidurinės mokyklos, geležinkelio kuopos karininkų ir geležinkelio kuopos kareivių. Jos turėjo palyginti nedaug knygų, kurias skaitė keliasdešimt skaitytojų. Šiaulių apskrities bibliotekininkai anketose nurodė: mažai skaitytojų yra todėl, kad uolesnieji visas knygas jau perskaitė.

Remiantis kitais šaltiniais, jau 1924 metais Radviliškyje veikė biblioteka. 1934-aisiais mieste pastatytuose Šaulių namuose buvo masinė biblioteka. Žinoma, kad ji turėjo 8000 egzempliorių knygų. Tačiau neaišku, ar tai buvo ta pati biblioteka, ar kita.

Lietuvoje prasidėjusi ekonominė krizė smarkiai paveikė knygų spausdinimą. 1931 ir 1932 metų duomenys rodo, kad rinkoje knygų sumažėjo. Sumažėjo ir skaitytojų perkamoji galia. 1935-aisiais spaudoje kelta mintis, ar ne geriau įsteigti vieną stiprią biblioteką, negu laikyti dešimtį menkų ir merdinčių. Bet tik po metų priėmus Viešųjų bibliotekų įstatymą, bibliotekų tinklo organizavimas įgijo valstybinį pobūdį. Surengti pirmieji trumpalaikiai bibliotekininkų kursai, išleistas pirmasis vadovėlis.

1936–1937 metais tautininkų biblioteka buvo Grinkiškyje. Iš prenumuojamos spaudos daugiausia skaityta *Lietuvos aidas*, *Lietuvos žinios*, *Ūkininko patarėjas*, *Karys*, bažnytinė spauda ir kiti leidiniai.

Lietuvos Respublikos Valstybinių viešųjų bibliotekų įstatymas, pasirašytas Respublikos Prezidento Antano Smetonos ir Ministerio Pirmininko Juozo Tūbelio, buvo paskelbtas 1936 m. liepos 10 d. Jis įsigaliojo nuo tų metų rugsėjo 1 d.(11). Juo remdamasis Švietimo ministeris J. Tonkūnas išleido Valstybės viešųjų bibliotekų įstatymui vykdyti taisyklės, kurios pradėjo veikti 1937 m. sausio 1 d.(10). Šios taisyklės nustatė, kad valstybines viešąsias bibliotekas steigia, jų vedėjus skiria ir darbo užmokestį jiems moka bei knygas bibliotekoms parūpina Švietimo ministerija, o patalpą skiria, sargą samdo ir kūrenimo, apšvietimo bei švaros palaikymo išlaidas padengia vietos savivaldybė.

Švietimo ministerija buvo numąčiusi artimiausiais metais įsteigti 285 valstybines viešąsias bibliotekas ir pasiekti, kad bibliotekų būtų visuose miestuose ir valsčiuose.

Bet tuo metu virš Europos jau telkėsi Antrojo pasaulinio karo debesys. Tą skaudžiai juto Lietuvos ekonomika. Lėšų stigo. Naujų valstybinių viešųjų bibliotekų steigimas buvo lėtesnis, negu kad buvo planuota. Įtaką darė ir tai, kad Lietuvoje jau buvo po vienką kitą šimtą knygų turinčių visuomeninių organizacijų bibliotekėlių tinklas ir valstybinių viešųjų bibliotekų fondus iš pat pradžių teko didinti iki 1000 ir daugiau knygų.¹ 1937 metų vasario 1-ąją šalies švietimo ministro įsakymu buvo įsteigtos pirmosios naujos valstybinės viešosios bibliotekos su skaityklomis (tarp jų – Šeduvos biblioteka) ir 10 be skaityklų (tarp jų – Šiaulėnų biblioteka). Tų pačių metų kovo 15 dieną steigiamos valstybinės viešosios bibliotekos: 11 su skaityklomis (tarp jų – Radviliškio biblioteka) ir 53 bibliotekos be skaityklų (tarp jų – Grinkiškio ir Žemimų bibliotekos).

Lietuvos Respublikoje, aprūpinant visuomenę knyga, svarbų vaidmenį vaidino visuomeninės organizacijos – sąjungos, susivienijimai, klubai ir pan. – vadinamos apibendrintai draugijomis. [...] Dauguma draugijų turėjo viešas arba neviešas, tik draugijos narius aptarnaujančias, bibliotekas, vadinamas ir knygynais, ir knygynėliais. [...]

Katalikų veikimo centro žinioje 1939 metais buvo 454 įvairios bibliotekos. Kai kurios parapijų bibliotekos buvo gana didelės. [...] Radviliškio parapijos biblioteka turėjo 432 (1933 m.) knygas. [...]

Lietuvos geležinkelių tarnautojų taupomoji skolinamoji kasa 1935 metais buvo pradėjusi steigti bibliotekėles geležinkelininkams bei geležinkelio policijos tarnautojams. Pirmosios bibliotekėlės įsteigtos Virbalyje, Kaune, Radviliškyje, Šiauliuose ir Klaipėdoje. [...] 1940 m. rugpjūčio 17 d. žiniomis, Vilniaus geležinkelio stoties biblioteka turėjo 681 knygą, Kauno – 1276, Virbalio – 792, Radviliškio – 935 knygas.

Bibliotekas bei skaityklas steigė Lietuvos tautininkų sąjunga – ir savarankiškai, ir talkos pagrindu su kitomis tautiškomis organizacijomis.²

¹Lietuvos viešosios bibliotekos 1943 metų anketos duomenimis. Sudarė K. Sinkevičius, J. Stepnaitienė; mokslinis redaktorius Vytautas Rimša. Vilnius, 1996, p. 43.

²SINKEVIČIUS, Klemensas. *Uždrausti autoriai ir leidiniai: vokiečiai (1941–1944)*. Vilnius: Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, 1998, p. 30–31.

Valstybinė viešoji biblioteka 1937–1940 metais

Pradėjus realizuoti viešųjų bibliotekų įstatymą, 1937 metų kovo 15 dieną įsteigta ir Radviliškio valstybinė viešoji biblioteka. Taip besivadineranti ji įkurta kartu su skaitykla. Pirmasis bibliotekos vedėjas – Juozas Paškevičius, dirbęs dvejus metus.

Archyve rastas lietuviškų knygų leidėjų raštas (1937 metų sausio 14 dienos), teigiantis: kooperacijos bendrovė, Šv. Kazimiero draugija, *Dirvos* bendrovė, norėdamos prisidėti prie Švietimo ministerijos steigiamų viešųjų bibliotekų sėkmingesnio, greitesnio sudarymo, suprasdamos, kad iš karto gausingesnių bibliotekų sukomplektavimas pareikalautų didesnio kapitalo, pagarbiai siūlo Švietimo ministerijai pirkti kreditu visas knygas visoms bibliotekoms pagal leidėjų katalogus. Galima manyti, kad Radviliškio valstybinei viešajai bibliotekai fondus komplektavo Švietimo ministerija centralizuotai.

Jokių žinių, kokių knygų fondą priėmė naujai įsteigta Radviliškio valstybinė viešoji biblioteka, neaptikta. Bet atrodo, kad knygos jai steigti perduotos iš smulkių organizacijų bei draugijų panaikintų bibliotekų.

**Manoma, kad
Radviliškio
biblioteka savo
kelių pradėjo šioje
miesto gatvėje
(dabar – Vasario
16-osios g.)**

Centriniame valstybiniame archyve rastos statistinės ataskaitos apie skaitytojus ir literatūros išdavimą. Iš jų ryškėja: 1938 metais Radviliškio valstybinėje viešojoje bibliotekoje iš viso lankytojų buvo 9019, skaitytojų – 661. Išduota 5433 egzemplioriai, daugiausia beletristika, istorinės ir visuomeninės lietuviškos literatūros.

1939 metų kovo 14 dieną šalies švietimo ministro įsakymu Radviliškio valstybinės viešosios bibliotekos vedėja paskirta Ona Lukauskaitė-Poškienė.

1935 m. pradeda dirbti Šiaulių bibliotekoje (beje, toje pačioje, kuri XX a. pradžioje jos tėvo ir kitų Visuomenės bibliotekos draugijos narių rūpesčiu buvo įsteigta ir pavadinta valstybės centriniu Šiaulių skyriaus knygynu; bibliotekinininkės anuomet vadino knygininėmis). Darbas bibliotekoje ir taps jos tikrąja tarnyba. Troško persikelti į Kauną ir 1939 m. atsirado vieta Centrinėje valstybinėje bibliotekoje, bet griežtai pasipriešina Centrinės valstybinės bibliotekos vedėjas J. Avižonis, turėjęs savą kandidatą ir, be to, pareiškęs stebėtinus argumentus: esą Poškienė lig šiol pasižymėjusi „ne darbštumu ir sąžiningu pareigų ėjimu, bet visišku nedisciplinuotumu, intrigomis ir mankrovimu“, o tokios darbuotojos jis negalys priimti. (Minėtos savybės, ypač intrigos, absoliučiai neatitinka Lukauskaitės charakterio – daugelis pažinojusių mena jos tiesų, atvirą, nuoširdų būdą!).

Tad tenkinasi paskyrimu į Radviliškio viešąją valstybinę biblioteką ir 1939–1940 m. dirba jos vedėja. Išlikęs jos anuometinis raštas Kultūros reikalų departamentui rodo kitokią, nei buvo J. Avižonio apibūdinta, Lukauskaitę – reikalaudama „šiuo ekonomiai sunkiu momentu“ aprūpinti biblioteką ne atsitiktinėmis, o būtiniausiomis, moksleivijai reikalingomis knygomis, ji konstatuoja: „užpirkimas neskaitomų knygų yra netikslus ar nerūpestingas valstybės lėšų naudojimas ir sunkina tikslingą bibliotekininko darbą.“ Matome principingą, atsakingai valstybiškai mąstančią, nors ir kuklų postą užimančią darbuotoją.³

Ataskaitų apie knygų fondo sudėtį ir panaudojimą nepavyko rasti, o ir pati fondo apskaita nebuvo tiksli arba į tai nekreipta ypatingo dėmesio. 1940 metų sausio mėnesį bibliotekos vedėja rašo, kad biblioteka turi apie 2000 knygų. Tačiau bibliotekinininkai rūpinosi savo fondu, norėjo geriau aptarnauti skaitytoją. Antai 1939-ųjų vasario 18-ąją siunčiamas raštas Kauno centralinės bibliotekos vedėjui su pageidaujamu knygų sąrašu, kurį sudaro trys lapai. Sąrašas sudarytas iš dviejų dalių: A. Knygos, išleistos iki 1938 01 01; B. Knygos, išleistos 1938 metais. Daugiausia reikalaujama grožinės literatūros kūrinių.

³LUKAUSKAITĖ-POŠKIENĖ, Ona. *Apie laisvę ir apie tulpės žiedą*. [Sudarė, įžanginį straipsnį parašė ir komentarus parengė D. Striogaitė]. Šiauliai: Lucilijus, 2006, p. 22.

1939-ųjų gruodžio 1 dieną Kultūros reikalų departamentui Radviliškio valstybinės viešosios bibliotekos vedėja O. Poškienė rašo, kad tų metų gruodžio 1 dieną biblioteka gavo 50 egzempliorių knygų siuntinį, kurio beveik pusė, tai yra 22 knygos, – religinio pobūdžio, tik viena – iš geografijos bei istorijos srities. Taip pat nurodo, kad 1939 metų lapkričio mėnesį bibliotekoje buvo perskaitytos 3477 knygos, tarp kurių tik 4 – religinio turinio, o iš istorijos ir geografijos – 247 knygos. Bibliotekininkė neslėpė apmaudo, jog negali patenkinti moksleivijos pareikalavimo gauti įžymesnių lietuvių rašytojų veikalų, tad prašo atsiųsti Žemaitės, Jono Biliūno, Vinco Krėvės, Vinco Kudirkos, Antano Vienuolio raštų.

Taip pat rūpintasi periodikos fondu. Žinoma, kad bibliotekoje tuo metu buvo nemažai periodinių leidinių, juos užsakydavo Kauno centralinė biblioteka, kuri tada atliko metodinio centro funkcijas. 1939 metų vasario 13 dieną bibliotekos vedėjas Juozas Paškevičius prašo pranešti, kokie periodiniai leidiniai užprenumeruoti 1939 metams. Nerimauja dėl *Naujosios Romuvos*. Centralinė biblioteka atsako, kad prenumeratos sąrašas netrukus bus pasiųstas, o *Naujoji Romuva* užprenumeruota.

Radviliškio valstybinė viešoji biblioteka dirbo kasdien nuo 10 iki 12 ir nuo 16 iki 18 valandų. Sekmadieniais – nuo 13 iki 16 valandos. Knygų grąžinimą skaitytojas turėjo garantuoti 10 litų užstatu ir už knygų paėmimą į namus mokėti 50 centų. 1939 metais užstatas sumažintas iki 5 litų. Neturtingieji asmenys bei būtiniosios tarnybos kariai nuo abonementinio mokesčio buvo atleidžiami. Tokia pat lengvata naudojosi ir visų mokyklų moksleiviai, šios bibliotekos skaitytojai, pristatę mokyklos garantiją. Už naudojimąsi skaitykla mokeskis nebuvo imamas. Abonentai, negrąžinę nustatytu laiku paimtų knygų, už kiekvieną pavėluotą dieną mokėdavo 10 centų baudą. Knygos buvo išduodamos ne ilgiau kaip 15 dienų, reikalui esant, galėjo būti perregistruotos dar 15 dienų. Žurnalų komplektai, pavieniai jų numeriai buvo išduodami tik išimtiniais atvejais ir ne ilgiau kaip 5 dienoms. Į namus biblioteka neišduodavo enciklopedijų, bendrųjų žodynų, retų bei brangių knygų, atlasų.

Aprašomuoju laikotarpiu bibliotekos fondai, jų apskaita buvo tvarkomi laisvai, kaip bibliotekininkams atrodė patogiau ir lengviau, griežtų instrukcijų neturėta.

Priimtasis bibliotekų įstatymas turėjo didelės įtakos valstybinių viešųjų bibliotekų tinklo Lietuvoje plėtočiai, tačiau trumpas jo egzistavimo laikas, deja, neleido visiškai įgyvendinti šio dokumento sumanytojų planų. Nuo 1940-ųjų birželio 15-osios Lietuvos bibliotekose, kaip ir kitose gyvenimo sferose, įsitvirtino nauja tvarka. Daug metų bibliotekose nebegaliojo jokie įstatymai, o okupacinės (tiek bolševikinės, tiek fašistinės) valdžios savivalė paliko ištisas pokario kartas be Nepriklausomoje Lietuvoje leistų spaudinių, turėdama tikslą pa-
versti šalies bibliotekas aklu komunistinės ideologijos propagandos įrankiu.

Biblioteka 1940–1949 metais

*A*tkūrus Lietuvoje Tarybų valdžią, partiniai bei valstybiniai organai skyrė didelį dėmesį valstybinėms masinėms bibliotekoms. Jos buvo kuriamos vietoj buvusių valstybinių viešųjų bibliotekų ir toliau oficialiai vadinamos ne masinėmis, o viešosiomis.

Valstybinių viešųjų bibliotekų reikalais Švietimo liaudies komisariate (iki 1940 m. rugpjūčio 27 d. – Švietimo ministerija) rūpinosi: iki 1940 m. spalio 1 d. – Kultūros reikalų departamentas, nuo šios datos iki 1941 m. vasario pabaigos – Suaugusiųjų švietimo valdyba (kurį laiką vadinta departamentu), o nuo kovo 1 d. – Politinio švietimo valdyba, kuri turėjo specialų valstybinių viešųjų bibliotekų inspektorį.⁴

Valstybinės viešosios bibliotekos išaugusiam skaitytojų srautui iš savo kuklių fondų ne ką galėjo pasiūlyti. 1939 m. įsteigtų valstybinių viešųjų bibliotekų fonduose buvo vidutiniškai po 1000 knygų, 1937 m. įsteigtų – po 1400–1450 knygų. Kita vertus, bibliotekos itin stokojo pažangios naujų skaitytojų interesus atitinkančios literatūros.

Siekiant, kad valstybinės viešosios bibliotekos aktyviai įsijungtų į ideologinę partijos darbą, reikėjo visų pirma sudaryti praktiškai naujus jų knygų fondus. Lemiamą vaidmenį formuojant valstybinių viešųjų bibliotekų fondus, turėjo vaidinti planingas centralizuotas bibliotekų aprūpinimas naujomis knygomis.

Broliškų respublikų pavyzdžiu buvo planuota Lietuvoje kurti bibliotekų kolektorių, tačiau parengiamieji darbai užsėtę ir hitlerinės agresijos buvo nutraukti.

Nesant bibliotekų kolekatoriaus, bibliotekos buvo aprūpinamos knygomis tiesiog iš LTSR valstybinės leidyklos (iki 1940 m. spalio pradžios iš Spaudos fondo). Valstybinių viešųjų bibliotekų fondams komplektuoti lėšomis disponavo Švietimo liaudies komisariatas, jis taip pat rūpinosi ir knygų atrinkimu bei paskirstymu bibliotekoms. [...]

Visos naujai išleidžiamos knygos buvo reikalingos visoms valstybinėms viešosioms bibliotekoms. Lėšų joms pirkti netrūko. Tai leido komplektavimo tvarką racionalizuoti. 1941 m.

⁴SINKEVIČIUS, Klemensas. *Lietuvos TSR bibliotekų istorija*. Vilnius: Mokslas, 1983, p. 40.

balandžio 21 d. politinio švietimo valdyba rašte LTSR valstybinei leidyklai nustatė, kad kiekvienos naujai išleistos politinės brošiūros valstybinių viešųjų bibliotekų komplektavimui turi būti skiriama po 1200 egz., kiekvienos grožinės literatūros knygos – po 800 egz., mokslo populiarinimo knygos – po 600 egz., kiekvieno vadovėlio – po 300 egz. [...]

Komplektuojant bibliotekų fondus, atsižvelgta ir į kalbinę gyventojų sudėtį. [...]

Papildomam bibliotekų komplektavimui buvo peržiūrėti anksčiau išleistų knygų sandėliai ir atrinkta klasikinė bei kita bibliotekoms tinkama literatūra. [...]

Fragmentiški duomenys leidžia manyti, kad nuo 1940 m. rugpjūčio iki 1941 m. birželio valstybinėms viešosioms bibliotekoms buvo išsiuntinėta vidutiniškai ne mažiau kaip po 500 egz. naujų knygų. Didesnės miestų bei apskričių centrų bibliotekos knygų gavo žymiai daugiau. [...]

Nuo 1940 m. lapkričio 1 d. prie visų valstybinių viešųjų bibliotekų buvo steigiamos skaityklos. Švietimo liaudies komisariatas visoms skaitykloms centralizuotai užprenumeravo 19 pavadinimų respublikinių laikraščių ir žurnalų. [...]

Valstybinės viešosios bibliotekos laikraščiais ir žurnalais aprūpindavo ne tik savo skaityklas, bet ir kilnojamąsias bibliotekėles bei šefuojamas skaityklas.

Švietimo liaudies komisariatas nuolat kontroliavo kaip valstybinės viešosios bibliotekos gauna ir panaudoja periodinę spaudą, buvo renkami bibliotekų pageidavimai dėl naujų periodinių leidinių prenumeratos. Buvo operatyviai prenumeruojami naujai pradėti leisti apskričių laikraščiai. Nuo 1941 m. gegužės visoms valstybinėms viešosioms bibliotekoms buvo užprenumeruotas pradėjęs eiti žurnalas „Komunist“. Apie trūkumus aprūpinant bibliotekas periodika, buvo reguliariai pranešama periodinių leidinių administracijoms.

Gausus periodinių leidinių srautas, ėmęs plūsti į valstybines viešąsias bibliotekas, iš esmės keitė jų politinio šviečiamojo darbo potencialą. Bibliotekos galėjo operatyviai atsiliiepti į gyvenimo aktualijas.⁵

Tuo laikotarpiu, kaip informavo spauda, steigėsi kilnojamosios bibliotekėlės.

Karo išvakarėse valstybinių viešųjų bibliotekų fondai dar nebuvo sutvarkyti. Anksčiau sukaupieji tikrinti, perimtos knygos tvarkytos, kataloguotos bei inventorintos. Matyt, taip tvarkėsi ir Radviliškio biblioteka.

⁵SINKEVIČIUS, Klemensas. Valstybinių viešųjų bibliotekų fondų komplektavimas 1940–1941 metais. *Bibliotekų darbas*, 1981, nr. 3, p. 32–34.

Kaip Didysis Tėvynės karas pakeitė Radviliškio kultūrinį gyvenimą, nieko tikslaus nežinoma. Manoma, kad šiuo laikotarpiu bibliotekoje dirbo Elena Michnevičiūtė. 1941 metų liepos 23 dieną laikinajai Lietuvos vyriausybės Švietimo ministerijai pareikalavus, biblioteka nustojo veikusi. Tačiau, užsitęsęs karui, okupacinės administracijos Švietimo valdyba 1941 metų spalio 23 dienos aplinkraščiu leido bibliotekoms aptarnauti skaitytojus. Pradėjo veikti ir Radviliškio valstybinė viešoji biblioteka, bet jos darbą sekė okupantai. Šiai kontrolei sustiprinti biblioteka perduota savivaldybės žinion, iš jos pavadinimo išbrauktas žodis *valstybinė*.

Hitlerinė okupacinė administracija panaikino laikinosios Lietuvos vyriausybės nutarimą, kuris skelbė, kad galioja Nepriklausomos Lietuvos valstybinių viešųjų bibliotekų įstatymas, tačiau jokių naujų instrukcijų neparengė. Taigi patalpų, kuro ir apšvietimo reikalais rūpino si Radviliškio savivaldybė, o darbuotojus skyrė ir fondų komplektavimo klausimus tvarkė Švietimo valdyba. Atlikus eilinį *valymą* Lietuvos TSR valstybinėje leidyklos knygriškyje, likusios knygos išsiuntinėtoms bibliotekoms.

1942 metais knygų komplektavimas nutrūko. Knygoms pirkti biblioteka neturėjo lėšų, be to, ir pirkti nebuvo ko. 1942–1944 metais biblioteka gavo antitarybinių knygelių bei vokiškos fašistinės literatūros vertimų. Iš jos fondų buvo išimtos visos tarybinės ir žydų tautybės autorių knygos, po 1940-ųjų birželio 15-osios – atsiųsti ar įsigyti laikraščiai, žurnalai ir knygos,

***Šiame pastate
biblioteka
glaudėsi karo
metais (dabar –
Vasario 16-osios
g.). 1944 m.***

visa tarybinė, klasikinė, originalioji bei verstinė literatūra. Pašalintų knygų sąrašai rodo, kad Radviliškio viešoji biblioteka turėjo netekti didesnės fondų dalies. Tarp nurašytų knygų buvo Teodoro Dreizerio, Ericho Marijos Remarko, Nikolajaus Gogolio, Vinco Krėvės, Čarlzo Dikensso, Salomėjos Nėries, Petro Cvirkos ir daug kitų rašytojų kūrinių. Nuo 1944 metų lapkričio 1 dienos biblioteka pradėjo gauti *Tarybų Lietuvą, Tiesą, Sovietų Sąjungą* ir kitą periodiką. Istiniai šaltiniai nurodo, kad 1940–1941 metais buvo išsaugotos 256 knygos.

Tuomet biblioteka veikė buvusiose Valstybinio draudimo inspekcijos patalpose (K. Požėlos gatvė 3, dabar – Vasario 16-osios gatvė). Patalpos ankštos – tik du kambariai: viename sukrautos knygos ir žurnalai, kitame aptarnaujami skaitytojai.

1943 metų balandžio 1 dienos ataskaitų duomenimis, biblioteka turėjo 2791 egzempliorių knygų. 1944-aisiais jų beliko 2099 egzemplioriai, skaitytojai negrąžino 545. Biblioteka turėjo nemažai skaitytojų, bet jokio masinio darbo ji neatliko, nes niekas nereikalavo. Katalogų bei kartotekų karo metais bibliotekoje dar nebuvo.

1944-aisiais pradėta atkurti respublikos knygų prekybos sistema. Lietuvos TSR valstybinės leidyklos Knygų prekybos trestui buvo perduota *Sakalo* leidyklos knygų sandėliuose likusi literatūra. Trestas realizavo ir naujus leidyklos leidinius. Manoma, kad jis pagal Radviliškio liaudies švietimo skyriaus užsakymus pradėjo komplektuoti bibliotekos fondus 1945 metų pavasarį. Kreditų bibliotekos fondams komplektuoti skirta iš vietinio biudžeto. Knygos pirktos Radviliškio knygyne. Tačiau šis komplektavimo šaltinis nebuvo nuolatinis. Bibliotekinininkai pirkdavo viską, ką tik rasdavo, kad išnaudotų turimas lėšas, kartais ir daugiau egzempliorių, negu jų reikėdavo.

1942–1946 metais vedėjos pareigose dirbo Stasė Kačinskaitė.

Išvijus hitlerinius okupantus, tarybinė vyriausybė ėmėsi atkurti valstybines viešąsias bibliotekas bei steigti naujas. Tam reikėjo surasti tinkamų patalpų, parūpinti inventoriaus.

1946 metais Radviliškio viešoji valstybinė biblioteka persikėlė į Šaulių namus (Sodo alėjoje). Bibliotekos vedėja paskirta Genė Kornišovaitė-Milkenė. Biblioteka ir skaitykla tapo mėgstama jaunimo ir visų miesto žmonių vieta. Patalpos buvo didelės ir gražios. Knygų fondas – apie 8000 egzempliorių, skaitytojų – apie 600.

Bibliotekos fondo komplektavimas ėmė gerėti 1948 metų kovo mėnesį, įkūrus Respublikinį bibliotekų kolektorių. Biblioteka naujas knygas pradėjo gauti iš šios įstaigos nuo 1949-ųjų. Tai ir buvo pagrindinis bibliotekos fondo komplektavimo šaltinis.

Taigi akivaizdu, kad ir negandų metais okupuoto Radviliškio piliečiai neliko be knygų, nors

bibliotekos fondas buvo labai skurdus. Skaitytojai skaitė išlikusias knygas ir padėjo išsaugoti jas nuo galutinio sunaikinimo.

1948 metais išleidžiamas *Bibliotekinės technikos minimumas*, kuriame nurodoma, kad minimumas privalomas kiekvienai viešajai bibliotekai, jo vykdymas turi būti kontroliuojamas tos organizacijos ar įstaigos, kurios žinioje biblioteka yra. Vadovaudamosi šiuo minimumu, bibliotekininkės pradeda knygas antspauduoti specialiu keturkampiu antspaudėliu *Radviliškio viešoji biblioteka*. Antspaudas dedamas antraštiniame puslapyje (virš leidimo duomenų) ir būtinai 17-ajame puslapyje (po tekstu), kairiajame žemutiniame lape. Tuose pačiuose puslapiuose lygiagrečiai su nugarėle užrašomas ir knygos inventorinis numeris. Brošiūrose bei žurnaluose antspaudėlis dedamas tik viršuje.

***Šiame Radviliškio
pastate (buvusieji
Šaulių namai)
1946–1949 m. veikė
biblioteka***

Nuo 1948 metų biblioteka knygų gaudavo iš Respublikinio bibliotekų kolekatoriaus, jų padovanodavo skaitytojai arba atnešdavo vietoje pamestųjų, kartais būdavo perkamos knygyne. Iki 1956-ųjų per metus gauta 100–150 egzempliorių.

1948 metais Vyriausiosios literatūros ir leidyklų reikalų valdybos prie Lietuvos TSR Ministrų Tarybos viršininkas A. Malygin išleidžia įsakymą Nr. 79, kuriuo pareikalaujama: *Iki š. m. rugsėjo 1 d. išimti iš visų bibliotekų, knygynų ir knygų sandėlių visas sąraše išvardintas knygas. Iš apyvartos išimti ne tik nurodytąją laidą, bet ir visas kitas to paties veikalo*

laidas. Šiame sąrašė griežtai nurodyta išimti apie 150 pavadinimų knygų, išleistų Nepriklausomos Lietuvos metais. Vėliau pasirodė antras šio sąrašo leidimas, pagal kurį reikėjo išimti dar 530 pavadinimų minėtu laikotarpiu išleistų knygų. Po šių įsakymų buvo dar trečias, nurodęs išimti iš visų LTSR knygynų, bibliotekų bei knygų sandėlių leidinius, išleistus vokiečių okupacijos metais.

Vykdydami šiuos įsakymus, Radviliškio bibliotekininkai 1948 metais atrinko penketą vežimų Nepriklausomoje Lietuvoje ir vokiečių okupacijos metais pasirodžiusių leidinių, kurie buvo nugabenti į Šaulių namus ir krosnyje sudeginti.

Įsimintini 1949 metai. Žinoma, kad tuomet biblioteka veikė buvusiuose Šaulių namuose. Čia kilo gaisras. Sudegė nemažai knygų, tačiau kaltininko taip ir nepavyko rasti. Kad išsiaiškintų šį faktą, saugumo darbuotojai tardė bibliotekininkus net naktimis. Šis incidentas baigėsi tuo, kad bibliotekos kolektyvas buvo išformuotas. Vedėja Genė Kornišovaitė atleista iš darbo, bibliotekininkas Julius Milkis išėjo atlikti privalomosios karinės tarnybos, bibliotekininkė Genovaitė Uvainytė išsiųsta į bibliotekininkų kursus Vilniuje, o grįžusi paskirta bibliotekos vedėja. Skaityklos vedėja pradėjo dirbti Stasė Ramanauskaitė.

Iki 1950 metų biblioteka turėjo 7969 knygas.

Rajoninė biblioteka 1950–1975 metais

Nuo 1950 metų birželio 20 dienos, panaikinus apskritis, Lietuva padalyta rajonais, Vals-tybinė viešoji biblioteka tapo rajonine. 1955 metais Radviliškio rajoninės bibliotekos vedėja paskirta Genovaitė Žeromskaitė-Prudnikienė. Anksčiau čia vedėja dirbo Vitalija Nemandriukienė. Tuo metu biblioteka buvo įsikūrusi buvusiuose Šaulių namuose, po to perkelta į miesto sode esantį medinį namą netoli S. Nėries gatvės. Patalpos – tik du nedideli kambarėliai. Kiek vėliau biblioteka perkelta į pastatą netoli geležinkelio stoties. Fondai buvo sugrūsti kambarėlyje, verandos tipo priestate. Juos sudarė 5000–6000 knygų. Skaityklos nebeliko.

***Šiame pastate
Radviliškio
rajoninė
biblioteka
buvo įsikūrusi
iki 1974 m.
(dabar –
Laisvės al.)***

Katalogai ir kartotekos buvo pradėti organizuoti apie 1950 metus. 1967 metais bibliotekoje jau turėta bendroji žurnalų ir laikraščių kartoteka, reguliariai papildoma nauja medžiaga, taip pat kraštotyrinė kartoteka, kuri nuo 1959 metų papildoma nauja medžiaga.

Kukliose patalpose įsikūrusi Radviliškio rajoninė biblioteka. Maži it kišenė kambariukai,

kupinos knygų lentynos, prigludusios viena prie kitos, prašyte prašosi daugiau vietos, erdvės. Tačiau, užsukus į biblioteką, jauku. Gražiai sutvarkytos knygos, standai, plakatai, katalogai išraiškingai byloja apie darbščias radviliškietes, besirūpinančias skaitytoju ir knyga. Čionai, kur žmogus ateina pasisemti žinių, sužinoti apie meną ar gyvenimo įvykius, mes ir sutikome vieną iš darbščiausių Radviliškio rajono knygų propaguotojų Reginą Baktienę. [...] Regina darbuojasi bibliotekoje iš pašaukimo. Tai rodo jos aistra kasdieniam darbui, kruopštumas ir noras, kad knyga taptų kiekvienam rajono darbininkui ar žemdirbiui bičiuliu. [...] Šiltai rajono bibliotekos darbuotoja pamini Šniūraičių bibliotekos vedėją Vidą Ribokiene, puikiai tvarkančią katalogus ir kitą bibliografinę medžiagą. Jauku ir Grinkiškio bibliotekoje, kur šeiminkauja Stasė Zajančauskienė. [...] Regina Baktienė kartu su rajoninės bibliotekos ir kultūros skyriaus darbuotojais stengiasi surasti bendrą kalbą su ūkių vadovais. [...]»⁶

1959-aisiais pagal paskyrimą atvykus dirbti Aldonai Simaitytei, mėginta tame pačiame bibliotekos pastate įrengti skaityklą. Buvo suremontuoti baldai, įsigyta jų papildomai, fondai perkelti į skaityklą. Pastatyti 4–5 stalai, ant jų – gėlių vazonėliai. Biblioteka atrodė gana jauki ir šilta. 1966 metais, suradus erdvesnę vietą, skaityklą įsikūrė kino teatro *Kosmosas* antrajame aukšte ir visą laikotarpį dirbo uždaroje patalpose.

Nuo 1959-ųjų biblioteka ėmė komplektuoti fondus knygų mainų keliu. Štai 1961-aisiais ji tuo keliu gavo apie 100 egzempliorių iš kaimo bibliotekų, iš Vaikų bibliotekos, 1962 metais – 20 egzempliorių iš kaimų bibliotekų, 860 – iš Šiaulių viešosios bibliotekos, 1135 – iš Vaikų bibliotekos. Fondo komplektavimo reikalais bibliotekininkės rūpinosi nuolat. Antai 1959 metais kreiptasi į Bibliotekų kolekatoriaus darbuotojus ir prašyta komplektuoti literatūrą geležinkelio temomis. 1960-aisiais parūpinta papildomai lėšų iš Kultūros ministerijos knygoms įsigyti. Sudaryti reikiamos literatūros sąrašai, ypač kreipiant dėmesį į tai, kad būtų siunčiama daugiau literatūros geležinkelio, mašinų remonto, stiklo pramonės ir žemės ūkio mechanizacijos temomis. Siųsti grožinės literatūros knygų pareikalavimai. Bibliotekininkės komplektavo gamtos mokslų populiariąją literatūrą, žinytus, vadovėlius, iš technikos tematikos – populiariąją, gamybinę, mokomąją, informacinę literatūrą, taip pat žemės ūkio leidinius, atsižvelgdamos į rajono žemės ūkio profilį bei specializaciją.

1961 metais bibliotekoms buvo iškeltas uždavinys – knyga turi pasiekti kiekvieną skaitytoją. Mūsų rajono bibliotekos nuo tų metų balandžio 1 iki 10 dienos paskelbė dešimtadienį, per kurį kiekviena numatė, kad visi vaikai ir bent vienas suaugęs gyventojas iš kiekvienos šeimos

⁶ŽAGUNIS P. Baktienės rūpesčiai. *Komunizmo aušra*, 1969, gruodžio 23, p. 4.

skaitytų knygas. Tam ieškota įvairių formų. Pavyzdžiui, Vališkių bibliotekininkė prieš kino seansus susirinkusiems rengdavo bibliografines apžvalgas, ten pat pakeisdama ir knygas.

Legečių, Voskonių ir Tyrulių bibliotekos po suaugusį skaitytoją iš kiekvienos šeimos turėjo jau 1960 metų pabaigoje.

Neskaitančių knygų šeimų skaičius sparčiai mažėja Šniūraičių, Varnionių, Kunigiškių, Polekėlės bibliotekose.⁷

**Kino teatro
„Kosmosas“
patalpose
1966 m.
veikė
skaitykla
(dabar –
Dariaus ir
Girėno g.)**

Aktyviausi bibliotekų lankytojai yra moksleiviai. Lankosi, nors ir ne taip dažnai, žemės ūkio specialistai, pedagogai. Gana reti svečiai bibliotekose yra ūkių vadovaujantieji darbuotojai. Retai į bibliotekas apsilanko kolūkiečiai. Jiems knygas reikia nešti į namus.

Bibliotekos gerina individualų darbą su skaitytojais.

Didžiausią fondo dalį tiek miesto, tiek kaimo bibliotekose sudaro grožinė ir visuomeninė-politinė literatūra. Grožinės literatūros skaitytojų daugiausia. Visuomeninės-politinės bei visų mokslo šakų literatūros skaitomumas užima antrą vietą.⁸

⁷SIMAITYTĖ, Aldona. Nė vienos šeimos be knygos. *Leninietis*, 1961, balandžio 6, p. 3.

⁸Šiaulių apskrities archyvas, f. 845, ap. 1, b.102, lap. 3.

1968 metais mainų-rezervinis fondas Rajoninėje bibliotekoje buvo visiškai nesurinktas ir neaprašytas. Apytikriai surinkta apie 700 egzempliorių. 1967 metais įsitvirtino mainai tarp bibliotekų. Mainų fondo sukaupti vienoje vietoje nebuvo galimybės, jis likdavo kaimų bibliotekose.

1945–1974 metais bibliotekos fondas buvo nuolat kilnojamas iš vienos vietos į kitą. Patalpos mažos, todėl fondą sutvarkyti sekėsi labai sunkiai. Tada gautos knygos tvarkytos pagal tam tikras rekomendacijas, tačiau griežtos tvarkos dar nebuvo. Pagrindinis antspaudas dėtas antraštinio lapo antroje pusėje, apatinėje dalyje. Toliau – knygos paskutiniame puslapyje, tuojau po teksto. Dar keletas antspaudų – teksto viduryje, skyrių pabaigose ar kitose tuščiose vietose, apatinėje lapo dalyje. Taip pat reikėjo antspauduoti visus knygoje esančius paveikslus, brėžinius, žemėlapius.

Tuo laiku Radviliškio viešojoje bibliotekoje naudotos dvi fondų apskaitos formos: inventorinė knygų, brošiūrų apskaitos ir bibliotekinio fondo judėjimo knygos. Kiekviena gautų knygų siunta buvo įrašoma į bibliotekinio fondo judėjimo knygos pirmąją dalį (šių knygų sudarė dvi dalys: knygų gavimas ir jų nurašymas). Gaila, bet šių apskaitos dokumentų neišliko. Nuo 1955-ųjų bibliotekos fondo visuminės apskaitos knygą sudarė jau trys dalys: pirmoji – knygų, brošiūrų gavimas, antroji – knygų, brošiūrų nurašymas, trečioji – fondo judėjimo duomenys.

Knygos, kurias skaitytojai atnešdavo vietoje pamestųjų, buvo įrašomos į *Knygų, priimtų iš skaitytojų vietoje pamestųjų, apskaitos sąsiuvinį*. Atneštas knygas tuojau pat įrašydavo į inventorinę knygą, o metų pabaigoje surašydavo du aktus: pamestųjų knygų nurašymo ir knygų, gautų iš skaitytojų vietoje pamestųjų, priėmimo. Kokias knygas skaitytojai pamestavo, kokias atnešdavo vietoje pamestųjų, nežinome, nes neišliko šių knygų apskaitos sąsiuvinio. Tik aišku, kad už pamestą vertingą leidinį bibliotekininkės reikalaudavo triskart brangesnių leidinių, o vietoje pamestos paprastos knygos reikėdavo atnešti kitą, kainuojančią tiek pat.

Lėšų periodiniams leidiniams įsigyti skirdavo rajono Darbo žmonių deputatų tarybos (DŽDT) Vykdomasis komitetas. Yra žinoma, kad 1964 metais gauti 95 pavadinimų periodiniai leidiniai. Tarp jų – *Tiesa*, *Valstiečių laikraštis*, *Komjaunimo tiesa*, *Komunizmo aušra*, *Jaunimo gretos*, *Pergalė*, *Mūsų sodai* ir kiti.

Apie 1968 metus pradėta gauti plokštelių iš Respublikinio bibliotekų kolekatoriaus, Respublikinės bibliotekos, retkarčiais jų pirktą iš parduotuvės. 1968-aisiais biblioteka turėjo 1300 egzempliorių, 1973-aisiais – 1491 egzempliorių plokštelių.

Suprantama, visų skaitytojams reikalingų leidinių biblioteka negalėjo įsigyti. Kad geriau patenkintų poreikius, ji plačiai naudojo tarpbibliotekinio abonemento paslaugas. Biblioteka tokius ryšius palaikydavo su Šiaulių ir kitomis respublikos bibliotekomis. Taip 1957 metais gavo 8, 1958-aisiais – 12, 1959-aisiais – 15, 1963-aisiais – 47, 1964-aisiais – 42, 1965-aisiais – 38, 1966-aisiais – 114, 1969-aisiais – 83 egzempliorius leidinių. Miestiečiai apie šias paslaugas buvo informuojami per Radviliškio radiją, miesto laikraštį ir kitaip.

Vėliau knygų fondai buvo valomi nuo pasenusios literatūros, vadovaujantis LTSR kultūros ministerijos, *Glavlito* įsakymais, suvestiniais leidiniais. Šiam reikalui išleista net speciali instrukcija, pagal kurią bibliotekininkai pasenusią literatūrą išimdavo ne rečiau kaip kartą per metus. Į išimtinės literatūros atrinkimą bibliotekininkai žiūrėdavo labai atsakingai, įvertindavo kiekvieną knygą pagal turinį. Bibliotekos ataskaitų duomenimis, 1961, 1962 metais fondai valyti nuo *politiškai žalingos* literatūros, kurią paprastai sudarė rašytojų, poetų, išvykusių į užsienio valstybes nuolat gyventi, kūrinių. Tai buvo daug geriausių kūrėjų, kurie negalėjo taikstytis su esamos santvarkos reikalavimais ir norėjo turėti teisę laisvai kurti.

Laikui bėgant, Rajoninės bibliotekos knygų fondas gausėjo. Pavyzdžiui, 1949 metais jį sudarė apie 8000 egzempliorių, o 1976-aisiais – jau 37461 egzempliorius.

1970 metais bibliotekos ataskaitos liudija, kad, rajono bibliotekų fondai buvo sukomplektuoti patenkinamai. Kiek prastesnė jų būklė buvo naujai įsteigtose bibliotekose: fondai skurdesni, nėra anksčiau išleisti, skaitytojų pamėgtų knygų. Kalbų atžvilgiu fondai atitiko nacionalinę gyventojų sudėtį.

Rajoninėje bibliotekoje turėtais katalogais naudojosi apie 12 procentų skaitytojų, o kaimo bibliotekose skaitytojai mieliau rinkosi bibliotekininko konsultaciją.

1969 metais rajone buvo 44 kaimo bibliotekos, 72 kilnojamosios bibliotekėlės, užregistruoti 22434 skaitytojai.

Nežiūrint to, kad įvairūs komunistų partijos nutarimai kreipė bibliotekos veiklą ideologine linkme, Radviliškio biblioteka išliko visiems atvira ir prieinama kultūros institucija, daugelis gyventojų knygą vertino kaip svarbią savišvietos bei lavinimosi priemonę.

Beinoravos bibliotekos vyresnioji bibliotekininkė Romualda Venckūnaitė *Beinoravos bibliotekos istorinėje apžvalgoje* rašo: *Po karo, kuriantis kolūkiams, buvo atidarinijami klubai-skaityklos. Viena jų buvo Dapšionių kaime, „Vienybės“ kolūkio teritorijoje. Veikė tai Kulbeckų troboje, tai Tumo gryčioje. Ten darbavęsis A. Šukys 1956 metais mena buvus vieną*

spintelę knygų. Prenumeravo apie dešimt pavadinimų laikraščių. Kolūkyje „Kelias į komunizmą“, Beinoravos kaime, buvo klubas-skaitykla, kurioje rodydavo kino filmus, jaunimas rinkdavosi į šokių vakarus.

Skaityklų vedėjai buvo skatinami burti šokėjų, dainininkų, vaidintojų būrelius. Žmonės apie tai pasakoja su didele nostalgija. Nors ir sunkiai dirbo, bet nesėdėjo užpečkyje ir nekeikė likimo. [...]⁹

Kasmet po truputį gerėjo materialinė bibliotekų bazė. 1970 metais rajone atidarytos dvi naujos bibliotekos: Alksniupių ir Beinoravos.

1971 metais į naujas patalpas persikėlė Sidabravo, Voskonių,, Bagdonų, Gražiškių bibliotekos. Suremontuotos Aukštelkų, Pašušvio bibliotekos. Dar labai ankstoje ir šaltose patalpose yra Palonų, Jokūbiškio, Karčemų, Liutkiškių bibliotekos. Kol kas nedavė patalpų Kunigiškių bibliotekai, bet šis klausimas, matyti, išsispręs greitai.

Paskutiniu metu ūkių vadovai bei rajono vadovai truputį daugiau dėmesio skiria kultūrai.¹⁰

Rajono bibliotekų kraštotyrinis darbas apsiribojo kraštotyrinės kartotekos vedimu ir metraščių rašymu. Kai kurios bibliotekos domisi savo apylinkės istorija, archeologiniais paminklais, kaip pvz. Baukų biblioteka paruošė albumą „Senovė pasakoja“, Karčemų biblioteka surinko medžiagą „Karčemų plokštinis kapinynas“, Šeduvos biblioteka vedė geriausių bibliotekos skaitytojų albumą-metraštį. Daugiausia su kraštotyrine literatūra dirba Tyrulių gyvenvietės biblioteka, kurioje yra parengtas aplankas „Mūsų krašto vietovės“, išskirtos knygos apie Lietuvą.¹¹

Šiaulėnų bibliotekoje pradėta rinkti Šiaulėnų miestelio istorija, medžiaga apie įžymiuosius apylinkės žmones.

1972 metais buvo atidarytos trys naujos bibliotekos: Daujočių, Gražionių, Kairėnų. Į naujas arba geresnes patalpas persikėlė Baisogalos, Dapšionių, Grinkiškio, Kunigiškių, Pašakių, Varnionių, Šaukoto bibliotekos. Suremontuotos Legečių, Polekėlės, Raginėnų bibliotekos.¹²

Bibliotekos vedėja Vanda Saulevičienė rajono spaudoje rašė: 1972 metai buvo paskelbti Tarp-

⁹VENCKŪNAITĖ, Romualda. Beinoravos kaimo filialas. *Radviliškio rajono kaimo ir miesto filialų istorinė apžvalga*: [rankraštis]. Radviliškis: Radviliškio viešoji biblioteka, p. 11.

¹⁰Šiaulių apskrities archyvas, f. 845, ap. 1, b. 92, lap. 15.

¹¹Šiaulių apskrities archyvas, 845, ap. 1, b. 92, lap. 15.

¹²Šiaulių apskrities archyvas, f. 845, ap. 1, b. 102, lap. 3, 7.

tautininiais knygos metais. Kaimo bibliotekos sutelkė 100 skaitytojų daugiau, negu jų turėjo 1971 metais. Daugiau skaitytojų apsilankė Beinoravos, Jokūbiškio, Liutkiškių, Pašakių, Pašušvio, Sida-bravo, Šiaulaičių ir kitose bibliotekose. Skaitytojų skaičius rajoninėje bibliotekoje išaugo net 123, išduota beveik 9 tūkstančiais knygų daugiau negu praeitais metais. Gerėjo išduodamos literatūros kokybė. Skaitoma daugiau mokslinės literatūros. Aukštų darbo rezultatų pasiekė Dapšionių biblioteka (vedėja Angelė Eringienė), Grinkiškio biblioteka (vedėja Stasė Zajančauskienė), Varnionių biblioteka (vedėja Zita Mataitytė), Vabalių biblioteka (vedėja A. Raugalienė).¹³

Rajono bibliotekose skaitytojai buvo aptarnaujami abonemente, kilnojamosiose bibliotekėlėse, knygų išdavimo taškuose, per knygnešius. Kad geriau būtų aptarnauti miesto gyventojai, prie Radviliškio rajoninės bibliotekos įsteigtos kilnojamosios bibliotekėlės. 1957 metais jų turėta 17. Jos buvo labai populiarios ir veikė Sviesto gamykloje, Centrinėje ligoninėje, Valstybiniame banke, kitur. Jose skaitė apie 400 skaitytojų. Į kilnojamąsias bibliotekėles buvo duodama pusė naujai gautos literatūros. Ilgainiui šių bibliotekėlių skaičius kito: vienur jos tapo nebereikalingos, kitur atvirkščiai – įsisteigė. Ataskaitų duomenimis, biblioteka beveik visą laiką turėjo apie 15 kilnojamųjų bibliotekėlių, kad išlaikytų etatus. 1964 metais jose skaitė 848 skaitytojai, kuriems išduota 6960 egzempliorių knygų. Gerai dirbo Milicijos skyriaus ir Tarpkolūkinės statybos organizacijos bibliotekėlės, planuota jas įkurti Raštinės reikmenų įmonėje, Buitinio gyventojų aptarnavimo kombinate.

1972 metais kaimo bibliotekose buvo 21 kilnojamoji bibliotekėlė. Po 2 tokias bibliotekėles turėjo Kunigiškių, Polekėlės, Šiaulėnų, Vaižgų bibliotekos, 3 – Varnionių biblioteka, kitos – po 1. Tačiau 1975 metais kilnojamųjų bibliotekėlių skaičius mažėjo, nes jose nebuvo užtikrintas fondų saugumas, taip pat pasidarė sudėtinga rasti žmonių, kurie šį darbą dirbtų nuoširdžiai.

1973 metais atidaryta biblioteka Augmėnuose, naujas, kur kas geresnes patalpas gavo Šeduvos biblioteka.

1974 metais atidarytos 5 naujos bibliotekos: Augmėnų, Ožaičių, Batkūnų, Pakiršinėlio, Pociūnų.¹⁴

1974 metų gruodžio 28 dieną Radviliškio rajoninė biblioteka persikėlė į naujus rūmus miesto centre, buvusioje Kapsuko (dabar Dariaus ir Girėno) gatvėje.

Toji diena panėšėjo į tikrą pavasarį. Ir ne vien tuo, kad viskas skendėjo netikėtai skaisčioje, šiltoje saulėje. Tąkart mūsų mieste buvo tiek gėlių, muzikos, tiek džiaugsmingų šypsenų ir gero skubėjimo.

Vasario 22-osios popietę prie dažais kvepiančio pilko pastato būriavosi smalsuoliai vaikai

¹³SAULEVIČIENĖ, Vanda. Tarptautiniai knygos metai. *Komunizma aušra*, 1973, kovo 6.

¹⁴Šiaulių apskrities archyvas, f. 845, ap. 1, b. 115, lap. 1.

***Į taip 1920–1925 m.
atrodžiusį pastatą Dariaus
ir Girėno gatvėje 1974 m.
persikėlė biblioteka***

***Nauji rūmai, į
kuriuos 1974 m.
įsikėlė Radviliškio
rajoninė
biblioteka***

ir senyvo amžiaus žmonės, radviliškietčiai ir jų svečiai. Tai, kas netrukus turėjo čia įvykti, vienodai domino visus. Juk dažnas apie šią dieną jau taip seniai svajojo. Ir štai nuskardena dūdos. Į susirinkusius kreipiasi rajono kultūros skyriaus vedėjas P. Vaičiūnas:

„Šiandien didelė šventė mūsų bibliotekininkams, kultūros darbuotojams, visiems knygos mylėtojams. Naujoji rajoninė biblioteka pagaliau atveria duris. Tebūnie tai dar gaivesnio mūsų kultūrinio darbo, dar nuoširdesnės draugystės su knygomis pradžia.“

**Naujos bibliotekos
atidarymo iškilmės.**

**Sveikinimo žodį
taria rajono
Kultūros skyriaus
vedėjas P. Vaičiūnas
(ketvirtas iš
dešinės). Simbolinis
bibliotekos raktas –
N. Dirsytės rankose
(antra iš dešinės).
1975 m.**

**Iškilmingo bibliotekos
atidarymo svečiai (iš
kairės): A. Krikštanas,
F. Lebedevas,
M. Martinaitis,
L. Noreika, P. Vaičiūnas.
1975 m.**

Didelės sėkmės bibliotekos darbuotojams, daug malonių akimirų jos lankytojams linki ir rajono DŽDT vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotojas A. Krikštanas. Perkerpama juosta ir simbolinį durų raktą priėmusi bibliotekos vedėja Vanda Saulevičienė visus pakviečia į vidų. Pirmoji pažintis su naująja knygų šventove. Tos savotiškos ekskursijos vadovai – šeimininkai, visi septyni čionykščiai darbuotojai.

Jauku ir erdvi visur. Pirmajame aukšte įsikūręs abonementas, skaitytojams jau dabar siūlęs virš 36 tūkstančių įvairiausių knygų. Antrajame – lankytojo laukia skaityklos. Štai didelė, šviesi bendroji periodikos skaitykla. Lentynos su naujausiais spaudos leidiniais, patogūs darbai staliukai, puikūs H. Kulšio sukurti vitražai. Šalia dar dvi skaityklos – specialistų ir muzikinė, be to, malonus poilsiui kampeilis, platūs koridoriai.

*Iškilmų dienų naujoje bibliotekoje įvyko ir pirmasis masinis renginys – susitikimas su atvykusiais svečiais. Daug sveikinimų, linkėjimų bibliotekininkams ir skaitytojams atvežė draugai kėdainiečiai, šiauliečiai, kupiškėnai, zarasiečiai, LTSR kultūros ministerijos ir Valstybinės bibliotekos atstovai. Ilgam atmintį išliksianti poezijos pusvalandį dovanojo įkurtuvėse dalyvavę poetas M. Martinaitis ir aktorius L. Noreika. Geri žodžiai, kuo širdingiausi rankų paspaudimai, suvenyrai.*¹⁵

**Skaitytojų
aptarnavimo
skyrius. 1975 m.**

Naujosios bibliotekos Skaitytojų aptarnavimo skyriuje, dviejose salėse, laisvai ir visiems prieinamai išsidėstė knygų fondai. Vienoje salėje – šakinė literatūra pagal atskiras mokslo šakas, gausybė teminių parodų. Kitoje salėje – grožinė literatūra lietuvių ir rusų kalbomis. Ji dar paskirstyta pagal atskirus laikotarpius ir tautas. Čia ruošiamos literatūros parodos atskirų tautų rašytojų jubiliejams. Visur – konkretūs ir suprantami užrašai ant lentynų, nurodantys skaitytojui, kokia literatūra yra vienoje ar kitoje lentynoje.

¹⁵DUNAUSKIENĖ, Gražina. Taip ilgai lauktoji. *Komunizmo aušra*, 1975, kovo 1, p. 3.

***Bendroji
periodikos
skaitykla.
1975 m.***

Nebesulyginamai išsiplėtė Skaitykla. Anksčiau uždaroje patalpose buvo vienas jai skirtas nedidelis kambarys, o dabar bibliotekos antrajame aukšte – net trys skaityklos. Viena didelė salė skirta bendrajai Periodikos skaityklai. Ji žvilga parketu, spindi Henriko Kulšio vitražais, pasakojančiais apie knygos kelią, įamžinančiais jos atsiradimo metus, Martyną Mažvydą, pirmąjį lietuviškos knygos parengėją, taip pat didįjį lietuvių literatūros klasiką Kristijoną Donelaitį ir Radviliškyje gimusį, augusį lietuvių rašytoją Joną Marcinkevičių. Šioje skaitykloje – visa metų spauda bei gausus pagalbinis skaityklos fondas. Skaitykla, reikalui esant, virsta sale, kurioje galima organizuoti masinius renginius – susitikimus su žymiais žmonėmis, knygų aptarimus, disputus. Čia taip pat numatoma rengti pasitarimus bei ketvirtinius seminarus rajono kultūros darbuotojams. Saugykloje sukaupti lietuviškų laikraščių ir žurnalų nuo 1965 metų komplektai. Specialistų bibliografinėje skaitykloje – specialūs žurnalai, bibliografinė-informacinė literatūra: įvairūs bibliografiniai leidiniai, atskirų temų rodyklės, žodynai, žinytai, enciklopedijos. Čia pradėtas kaupti kraštotyrisinis fondas – literatūra apie Radviliškio rajoną. Naujovė skaitytojams – Muzikinė skaitykla. Joje sukauptas apie 1400 plokštelių fondas, muzikinė ir meno literatūra, muzikos ir meno spauda.

1975 metais biblioteka turėjo 15 kilnojamųjų bibliotekėlių ir vieną literatūros išdavimo tašką. Tuo laiku juose literatūros išdavimas smarkiai sumažėjo. Manoma, kad tai dėl numatomos centralizacijos, kuri mūsų rajone vis atidėliota ir nebuvo aišku, kada prasidės. Centralizacija turėjo panaikinti visas rajone veikiančias kilnojamąsias bibliotekėles, todėl pas-

tarųjų vedėjos gyveno pesimistinėmis nuotaikomis ir mažai beskyrė dėmesio darbui. Kaip žinoma, centralizacija iš tikrųjų galutinai paveikė šių bibliotekėlių likimą.

Tuo laikotarpiu Radviliškio rajone veikė Žemės ūkio mašinų gamyklos techninė biblioteka ir 3 profsąjunginės bibliotekos (Žemės ūkio mašinų gamyklos, Geležinkelio, Miško pramonės ūkio), gausus švietimo sistemos bibliotekų tinklas: 12 vidurinių mokyklų bibliotekų, 5 iš jų – Radviliškio mieste, 9 aštuonmečių mokyklų ir 28 pradinių mokyklų bibliotekėlės. Dirbo ir Muzikos mokyklos, Radviliškio proftechninės mokyklos Nr. 17, Šėduvos tarybinio ūkio-technikumo bibliotekos.

Nors rajone veikė ir kitų žinybų bibliotekų tinklas, tačiau pagrindinis gyventojų aptarnavimo knyga krūvis teko valstybinėms masinėms centralizuotos sistemos bibliotekoms. Iki centralizacijos Radviliškio rajoninėje bibliotekoje dirbo 7 darbuotojai, iš jų – vienas metodininkas. Pastarasis organizuodavo metodinį darbą rajone: sudarinėdavo metodinio darbo planus ir ataskaitas, tvarkydavo metodinį kampelį, rengdavo metodinę medžiagą, konsultuodavo bibliotekininkus, išvykdavo į bibliotekas. Bibliotekai vadovavo Vanda Saulevičienė. Abonemento vedėja dirbo Nijolė Dirsytė, vyresniąją bibliotekininkę – Irena Kairienė, bibli-

***Muzikos skaitykla.
1975 m.***

otekininkę – Zita Šidlauskaitė. Kilnojamojo fondo vedėja buvo Ona Kelpšaitė, Skaityklos vedėja – Pranciška Kazlauskaitė, metodininkės pareigas užėmė Regina Baktienė.

Per 1975 metus bibliotekos fondai pasipildė 6858 egzemplioriais naujų knygų. Pradėtas tvarkyti mainų rezervinis fondas, imta kaupti metodinė literatūra, nes metodininkai dirbo jau atskirame kabinete.

Tų pačių metų gegužės 28 dieną Skaitykloje įvyko partinių ir tarybinių darbuotojų pasitarimas, kuriame nutarta įsteigti LTSR savanoriškos knygos bičiulių draugijos rajono skyrių. Išrinktas jo prezidiumas, valdyba, kurios pirmininku tapo rajoninio laikraščio *Komunizmo aušra* redaktorius Antanas Mikelis, pavaduotoja – Rajoninės bibliotekos vedėja Vanda Saulėvičienė, sekretore – Skaityklos vedėja Pranciška Kazlauskaitė.

Jau pirmaisiais bibliotekos gyvavimo metais sulaukta daug ekskursijų iš kitų bibliotekų.

1975 metais dėl centralizacijos rajone uždarytos 9 bibliotekos: Batkūnų, Dapšionių, Jokūbiškio, Ožaičių, Pakiršinėlių, Pašakių, Šiaulaičių, Vabalių ir Bargailių.

Šiais metais gana stipriai pagerėjo bibliotekų materialinė bazė. Į naujas patalpas persikėlė Šeduvos miesto biblioteka. Geresnes patalpas gavo šios bibliotekos: Beinoriškio, Gražiškių, Pociūnėlių, Vaitiekūnų, Vainiūnų, Vaižgų, Liutkiškių, Bagdonų. Naujomis lentynomis aprūpintos Bauky, Vainiūnų, Pociūnėlių, Augmenų, Gražiškių ir kitos bibliotekos. Liutkiškių biblioteka persikėlė į erdvas Bandymų ūkio patalpas, inventoriumi aprūpino ūkis.¹⁶

1975-aisiais, pasikeitus darbo sąlygoms, pagerėjo ir darbo rezultatai. Per 10 mėnesių Rajoninė biblioteka sutelkė 2195 skaitytojus. Jiems išduota 39484 egzemplioriai spaudinių. Abonementas sutelkė 232 skaitytojus daugiau, lyginant su ankstesniais metais. Labiausiai išaugo skaitytojų skaičius skaitykloje: ankstesnėmis darbo sąlygomis skaitykla jų sutelkdavo tik iki 70, o dabar, dar nepasibaigus darbo metams, turėjo 421. Tai įrodo, kaip Radviliškyje reikėjo tokių bibliotekos patalpų. Norėdama populiarinti knygos reikšmę, biblioteka organizavo literatūrinius vakarus, bendradarbiavo su mokytojais.

1975-ieji Radviliškio rajoninei bibliotekai buvo ne tik naujų rūmų atidarymo metai. Ji aktyviai įsijungė į LTSR kultūros ministerijos paskelbtą bibliotekų darbo apžiūrą *Biblioteka, geriausiai propaguojanti visuomeninę-politinę literatūrą*, dalyvavo jaunimo skaitytojų konferencijoje *Ugninių kovų metai*, sąjunginėje skaitytojų konferencijoje *Niekas neužmiršta – niekas nepamiršta*. Bibliotekos Skaitykloje literatūrine-muzikine kompozicija paminėtas Mikalojaus Konstantino Čiurlionio 100-metis, miesto Kultūros namuose bibliotekos skaitytojai turėjo progą susitikti su rašytoju Vytautu Petkevičiumi, poetais Gediminu Astrausku, Pauliumi Širviu, Algimantu Baltakiu, Martynu Vainilaičiu. Organizuoti šiuos ir kitus renginius įgalino glaudus bibliotekos bendradarbiavimas su miesto Muzikos mokykla, vidurinėmis mokyklomis, kultūros įstaigomis.

¹⁶Šiaulių apskrities archyvas, f. 845, ap. 1, b. 125, lap. 1, 18.

Rajoninė vaikų biblioteka 1951–1975 metais

1951 metais įsteigta Radviliškio rajoninė vaikų biblioteka. Jos vedėja paskirta N. Dovženkienė. Biblioteka įsikūrė privačiose patalpose (K. Kazlausko gatvėje). Skaitytojų tuo metu buvo 70, knygų fondą sudarė 600 egzempliorių.

Vėliau biblioteka buvo perkelta į buvusius Šaulių namus ir įsikūrė antrame aukšte.

1953 metais bibliotekininke dirbo Kazimiera Petkutė-Ričkienė. 1956 metais vedėja paskirta Zofija Tarbūnienė, 1961-aisiais – Ona Šimkevičiūtė-Venslovienė.

1962 metais vaikų bibliotekos buvo uždarytos ir jų fondai atiduoti mokyklų bibliotekoms.

Jaunieji skaitytojai Radviliškio rajoninėje vaikų bibliotekoje (buvusiuose Šaulių namuose). 1961 m.

1964-ųjų gruodžio mėnesį respublikoje pradėta vėl atkurti rajonines vaikų bibliotekas. Radviliškyje patalpos tokiai bibliotekai – du kambariai – paskirtos S. Nėries gatvėje, name, pažymėtame 17 numeriu. Tačiau nebuvo knygų fondo. Vedėja Vanda Saulevičienė įdėjo daug pastangų, kol įkūrė ir tinkamai sutvarkė knygų fondą. Tad 1965 metais Rajoninė vaikų biblioteka vėl pradėjo aptarnauti skaitytojus vaikus. Vedėjos dėka užmegzti draugiški ryšiai su mokyklų bibliotekomis. Vandai Saulevičienei vadovaujant, ši biblioteka pasiekė gerų darbo rezultatų. 1966–1967 metais vykusioje sąjunginėje bibliotekų apžiūroje jai buvo suteiktas *Puikiai dirbančios bibliotekos* vardas, įteikta daug diplomų, padė-

kos raštų. Vanda Saulevičienė pati organizavo pradžinius mokymus naujiems kaimo bibliotekų darbuotojams, nemėgo bibliotekininkų tinginių. Stengėsi, kad biblioteka gražiai atrodytų, kad joje būtų jauku skaitytojams.

Tuo laikotarpiu dauguma bibliotekoje organizuojamų renginių turėjo ideologinį atspalvį, tačiau buvo ir prasmingų, įsimintinų susitikimų, knygų aptarimų, literatūros rytmečių, viktorinų, parodų, skirtų rašytojų jubiliejams, teminių lentynų ir taip toliau. Rajoninė vaikų

**Rajoninė vaikų
biblioteka (dabar –
Kęstučio g.).
1975 m.**

biblioteka dalyvavo bibliografinio darbo konkurse ir užėmė antrąją vietą Šiaulių zonoje. Bibliotekos skaitykloje išskirtas bibliografinis-informacinis fondas, parengtas plakatas *Kaip naudotis vaikų enciklopedija*. Bibliotekos skaitytojai buvo sistemingai informuojami apie naujas knygas, kurias gaudavo biblioteka. Propaguojant grožinę literatūrą, surengtas literatūrinis rytmetys *O dramblio ir nepastebėjau*, skirtas Ivano Krylovo 200-osioms gimimo metinėms, parodėlės, skirtos rašytojų Kosto Kubilinsko, Juozo Tumo-Vaižganto, Salomėjos Nėries sukaktims. Kas šeštadienį prie *Pasakų namelio* vykdavo garsiniai pasakų skaitymai. Bibliotekos darbuotojos kaimo bibliotekoms teikdavo metodinės pagalbos įvairiais darbo klausimais. Nuolat palaikyti ryšiai su mokyklomis. Bibliotekoje vykdavo garsiniai skaitymai, į kuriuos noriai rinkdavosi patys mažiausieji skaitytojai.

Maloniai jaunuosius skaitytojus nuteikdavo Skaitykla. Danutės Mažulienės kruopštaus darbo dėka čia buvo jauku, kvietė išradingai papuoštas kampelis *Apie paukščius ir žvėris*. Vaikai mokyti naudotis enciklopedijomis, žodynais, žinytais, informacine literatūra, katalogais ir

Vaikų literatūros skyriaus kampelis. 1975 m.

kartotekomis. 1971 metų rugpjūtį įvyko nuotaikingas vakaras *Iš kokių mes pasakų*, kuriame varžėsi dvi komandos. Apie tai, kuri išmoningesnė, labiau apsisikaičiusi, sprendė pasakų herojai pasitertę komisijos nariai.

Vanda Saulevičienė Rajoninėje vaikų bibliotekoje dirbo iki 1971 metų gruodžio mėnesio, vėliau ji buvo paskirta Radviliškio rajoninės bibliotekos vedėja. Jos pareigas Rajoninėje vaikų bibliotekoje perėmė Aldona Masandukienė, Skaityklos vedėja tapo Donata Mažulienė, bibliotekininke – Ona

Venslovienė. Knygų fondą tada sudarė 15011 egzempliorių, buvo 1140 skaitytojų.

1972 metais bibliotekininke pradėjo dirbti Aldona Januševičienė. 1973 metais ji tapo Skaityklos vedėja, o bibliotekininke – Danguolė Godelienė.

Tais pačiais metais Rajoninė vaikų biblioteka dalyvavo metodinio darbo apžiūroje, kurioje Šiaulių zonoje užėmė pirmąją vietą, respublikoje – trečiąją.

Minint Tarptautinius knygos metus, organizuota Knygos šventė, kurioje dalyvavo rašytojai Jonas Mikelinskas, Vilija Šulcaitė ir kiti. 1973 metais Rajoninė vaikų biblioteka dalyvavo metodinio darbo apžiūroje ir pelnė pirmąją vietą Šiaulių zonoje, trečiąją – respublikoje. Bibliotekoje buvo įrengtas metodinis kampelis, kuriame talpinti geriausių rajono bibliotekų darbo planai, ketvirčio aktualijos, pavyzdinės knygų parodos bibliotekiniams ir kita.

1975 m. Rajoninėje vaikų bibliotekoje buvo 1157 skaitytojai. Jiems išduota 29 337 leidiniai.

Centralizuotoje sistemoje 1975–1988 metais

STRUKTŪROS IR TINKLO POKYČIAI

1974 metų rugsėjo 18 dieną Radviliškio rajono darbo žmonių deputatų tarybos Vykdomasis komitetas priėmė sprendimą Nr. 236 *Dėl rajono masinių bibliotekų tinklo centralizacijos*. Jame rašoma:

[...] 1. Nuo 1975 m. sausio 1 d. sujungti visas rajono valstybines masines bibliotekas į vieną centralizuotą bibliotekų sistemą su centralizuotu administraciniu valdymu.

2. *Rajoninę biblioteką reorganizuoti į rajono centrinę biblioteką su ne mažesniu kaip 100.000 egz. fondu.*

3. *Rajoninę vaikų biblioteką laikyti centrinės bibliotekos vaikų biblioteka-filialu, Šeduvos miesto bei Tyrulių miesto bibliotekas laikyti miesto bibliotekomis-filialais.*

Kaimo bibliotekas laikyti rajono centrinės bibliotekos filialais, centralizuotai aprūpinant knygomis, periodine spauda, bibliotekine technika ir inventoriumi.

Visose kaimo bibliotekose-filialuose turi būti ne mažesnis kaip 1000 egz. knygų fondas. Kultūros skyrius už centrinės bibliotekos vaikų biblioteką-filialą, miesto bibliotekas-filialus ir kaimo bibliotekas-filialus atsiskaito statistikos ir finansų organams pagal galiojančią tvarką.

Rajono centrinė biblioteka vadovaujasi Lietuvos TSR Kultūros ministerijos patvirtintais „Rajono centrinės bibliotekos nuostatais“ ir yra pavaldi rajono DŽT Tarybos vykdomojo komiteto Kultūros skyriui. [...]”¹⁷

Kadangi biblioteka dar neturėjo patalpų, centralizacijos procesas rajone užsitęsė. 1975-ųjų liepos 2 dieną Radviliškio DŽDT Vykdomasis komitetas priėmė kitą, bet analogišką sprendimą, kuriame nusprendė nukelti centralizavimo datą į 1975 metų pabaigą.

Pagaliau 1976 metų vasario 15 dieną rajone įgyvendinta bibliotekų tinklo centralizacija. Biblioteka tapo Radviliškio rajono centrine biblioteka. Joje atidaryti nauji skyriai. Įkurtas

¹⁷*Raštai dėl bibliotekų centralizacijos už 1975 metus*. Radviliškio viešosios bibliotekos archyvas.

Knygų komplektavimo ir tvarkymo skyrius. Anksčiau rajoninė ir visos savarankiškos kaimo bibliotekos literatūrą komplektuodavo pačios, kiekviena sau, o dabar visas komplektavimas, tvarkymas, apskaita buvo pradėti tvarkyti centralizuotai. Nuo pat atidarymo skyriui pakviesta vadovauti ilgametė Šeduvos miesto bibliotekos abonemento vedėja Emilė Nijolė Dambrauskaitė. Jos nuoširdžių pastangų dėka skyrius gana greitai pritaikė naujas darbo formas ir darbo ritmingai, nugalėdamas visus reorganizacijos nesklandumus. Be vedėjos, Komplektavimo skyriuje dirbo dvi jaunos specialistės – Vida Povilaitytė ir Genovaitė Skačkauskaitė. Bibliotekininkais darbavosi Zigmās Ridikevičius, vėliau – Vlada Tumelienė, Vladislava Danieliūtė, Vida Rimaitė, Aušra Maraškaitė, Gintautas Pukauskas, Loretā Kireilytė. 1979 metais Komplektavimo skyriaus vedėja priimta dirbti Birutė Vaičiulienė. Pasikeitus darbuotojams, kurį laiką čia dirbo Eugenija Brazlauskienė, Aušra Lapinskaitė.

Prie Knygų komplektavimo skyriaus įkurtas Mainų-rezervinis sektorius darbui su mainų rezerviniu fondu ir saugykla. Sektoriaus vedėja paskirta Regina Baktienė. Vyresniąją bibliotekininkę dirbo Ona Dichavičienė, nuo 1979 metų tapusi Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vedėja. Vėliau Mainų-rezerviniame sektoriuje dirbo Vida Nasickienė.

Atidarytas dar vienas, Bibliografijos, skyrius, kurio funkcijos – bibliografinis-informacinis skaitytojų aptarnavimas. Skyriaus vedėja paskirta Aurelija Galinienė, vyresniąją bibliografe – Dana Kaluškevičiūtė, bibliografėmis – Gražina Cibutavičiūtė, vėliau – Gražina Jonaitytė, Albina Sargūnaitė, Aldona Kazlauskaitė.

Abonementas ir Skaitykla buvo sujungti į vieną bendrą skyrių – Skaitytojų aptarnavimo, kuriam vadovavo Ona Kelpšaitė, nuo 1979 metų paskirta vyresniąją bibliografe. Tam tikrais laikotarpiais čia dirbo Genovaitė Gasparavičiūtė, Genovaitė Šandarytė, Sigita Jankauskienė, Aksinija Jankauskaitė, Vida Mataitytė, Virginija Gapšytė, Ona Šimkutė, Violeta Daugėlienė, Aušra Tenzegolskytė. 1983 metais Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vedėja paskirta Nijolė Vekerotaitė.

Įsteigtas Jaunimo sektorius darbui su jaunimu. Jam vadovauti ėmėsi Nijolė Dirsytė, 1977 metais – Eugenija Brazlauskienė, 1979-aisiais – Roma Volkaitė, bibliotekininkės pareigose dirbo Vida Kaklauskaitė, vėliau – Tatjana Naumova, Virginija Malkevičiūtė.

Saugykloje dirbo vyresnioji bibliotekininkė Genė Mandravickienė, vėliau – Ona Kelpšaitė. 1977-aisiais bibliotekininkų gretas papildė Sigutė Gelumauskaitė, Laima Kielienė.

Atidarytas ir Metodikos skyrius. Jo vedėja – Vanda Ašmenavičienė, metodininkė-redaktorė – Aldona Januševičienė, vėliau – Genovaitė Zdanienė, metodininkė – Birutė Galinaitienė. Pasikeitus darbuotojams, Metodikos skyriaus vedėja paskirta Aldona Januševičienė, metodininkė – Virginija Januševičiūtė. 1979 metais skyriaus vedėja tapo Genovaitė Lukauskienė.

1976 metais, po bibliotekų centralizacijos, Rajoninė vaikų biblioteka tapo Centrinės bibliotekos Vaikų literatūros skyriumi. Skaitytojų tuo metu buvo 1159, išduota 32764 egzemplioriai leidinių. Fondą sudarė 21427 egzemplioriai dokumentų. Vadovauti šiam skyriui paskirta ilgametė jo darbuotoja Aldona Geštautienė. Į Centrinės bibliotekos Metodikos skyrių išėjus dirbti Aldonai Januševičienei, Vaikų literatūros skyriuje pradėjo dirbti Eugenija Sabaliauskaitė. Skyriuje skaitytojai vaikai buvo aptarnaujami dviejuose abonementuose: I–II klasių ir IV–IX klasių mokinių.

1978 metais Vaikų literatūros skyrius rengėsi darbo su skaitytojais vaikais apžiūrai, kuri apėmė visus darbo barus. Atskiroms skaitytojų amžiaus grupėms buvo organizuojami įvairūs renginiai, ruošiamos teminės parodos, susitikimai su įžymiais žmonėmis. Vyresniąją bibliotekininkę paskirta dirbti Regina Juknienė.

1979 metais Vaikų literatūros skyriaus vedėja buvo Genovaitė Zdanienė, bibliotekininkėmis – Lida Smulkytė, Rūta Gedminaitė.

Pagal centralizacijos nuostatus ir tipinį etatų projektą bibliotekoje įsteigtas Ūkio skyrius, kuris rūpinosi bibliotekos patalpų priežiūra, remontu, inventoriaus įsigijimu (1975 metais biblioteka įsigijo dvi radiolas, televizorių, pianiną, teletaipą, pasipuošė naujomis užuolaidomis, gavo naujų stalų Skaityklai, nemažai rašomųjų stalų, lentynų, kataloginių spintelių). Ūkio dalies vedėju dirbo Zenonas Balkauskas. Knygrišys buvo Jonas Šiaulenskas, spaustuvininkė – Irena Kairienė, vėliau – Jadvyga Blužienė, Nijolė Veberienė, Aleksandra Mituzaitė. Vairuotoju priimtas Rolentas Nėjus, nes biblioteka jau prieš centralizaciją gavo autobusą *Kuban*, kuris buvo naudojamas naujoms knygoms išvežioti į kaimo filialus, taip pat metodininkų išvykoms, inventoriui parsivežti ir kolektyvinėms darbuotojų išvykoms į teatrus, kitur. Kartu su kitais darbavosi valdytojos Stasė Stanevičienė ir Ona Tučkienė.

Nuo 1978 metų liepos 18-osios Centrinei bibliotekai vadovavo Algimantas Simaitis, o direktoriaus pavaduotoja dirbo Irena Daraškienė. 1979 metais bibliotekoje buvo 7 techniniai darbuotojai. Ūkio dalies vedėju priimtas Vincas Štarolis. Vėliau tas pareigas perėmė Liucija Baltrušaitienė, Lilija Pociuvienė.

Nuo 1981-ųjų liepos 1 dienos bibliotekos direktore paskirta Pranciška Kazlauskaitė, direktorės pavaduotoja – Salvinija Mataitytė. Nuo 1984 metų rugpjūčio 16 dienos Centrinei bibliotekai vadovavo Vilija Montvilienė. Nuo 1986 metų – Aldona Januševičienė.

1989 metais Centrinės bibliotekos sekretorės pareigoms paskirta Audronė Sinušaitė. 1980–1986 metais Vaikų literatūros skyriuje įvairiais laikotarpiais dirbo Genovaitė Juknaitė, Nijolė Nagevičienė, Aldona Kazlauskaitė, Virginija Simaitienė, Vilija Belevičienė, Aušra

Tendzegolskytė, Vida Rimaitė, Zita Šerkšnienė. 1985-aisiais Vaikų literatūros skyriaus vedėju kurį laiką dirbo Almantas Šlivinskas, o nuo 1986 metų – Nijolė Radžvilaitė.

**Centrinės bibliotekos
Vaikų literatūros skyrius.
1984 m.**

Rajoninėje bibliotekoje dirbo tik 8 darbuotojai, o Centrinėje bibliotekoje kartu su ūkiniais darbuotojais – jau 26, iš kurių – 19 bibliotekininkų.

Susumavus respublikos bibliotekų darbo rezultatus, paaiškėjo, kad ir sunkiomis reorganizacijos sąlygomis, keičiantis darbuotojams, Radviliškio centrinė biblioteka pažengė į priekį. Tai buvo viso bibliotekos kolektyvo darbo įvertinimas. Apie jo veiklą, pastangas nemažai rašyta rajono laikraštyje *Komunizmo aušra*.

**Skaitymo valandėlė su mažaisiais skaitytojais.
1984 m.**

1984 metais rajono centralizuotoje bibliotekų sistemoje veikė 46 kaimo, 3 miesto filialai ir Centrinė biblioteka. Nuo 1982-ųjų spalio Radviliškio miesto gyventojus pradėjo aptarnauti miesto filialas Nr. 1, įsikūręs Stiklo gatvėje. 1986 metų gruodžio mėnesį duris atvėrė dar dvi naujos bibliotekos – Durpyne ir susivienijime *Žemūktechnika*.

1987-uosius Centrinė biblioteka pasitiko, švęsdamą savo 50-metį. Skaitykloje buvo parengta fotonuotraukų ir kraštotyros darbų paroda *Centrinei bibliotekai – 50*. Renginy

vyko Radviliškio kultūros rūmuose, kur bibliotekininkės sveikino miesto valdžios, įvairių organizacijų atstovai, kolegos iš kitų bibliotekų. Buvo pagerbtos ir apdovanotos ilgametės bibliotekininkės.

***Bibliotekos 50-ies metų
įkūrimo jubiliejaus
iškilmės Radviliškio
kultūros rūmuose.
Apdovanojama ilgametė
bibliotekos darbuotoja
P. Kazlauskaitė. 1987 m.***

FONDAI

Pagrindiniai bibliotekos fondo komplektavimo šaltiniai ir po centralizacijos išliko tie patys: Respublikinis bibliotekų kolektorius ir periodinių leidinių prenumerata. Papildomai knygos buvo komplektuojamos iš knygyno, taip pat knygų mainų keliu. Komplektuota visa visuomeninė-politinė literatūra, žinynai, žodynai, grožinė, mokslo populiarioji literatūra, knygos gamtos, technikos, žemės ūkio, medicinos, meno ir kitomis temomis. Fondai komplektuoti, atsižvelgiant į skaitytojų sudėtį, jų interesus, poreikius, rajono žemės ūkio bei pramonės profilį, turimą bibliotekos knygų fondą, jo panaudojimą. Prenumeruodami periodinius leidinius, bibliotekininkai vadovavosi Kultūros ir Ryšių ministerijų siunčiamais rekomenduojamais žurnalų bei laikraščių sąrašais lietuvių ir rusų kalbomis. Be to, Radviliškio rajono komunistų partijos komiteto darbuotojai nurodydavo leidinius, kuriuos buvo privalu užsakyti bibliotekai.

Užsakant bibliotekai leidinius, vadovautasi teminiu komplektavimo planu, sudarytu 1977-aisiais, 1982 metais – ir tarpžinybiniu rajono bibliotekų komplektavimo planu. Didelę naudą teikdavo pagalbinės kartotekos: einamojo ir papildomojo komplektavimo, periodinių leidinių, skaitytojų profesijų, ekonominio-gamybinio, socialinio profilio, dezideratų.

Minimu laikotarpiu iš Respublikinio bibliotekų kolekatoriaus buvo gaunami leidyklų planai, papildomi lapeliai bei kita informacinė literatūra. Pagal tai, pagal finansines galimybes, padedant Komplektavimo tarybai, buvo užsakoma literatūra bibliotekai. Tokių planų, pagal kuriuos kasmet peržiūrėta ir užsakyta literatūra, biblioteka gaudavo apie 50. Su leidyklų planais susipažindavo atskirų žinybinių bibliotekų darbuotojai, kaip užsakyti atskirus leidinius, būdavo konsultuojamasi su įvairių sričių specialistais, tačiau tai nedavė laukiamų rezultatų. Reikėjo komplektuoti daugumą tų pačių leidinių, kuriuos komplektuodavo kitos žinybinės bibliotekos. Pavyzdžiui, Radviliškio žemės ūkio mašinų gamyklos techninė biblioteka aptarnaudavo tik gamykloje dirbančius skaitytojus, kitiems reikėdavo specialaus leidimo ten patekti. Ligoninės biblioteka aptarnaudavo tik gydytojus, partinė biblioteka – tik rajono komunistų partijos komiteto darbuotojus, mokyklų bibliotekos – mokytojus, moksleivius ir taip toliau. Nuo 1983 metų buvo kviečiami Komplektavimo tarybos pasėdžiai, kuriuose aptarta kiekviena leidyklų planų pozicija, ar numatoma užsakyti plane nurodytą literatūrą, ar ne.

Analizuojant Centrinės bibliotekos fondus, pastebėta, kad turima nemažai leidinių rusų kalba, kurių skaitytojai neskaito. Todėl jau 1983 metais jų imta užsakyti mažiau. Kad ir kaip stengtasi gerinti komplektavimo darbą, klaidų neišvengta. Ne viską lemdavo Komplektavimo taryba. Pirmiausia bibliotekos fondo sudėtis priklausė nuo pačios knygų leidybos: kurios knygos būdavo išleidžiamos, tokių ir užsakydavo.

Metams bėgant, dalis knygų susidėvėdavo arba jas pamesdavo skaitytojai, todėl knygų fonde atsirasdavo spragų. Bibliotekininkės jas stengdavosi užpildyti iš mainų-rezervinio fondo arba reikalingas knygas atsirinkdavo tiesiogiai iš atskirų rajono žinybinių bibliotekų.

Saugykloje po centralizacijos buvo pradėtas kaupti pagrindinis bibliotekos fondas. 1977 metais jis sukomplektuotas ir sutvarkytas. Čia kaupti visi respublikiniai nacionaliniai leidiniai, komunistų partijos ir tarybinės vyriausybės nutarimų rinkiniai, suvažiavimų, plenumų medžiaga, brangūs meno, dailės, reprodukcijų albumai, informaciniai-bibliografiniai leidiniai, moksliniai veikalai, grožinė literatūra, kai kurių periodinių leidinių komplektai. Iki 1989 metų šis universalus fondas turėjo 11483 egzempliorius. Saugyklos pagrindinis uždavinys buvo skatinti spaudinių cirkuliovimą, tenkinant skaitytojų poreikius, rūpintis fondų apsauga. Daugiausia spaudinių – 836 egzemplioriai – gauta 1989 metais. Saugyklos fondo leidiniais skaitytojai galėjo naudotis vietoje, jie buvo išduodami ir į namus.

Prasidėjus bibliotekų centralizacijai, iš skyrių ir filialų atrinkta mažai skaitoma, neprofilinė ir dubletinė literatūra, uždarytos neperspektyvios Beinoriškio, Bagdonų, Baukų, Kubiliūnų, Mankiškių, Radvilonių, Birželių, Gražiškių bibliotekos. Jų fondai atvežti į Centrinę biblioteką, į mainų-rezervinį fondą. 1976 metais šis fondas buvo tvarkomas, knygos atrenkamos

nurašyti. 1978-aisiais fondą sudarė 41103 egzemplioriai. Vėlesniais metais fondas aktyviai cirkuliavo. 1985 metais prasidėjo posisteminio *Vieningo koordinuoto mainų fondo formavimo* veikla. Šiais darbais siekta Radviliškio centrinės bibliotekos mainų-rezervinį fondą įjungti į respublikos automatizuotą mainų fondo sistemą. Tam rengtasi, sutikslinant knygas su masinės bibliotekos katalogais. Šis dokumentų pildymas tęsėsi iki 1990 metų.

LTSR kultūros ministerijos kolegija 1977 metų lapkričio 22 dieną priėmė nutarimą *Dėl valstybinių masinių bibliotekų fondų komplektavimo ir panaudojimo*. Todėl Radviliškio centrinės bibliotekos fondai imti plačiau ir išsamiau analizuoti. Tai ypač skatino 1978–1979 metais vykusį respublikinį apžiūrą *Visuomenės mokslų literatūros komplektavimas, panaudojimas ir propaganda*. Bibliotekoje buvo analizuojami visuomenės mokslų literatūros fondai statistiniu, bibliografiniu, iš dalies sociologiniu aspektais. 1977 metais atlikta gamtos mokslų, medicinos, meno, sporto, technikos ir žemės ūkio literatūros analizė.

Pagrindinės fondo apskaitos rūšys centralizacijos sąlygomis įgijo naujų bruožų, pakeitė formas ir tapo daug sudėtingesnės. Nuo pat centralizacijos pradžios fondo apskaita buvo tvarkoma pagal *Centrinės bibliotekos fondų apskaitos ir tvarkymo laikinąją instrukciją*. Fondo visuminės apskaitos knygas tvarkė Centrinės bibliotekos Komplektavimo ir tvarkymo skyriaus vedėja. Šiame skyriuje buvo pildoma kiekvieno Centrinės bibliotekos skyriaus bei filialo fondo visuminės apskaitos knyga ir viena bendra visos centralizuotos sistemos fondo visuminės apskaitos knyga. Apskaitos forma išliko ta pati, kokia buvo iki bibliotekų centralizacijos. Individualios apskaitos forma tapo individualios apskaitos kortelė. Ši forma buvo visoms bibliotekoms vienoda ir privaloma pagal valstybinį standartą 7-35-81 *Bibliotekinė dokumentacija. Pirminiai apskaitos dokumentai*.

Individualios apskaitos kartoteka teikė informaciją apie tai, koks leidinys kokiame skyriuje ar filiale yra. Bet darbo patirtis rodė, kad ši apskaitos forma nėra efektyvi. Apskaitos kortelė greitai susidėvėdavo. Fondų patikrinimo metu kortelės tuoj pasimesdavo arba jos būdavo sudedamos netikslia abėcėline tvarka, todėl tai neužtikrindavo fondų kontrolės, apsaugos. 1988 metų sausio 8 dieną LTSR kultūros ministerijos įsakymo Nr. 6 priedu išleista nauja *Miesto, rajono, centralizuotų bibliotekų sistemos spaudinių fondo apskaitos instrukcija*, pagal kurią individualios apskaitos kortelė vėl pakeista inventorine knyga.

Centrinės bibliotekos Komplektavimo skyriaus darbuotojos, gavusios naujas knygas, išskirstydavo jas bibliotekos skyriams ir filialams tarnybinio katalogo pagalba, bet neinventorindavo. Išrašydavo lydraščius, kur nurodydavo perduodamų leidinių kiekį, jų piniginę vertę, skirstymą mokslo šakomis, kalbomis, vaikiškų knygų – vaikų amžiaus grupėmis. Gavusios naujas knygas, skyriaus darbuotojos jas pačios inventorindavo.

Prasidėjus bibliotekų tinklo centralizacijai, Radviliškio centrinės bibliotekos fondas buvo skaičiuojamas egzemplioriais. Nuo 1984 metų fondo apskaita pasidarė privaloma ir pavadinimais. Radviliškio centrinė biblioteka gavo 105003 egzempliorius įvairių leidinių. Iš Respublikinio bibliotekų kolekatoriaus pasiekdavo visa užsakyta respublikos leidyklose išleista literatūra. Skaitytojai vietoje pamestųjų taip pat atnešdavo daug gerų knygų. Norėdamos fondą papildyti reikalingais leidiniais, bibliotekininkės atsirinkdavo juos iš mainų-rezervinio fondo. Retkarčiais buvo perkama ir Radviliškio knygyne. Visas gautas knygas komplektuodavo Knygų tvarkymo skyriaus darbuotojos, kurios antspauduodavo, užklijuodavo grąžinimo lapelius pagal *Bibliotekinės technikos minimumo* reikalavimus, klasifikuodavo pagal dešimtainės klasifikacijos lenteles. 1986 metais knygos pradėtos klasifikuoti pagal bibliotekinės-bibliografinės klasifikacijos lenteles, vėliau – pagal dešimtainę klasifikaciją.

Leidinių daugėjo. 1988 metais nupirkta laikraštis *Atgimimas*. 1991-aisiais Centrinė biblioteka gavo *Karį*, *Darbo biržos naujienas*, *Krašto apsaugą*, *Dienovidį*, *Ūkininko patarėją* ir kita. Nuo tų pačių metų komplektuotas plokštelių fondas ne tik iš Bibliotekų kolekatoriaus, bet pirktas ir iš parduotuvių. Mainų-rezervinis fondas buvo naujai sutvarkytas. Nereikalingos knygos ir periodiniai leidiniai pardavinėti, o už gautas lėšas pirktas kitų knygų ir periodinių leidinių.

**Knygų komplektavimo
ir tvarkymo skyrius. Iš
kairės: A. Galinienė,
O. Kelpšaitė,
B. Vaičiulienė,
E. Brazlauskienė.
Stovi:
V. Mikalkėnienė,
R. Baktienė. 1987 m.**

Pagal LTSR kultūros ministerijos įsakymus iš bibliotekų fondų išimti ir nurašyti kai kurie leidiniai lietuvių ir rusų kalbomis. *Glavlitinės* literatūros nurašymui skirtas ypatingas dėmesys ir kontrolė. Apie tų autorių kūrinių šalinimą iš fondų bibliotekoje rašytos pažymos, kuriose nurodyta, kokios knygos pašalintos, o kurių bibliotekos fonduose nerasta. Nurodytos knygos buvo pašalintos iš fondų, suplėšytos ir atiduotos sunaikinti į Radviliškio antrinių žalia-

vų kontorą. Pašalinimo darbus kontroliavo Vyriausiosios valdybos valstybinėms paslaptims saugoti prie LTSR Ministrų tarybos darbuotojai.

Kaip minėta, kartu su įvairia literatūra buvo komplektuojamas ir plokštelių fondas. LTSR valstybinės respublikinės bibliotekos Muzikos skyrius atrinkdavo plokšteles iš Rygos plokštelių firmos *Melodija* ir paskirstydavo visoms respublikos bibliotekoms. Centrinėje bibliotekoje sukaupta per 3000 plokštelių. Didžiausią šio fondo dalį sudarė klasikinė muzika. Nemaža fonotekos fondo dalis – šalies ir užsienio estradinė bei liaudies muzika. Skaitykloje buvo sudarytos visos sąlygos, kad lankytojai galėtų netrukdomai klausytis pasirinktos muzikos, daugiau sužinoti apie atskirų kūrinių autorius bei atlikėjus. Dažnos plokštelių naujienų parodos supažindindavo ir su literatūra apie konkretų kompozitorių ar atlikėją. Abėcėlinis bei sisteminis katalogai padėdavo pasirinkti reikalingą plokštelę.

SKAITYTOJAI

Centralizuotame bibliotekų tinkle didelis organizacinis darbas atliktas, telkiant skaitytojus. Jau centralizacijos pradžioje biblioteka turėjo 13 kilnojamųjų bibliotekėlių. Tos bibliotekėlės buvo kuriamos įmonėse, įstaigose, esančiose toliau nuo Centrinės bibliotekos ir neturinčiose savo stacionarinės bibliotekos. Nuo 1969-ųjų metų kilnojamoji bibliotekėlė veikė Šiaulių durpių įmonės Radviliškio skyriuje (vedėja – Ona Jocaitė), nuo 1963-ųjų – Radviliškio grūdų priėmimo punkte (nuo 1976 metų jai vadovavo Irena Varkulevičienė). Nuo 1963 metų kilnojamoji bibliotekėlė veikė ir Autotransporto įmonėje (nuo 1979-ųjų jai vadovavo Danutė Kielaitė), Šiaulių trikotažo fabriko *Verpstas* Radviliškio Kovo 8-osios kojinių fabrike (nuo 1979-ųjų jos vedėja – Elena Kantauskienė). 1970 metais įkurta rajono Rajkoopsąjungos kilnojamoji bibliotekėlė (vedėja – Regina Krikščiukaitė), nuo 1978-ųjų – Prekybinės bazės (bibliotekėlės vedėja – Danutė Gailiūnaitė), nuo 1969-ųjų Statybos-remonto valdybos (vedėja – Bronislava Šimkūnienė). Dar viena kilnojamoji bibliotekėlė buvo Tarpkolūkinėje statybos organizacijoje (nuo 1978 metų jos vedėja – Vida Balčiūnienė).

Nuo 1963 metų buvusiam Radviliškio stiklo fabrike, vėliau perorganizuotame į Daugėlių statybinių medžiagų kombinato Radviliškio remonto-mechaninį cechą, veikė knygų išdavimo taškas. Jį aptarnavo Centrinės bibliotekos darbuotojai, dirbdami dukart per savaitę po dvi valandas. 1979 metais šis taškas uždarytas, kadangi dauguma lankytojų gyvena mieste ir skaitė Centrinėje bibliotekoje. 1978 metais kilnojamoji bibliotekėlė įsteigta rajono Autokelių linijinėje valdyboje. Jai vadovavo Elena Kanaporienė. Rajono profesinėje priešgaisrinėje dalyje kilnojama bibliotekėlei nuo 1978 metų vadovavo Aniceta Šveikauskienė. 1971-aisiais kilnojama bibliotekėlei, esančiai Elektros tinkluose, vadovavo Regina Mac-

kevičienė. 1976-aisiais tokiai pat bibliotekėlei Sviesto gamykloje – D. Borusevičienė. 1978 metais *Lietuvos žemės ūkio technikos* rajono susivienijime taip pat įsteigta kilnojamoji bibliotekėlė (vedėja – G. Misevičienė). Miesto filialas Nr. 1 aptarnavo Žemės ūkio mašinų gamyklos mikrorajono gyventojus.

1979 metais, be jau anksčiau įsteigtų ir veikiančių kilnojamųjų bibliotekėlių, atsirado dar pora: Raštinės reikmenų įmonėje *Beržas* (vedėja – Onutė Čingaitė) ir Valstybinėje draudimo inspekcijoje (vedėja – Janina Damašytė.)

Stengtasi palaikyti glaudžius ryšius su miesto gyventojais. 1976 metais aptarnauti 3379 žmonės. Kad kuo daugiau radviliškiečių skaitytų bibliotekoje, jos darbo valandos buvo derinamos su gyventojų darbo laiku, įvairinta, plėsta agitacija, panaudotas radijo mazgas, padaryti specialūs kvietimai. Centrinėje bibliotekoje dažnai vykdavo masiniai renginiai: susitikimai su rašytojais, knygų aptarimai, skaitytojų konferencijos. Organizuotos teminės lentynos, dailininkų kūrinių reprodukcijų parodos, rašyti straipsniai į rajoninį laikraštį *Komunizmo aušra*, skelbimai, kviečiantys persiregistruoti moksleivius. Jei skaitytojas reikalingo leidinio nerasdavo Centrinėje bibliotekoje, toks būdavo užsakomas per tarpbibliotekinį abonementą (TBA). Šiomis paslaugomis galėjo naudotis visi bibliotekos skaitytojai. TBA užsakymai būdavo perduodami teletaipu. Tokia naujovė įsitvirtino ne tik Centrinėje bibliotekoje, bet ir filialuose.

Gausiausią skaitytojų grupę sudarė vidurinių mokyklų moksleiviai. Pagal išsimokslinimą daugiausia buvo skaitytojų, turinčių nebaigtą vidurinį išsimokslinimą. Kasmet daugėjo skaitytojų, įgijusių aukštąjį išsilavinimą. Didžiausią bibliotekos skaitytojų dalį sudarė skaitytojai iki 15 metų.

Bibliotekos Skaitytojų aptarnavimo skyrius buvo įsijungęs į respublikinę *Visuomenės mokslų literatūros komplektavimo, panaudojimo ir propagandos* apžiūrą. 27,4 procento išduotos skaitytojams literatūros buvo visuomeninė-politinė.

1979 metais biblioteka prenumeravo 155 pavadinimų laikraščius ir žurnalus. Skaityklos fonde buvo sukaupti 1972–1975 metų spaudos komplektai, o lietuviškų respublikinių laikraščių – ir nuo 1968 metų. Rajono laikraščio komplektai saugomi nuo 1957 metų. Tiek naujesni, tiek senesni žurnalų komplektai plačiai naudoti, atsakant į skaitytojų užklausas, rengiant literatūros parodas, temines lentynas, bibliografines apžvalgas.

To laikotarpio rajono spaudoje būta nemažai publikacijų, liudijančių, kad bibliotekininkų tikslas buvo kuo geriau tenkinti skaitytojų poreikius, priartinti knygą prie skaitytojo. To siekiant, reikėjo gerai sukomplektuoti knygų fondus, nes įvairi jų sudėtis leisdavo skaitytojams pasirinkti knygas pagal mokslo šakas. Per metus rajono bibliotekose labiausiai skaityta gro-

žinė literatūra. Tačiau domėtasi ir įvairių mokslo šakų knygomis. Jų kaimo bibliotekose išduota 37,9 procento, visame rajone – 41 procentas. Iš šakinės literatūros labiausiai skaityta visuomeninė-politinė literatūra. Skaitytojai mėgo leidinius ir gamtos mokslų, medicinos bei geografijos temomis. Mažiausiai rajone perskaityta žemės ūkio literatūros. Jos išduota tik 2,8 procento visos rajone perskaitytos literatūros (kaimo bibliotekose šiek tiek daugiau – 3,2 procento). Ne itin populiaru buvo ir techninė literatūra.

***Skaitytojų aptarnavimo skyrius. Iš kairės:
O. Jankūnienė,
L. Skačkauskaitė,
N. Stankuvienė,
V. Mataitytė. 1987 m.***

Kad gyventojams būtų patogiau, visose bibliotekose nustatytas darbo laikas nuo 12 iki 20, o stambesnėse gyvenvietėse – iki 21 valandos. Kaimo bibliotekos rūpinosi, kad skaitytoją pasiektų išsami informacija apie naujai gaunamą literatūrą. Praktikuoti naujienų sąrašai, iškabinti žmonių susibūrimo vietose, aktyvesniems skaitytojams, specialistams būdavo pranešama individualiai.

Nežiūrint problemų, mūsų rajono bibliotekos nuolat siekė tobulinti savo darbą, tad ir bendri rezultatai gerėjo. Per metus kaimo bibliotekose išduota 379805 egzemplioriai spaudinių. Kiekvienas kaimo skaitytojas perskaitė vidutiniškai 19 knygų. 1988 metais Centrinėje bibliotekoje užregistruoti 3206 skaitytojai, kurie per metus apsilankė 16141 kartą. Vadinausi, kiekvienas skaitytojas lankėsi bibliotekoje vidutiniškai 4,7 karto.

Nuo 1984 metų buvo dirbama su nepilnamečiais, sunkiai auklėjamais moksleiviais, įrašytais Vidaus reikalų skyriaus Vaikų kambario įskaitoje. Jiems – išskirtinis dėmesys: rekomenduojamos tam tikros knygos, stebimas jų elgesys bibliotekoje, domimasi, kaip jie mokosi mokykloje.

Atlikti skaitymo tyrimai *Biblioteka – skaitytojas*, kurių metu parengtos ir išplatintos anketos vidurinių mokyklų moksleiviams. Tyrimai turėjo padėti išsiaiškinti, kiek moksleivių skaito bibliotekose (Centrinėje ir mokyklų), kokie jaunimo telkimo į bibliotekas rezervai.

Iki 1989 metų Skaitytojų aptarnavimo skyriuje veikė Jaunimo skaitytojų sektorius – skaitytojai registruoti atskirai, pagal amžių (iki 27 metų). Vyresnio amžiaus jie būdavo apskaitomi pagal konkrečias profesijas. 1985 metais Skaitytojų aptarnavimo skyriuje didžiausią skaitytojų procentą – 40 procentų – sudarė tarnautojai, 30 procentų – darbininkai, 17 procentų – įvairių specialių vidurinių mokyklų moksleiviai.

BIBLIOGRAFINIS INFORMACINIS DARBAS. KRAŠTOTYRA

Viena iš bibliografinio darbo funkcijų – informuoti skaitytojus apie literatūros naujienas. 1976 metais bibliotekoje pradėtas organizuoti generalinis abėcėlinis katalogas, kuriame nurodytos visos nuo centralizacijos pradžios esančios knygos. Sisteminiame kataloge korektelės dėstytos pagal dešimtainę klasifikaciją masinėms bibliotekoms. Nuo centralizacijos pradžios biblioteka turėjo ir abėcėlinį, ir sisteminių plokštelių katalogus, kuriuose atsispindėjo Centrinėje bibliotekoje turimų muzikinių įrašų, kitokio turinio plokštelės. Tais metais pertvarkytas bibliografinis-informacinis aparatas Vaikų literatūros skyriuje. Sutvarkytas abėcėlinis vaikiškų knygų katalogas ir sisteminiai katalogai.

Buvo kruopščiai renkama ir aprašoma medžiaga laikraščių bei žurnalų straipsnių kartotekai. Pildomos eilėraščių ir citatų kartotekos. 1977 metais parengta 990 naujų aprašų. Nuolat pildoma recenzijų kartoteka. Parengta bibliografinių sąrašų archyvo kartoteka.

1987 metų liepos 14 dieną Centrinės bibliotekos direktorės įsakymu patvirtinta Bibliotekinės-bibliografinės klasifikacijos (BBK) grupė. Jai priklausė direktorė, skyrių vedėjos, metodininkės ir vyresniosios bibliotekininkės. Toliau buvo atliekami parengiamieji darbai: centralizuotos bibliotekų sistemos skyriai nurašinėjo pasenusią ir susidėvėjusią literatūrą, fondai tikrinti su katalogais. Naujos knygos Komplektavimo skyriuje klasifikuotos pagal bibliotekinę-bibliografinę klasifikaciją (greta dešimtainės). Pradėta organizuoti spaudinių antraščių kartoteka.

Kiekvieno mėnesio pirmajame rajoninio savaitraščio numeryje pasirodydavo naujos literatūros sąrašėlis su rubrika *Bibliotekų naujienos*. Skaitytojų aptarnavimo skyriuje esančiame stende *Jums, specialistai* talpinti naujai gautų knygų sąrašai, skirti įvairių sričių specialistams. Skaitykloje įrengto stendo sąrašai buvo skirti propagandistams, lektoriams. Visus bibliotekos skaitytojus apie literatūros naujienas informuodavo Skaitytojų aptarnavimo skyriuje nuolat veikianti knygų paroda *Naujos knygos*, kurioje knygos būdavo keičiamos kiekvieno mėnesio paskutinę savaitę.

Centrinė biblioteka, vadovaudamasi Kultūros ir Žemės ūkio ministerijų įsakymais, suaktyvino žemės ūkio specialistų aptarnavimą. Pradėta bendradarbiauti su rajono gamybine Žemės ūkio valdyba, ten įsteigtas Mokslinės-techninės informacijos kabinetas, sudaryta šios informacijos tarnyba, kuriai priklausė ir Centrinės bibliotekos Bibliografijos skyriaus vedėja Pranciška Kazlauskaitė. Ji padėjo sutvarkyti šiame kabinate esančią literatūrą, sukūrė šios literatūros sisteminį katalogą.

Centrinės bibliotekos Bibliografijos skyriuje rengtos bibliografinės apžvalgos, įvairioms skaitytojų grupėms organizuotos pamokos, ekskursijos, kurių metu lankytojai supažindinti su bibliotekos struktūra, atskirų skyrių veikla, bibliotekos naudojimosi taisyklėmis.

Tuo laikotarpiu skaitytojai aktyviai naudodavosi įvairiomis kartotekomis, katalogais, tad nuolat rūpintasi jas tinkamai tvarkyti. Buvo redaguojami abėcėlinis ir sisteminis katalogai, iš bendrosios žurnalų bei laikraščių kartotekos išimamos pasenusio turinio ir dedamos naujos kortelės. Straipsniai iš leidinių aprašomi ranka kortelėse. Labai populiarai tarp skaitytojų pasidarė recenzijų, citatų, eilėraščių kartoteka. Bibliografijos kartotekoje buvo aprašoma naujai gauta literatūra. Vaikų literatūros skyriuje taip pat sudaryta bendroji straipsnių, recenzijų, citatų, eilėraščių, kraštotyrinė kartotekos.

Radviliškio centrinė biblioteka turėjo bibliografinį-informacinį aparatą, atspindintį visus turimus spaudinių fondus. Skaitytojai įvairių renginių, ekskursijų, bibliografinių užsiėmimų metu buvo mokomi, kaip naudotis katalogais ir kartotekomis.

Bibliografijos skyrius, kuriam vadovavo Aldona Geštautienė, siekdamas jamžinti pirmųjų bibliotekos darbuotojų veiklą, pradėjo rinkti jų atsiminimus apie darbą Radviliškio bibliotekoje. Apklausta gana daug vyresnio amžiaus radviliškietiečių, tokiu būdu sužinota apie vieną ar kitą bibliotekoje dirbusį asmenį. 1975 metais jau turėtas aplankas *Bibliotekoje dirbusių vadovaujančių darbuotojų atsiminimai 1937–1975*, kurį parengė Bibliografijos skyriaus vedėja Aldona Geštautienė. 1979 metais kraštotyros fonde gautas Šaukoto aštuonmetės mokyklos mokytojo Romuso Labanausko diplominis darbas *Radviliškio rajono geografinė padėtis, paviršius, gyventojai*.

1980 metais vykęs respublikinis bibliografinio darbo konkursas paskatino Centrinės bibliotekos kolektyvą suaktyvinti kraštotyros veiklą. Didžiulės apimties kraštotyros kartoteka pasipildė 300 personalijų. Intensyviai kauptas kraštotyros literatūros fondas. Jame – nemažai leidinių apie radviliškiečių rašytoją Joną Marcinkevičių, baisogalietį Vytautą Bložę, iš Pašušvio apylinkės kilusią rašytoją revoliucionierę Eugeniją Tautkaitę. Šis fondas papildytas Baisogalos gyvulininkystės mokslinio tyrimo instituto darbais, kita literatūra apie rajoną, jo

įžymiuosius žmones. Pradėtas šios literatūros parodų ciklas *Radviliškio žemės išauginti*. Aktyviai rinkta medžiaga apie įžymius rajono žmones. Tais metais Bibliografijos skyriaus vedėja Pranciška Kazlauskaitė dalyvavo *Artojo* kolūkyje vykusioje kraštotyrinėje ekspedicijoje, kurios metu surinkta įvairios medžiagos, užrašyti 27 vietovardžiai, 59 daiktiniai eksponatai perduoti Šiaulėnų apylinkės muziejui.

1982 metais suorganizuota pirmoji rajono bibliotekininkų kraštotyros vakaronė, kurios metu parengta bibliotekų metraščių, kronikų ir kitų kraštotyros darbų paroda. Veikė etnografinių valgių paroda, tarmiškai padainuota senovinių dainų, papasakota sakmių, padavimų, pasekta pasakų. 1983 metais surengta antroji kraštotyros vakaronė. Trečioji įvyko 1988 metų kovo 3 dieną. Ją organizavo Šeduvos ir Pakalniškių apylinkių bibliotekininkai. Buvo surinkta pasakojimų, legendų, padavimų, susijusių su šiomis apylinkėmis.

***Kraštotyros
leidinių lentyna.
1984 m.***

KULTŪRINĖ VEIKLA

Geros darbo sąlygos, persikėlus į naują biblioteką, skatino bibliotekininkus dirbti kūrybiškiau, ieškoti naujų darbo formų, siekti, kad kuo daugiau skaitytojų ateitų į biblioteką, jaukioje ir šventiškoje aplinkoje pabūtų su knyga. Bibliotekininkės siūsdavo kvietimus, rašydavo skelbimus, tardavosi su aktyvu, kokią savaitės dieną ir valandą skaitytojams patogiau ateiti į literatūros vakarą ar kitą renginį. Užmegzti ryšiai su miesto mokyklų literatais. Bibliotekoje organizuoti jų susirinkimai, naujų knygų ir savos kūrybos aptarimai. Kiekvieną mėnesį siaurame rate vykdavusios literatūros popietės jau sukviesdavo kur kas daugiau skaitytojų. Bendromis

Jėgomis surengta jaunųjų skaitytojų konferencija ir susitikimas su *Moksleivio* žurnalo redaktoriumi Algimantu Zurba, jo knygos *Šimtadienis* aptarimas. Gyvai, įdomiai bibliotekoje vyko Vytauto Petkevičiaus knygos *Yra šalis* aptarimas. Kvietė rašytojo kūrybos paroda.

Graži mintis kilo bibliotekos darbuotojams suburti draugėn visus rajono vidurinių mokyklų jaunuosius literatus. 1977 metų birželio pabaigoje įvyko pirmoji jų poezijos šventė. Jaunieji literatai skaitė savo geriausius kūrinius, liejosi mintys apie jaunystę, meilę, gamtos grožį. Renginyje dalyvavo ir savo kūrybos paskaitė ir vyresnieji rajono literatai Birutė Senulytė, Vladas Žaromskis, Genovaitė Zdanienė, Aldona Valterienė.

1981 metų gruodžio pabaigoje rajono gyventojai susibūrė į knygos šventę *Rašytojas, knyga, skaitytojas*. Bibliotekos direktorė Pranciška Kazlauskaitė pristatė svečius: rašytojus Aleksą Baltrūną, Vytautą Barauską, Joną Mačiukevičių, literatūros kritiką, *Vagos* leidyklos darbuotoją Valentinę Sventicką. Skambėjo eilės, susirinkusieji klausėsi dainų, kurioms žodžius parašė Vytautas Barauskas.

Įsimintini buvo ir kiti renginiai. 1983 metų spalio 18-ąją Radviliškyje prasidėjo muzikos vakarai. Į biblioteką susirinkę radviliškietiečiai klausėsi Imino Kučinsko (violončelė) ir Povilo Stravinskio (fortepijonas) atliekamos prancūzų kompozitorių muzikos. Dainavo tarptautinių konkursų laureatė Aušra Stasiūnaitė. 1984 metų lapkričio 13 dieną bibliotekoje – aktorės Gražinos Urbonaitės kūrybos vakaras. 1985 metais, spalio pabaigoje, literatūros mėgėjus pamalonino Jaunimo knygos savaitė. Ją surengė Knygos bičiulių draugija, Centrinė biblioteka, rajono Kultūros skyrius ir Radviliškio kultūros rūmai. Sulaukta svečių – atvyko rašytojas Vytautas Petkevičius, poetai Vidmantė Jasukaitytė, Antanas A. Jonynas, aktoriai Undinė Nasvytytė, Julija

**Rajoninė knygos
šventė „Rašytojas,
knyga, skaitytojas“.
Pirmoje eilėje
iš kairės sėdi:
V. Paliūnis,
A. Kozlova,
B. Treinys,
M. Bernotėnienė.
1981 m.**

Kavaliauskaitė ir Irena Leonavičiūtė. 1984 metais balandžio 16 dieną bibliotekos Skaityklos salė buvo pilnutėlė: čia vyko susitikimas su rašytoju Kaziu Saja ir aktoriumi Česlovu Stoniu. Jie pristatė literatūrinę kompoziciją *Pasakysiu kaip draugui*, kurioje skambėjo Kazio Sajos kūriniai. 1988 metų kovo pradžioje nuolatiniai bibliotekos lankytojai, kiti skaitytojai rinkosi į vakarą-susitikimą, kurį surengė bibliotekininkės. Susirinkusieji klausėsi pasakojimų apie bibliotekos kolektyvo darbą, jo planus, susipažino su bibliotekos struktūra. Atėjusiesiems įteikti lankstinukai apie biblioteką, Radviliškio muzikos mokyklos auklėtiniai padovanojo koncertą.

Nuo 1986 metų knygos, kalbos ir poezijos šventėse, kituose renginiuose skambėdavo Centrinės bibliotekos folklorinio ansamblio dainos. Šis kolektyvas su savo programa aplankė daugelį rajono vietų. Iš pradžių jam vadovavo Jolanta Ignatova, vėliau – Rima Vedeckienė.

**M. Petručio sukurtas
ekslibrisas. 1985 m.**

**V. Kisarausko sukurtas
ekslibrisas. 1985 m.**

**A. Čepausko sukurtas
ekslibrisas. 1985 m.**

V. Afanasjevo sukurtas ekslibrisas. 1985 m.

1985 metais adviliškio centrinė biblioteka paskelbė konkursą savo ekslibrisui sukurti. Į kvietimą atsiliepė 10 autorių, kurie konkursui pateikė 17 darbų. Su pastaraisiais susipažino visi bibliotekos lankytojai ir savo atsiliepimais padėjo išrinkti geriausią, tinkamiausią mūsų bibliotekai ekslibrisą. Į konkurso baigiamąjį renginį birželio mėnesį buvo pakviesti visi autoriai.

Tada Centrinėje bibliotekoje radviliškiečiai turėjo progą susitikti su dailininkais, ekslibrisų kūrėjais: mažiekiečiu Mindaugu Petručiu, uteniškiu Klemu Kupriūnu, vilniečiu Valerijonu Vytautu Juciu. Į svečius atvyko ir Vytenis Rimkus, Šiaulių Kazio Preikšo pedagoginio universiteto docentas, dailėtyros mokslų kandidatas. Jis lankytojams papasakojo apie ekslibriso istoriją, paplitimą. *Tarybinės moters* žurnalo meninis redaktorius Valerijonas Vytautas Jucys apžvelgė konkurso dalyvių darbus, pristatė autorius.

Darbai buvo labai įvairūs. Vilniečio P. Rauduvės ekslibrisas – medžio ražinys, V. Afanasjevo – oforto technika, mūsų kraštiečio Vinco Kisarausko ir panevėžiečio P. Šiaučiuo – ražytas linoleumas. Daugiausia darbų pateikė mažiekiečiai Mindaugas Petrulis, to rajono Kultūros skyriaus dailininkas. Jis – Panevėžio ekslibrisų, skirtų Gabrielės Petkevičaitės-Bitės 150-osioms gimimo metinėms, konkurso nugalėtojas, taip pat yra laimėjęs trečiąją premiją bienalėje Liublino mieste, Lenkijoje. Mindaugo Petrulio darbus, atliktus šilkografijos technika, geriausiai pripažino ir bibliotekos lankytojai, ir komisija. Taigi Radviliškio centrinė biblioteka jam paskyrė pirmąją vietą ir 100 rublių premiją. Vieną iš šio autoriaus darbų biblioteka apsisprendė naudoti kaip savo ekslibrisą. Antroji vieta atiteko kraštiečiui Vincui Kisarauskui, trečioji – žurnalo *Mūsų sodai* meniniam redaktoriui, Vilniaus ekslibrisų kūrėjų klubo pirmininkui Alfonsui Čepauskui, paskatinamoji premija paskirta V. Afanasjevui. Bibliotekoje buvo parengta spaudinių paroda *Ekslibrisas – knygos ženklas*.

METODINIS DARBAS

Centralizacijos įdiegimas žymiai pakeitė metodinį darbą. Centrinės bibliotekos struktūroje buvo išskirtas metodinis skyrius. Be to metodiniame darbe pradėjo dalyvauti visi centrinės bibliotekos skyriai, vykdančios gamybines funkcijas ne tik centrinės bibliotekos, bet ir jos struktūrinių padalinių poreikiams tenkinti. [...]

Vienas svarbiausių metodinio vadovavimo uždavinių centralizuotoje bibliotekų sistemoje buvo organizacinės-metodinės pagalbos tiekimas bibliotekoms visuose jų veiklos baruose (darbe su skaitytojais, komplektuojant ir panaudojant bibliotekų fondus, moksliniais pagrindais organizuojant bibliotekų darbą ir taip toliau). [...]

Kitas metodinio vadovavimo uždavinys – pažangaus bibliotekų patyrimo studijavimas ir paskleidimas.

J metodinio vadovavimo uždaviniai įėjo ir bibliotekos darbuotojų kvalifikacijos kėlimo organizavimas. Naudojamos įvairios formos: seminarai, pasitarimai, pradinis apmokymas, praktikumai ir kt. Be to, bibliotekininkai mokosi universitetuose, kultūros mokyklų neakivaizdiniuose skyriuose, daug dėmesio skiria savišvietai.

Metodikos skyrius. Iš kairės – V. Simaitienė ir V. Rimaitė. 1986 m.

Svarbų vaidmenį vaidino ir bibliotekų aprūpinimas metodine medžiaga. [...]¹⁸

Iki centralizacijos bibliotekoje dirbo vienas metodininkas. Jis organizavo metodinį darbą rajone: sudarinėdavo metodinio darbo planus ir ataskaitas, tvarkydavo metodinį kampelį, kartotekas, kaupdavo metodinę medžiagą, konsultuodavo bibliotekininkus, išvykdavo į bibliotekas. Kol biblioteka neturėjo autobuso, išvykos būdavo tik maršrutiniais autobusais. Rajoninė vaikų biblioteka teikdavo metodinę pagalbą visoms rajono bibliotekoms įvairiais bibliotekinio darbo klausimais, pagrindinį dėmesį skirdama bibliotekų darbui su skaitytojais vaikais.

1976-ieji *Bibliotekų darbe* buvo paskelbti respublikos metodinių kampelių apžiūros metais. Tada mūsų metodikos kampelis buvo tik kūrimosi stadijoje. Jame pradėta kaupti visa metodinė-rekomendacinė literatūra ir periodiniai leidiniai bibliotekininkystės bei bibliografijos klausimais. Metodikos skyriaus fondą sudarė knygos bibliotekininkystės klausimais, taip pat metodinė medžiaga, bibliotekinė periodika, metodinio darbo archyvas. Skyriaus fonde buvo 517 egzempliorių knygų. Čia saugota CBS dokumentacija: darbo planai, ataskaitos, seminarų, pasitarimų medžiaga, konsultacijų registracijos sąsiuviniai, kita. Buvo sisteminis katalogas, bibliotekininkystės ir bibliografijos naujienų, filialų faktų kartotekos.

Daug dėmesio skirta atskirų darbo barų analizei, pavyzdžiui, individualiam darbui (Genovaitė Zdanienė *Individualus darbas su skaitytojais vaikais*; Aldona Januševičienė *Individualus darbas su specialistais*, Roma Volkaitė *Vadovavimas vaikų skaitymui*); kraštotyrimui (Pranciška Kazlauskaitė *Metodinės rekomendacijos metraščių ir kronikų rašymui*); bibliotekų fondams (Birutė Vaičiulienė *Fondų analizė, Spaudinių apskaitos vienetai*).

Metodinio darbo apimtis bei uždavinių sudėtingumas reikalavo įtraukti ir kitų Centrinės bibliotekos skyrių specialistus, tačiau jie turėjo būti su aukštesniu ar specialiuoju bibliotekiniu išsilavinimu. 1979 metais Centrinėje bibliotekoje buvo septyni neetatiniai metodininkai.

1979 metais metodininkai parengė stendą *Dalijamės darbo patyrimu*. Jame pristatyta Šniūraičių kaimo filialo technikos kampelis, estetinio skaitytojų auklėjimo momentai. Pateiktos nuotraukos apie Kairėnų ir Daugėlaičių filialų darbą su mažaisiais skaitytojais bei rajono bibliotekininkų išvykų pas darbo draugus akimirkos. Metodininkė Virginija Simaitienė aprašė Aukštelkų kaimo filialo ir mokyklos bendradarbiavimo patyrimą, kurį pasiūlyta taikyti Pašušvio, Butėnų, Vaitiekūnų filialuose. Aprašytas taip pat darbo su vaikų aktyvu patyrimas Daugėlaičių filiale, vaikų skaitymo kultūros ugdymas Jonaitiškių filiale. Individualaus darbo su jaunimu patyrimą aprašė redaktorė Genovaitė Zdanienė. Su parengta darbo pa-

¹⁸DEGIMAITĖ-MIKOLAITIENĖ, Jovita. *Metodinis darbas Radviliškio centralizuotoje bibliotekų sistemoje*: [rankraštis]. Vilnius, 1984, 67 p.

tyrimo medžiaga supažindinti visi kaimo filialų darbuotojai pasitarimų ar ketvirtinių seminarių metu. Metodikos skyriuje sudarytos *Metodinių medžiagų pavadinimų, Išvykų į kaimo filialus pažymų ir įpareigojimų, Bibliotekininkystės naujienų* kartotekos.

Siekiant pagerinti atsiliekančių rajono filialų darbą, jiems šefuoti paskirti Centrinės bibliotekos skyrių darbuotojai, neetatiniai metodininkai. 1980 metais Radviliškio centrinėje bibliotekoje įkurta neetatinių metodininkų mokykla. Jos pagrindinis uždavinys – teikti metodinę pagalbą neetatiniams metodininkams tuose darbo baruose, kurie jiems mažiau žinomi. 1980–1984 metais tai mokyklai vadovavo Metodikos skyriaus vedėja Aldona Januševičienė. 1983 metais bibliotekoje buvo devyni neetatiniai metodininkai. Vienas iš tradicinių tuomet organizuotų renginių – konkursas geriausiam neetatiniam metodininkui išaiškinti. Už 1985 metų rezultatus geriausia neetatine metodininke pripažinta Bibliografijos skyriaus vedėja Aldona Geštautienė.

Centrinės bibliotekos filialai kovojo dėl *Puikaus darbo bibliotekos* vardo. 1983 metais surengtas neetatinių metodininkų darbų konkursas. Geriausiu metodiniu darbu pripažinto Vaikų literatūros skyriaus vedėjos Genovaitės Zdanienės metodinės rekomendacijos *Aš noriu kalbėti apie duoną*.

1985 metais Metodikos skyriuje dirbo 3 darbuotojai: skyriaus vedėja Aldona Januševičienė, redaktorė Genovaitė Lukauskienė ir metodininkė Roma Volkaitė. Tais metais Metodikos skyriaus iniciatyva pirmą kartą suorganizavus rajono Bibliotekininkų dieną, į bibliotekininkų gretas priimti 5 jauni specialistai. Profesinėje šventėje pagerbti bibliotekininkai, kurie neakivaizdinio būdu sėkmingai baigė bibliotekininkystės studijas Vilniaus kultūros mokykloje.

Siekiant pagilinti bibliotekos darbuotojų profesines žinias, naudotos įvairios kvalifikacijos kėlimo formos: pradinis apmokymas, seminarai, praktikumai, konferencijos, stažuotės ir kita. Viena iš efektyviausių formų buvo ketvirtiniai seminarai, kurių metu stengtasi gilinti bibliotekininkų žinias įvairiose mokslo srityse, mokyti juos geriausių, labiausiai pasiteisinsiu bibliotekinio darbo būdų, metodų. Bibliotekininkai kėlė kvalifikaciją ir respublikos Kultūros darbuotojų tobulinimosi centre, liaudies universitetų fakultetuose, stažavosi šiauliu viešojoje bibliotekoje.

Metodikos skyriuje nuosekliai ir sistemingai buvo kaupiamas spaudoje aprašytas pažangus patyrimas, filialų geriausi pavyzdžiai, metodiniai bei bibliografiniai leidiniai, sudaryta pažangaus patyrimo kartoteka. Svarbi jo veiklos sritis – metodinės medžiagos ruošimas ir iš metodinių centrų gaunamų leidinių panaudojimas. 1979–1983 metais parengta 20 metodinių medžiagų masiniams renginiams.

VISUOMENINĖ VEIKLA

1980–1987 metais bibliotekoje veikė vietos profsąjungos komitetas, kultūros darbuotojų pirminė komjaunimo organizacija, *Knygos bičiulių* draugijos Radviliškio skyrius.

1980 metais profsąjungos komiteto pirmininkė buvo Nijolė Veberienė, bibliotekos spaustuvininkė, 1981 metais – Genovaitė Zdanienė, Vaikų literatūros skyriaus vedėja, 1982–1984 metais – Regina Baktienė, mainų-rezervinio fondo vyresnioji bibliotekininkė. Vietos profsąjungos komitetas daug dėmesio skyrė darbo drausmei, darbuotojų laisvalaikiui organizuoti, skirstė paskyras įvairioms prekėms gauti, organizavo socialistinį lenktyniavimą, padėjo administracijai spręsti skaitytojų telkimo į biblioteką problemas. Jis rūpinosi, kad filialuose būtų atvežtas ir sutvarkytas kuras, atliktas remontas, kad būtų tvarkingas inventorių. Komitetas nemažai nuveikė, organizuodamas kultūrinį-masinį darbą. Kasmet buvo pagerbiami darbo veteranai, jaunieji specialistai, šeimas sukūrę bibliotekininkai. Platinti bilietai į Radviliškyje vykstančius renginius, organizuotos įvairios ekskursijos. Didelis įvykis profsąjungos narių gyvenime buvo 1984 metais įvykęs profsąjungos narių bilietų keitimas.

1986-1987 metais bibliotekos profsąjungos komitetą sudarė aštuoni nariai. Komiteto pirmininkė – Vita Mikalkėnienė, pavaduotoja – Aldona Geštautienė, išdininkė – Eugenija Brazlauskienė. Kiti komiteto nariai vadovavo penkioms nuolatinėms komisijoms: 1) organizacinio-masinio ir kultūrinio-masinio – Emilija Sabanskienė; 2) darbo apsaugos – Pranciška Kazlauskaitė; 3) butų-buities ir fizinio lavinimo – Roma Volkaitė; 4) šeimai ir mokyklai remti, auklėjant vaikus ir paauglius – Regina Juknienė; 5) socialistinio lenktyniavimo rezultatų suvedimo – Birutė Vaičiulienė.

Profsąjungos komitetas savo darbą organizavo pagal metinį ir ketvirtinius darbo planus, kurie buvo aptariami ir tvirtiniami profsąjungos komiteto posėdžiuose. Posėdžiai vyko vidutiniškai kartą per mėnesį. Juose svarstomi darbo organizavimo, darbo apsaugos, serga-

**Naujų profsąjungos
bilietų įteikimas
bibliotekininkams.
Profsąjungos komiteto
pirmininkas L. Vaičiūnas
bilietą įteikia
A. Geštautienei. 1984 m.**

mumo mažinimo, socialiniai, kultūrinio lygio kėlimo, laisvalaikio organizavimo klausimai.

Viena iš reikšmingesnių komisijų profkomitete – organizacinio-masinio ir masinio-kultūrinio darbo komisija. Jos nariai prisidėjo prie Naujųjų metų sutikimo, bibliotekininko dienos organizavimo, darbuotojų, sukūrusių šeimas, pasveikinimo, kolektyvinio gastroliuojančių spektaklių ir koncertų lankymo, politinio švietimo užsiėmimų organizavimo. Šiame veiklos bare nemažai pasidarbavo Audronė Sinušaitė.

Komisija organizavo Naujametinę darbuotojų eglutę, padėjo rengti mokinių ekskursijas Centrinėje bibliotekoje, Jono Marcinkevičiaus muziejuje.

Ypač aktyviai su vaikais dirbo Nijolė Radžvilaitė, Regina Juknienė, Vida Rimaitė, Vilija Belevičienė. [...]

Tam tikrą darbą nuveikė butų-buities komisija. Jos nariai tikrino darbuotojų, stovinčių eilėje butui gauti, gyvenimo sąlygas, tikrino, ar teisingai įtraukti įskaiton darbuotojai, norintys gauti butus, ar teisingai sudarytos eilės. Siekiant sumažinti sergamumą, buvo tikrinama, kaip sergantys darbuotojai laikosi gydytojų nurodyto režimo.

Butų-buities komisija taip pat turėjo pasirūpinti, kad darbuotojai būtų aprūpinti kuru, kad būtų sudarytos palankios darbo sąlygos.

Darbo apsaugos komisija tikrino, kad visi priimti į darbą darbuotojai būtų supažindinti su darbo apsaugos instrukcija.¹⁹

Radviliškio Centrinė biblioteka (kaip ir visas rajono Kultūros skyrius) lenktyniavo su Kėdainių centrine biblioteka. Socialistinio lenktyniavimo rezultatai tarp filialų buvo sumuojami kas ketvirtį, o tarp Centrinės bibliotekos skyrių – kartą per metus. Rezultatai skelbti socialistinio lenktyniavimo ekrane, ten pat – nugalėtojų nuotraukos. Pasižymėję darbuotojai pagal galimybes skatinti: kiekvienoje grupėje jiems buvo teikiami pereinamieji prizai, užėmusieji pirmąsias vietas gaudavo premijas po 30 rublių.

1985 metais *Puikiai dirbančios bibliotekos* vardą iškovoję šie filialai: Alksniupių, Baisogalos, Daugėlaičių, Grinkiškio, Šiaulėnų, Tyrulių, Šeduvos. Tarp Centrinės bibliotekos skyrių daugiausia balų socialistiniame lenktyniavime surinko Metodikos skyrius, antroje vietoje liko Bibliografinis skyrius, trečioje – Komplektavimo skyrius.

Centrinėje bibliotekoje veikė Kultūros liaudies universiteto fakultetai: Skaitymo kultūros bei Literatūros ir meno. Užsiėmimų metu stengtasi klausytojus supažindinti su laiko aktualijomis, spaudinių parodomis, metodinėmis rekomendacijomis ir kita.

¹⁹Šiaulių apskrities archyvas, f. 845, ap. 1, b. 115, lap. 2, 5.

Centrinės bibliotekos veikla 1989–1995 metais

1989 metai yra ta skiriama riba, kai vieną po kito imta naikinti skaitymo laisvę varžiusius įsakymus. Nauja politinė ir ekonominė situacija Lietuvoje keitė kultūrinį šalies gyvenimą. Tai turėjo įtakos ir leidžiamai spausdintai produkcijai.

Atgimimo laikotarpiu, Lietuvai atgavus nepriklausomybę, pasirodė labai daug naujų ir dar prieš Antrąjį pasaulinį karą leistų, skirtingos politinės orientacijos, įvairios tematikos, plačiai skaitytojų auditorijai ir tam tikroms skaitytojų grupėms bei įvairių ūkio šakų, veiklos sričių, profesijų žmonėms skirtų periodinių leidinių. Iš vadinamųjų respublikinių laikraščių ir kelių naujų dienraščių susiformavo leidinių grupė, kurią vadinta nacionaliniais dienraščiais. Nepriklausomais bei privačiais tapo daugelis visai Lietuvai skirtų regioninių bei vietinių periodinių leidinių. Poreikis, galimybė pasakyti tiesą iš esmės pakoregavo jų tematiką.

Knygų leidyboje pokyčiai iš pradžių buvo neryškūs, tačiau ilgainiui pasikeitė ir tematika. Įsivyravus

laisvos rinkos santykiams, kai paklausa formuoja pasiūlą, vis daugiau imta leisti Lietuvos istorijos, filosofijos, religijos, publicistikos, tremtinių atsiminimų, lietuvių išeivijos spaudinių, pasirodžiusių iki 1940 metų, tautosakos leidinių bei pramoginės, daugelio skaitytojų mėgstamos literatūros. Steigiama daug leidyklų. Bibliotekos pradėjo bendrauti su kraštiečiais, gyvenančiais užsienyje.

Didelės permainos bibliotekų darbe įvyko po Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Nepriklausomybės Akto paskelbimo 1990 metų kovo 11-ąją. Iki tol bibliotekose svarbiausia buvo visuomeninės-politinės literatūros komplektavimas, propaganda bei ideologinė bibliotekų funkcija, o dabar daugiausia dėmesio imta skirti kultūrinei, šviečiamajai ir informacinei veiklai. Radviliškio centrinėje bibliotekoje rado vietos visų krypčių ir judėjimų, įvairių partijų bei religijų literatūra. Deramą vietą užėmė ir naujai leidžiama išeivijos raštija, tarpukario laikotarpio literatūra. Pradėta peržiūrėti fondus, nurašyti pasenusius ideologinius spaudinius.

Atgimstant tautai, siekta surasti ikikarinio laikotarpio knygy, kurių bibliotekose beveik neišliko. Kreiptasi į rajono gyventojus, skaitytojus ir prašyta dovanoti bibliotekai turimų senų knygy. Į šį kreipimąsi atsiliepė buvęs Tyrulių vidurinės mokyklos mokytojas Kostas Sprindys. Jis bibliotekai dovanojo 20 senų leidinių. Tarp jų – Rygiškių Jono *Lietuvių kalbos vadovėlis* (1925 metų), Antano Busilo *Lietuvių kalbos metodika* (1924 metų), *Kalbos mokslo pagrindai* (1929 metų), *Lietuvių literatūros istorija* (1939 metų), *Drausmės metodika* (1928 metų), *Lietuvių kalbos pradžios mokslo metodika* (1925 metų). Ilgametis bibliotekos skaitytojas V. Mikaliūnas iš Ilguočių kaimo padovanojo Juozo Tumo-Vaižganto *Pragiedrulių* 1942 metų leidimo, vyskupo Motiejaus Valančiaus 1907 metais išleistą *Palangos Juzę*. Keletą senų leidinių biblioteka jau turėjo galimybę pasirinkti ir gauti iš Lietuvos knygy rūmų senų leidinių fondų. Skaitykla sulaukė dovanų – knygy – iš Ročesteryje gyvenančio tėviškėno rašytojo Jurgio Jankaus. Elona Vaišnienė, gyvenanti JAV, bibliotekai padovanojo *Anglų kalbos žodyną*, 1990 metų *National geography* 6 numerius, *Katalikų kronikos* 7 tomus ir kitų knygy. Buvęs Radviliškio parapijos klebonas Lionginas Vaičiulionis bibliotekai paskyrė *Naująjį testamentą* ir *Katekizmą*. Iš Šiaulėnų parapijos klebono Petro Petraičio gavome religinio turinio leidinių: *Šventoji istorija* – 10 egzempliorių, *Dievas kalba vaikams* – 9 egzempliorius, *Katalikų katekizmas* – 2 egzempliorius.

Į Radviliškio centrinės bibliotekos Saugyklą sugrįžo kelios anksčiau iš fondų išimtos knygos, tarp jų – Sauliaus Tomo Kondroto *Ir apsiniauks žvelgiantys pro langą, įvairių laikų istorijos*.

1989-ieji – tautos Atgimimo metai. Rajono bibliotekose jie buvo paskelbti Fondų perinventorinimo ir apskaitos tvarkymo metais.

Nuo 1990 metų rugsėjo 1 dienos, prie centralizuotos bibliotekų sistemos rajone prijungus visų mokyklų bibliotekas, pradėti komplektuoti fondai ir mokyklų bibliotekoms. Tada gauta

nemažai leidinių iš Atviros Lietuvos fondo. Šios knygos buvo skirtos tik mokyklų bibliotekoms.

Iki 1996 metų pagrindinis fondo komplektavimo šaltinis už centralizuotas lėšas buvo respublikinis Bibliotekų kolektočius. Sovietmečiu naujos knygos užsakytos pagal teminius leidyklių planus. 1991 metais prasidėjus ekonominei blokadei Lietuvoje, iškilo įvairių sunkumų ir fondų komplektavimo darbe. Ribotos lėšos, biblioteka nebegavo daugelio leidyklių planų. Vienos leidyklos užsadarė, atsirado naujų leidėjų. Spaudiniai ėmė sparčiai brangti, prastėjo jų kokybė. Lietuvos bibliotekų kolektočius neapajėgė surinkti visų leidinių iš gausybės įvairių leidėjų. Pasidarė sunku gauti mažų leidėjų, mokyimo įstaigų labai nedideliais tiražais leidžiamų knygų. Radviliškio biblioteka ėmė pirkti knygas tiesiai iš leidėjų be tarpininkų. Plokštėlės pradėtos pirkti iš parduotuvių dar anksčiau – nuo 1998 metų.

Fondų komplektavimo spragoms užpildyti Atviros Lietuvos fondas šelpė mūsų bibliotekas nemokamai. Knygų nupirkta knygynuose. Atsižvelgiant į bibliotekininkų prašymus, nemažai leidinių atrinkta iš mainų fondo. Dalis knygų gauta iš skaitytojų pamestųjų vietoje.

1990 metais panaikinus Metodikos skyrių, jo knygos perduotos į mainų-rezervinį fondą. 1992-aisiais Muzikos skyriaus knygų fondas perduotas Skaitytojų aptarnavimo skyriui. Liko tik plokštelių fondas. Iš esmės pertvarkyti Skaitytojų aptarnavimo, Saugyklos, Skaityklos ir Vaikų literatūros skyrių fondai. Nurašyta pasenusi, susidėvėjusi, dubletinė literatūra. 1995 metais Centrinė biblioteka nupirko Bostone išleistą *Lietuvių enciklopediją*, kurią sudaro 37 tomai. Ją radviliškiečiams įsigyti pasiūlė Pabradėje gyvenantis Ričardas Rodevičius.

1989 metais Centrinėje bibliotekoje dirbo 22 darbuotojai, 6 iš jų – turintys aukštąjį, 16 – vidurinį, tarp jų – 15 įgiję vidurinį bibliotekinį išsilavinimą. 1990 metais rajone veikė 38 kaimo, 5 miesto filialai ir Centrinė biblioteka. Vadovaujantis Radviliškio rajono valdybos potvarkiu *Dėl valstybinių masinių ir mokyklų bibliotekų* (1990 08 27 Nr. 143) Radviliškio centralizuotą bibliotekų sistemą nuo 1990 metų rugsėjo 1 dienos papildė 16 rajono vidurinių mokyklų, 8 devynmečių mokyklų ir 25 pradinių mokyklų bibliotekos. Tais metais Centrinė biblioteka turėjo tik vieną kilnojamąją bibliotekėlę – Centrinėje ligoninėje. Kitos buvo panaikintos dėl įvairių priežasčių: neturėta sąlygų darbei, mažinti etatai ir kita. 1991 metais Centrinėje ligoninėje uždaryta paskutinė kilnojamoji bibliotekėlė.

1990 metais Centrinės bibliotekos Skaitytojų aptarnavimo skyriuje buvo 1305 skaitytojai, jiems išduota 20514 leidinių, apsilankė 7427 lankytojai. Skaitė šios skaitytojų grupės: darbininkai – 33,4 procento, tarnautojai – 32,7 procento, kolūkiečiai – 1,07 procento, moksleiviai – 24,5 procento, kiti – 8,2 procento. Grožinės literatūros išduota 79,3 procento, šakinės literatūros – 20,6 procento.

Per tuos metus Skaitytojų aptarnavimo skyriuje parengta daug parodų jubiliejams, sukaikams, įvykiams paminėti, kitomis progomis. Kai kurios įgavo tautinį pobūdį. Jos skirtos, pavyzdžiui, Vasario 16-ajai, Velykoms, Motinos dienai, Vaikų gynimo dienai, Mokytojo dienai, Vėlinėms, Kūčioms ir Kalėdoms. Kitos ekspozicijos – Kristijonui Donelaičiui, Antanui Baranauskui, Antanui Strazdui, Martynui Mažvydui, Juozui Tumui-Vaižgantai, Maironiui, Vytautei Žilinskaičiai, Broniui Radzevičiui, Vytautui Petkevičiui, Juozui Grušui. 1990-ieji buvo paskelbti Lietuvių kalbos metais. Todėl parodose akcentuotas dėmesys lietuvių kalbai. Centrinėje bibliotekoje vyko ir kalbai skirti renginiai, kuriuose skambėjo lietuviški posmai bei dainos.

Aptariamuoju laikotarpiu pradėta gauti geresnės literatūros – daugiau knygų apie lietuvių tradicijas, papročius, istoriją, taip pat detektyvų, kita. Skaitytojų paslaugoms naudotas TBA. Teletaipo pagalba buvo perduodami užsakymai į Šiaulių viešąją biblioteką, kuri persiųsdavo užsakymus kitur, jei neturėdavo reikalaujamo leidinio. 1993 metais dėl didelio abonentinio mokesčio biblioteka atsisakė teletaipo, todėl tarpbibliotekiniai užsakymai būdavo siunčiami paštu.

1993-aisiais Skaitytojų aptarnavimo skyriuje gerokai išaugo visi darbo rodikliai. Tarp jų – skaitytojų skaičius ir išduotis. Sparčiai gausėjant bedarbių, vis daugiau atsiradavo ateinančiųjų į biblioteką skaityti. Be to, pasikeitus mokymo programoms, mokyklų bibliotekose pradėjo trūkti literatūros moksleiviams, todėl reikalingų knygų ieškota Centrinėje bibliotekoje. Mokslo metų pabaigoje susitarta su miesto mokyklų direktoriais, kad abiturientų atsiskaitymų lapeliuose būtų įrašyta ir Centrinė biblioteka. Dėl to gana daug moksleivių grąžino knygas. Sudaryta skolininkų kartoteka, kurioje įrašyti visi, laiku negrąžinę bibliotekai knygu.

Moksleiviai labiausiai skaitė Romualdo Granausko *Gyvenimą po klevu*, Juozo Baltušio *Sakmę apie Juzą*, Vinco Krėvės, Juozo Tumo-Vaižganto, Justino Marcinkevičiaus, Pauliaus Širvio, Salomėjos Nėries kūrinius. Pageidavo ir knygų apie gotiką, renesansą, Lietuvos istoriją, knygnešius. Studentai – filosofijos, kalbotyros, teisės temomis, pedagoginės literatūros. Tarp tokių leidinių buvo Platono *Valstybė*, Romualdo Ozolo *Pasakojimai apie filosofiją ir filosofus*, Frydricho Nyčės *Rinktiniai raštai*, Senekos *Laiškai Liucilijui* ir kiti. Kai kurie skaitytojai mėgo detektyvus, meilės romanus. Nuolatiniai bibliotekos skaitytojai – Sigita Lukoševičienė, Aldona Mikelienė, Sofija Adomaitienė, Janina Kaučikienė ir kiti. 1994 metais daugiausia skaityta grožinės literatūros – 84,1 procento.

Knygų komplektavimas buvo gana padrikas ir netenkino skaitytojų, bet periodine spauda bibliotekos buvo visiškai aprūpintos. Kiekvienas filialas vidutiniškai gaudavo po 20,8, mokyklų bibliotekos – po 9,4 pavadinimo periodinių leidinių.

Prasidėjus pertvarkos procesams, permainos vyko ir bibliotekose. Įvairiais renginiais pami-

Svečiuose – poetas B. Brazdžionis. Iš kairės: S. Sabaliauskas. 1993 m.

nėtos Lietuvai svarbios datos, organizuoti susitikimai su rašytojais, aktorais, kitais žymiais žmonėmis. Išsiskyrė 1990 metais Radviliškio kultūros rūmuose vykę susitikimai su rašytojais Raimundu Kašausku, Vytautu Bubniu. Kovo 16-ąją Centrinėje bibliotekoje paminėta Knygnešio diena, aprėpusi ir prasidėjusius Lietuvių kalbos metus. Bibliotekos darbuotojai bei moksleiviai parengė literatūrinį montažą apie kalbą, sunkų knygnešio kelią, renginį pagyvino bibliotekos etnografinio ansamblio atliktos liaudies dainos. Daug ir įvairių renginių būta 1992-aisiais, minint Radviliškio 425 metų jubiliejų. 1993 metų rugsėjo 10 dieną Radviliškyje svečiavosi poetas Bernardas Brazdžionis. Jo kūrybos vakaras vyko miesto Kultūros rūmuose, vėliau svečias apsilankė ir bibliotekoje. Spalio 28-oji – Simono Daukanto gimimo diena. Tris dienas Centrinėje bibliotekoje vyko literatūros pamokos, skirtos šio rašytojo 200 metų jubiliejui.

*Pavasaris – vilties ir pradžios laikas. Žydėjimo stebuklo metas. Bet dažnas nebepastebi, nepasigroži, praskuba. Žmogus vartotojas vis dažniau išstumia žmogų kūrėją. Neleiskime šito. Tegu ne egoizmas, o meilė valdo pasaulį²⁰, – tokiomis mintimis 1994 metų gegužės 6-ąją vyresnioji bibliotekininkė Alma Balčiauskienė pradėjo poezijos ir dainos vakarą. Jame nuolatiniai mūsų lankytojai susitiko su jaunais kūrėjais radviliškietėmis: Genovaite Lukšaitė, Antanu Stugiu ir Ričardu Šileika. Klausėsi jų poezijos, atsakymų į klausimus, pabendravo. Įsimintiniausias renginys 1995 metais buvo vakaras, skirtas Mikalojui Konstantinui Čiurlioniui – teatralizuota kompozicija *Geismas gyventi* iš kompozitoriaus literatūrinio palikimo. Susirinkusieji klausėsi aktorių Virginijos Kochanskytės ir Petro Venslovo.*

Savitai veiklą organizavo Vaikų literatūros skyrius, tuo laikotarpiu glaudęsis ankštose seno pastato S. Nėries gatvėje patalpose, kuriose nebuvo jokių komunikacijų. Reikėjo rūpintis anglimis, malkomis, krosnių valymo darbais. 1992 metais, atsiradus namo savininkui, teko

²⁰Mes. *Mūsų darbai. Apie mus:* [straipsnių aplankai]. Sudarė Alma Balčiauskienė. Radviliškis, 1993. Radviliškio viešosios bibliotekos kraštotyros fondas.

iš ten išsikraustyti. Tada keltasi tai į vieną, tai į kitą laisvesnį bibliotekos kampelį. Paskui, sudarus lėšų, pradėtas įrengti tinkamas Vaikų literatūros skyrius.

1995 metais gegužės 29-ąją Centrinėje bibliotekoje toks skyrius ir atidarytas. Į maloniai kuklias iškilmes atvyko rajono meras Vytautas Simelis, patalpas pertvarkiusių statybininkų atstovai, bibliotekos rėmėjai, bičiuliai ir, žinoma, gražus būrys mažųjų skaitytojų. Kai vaikai susirinkusiuosius šeiminingiškai pakvietė į savo naująjį skyrių, paaiškėjo: ten yra ir *Pelėdžiukų* svetainė. Bus kur pasisėdėti, burtis pokalbiams, susitikimams. Vaikų literatūros skyrius (užėmė 4 kambarius) buvo jaukiai įrengtas, patrauklumo suteikė linksni piešinukai, žaislai, egzotiškos gėlės. Jį papuošė kraštiečio dailininko Vytauto Vincevičiaus bibliotekai dovanoti paveikslai. Atidarymo iškilmių dalyviai pamatė kai kuriuos čionykščio lėlių teatro veikėjus, mažieji rinko gražiausią iš parodoje eksponuotų *pelėdžiukų*. Viską smalsiai apžiūrėję, stebėję ir čiupinėję vaikai liko labai patenkinti savo naująja buveine.

Skyriuje buvo 17000 įvairių knygų, 1000 skaitytojų vaikų ir dar kelios dešimtys suaugusiųjų skaitytojų. Kasdien sulaukta po 30–40 lankytojų.

Šios įkurtuvės pradėjo mieste Vaikų knygos šventę, kuri aprėpė daug kitų renginių. Tarp jų – susitikimas *Pelėdžiukų svetainėje* su *Genio* vyriausiuoju redaktoriumi Vytautu Račicku ir rašytoju Jonu Linkevičiumi, Kauno jėzuitų vidurinės mokyklos vaikų dramos kolektyvo spektaklis, rytmetys, skirtas Tarptautinei vaikų gynimo dienai, muzikos ir poezijos vakaras, kuriame dalyvavo Lionginas Abarius ir Aleksandras Šidlauskas.

1995 metų gegužės mėnesį pradėjo veikti Centrinės bibliotekos filialas Linkaičiuose. Dviejuose gražiai įrengtuose kambariuose – Vaikų literatūros skyrius, Abonementas bei Skaitykla. Čia darbavosi Rima Bielskienė, anksčiau dirbusi Jonaitiškių, Durpyno ir Susivienijimo bibliotekose. Pastarųjų dviejų fondai – apie 4 tūkstančius vienetų – perkelti į Linkaičius.

Viešoji biblioteka 1996–2011 metais

PATALPOS, FUNKCIJŲ RAIDA

Nuo 1996 metų vasario 1 dienos, remiantis Kultūros ministerijos nurodymu, rajono Valdybos sprendimu, Centrinė biblioteka tapo rajono savivaldybės Viešąja biblioteka. Tai susiję su administraciniu persikirstymu, apskrities bibliotekos atsiradimu. Bet pasikeitė vien pavadinimas. Visa kita liko taip, kaip buvę

1996 metų rugpjūčio 1-ąją Eibariškių mikrorajone atidaryta nauja biblioteka, kuriai savąsias patalpas pasiūlė nuosavame name gyvenantys Jankūnai. 5000 knygų iš buvusių Viešosios bibliotekos filialų Susivienijime ir Durpyne pateko į naująjį filialą.

1997-aisiais atnaujintos Radviliškio viešosios bibliotekos patalpos. Po remonto darbų labai pasikeitė Skaitytojų aptarnavimo skyriaus, Skaityklos interjeras. Sienos iškalts lentelėmis, patiestas naujas linoleumas, įdėtos medinės durys.

Tais pačiais metais rajono savivaldybė paskyrė Viešajai bibliotekai patalpų buvusio Buitinio gyventojų aptarnavimo kombinato trečiame aukšte. Iš bibliotekos centrinio pastato ten iškraustyta per 30 tūkstančių knygų, skirtų parduoti gyventojams: įvairių mokslo šakų bei grožinės pasenusios, dubletinės, taip pat uždarius kai kurias bibliotekas likusios literatūros. Ji ir iki tol būdavo parduodama Mainų skyriuje. Tačiau dabar norintiems įsigyti tapo daug patogiau, kai tos knygos sudėtos vienoje vietoje.

Darbo sąlygas pagerino Vadaktų filialas, kuris persikėlė į buvusį vaikų darželį. Iki tol biblioteka glaudėsi pradinėje mokykloje, bet jai ten neliko vietos. Netrukus į naujas patalpas persikėlė ir Daugėlaičių biblioteka, įgijusi du nuomojamus šviesius, šildomus kambarius. Atsirado atskiras kampelis Žaisloteikai. Pagerintos sąlygos Vainiūnų filialui. Naujose patalpose įsikūrė ir Šniūraičių biblioteka – tame pačiame pastate, kur ir Šniūraičių pradinė mokykla, medicinos punktas, kultūros namai.

1997 metų liepos mėnesį Viešoji biblioteka įsigijo automobilį *Ford Scorpio*.

1998-aisiais Radviliškio savivaldybės Viešosios bibliotekos tinklą sudarė Viešoji biblioteka

su 5 filialais: Šeduvos, Tyrulių ir Radviliškio miesto (Stiklo gatvės, Linkaičių, Eibariškių), 35 kaimo bibliotekos filialai, 14 vidurinių mokyklų, 8 pagrindinių mokyklų, 27 pradinė mokyklų bibliotekos. Pradedant įvaldyti kompiuterinę techniką, atsirado didesnės galimybės tobulinti veiklą, pateikti visuomenei aiškus, kokybiškas reklamas, informuojančias apie bibliotekoje vykstančius renginius.

1999 metų pradžioje Viešojoji biblioteka iš Kultūros ministerijos pagal bibliotekų kompiuterizavimo programą gavo 2 naujus kompiuterius, tiek pat lazerinių spausdintuvų. Tai palengvino darbą, reikalingų duomenų, kuriais galėjo naudotis ir skaitytojai, kaupimą.

Tuo laiku po kokybiško remonto atjaunėjo Šeduvos biblioteka. Apylinkės gyventojai jau spėjo pamėgti į naujas patalpas persikėlusią Daugėlaičių biblioteką. Iš šalto ir neįprasto buvusio administracijos pastato išsikėlė Acojavų biblioteka, kuri įsikūrė pradinėje mokykloje. Tapo maloniau, geriau ir skaitytojams, ir bibliotekininkei. Šeduvos ir Gražinos vidurinėse mokyklose duris atvėrė puikios skaityklos. Šios mokyklos dalyvavo projekte *Šiuolaikinė mokyklos biblioteka*. Šeduvos vidurinės mokyklos biblioteka už lėšas, gautas iš Atviros Lietuvos fondo, įsigijo televizorių, vaizdo magnetofoną, gavo lėšų filmavimo kamerasi nusipirkti. Gražinos vidurinės mokyklos biblioteka už laimėtas lėšas įsigijo kompiuterį, kompaktinių diskų.

2001 metais uždarytos Prastavonių ir Augmenų kaimo bibliotekos. Į naujas, šildomas patalpas perkelta Sidabravo biblioteka. Iki tol šis filialas veikė žemės ūkio bendrovei priklausančiame nešildomame pastate. Vėliau šalia bibliotekos įkurtas kraštiečio rašytojo Vytauto Alanto muziejus (žr. *Muziejai*). Šilčiau ir jaukiau pasidarė Šaukoto bibliotekoje, kai ji persikėlė į seniūnijos pastangomis sutvarkytą pastatą.

2002 metų pradžioje Šiaulėnų biblioteka perkelta į buvusį administracinį pastatą, kur įsikūrę ir kultūros namai. Anksčiau biblioteka veikė seniūnijoje. Daug skaitytojų, nemažus literatūros fondus turinčiam filialui ten vis labiau darėsi ankšta. Naujoje vietoje – 3 kambariai ir salė. Čia pakankamai vietos knygų, spaudos leidinių lentynoms, parodoms, įsikūrė Žaisloteka. Tais pačiais metais į erdvesnes patalpas perkelta Skėmių biblioteka. Atsirado vietos parodoms, Žaislotekai, lankytojams, patogiau išdėstyti knygų fondai. Visa tai įrengta bendromis bibliotekininkų, gyventojų, rėmėjų pastangomis.

2003 metų pradžioje įkurtuves šventė Raudondvario, Sidabravo, Pavartyčių, Šeduvos bibliotekos. Jos persikėlė į geresnes, suremontuotas patalpas. Stiklo filiale įsteigtas Viešojo interneto centras. Į iškilmingą jo atidarymą atvyko Lietuvos Respublikos kultūros ministrė Roma Žakaitienė, aljanso *Langas į ateitį* atstovai, kiti svečiai. Po metų Tyrulių biblioteka gavo naujas patalpas buvusioje mokyklos pastate: jai skirti 3 dideli, erdvūs kambariai.

Bibliotekų sąlygų gerinimas, atnaujinimas – viena iš Viešosios bibliotekos darbo krypčių. Per trejus metus 11 bibliotekų įsigijo geresnes patalpas. 2002–2003 metais Polekėlės biblioteka veikė buvusios mokyklos patalpose, o 2004-aisiais ši biblioteka uždaryta, paliekant tik knygų išdavimo tašką. 2004 metais uždarytos ir Eibariškių mikrorajono bei Miežaičių kaimo bibliotekos.

Nuo 2001 metų sausio 1-osios Radviliškyje įgyvendinama Lietuvos integrali bibliotekų informacijos sistema (LIBIS). Programinė įranga įgalina laikytis visų Lietuvoje priimtų bibliografinių standartų: įsilieti į bendrą Lietuvos ir Europos bibliotekų sistemą ir tapti žinomiems visiems šalies skaitytojams; kurti bibliografinius įrašus ir sudaryti bibliotekos elektroninį katalogą; ieškoti leidinių pagal bet kokius įrašo elementus; naudotis LIBIS suvestinio katalogo ir kitų bibliotekų duomenų bankais; keistis bibliografiniais įrašais su kitomis bibliotekomis; bibliografiniame įrašė vartoti įvairias kalbas; naudotis visos Europos fondais.

Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad tai – sunkiai įkandamas riešutas. Tačiau Viešosios bibliotekos bibliotekininkai gana greitai išmoko dirbti su šia programa. Tam buvo skirti specialūs respublikiniai kursai. Kolektyvas nusiteikė dirbti kūrybiškai, iniciatyvą sumaniai derindamas su žiniomis, noru ir nuolatinėmis pastangomis tobulėti. Informacinės technologijos įpareigojo biblioteką naujai apibrėžti savo veiklos lauką, suteikė daugiau galimybių dirbti sparčiau skaitytojo naudai. Pasaulinis kompiuterių tinklas tapo dešiniąja bibliotekininkų ranka.

Interneto skaityklos atidarymas Viešojoje bibliotekoje. Simbolinę juostelę perkerpa (iš kairės) LR Kultūros ministrė R. Žakaitienė, rajono meras V. Simelis, bibliotekos direktorė A. Januševičienė. 2002 m.

Lietuvos Respublikos kultūros ministerija parengė Bibliotekų renovacijos ir modernizavimo 2003–2013 metais programą. Pagal Radviliškio viešosios bibliotekos renovacijos planą

Radviliškio biblioteka. 1996 m.

2004 m. prasidėjo bibliotekos renovacija

numatyta pastatą atnaujinti, pastatyti priestatą ir trečiąjį aukštą. 2003 metų pabaigoje atskriejo džiugi žinia: LR finansų ministerija patvirtino Radviliškio viešosios bibliotekos renovacijos projektą. 2004 metais parengtas šios bibliotekos rekonstrukcijos projektas. Konkurso techniniam projektui parengti laimėjo UAB *Panevėžio miestprojektas*.

Renovacijos laikotarpiu skaitytojai buvo aptarnaujami ankštokai, susiglaudus patalpose, į kurias statybininkai dar neįžengė. Tai atsiliepė bibliotekos veiklos rezultatams – sumažėjo skaitytojų, lankytojų. Neorganizuoti jokie renginiai. Tačiau maloniai nustebino žmonių geranoriškumas, supratingumas. Nuolat girdėdavome: *Tai juk laikina, pakentėkim...*

2005 metų kovo mėnesį Tyrulių miesto bibliotekininkės sukvietė savo skaitytojus ir svečius į jau visiškai modernizuotos bibliotekos atidarymą. Duris atvėrė ir tenykštė Žaisloteka. Patalpos erdvios, suremontuotos, plastikiniai langai, lentynos išdėstytos taip, kad skaitytojams patogų rasti knygą, čia pat Skaitykla, kurioje galima pavartyti periodinius leidinius.

Tais metais, balandžio mėnesį, Grinkiškio miestelio biblioteka įsikėlė į Jono Poderio vidurinę mokyklą ir kartu su vietos biblioteka sudarė bendrą filialą. Tokios šių įstaigų jungtuvės – pirmos rajone. Sujungtoje bibliotekoje pradėti aptarnauti ir mokyklos moksleiviai, ir miestelio gyventojai. Pastariesiems įrengtas atskiras įėjimas, todėl mokyklos veiklai tokia naujovė netrukdo. Dar viena permaina – grinkiškičių biblioteką praturtino 3 kompiuteriai su visa įranga, internetu.

2005 metais išsipildė Kunigiškių kaimo gyventojų svajonė turėti biblioteką. Kaimo bendruomenės iniciatyva ir pastangomis ji įsikūrė vietos kultūros namų patalpose. Knygų bibliotekai dovanavo kunigiškiečiai, Šaukoto pagrindinės mokyklos mokytojai, Radviliškio viešoji biblioteka. Kaimo biblioteka dirba sekmadieniais. Joje talkininkauja buvusi mokytoja, dabar jau pensininkė N. Driandžikienė. Šaukoto seniūnas Albinas Augustis kunigiškičiams dovanavo muzikinį centrą.

Panašios bibliotekėlės bendruomenių iniciatyva įsisteigė Miežaičiuose ir Mankiškiuose.

2006 metais pasibaigė Viešosios bibliotekos renovacija. Išskilmingo atidarymo dieną biblioteka radviliškiečius pasitiko atsinaujinusi ir savo išore, ir vidumi. Erdvi, šviesi, patogii, moderni, turinti daug skyrių, skaityklų. Įrengtas liftas, įgalinantis patekti į visus aukštus (tai ypač naudinga neįgaliems lankytojams). Trečiame aukšte įsikūrė Konferencijų salė, joje – tokiai patalpai reikalinga, šiuolaikinius reikalavimus atitinkanti įranga. Lankytojams skirta Parodų galerija. Naujovės, pasikeitimai naudingi visiems lankytojams, tuo pačiu – ir Viešosios bibliotekos filialams: atsirado vietos rengti jų pristatymus, organizuoti mokymus, kita. Atnaujintoje bibliotekoje skaitytojai kviečiami ir į įkurto klubo *Civitas* susitikimus su įdomiais žmonėmis (žr. *Klubai*).

***Biblioteka po
renovacijos.
2006 m.***

UAB *Specus Šiauliai* Viešajai bibliotekai padovanojo itališką klasikinį baldų komplektą, labai pritikusį naujoje Kraštotyros skaitykloje. UAB *Videlen*a padarė unikalias kėdutes naujai Žaislotekai. Tai – tik keli mūsų geradarių, bičiulių darbai. Sulig šiomis įkurtuvėmis prasidėjo naujas Viešosios bibliotekos veiklos etapas.

2006 metais į pradinę mokyklą persikėlė Pociūnų biblioteka. Pagerėjo sąlygos Vėriškių bibliotekoje. 12 kaimo bibliotekų įsigijo po 1–3 kompiuterius, naujų baldų.

Savo kaime esančioms bibliotekoms padeda ir čia gyvenantys žmonės. Štai Pakalniškių pagrindinės mokyklos mokytojas Romualdas Špakauskas padovanojo savo bibliotekai televizorių. Jo kolega Valteris Klimas įrengė anteną, ir dabar lankytojai, ypač vaikai, gali čia žiūrėti televizijos laidas.

Naujoji Žaisloteka. 2006 m.

Vitrinos parodoms Vaikų literatūros skyriuje. 2006 m.

Žurnalų ir laikraščių lentyna Periodikos skaitykloje. 2006 m.

2007 metais atidaryta moderniai įrengta Beinoravos kaimo biblioteka, skaičiuojanti 38-uosius įkūrimo metus. Kolūkių griūties metu iš ūkio kontoros, kurioje gyvavo nuo 1970 metų, biblioteka perkelta į buvusio vaikų darželio patalpas, deja, nešildomas. Vėliau nuspręsta biblioteką perkelti į tame pačiame darželyje esančias didesnes patalpas. Čia jai erdviu, šviesu, įrengta elektrinė *Elpan* šildymo sistema.

Tais pačiais metais rajono savivaldybės Tarybos sprendimu buvo uždaryti filialai Stiklo gatvėje ir Gražionių kaime. Tada Viešosios bibliotekos tinklą sudarė 2 miesto filialai, 31 kaimo filialas, 22 mokyklų bibliotekos. Dar po vienerių metų dėl mažo gyventojų skaičiaus ir netinkamų darbo sąlygų uždaryti Aco-kavų, Butėnų, Karčemų, Minaičių, Vaitiekūnų kaimo filialai, tačiau gyventojai neliko be knygų. Uždarytų bibliotekų knygos ir inventoriaus perduoti tenykščių bendruomenių žiniai.

Pagal Viešojo interneto prieigos taškų programą (VIPT) buvo modernizuoti Viešosios bibliotekos Aukštelkų, Baisogalos, Grinkiškio, Pakalniškių, Pociūnėlių, Sidabravo, Skėmių, Šaukoto, Tyrulių, Šeduvos, Šaukoto filialai. Šeduvos, Baisogalos bibliotekose atnaujinti ir baldai, įrengtos naujos knygų lentynos, pastatyta daugiau viešojo interneto prieigos kompiuterių.

2008 metų gruodžio 18 dieną priimtas Radviliškio rajono savivaldybės Tarybos sprendimas Nr. T - 568 *Dėl Radviliškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos bendrojo lavinimo mokyklų bibliotekų perkėlimo į mokyklų struktūras*. (Nuo 1990 metų rugsėjo 1 dienos prie centralizuotos bibliotekų sistemos prijungus visų mokyklų bibliotekas, fondai buvo komplektuojami ir mokyklų bibliotekoms). Nuo 2010-ųjų rajono mokyklų bibliotekos fondus tvarko savarankiškai.

Komplektavimo skyrius. 2006 m.

2009-aisiais dėl mažo gyventojų ir skaitytojų skaičiaus uždarytas Vadaktų filialas. 2010 metais naujų permainų vėjai atkeliavo į Šniūraičių biblioteką. Uždarius kaimo pradinę mokyklą, biblioteka persikėlė į didesnes mokyklos patalpas. Sujungus dvi buvusios mokyklos klases ir atlikus remontą, biblioteka sušvito naujomis spalvomis. Atnaujinta, išplėsta Žaisloteka. Suaugusiems lankytojams atsirado 3 darbo vietos naudotis internetu, 4 – periodinei spaudai paskaityti.

Konferencijų salė. Paveikslų galerija. 2006 m.

2009 metais, įgyvendinant projektą *Bibliotekos pažangai*, į Viešąją biblioteką buvo atvežta nauja kompiuterinė įranga, įsteigta 10 naujų kompiuterizuotų darbo vietų (žr. *Projektinė veikla*). Panašiai modernizuota ir Šeduvos biblioteka: ji taip pat gavo naujos kompiuterinės įrangos, ten įsteigtos 4 darbo prie kompiuterių vietos.

2010 metais pagal šį projektą Šaukoto biblioteka gavo du kompiuterius lankytojams ir vieną bibliotekininkei. Biblioteka gavo ir naujų baldų, tad patalpos tapo dar jaukesnės. Viešojo interneto prieiga atidaryta ir Pociūnų filiale.

Nemokamas internetas kaimo bibliotekose – svarbus žingsnis, skatinantis tolesnį bendruomenės telkimą, atveriantis gyventojams naujas galimybes plėsti akiratį, patenkinti savo inte-

resus. Įgyvendinant projektą *Bibliotekos pažangai*, Viešojoje bibliotekoje ir filialuose gyventojai nemokamai mokomi kompiuterinio raštingumo. Įgytos žinios palengvina žmonių gyvenimą, įgalina greičiau sutvarkyti įvairius reikalus, sutaupyti laiko, bendrauti elektroninėmis priemonėmis, mokytis, susirasti su sveikata susijusios informacijos, tvarkyti savo finansus ir kita. Šiuolaikiškai įrengtos bibliotekų patalpos, nauji kompiuteriai ėmė traukte traukti skaitytojus. Jų srautas iškart padidėjo. Žinoma, bibliotekininkams padidėjo ir darbo krūvis.

2011 metais Kairėnų, Daugėlaičių, Pavartyčių, Vėriškių, Kutiškių filialuose atidaryta viešoji interneto prieiga. Iki šiol Daugėlaičių kaimo skaitytojai bibliotekoje negalėjo naudotis interneto paslaugomis. Dabar biblioteka iš dalies modernizuota, perkelta į didesnes, erdvesnes patalpas, skaitytojams pastatyti du kompiuteriai, multifunkcinis įrenginys, kuriuo bus galima dokumentus skenuoti ar daryti jų kopijas. Nuo šiol visi minėtų kaimų gyventojai galės nevaržomi naudotis internetu – skaityti spaudą, rasti reikiamos informacijos, žaisti žaidimus, lavintis bei tobulėti. Viešosios interneto prieigos centrai rajono kaimo bibliotekas paverčia moderniomis, šiuolaikiškomis.

FONDŲ KAUPIMAS IR SKLAIDA

Nepriklausomybės metais labai išsiplėtė knygų leidyba, todėl skaitytojai galėjo rinktis leidinius iš daug platesnio asortimento. Išpopuliarėjo ne pačios vertingiausios knygos – meilės romanai, detektyvai, ezoterinė literatūra, tačiau biblioteka turėjo ir tai komplektuoti.

1989 metais respublikos Kultūros ministerijos įsakymu Nr. 495 leidus nepaklausius leidinius pardavinėti gyventojams, šiek tiek knygų parduota ir iš mainų-rezervinio fondo.

1996-aisiais įsteigta UAB *Mūsų knyga* laimėjo Kultūros ministerijos skelbtą konkursą dėl savivaldybių bibliotekų aprūpinimo spaudiniais. Radviliškio biblioteka taip pat pasirašė sutartį su šia bendrove. Leidiniai buvo užsakomi, pasitelkus *Ekspresinformaciją*, kurią leidžia Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Bibliografijos ir knygotyros centras. *Mūsų knyga* nemokamai pristato Lietuvos ir užsienio leidėjų knygas.

1999 metais leidinių įsigyta ir iš įvairių leidyklų: *Šviesa*, *Smaltija*, *Aksominė knyga*, *Alma littera*, *Lietuvos rašytojų sąjungos*, *Tyto alba*, *Gera knyga*, *Vyturio*, Knygos draugijos parduotuvių, pavienių autorių. Metų pabaigoje kreiptasi į leidyklas *Margi raštai*, *Baltos lankos*, *Alma littera* ir prašyta dovanoti bibliotekai leidinių. Keletas leidyklų sutiko paremti naujais leidiniais. Tais pačiais metais bibliotekoje pradėta kaupti literatūra Užsienio kalbų mokymosi skaityklai.

Nepriklausomybės metais svarbiu fondų komplektavimo šaltiniu tapo fizinių ir juridinių asmenų parama. Įvairių knygų dovanoja bibliotekos skaitytojai, bibliotekos renginiuose daly-

vaujantys rašytojai, kraštiečiai ir kiti svečiai. Galime didžiuotis, kad visais laikais biblioteka nestokojo rėmėjų geranoriškos paramos. Bibliotekai knygomis yra padėję šie geradariai: akcinės bendrovės *Rameta*, *Radviliškio duona*, *Rijada*, *Sulinkiai*, *Varėnos grūdai* (Radviliškio filialas), radviliškietis Prano Balckaus firma *Santovita*, lešomis – Amerikoje gyvenanti tautietė Elona Vaišnienė ir kiti. Ši parama – tikras džiaugsmas šimtams, tūkstančiams žmonių. Kaip ir visa vėliau sulaukta rėmėjų pagalba.

Savo knygomis Viešąją biblioteką parėmė skaitytojai. Baisogalietė mokytoja pensininkė Regina Tamošiūnienė bibliotekai dovanojo apie 60 egzempliorių spaudinių, radviliškietis pedagogas Antanas Baronas – 17 leidinių. Iš Amerikos 28 knygų siuntą atsiuntė Vytautas Valukas, per kraštietę Eloną Vaišnienę sužinojęs apie mūsų biblioteką. 1997 metais biblioteka gavo leidyklos *Alma littera* dovaną – didelę knygų siuntą (vertė – beveik 4 tūkstančiai litų). Šiai leidyklai vadovauja kraštiečiai Arvydas Andrijauskas. Sužinoję, kad Viešoji biblioteka tais metais mini savo 60 metų jubiliejų, kad radviliškietčiai skaitytojai stokoja naujų leidinių, leidyklos kolektyvas ir paruošė siurprizą. Padovanotos knygos – nauji romanai, kritikos medžiaga, literatūra vaikams. Tų pačių metų vasarą Irena Alantienė, rašytojo Vytauto Alanto, kilusio iš Sidabravo, našlė, gyvenanti JAV, atsiuntė bibliotekai 35 leidinius, iš jų – 29 knygas. Tai – Vytauto Alanto knygos su autografais, keletą knygų (*Kol esu čia*, *Užkandis*, *Senas karveivis Matatutis*), dedikuotų bibliotekai, kurias įdėjo kraštiečiai rašytojas Jurgis Jankus. Ypač retas ir vertingas leidinys – Vinco Kudirkos raštų šešiatomis, išleistas 1909 metais.

1997 metais biblioteka gavo Lietuvos rašytojų sąjungos leidyklos išleistą Vytauto Vanago *Lietuvių rašytojų sąvado* antrąjį pataisytą ir papildytą leidimą. Tai labai informatyvi ir naudinga knyga tiek mokytojams, tiek moksleiviams, tiek visiems besidomintiems. Radviliškietiams ši knyga įdomi tuo, kad joje radome net 35 pavardes žmonių, kilusių iš mūsų rajono arba kažkada čia dirbusių.

1998 metais Radviliškio viešoji biblioteka buvo įtraukta į *Metmenų* ir Algimanto Mockaus knygų leidimo fondo siunčiamų knygų sąrašą. Tokią žinią radviliškietiams pranešė JAV gyvenantis Vytautas Osvaldas Virkau. Šis tautietis, kilęs iš Repšių kaimo, yra nemažai padėjęs Šiaulėnų bibliotekai. Atsidėkodamas už šiltą sutikimą šių metų balandį Radviliškyje, jis pasirūpino ir radviliškietiais skaitytojais. Minėtas fondas išleidžia daug vertingų leidinių, tad patekti į siunčiamų jų sąrašą – svarbus, daug vilčių teikiantis faktas.

1999 metais Viešoji biblioteka, atsižvelgdama į organizuotos skaitytojų apklausos atsakymus, ėmėsi pertvarkyti savo Muzikinę skaityklą. Šiame fonde jau buvo pusketvirto tūkstančio plokštelių, daugiau kaip 70 garso kasečių. Tarp pastarųjų – užsienio kalbų mokymo, pasakų, kitų literatūros rūšių, klasikinės, instrumentinės muzikos. Modernizuojant šią bibliotekos skaityklą, taip pat sulaukta rėmėjų. Į bibliotekininkų prašymą padėti atsiliepė muzi-

kos įrašų studija *Garsų pasaulis*, padovanojusi 20 audiokasečių. Panašios siuntos sulaukta iš firmos *JAM records*. Noliko nuošalyje LRT Muzikos ir leidybos centras, pasiūlęs įsigyti naujų įrašų su nuolaida. Paskelbus akciją *Padovanok garsajuostę ar kompaktinį diską*, ir radviliškiečiai padovanojo kasečių bei kompaktinių diskų.

Biblioteką vis pasiekdavo ir kitokios dovanos. Finansinės paramos suteikė Amerikoje gyvenanti kraštiečių Aurelija Žižniauskaitė-Balašaitienė. 2000 metais sulaukta knygų siuntos iš šalies Prancūzų kultūros centro. Jo dovanotų naujų knygų vertė – daugiau kaip pusė tūkstančio litų. Ši siunta praturtino Užsienio kalbų skaityklos, kuri pradėta kurti prieš metus, fondus. Skaitykloje sukaupta įvairių leidinių prancūzų, vokiečių, anglų, kai kuriomis kitomis kalbomis, taip pat kasečių. Tuo ėmė noriai naudotis nemažai mokinių ir suaugusių bibliotekos lankytojų, norinčių savarankiškai pasimokyti ar patobulinti kalbų žinias, įgūdžius.

Tais pačiais metais biblioteka skelbė akciją *Po knygų bibliotekai*, kurios metu skaitytojai taip pat neliko abejingi bibliotekininkų kreipimuisi ir Viešajai bibliotekai bei jos filialams padovanojo vertingų knygų. Biblioteka kreipėsi ir į respublikos leidyklas, informuodama apie akciją, siūlydama rajone rengti leidyklų darbuotojų susitikimus su skaitytojais, prekiauti savo leidiniais. Atsiliepė daug kas. Radviliškyje lankėsi *Vyturio* ir *Baltų lankų* leidyklų atstovai, atvyko *Eridano* leidyklos darbuotojai, kurie atgabeno jaunimui skirtų knygų. Įvyko susitikimai su kai kurių kitų leidyklų atstovais, skaitytojams pristatyti nauji leidiniai.

Viešosios bibliotekos darbuotojai parsivežė kraštiečio Tėvo Stanislovo dovanotų knygų, kitų leidinių. Kiek anksčiau rajono atstovams lankantis pas šį vienuolį Dotnuvoje, jis užsiminė galįs padovanoti savo gimtajam kraštui literatūros lenkų kalba. Taip gauta vadovėlių, literatūros kultūros, švietimo, turizmo, kitais klausimais. Dalis jų panaudota bibliotekos Užsienio kalbų skaityklai, kiti iškeliaavo į filialus, kuriuose yra lenkų kalbą mokančių skaitytojų.

Seimo narė Roma Žakaitienė iš asmeninės kolekcijos bibliotekai padovanojo grožinės literatūros, įvairių informacinių leidinių. Tai papildė Informacijos centro fondus. Per tūkstantį naujų, vertingų knygų (grožinės ir kitokios literatūros, kurios nemaža dalis skirta vaikams) padovanojo leidykla *Amžius*. Radviliškietė skaitytoja Vida Ušinskienė padovanojo savo vyro, šviešaus atminimo Vaclovo Ušinsko surinktą knygų ir žurnalų, išleistų 1901–1951 metais, kolekciją. Daug knygų padovanojo Julija Blėdytė-Steponkienė. 2000 metais Seimo narys Mindaugas Briedis perdavė skaitytojams įvairių knygų iš mokomosios medžiagos serijos *Renkamųjų savivaldybės pareigūnų mokymas*, taip pat savaitinį žurnalą *Seimo kronika* ir kitų leidinių.

2003 metais pradėta bendradarbiauti su kitais tiekėjais – UAB *Alma littera*, UAB *Šviesa*, internetiniu knygynu *Patogu pirkti*.

2004 metais, kovo mėnesį, Viešojo biblioteka sulaukė kraštiečių, lietuvių išeivės menininkės Janinos Monkutės-Marks, gyvenančios JAV, dovanų. Jos giminaitė, Janinos Monkutės-Marks muziejaus-galerijos Kėdainiuose direktorė Dalia Minkevičienė perdavė radviliškiečiams skirtus dailininkės kūrybos albumus, kurių vertė – 5600 litų. Naujieji leidiniai pasiekė ir Viešosios bibliotekos filialus. Dar apie 300 įvairių knygų bibliotekai padovanojo Almos Adamkienės fondas.

2004-ųjų vasario 23 dieną pagrindiniu bibliotekos leidinių tiekėju tampa UAB *Vagos knygy centras*, o nuo 2005-ųjų – UAB *Respublikinis knygų centras*. Ši bendrovė užsakymus atlieka taip pat pagal *Ekspresinformaciją*, leidinius pristatydama kas savaitę be papildomo mokesčio. Siūloma pigiau įsigyti įvairių leidyklų knygų. Per metus iš UAB *Respublikinio knygų centro* nupirkti leidiniai sudaro 53 procentus, tai – 74 procentai visų Kultūros ministerijos lėšų, skirtų dokumentams įsigyti.

2004 metų birželio 9 dieną visuomeninio krūties vėžio prevencijos projekto *Nedelsk* iniciatorė vilnietė verslininkė Agnė Zuokienė bibliotekai padovanojo knygų lentyną, kurioje – 30 populiariausių moterims skirtų knygų. Rožinė lentyna buvo matoma, susidomėjimas didžiulis!

2006 metų vasario 23 dieną iš Vilniaus knygų mugėje vykusios Lietuvos bibliotekininkų darugijos metinės konferencijos parvežtas apdovanojimas mūsų bibliotekai. Jai suteiktas draugiškos *Nedelsk* bibliotekos vardas.

Per metus Viešojo biblioteka ir visi jos filialai gavo nuo 150 iki 200 pavadinimų periodinių leidinių, kurie sudaro apie 8 procentus (2005 metais), 9 procentus (2004 metais) viso fondo. Viešojoje bibliotekoje laikraščiai ir žurnalai sudaro 10–12 procentų viso fondo, miesto filialuose – 7–8 procentus, kaimo filialuose – 10–13 procentų, mokyklų bibliotekose – 4–6 procentus. Trūkstant naujų knygų (stokota lėšų joms įsigyti), ypač kaimo filialuose, skaitytojams siūloma paskaityti laikraštį ar žurnalą. Tarp skaitytojų populiariausias dienraštis – *Lietuvos rytas*, apie savo kraštą skaitoma rajono laikraščiuose *Šiaulių kraštas*, *Mūsų kraštas*, *Radviliškio naujienos*, bibliotekos leidžiamame kultūros ir istorijos žurnale *Radviliškio kraštas*.

2004-ieji paskelbti Pagalbos bibliotekoms metais. Tokiam sumanymui paskatino skaitytojų apklausos ir sumažėjęs skaitomumas. Pastarasis buvo būdingas visiems 65 kaimo ir miesto filialams. Vien Viešosios bibliotekos Skaitytojų aptarnavimo skyriuje 2003 metais išduota 3,5 tūkstančio knygų mažiau. Tai lėmė naujų knygų stoka. O naujos literatūros, ypač teisinės, psichologinės ir kitokios, prašė kone kiekvienas bibliotekos lankytojas. Eilėje prie kai kurių leidinių laukdavo po kelias dešimtis skaitytojų. Todėl ir inicijuota akcija, tikintis finansinės paramos bibliotekoms. Tokios paramos pradžia – mūsų kraštiečių Elonos Vaišnienės, gyvenančios JAV, 300 dolerių dovana.

**Su bibliotekos direktore
A. Januševičienė, (dešinėje)
Radviliškio rajono meras
ir Komplektavimo skyriaus
vedėja V. Mikalkėnienė
Nacionalinės bibliotekų
savaitės metu. 2004 m.**

2004-ųjų balandžio mėnesį, nacionalinės bibliotekų savaitės *Biblioteka – tradicija ir modernumas* metu, bibliotekoje surengtas susitikimas su UAB *Alma littera* atstovais. Redaktorė-koordinatore Vida Eigirdienė pristatė naujas leidyklos knygas, padovanojo bibliotekai knygų, kurių vertė – apie 3000 litų.

Į paramos akciją atsiliepė ir kiti žmonės. Vertingų enciklopedijų bei žinytų už 1000 litų bibliotekai asmeniškai padovanojo rajono meras Antanas Čepononis. Tiek pat pinigų knygoms įsigyti paskyrė iš Karčemų kaimo kilęs verslininkas Alfredas Levanas. Akcijoje dalyvavo ir knygų bibliotekoms dovanojo individualios įmonės *Santovita* savininkas Pranas Balcus, radviliškietis Valentinas Paliūnis, Vainiūnų bendruomenė, UAB *Entomas*.

2005 metų vasarį Vilniuje surengta tarptautinė knygų mugė radviliškiečiams pateikė malonią staigmeną. Mugėje dalyvavęs *Vagos* knygų centras radviliškiečiams dovanojo 1000 litų čekį. 2007 metais Viešojo biblioteka praturtėjo nauju leidiniu: gauta 2005–2007 metų žurnalo *Baltijos miškai ir mediena* 16 numerių. Juos padovanojo kraštiečio Vinco Valiušaičio sūnus, žurnalo vyriausiasis redaktorius Vidmantas Valiušaitis. Tų metų liepos 20 dieną radviliškietis šachmatų entuziastas Albertas Vitartas bibliotekai padovanojo gausią knygų apie šachmatus kolekciją.

2006 metais dėl palankių bibliotekai sąlygų pagrindiniu knygų tiekėju pasirinkta UAB *Švieša*. Viešojo biblioteka, atsižvelgdama į rajono istorines tradicijas, ekonominę bei kultūrinę plėtrą, demografinę situaciją, bibliotekos darbuotojų reikmes, formavo universalų fondą: knygų, periodinių leidinių, rankraštinių, vaizdo, garso, kompiuterinių dokumentų. Per me-

tus vyko einamasis ir retrospektyvusis fondų komplektavimas. Išanalizavus dokumentų srautą, kartu su Komplektavimo taryba leidiniai užsakyti iš UAB *Respublikinis knygų centras*, UAB *Šviesa*, VŠĮ *Lietuvos bibliotekų kolektoirius*, iš Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos. Periodiniai leidiniai buvo prenumeruojami iš Šiaulių apskrities pašto, UAB *Šiaulių kraštas*, *Užbėgtukė*. Iš rajono savivaldybės administracijos Švietimo skyriaus gauti dokumentai buvo tvarkomi mokyklų bibliotekoms.

Didžioji dalis Radviliškio rajono savivaldybės skiriamų lėšų naudojama periodiniams leidiniams užsakyti, kurie komplektuojami, užsakant juos tam tikram laikotarpiui. Jei rajono savivaldybė skiria pakankamai lėšų, periodinė spauda užsakoma pusmečiui ar metams, jei trūksta lėšų – ketvirčiui ar tik mėnesiui.

2007-ųjų spalį bibliotekos kaimo filialuose pradėta akcija *Keliaujanti skrynia*, kurią organizuoti paskatino knygų stygius mažiausiose kaimo bibliotekose. Leidybinių įmonių grupė *Alma littera / Šviesa* šiai kelionei padovanojo 160 naujų knygų, kurių vertė – 1700 litų. Kad renginys būtų gražesnis ir patrauklesnis mažiesiems skaitytojams, prie pirmosios radviliškiečių išvykos prisijungė Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešosios bibliotekos kolektyvo *Knygvežiukas*. *Keliaujanti skrynia* aplankė daugumą rajono bibliotekų. Minėtos leidyklos mūsų bibliotekai nemokamai skyrė įvairios grožinės literatūros vaikams ir suaugusiesiems. *Keliaujančių skrynių* leidyklos numatė remti ir toliau, kaskart nemokamai papildydamos ją naujais leidiniais.

Akcijos „Keliaujanti skrynia“ startas. 2007 m.

2008 metais Lietuvos Respublikos Kultūros ministerija knygoms ir kitiems neperiodiniams dokumentams įsigyti skyrė 119780 Lt (45460 Lt daugiau nei praėjusiais metais). Iš tų lėšų

nupirka 2110 fizinių vienetų dokumentų daugiau nei 2007 metais. Daugiausia dokumentų užsakyta ir gauta iš UAB *Šviesa*. Periodinių leidinių prenumeratai gauta 69749,25 Lt (5193, 38 Lt daugiau nei 2007 metais). Paramos sulaukta 6839 fiziniais vienetais daugiau negu praėjusiais metais. Kiekvienas Viešosios bibliotekos filialas vidutiniškai gavo 218 fizinių vienetų daugiau nei 2007 metais.

Siekiant kuo geriau aprūpinti kaimo gyventojus knygomis, tęsta akcija *Keliaujanti skrynia*. Tam *Šviesos* leidykla padovanojo 160 knygų, o 2008 metais dar papildė 15 vienetų knygų. Naujų knygų skrynia su *Knygvežiuku* 2007–2008 metais aplankė 7 rajono bibliotekas ir Butėnų bendruomenės namus.

2008 metų gruodžio 15 dienos susitarimu Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka suteikė teisę Radviliškio viešajai bibliotekai naudotis 124 knygomis akcijai *Knygų lagaminas* tęsti. Skaitymo skatinimo programos įgyvendinimo laikotarpiu akcija iki 2011 metų keliavo po rajono bibliotekas.

Tais metais Viešąją biblioteką pasiekė knygų siunta iš Kalifornijos, Glindelo miesto (JAV). Amerikos lietuvė Rūta Sakienė, sužinojusi apie renovuotą Radviliškio biblioteką, dovanojo jai 86 knygas iš savo asmeninės kolekcijos. Tarp gautų leidinių – tarpukario Lietuvoje, pokario Vokietijoje bei Amerikoje išleistos knygos lietuvių kalba. Sulaukta ir retų leidinių, tarp kurių – Vytės Nemunėlio *Meškiukas Rudnosiukas*, *Grimų pasakos*, albumas *Atlaidai*, pasakojantis apie visus Lietuvoje vykusius atlaidus, Čikagos lietuvių operų libretai. Siuntinyje – ir nemažai pasaulinio garso rašytojų knygų anglų kalba.

Pakalniškių kaimo bibliotekai knygų padovanojo tenykštės mokyklos pradinį klasių mokiniai.

2009 metais Viešoji biblioteka įsigijo Amerikos lietuvių bendruomenės Kultūros tarybos išleistą fotoalbumą *Lietuvių kultūros paveldas Amerikoje*. Leidinys, skirtas Lietuvos vardo tūkstantmečiui, supažindina su architektūriniu ir nekilnojamuoju lietuvių kultūriniu paveldu Amerikoje: kultūros centrais, bažnyčiomis, vienuolynais, jaunimo stovyklomis, paminklais. Šį vertingą albumą biblioteka įsigijo kraštiečių Elonos Vaišnienės rūpesčiu.

Tais pačiais metais dovaną gavo rajono Viešosios bibliotekos skaitytojai – kraštiečio Jono Linkevičiaus knygą *Iš Šeduvos bibliotekos dešimtmečių (1919–2009)*. Tai – jau trečioji Šeduvos gimnazijos trečios laidos abituriento knyga, pasakojanti apie savąją mokyklą. Skaitytojams, besidomintiems savo rajono praeitimi, skirta ir monografija *Lietuvos valsčiai*. Baisogala (sudarytojas, redaktorius – tas pats kraštiečių Jonas Linkevičius), kraštiečių Marijos Birutės Kudulytės-Navakauskienės istorinė-dokumentinė apybraiža *Šiaulėnų žemė* bei Adolfo Venslovo ir Gražinos Vengrienės knyga *Alksniupių kraštas*. Is-

torijos fragmentai (1554–2008). Vertingas ir tais metais VšĮ *Bernardinai.lt* padovanotas žurnalo *Kelionė* 2008–2009 metų numerių komplektas. Rašytojo Algio Kuklio dovana – naujoji jo knyga *Peizažas su Motiejum. Novelės paprastiems žmonėms*. 2010 metais jis paskyrė keletą savo naujojo romano *Apokalipsė* ir Kretingos rajono Motiejaus Valančiaus viešosios bibliotekos parengto leidinio *Algirdas Antanas Kuklys: bibliografijos rodyklė* egzempliorių.

Baigiantis metams, bibliotekai įteikta dar viena dovana: Vilniaus universiteto Matematikos ir informatikos fakulteto Matematikos katedros docentas Antanas Apynis padovanojo savo arba su bendraautorais parašytų knygų seriją *Jaunajam matematikui* ir *Matematikos pagrindai*. 2009 metais iš viso įsigyta 19680 fizinių vienetų 1915 pavadinimų dokumentų.

Tais metais sulaukta gausios vertingų knygų siuntos iš JAV. Ją dovanojo Jungtinėse Amerikos Valstijose gyvenantis Benius Žemaitis. Tai – leidiniai iš kraštiečio, įžymaus profesoriaus, medicinos mokslų daktaro Juozo Zubkaus bei jo dukros Vitos Zubkutės-Žemaitienės asmeninės kolekcijos. Tarp dovanotų spaudinių – paties profesoriaus Juozo Zubkaus 1933 metų disertacija medicinos mokslų daktaro laipsniui įgyti, jo mokslo darbai, kita (žr. *Fondų kaupimas ir sklaida; Kitos parodos*).

**J. Zubkaus ir jo dukters
V. Zubkutės-Žemaitienės
artimieji prie dovanotų
leidinių lentynos. 2010 m.**

2010 metais, Nacionalinės bibliotekų savaitės metu, skelbta akcija *Perku – perskaitau – dovanaju bibliotekai* jau išryškino nemažai aktyvių dalyvių, tikrų bibliotekos bičiulių ir geranoriškų rėmėjų. Pavyzdžiui, radviliškietis Vytautas Mikalauskis dovanojo per 300 nau-

jų knygų. Naujomis geradarių dovanotomis knygomis praturtėjo ir Viešosios bibliotekos filialai. Tarp jų – Šeduvos miesto filialas, gavęs 73, Šaukoto – 28, Pociūnėlių – 12 knygų. Ne po vieną knygą iš akcijos dalyvių sulaukta ir Aukštelkų, Pakalniškių, Raudondvario, Tyrulių, kituose filialuose. Didžiąją tokios paramos dalį sudaro grožinės literatūros kūriniai. Ši akcija – lyg gerumo estafetė: dalyviai įsigytą ir perskaitytą naują knygą ne tuščiai laiko savo lentynose, o palydi į prasmingą kelionę pas daugybę kitų knygos bičiulių, bibliotekų lankytojų ir skaitytojų.

Radviliškio kultūros rūmuose veikusios Mažosios knygų mugės metu skaitytojai nupirko, leidyklos padovanojo bibliotekai naujų knygų, kurių vertė – 5000 litų, apie 300 litų knygoms pirkti paaukojo ir rajono meras Antanas Čeponas.

VšĮ *Kultūros idėjų centras* tais metais Viešajai bibliotekai dovanojo žurnalą *Aplinka: Darna: Atsakomybė: Apsauga*, kuriame yra specialus priedas vaikams ir jaunuoliams *Pelėda*. Lapkritį iš kraštietės Elonos Vaišnienės atkeliavo Kęstučio Skrupskelio istorinė studija *Ateities draugai. Ateitininkų istorija (iki 1940 m.)*.

2010 metų ataskaitų duomenimis, iš viso Viešosios bibliotekos sistemoje buvo 336 762 fiziniai vienetai dokumentų. Iš jų Viešojoje bibliotekoje – 102 702 fiziniai vienetai. Per metus įsigyti 15659 fiziniai vienetai dokumentų, iš kurių Viešojoje bibliotekoje – 4399.

2010 metais bibliotekos mainų fondą sudarė 21244 fiziniai vienetai dokumentų. Paminėtina, kad 1992 metų pradžioje šiame fonde buvo 8165 egzemplioriai, o nuo tada jų vis daugėjo. Mat buvo uždarinėjami filialai, o knygų iš mainų fondo buvo atrenkama vis mažiau. Mainų fondą sudarė uždarytų rajono filialų fondai bei filialams nereikalinga dubletinė literatūra. Be filialų, nedideliais kiekiais knygos buvo perduotos Kaliningrado lietuvams, Daugyvenės kultūros istorijos muziejui-draustiniui, Šiaulių Maironio draugijai, Lietuvos reabilitaciniam profesinio rengimo centrui, Polekėlės globos namams, Šiaulių sąjungai, *Šiaulių krašto* redakcijai. 2002 egzemplioriai perduoti Lietuvos kariuomenės Arsenalui, kur buvo steigiama biblioteka.

Skaitytojams, besidomintiems Radviliškio krašto istorija, Viešojoje bibliotekoje skirta nauja knyga *Daugyvenės kultūros istorijos muziejus-draustinis. Daugyvenės krašto šviesuoliai*. Joje pateikiami šešiose konferencijose akademinio jaunimo atstovų skaityti pranešimai apie įžymius Daugyvenės krašto žmones. Knygos sudarytojas ir redaktorius – Petras Juknevičius.

2010 metų birželį sulaukta garbingų svečių: Lietuvos kariuomenės Oro gynybos bataliono Karių kultūros ir poilsio skyriaus bibliotekininkės Aelitos Dambrauskienės, Kauno apskrities viešosios bibliotekos direktorės Astos Naudžiūnienės, kitų. Jie padovanojo šias knygas:

Kauno savasties ženklai, Lietuvos kariuomenė pasirengusi iššūkiams, Gintauto Deksnio Kilime, Algirdo Gamziuko Padangių vyčiai, kurių mūsų biblioteka iki šiol neturėjo.

2011 metais Viešajai bibliotekai 1066 knygas dovanavo UAB *Katalikų pasaulio leidiniai*. Net 1812 vertingų leidinių kaip paramą perdavė UAB *Alma littera*.

Tais pačiais metais, respublikos Kultūros ministerijos iniciatyva biblioteka gavo knygų, kurias dovanavo Lietuvos rašytojų sąjunga, AB *Spauda*, Lietuvos fotomenininkų sąjunga, UAB *Knygius*, VĮ *Muzikos barai*, Vilniaus dailių amatų asociacija, Lietuvos nacionalinis muziejus, UAB *Apostrofa*, UAB *Metodika*, UAB *Žuvėdra*, Joniškio istorijos ir kultūros muziejus, Vilniaus Molėtiškių draugija, VŠĮ *Terra Publika*. Vertingų leidinių dovanavo Šiaulių krašto knygų leidėjų draugija *Saulės Delta*, leidykla *Kronta*.

Bibliotekininkai, skaitytojai dėkingi ir VŠĮ *Arimaičiai Lt* stovyklavietei *Arimaitis*, vadovaujamai Remigijaus Šerpyčio. Gauta labdaros – grožinės literatūros, kurią ypač mėgsta skaitytojai. Padovanotos 173 knygos, kurių vertė – daugiau kaip 200 litų. Nuolatinis rajono kultūros rėmėjas ir globėjas Radviliškio rajono savivaldybės meras Antanas Čepononis miesto ir rajono bibliotekoms padovanojo beveik 600 naujų knygų.

40 knygų ir 3 elektroninius dokumentus, išleistus Lietuvos dailės muziejaus, įteikė Lietuvos dailės muziejaus direktorius Romualdas Budrys. Istorikė, humanitarinių mokslų daktarė Regina Laukaitytė padovanojo 3 jos parašytas knygas apie religijos istoriją Lietuvoje. Vilnietė bibliotekininkė Stefanija Martinionienė savo ir savo vyro Antano Martinionio, LDK Gedimino IV laipsnio ordino kavaleriaus, vardu dovanavo 53 knygas, daugiausia Lietuvos istorijos tematika.

Labdaros ir paramos fondas *Dr. Juozo P. Kazicko fondas* Viešajai bibliotekai padovanojo 2 egzempliorius Valdo Adamkaus knygos *Paskutinė kadencija*.

Buvusi Radviliškio viešosios bibliotekos darbuotoja Pranciška Kazlauskaitė miesto bei rajono bibliotekoms padovanojo dešimt Filomenos Taunytės naujausios knygos *Įeškau tikro lietuvio* egzempliorių.

2011 metais Viešoji biblioteka ir jos filialai dovanų gavo 5187 vienetų įvairių knygų, kurių vertė – 42 270 Lt. Bibliotekos lankytojai, svečiai, knygų autoriai, kraštiečiai ir kiti privatūs asmenys padovanojo 1661 knygą, kurios buvo įvertintos 9 606 Lt. Tai svarus indėlis į visų rajono bibliotekų fondų organizavimą.

Visą tą laikotarpį Viešosios bibliotekos ir filialų fondų komplektavimu rūpinosi ir rūpina si Komplektavimo skyrius. Įdiegus Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos programinę įrangą (administratorė – Genovaitė Lukšaitė), nuo 2003 metų skyrius pradėjo dirbti su katalogavimo ir komplektavimo posistemiais.

SKAITYTOJŲ APTARNAVIMAS

1996 metai išryškino džiuginančią tendenciją – Viešojoje bibliotekoje ir miesto filialuose pradėjo lankytis gerokai daugiau skaitytojų. Palyginti su 1994-aisiais, skaitytojų rajone skaičius išaugo iki 18363. Daugiau išduodama ir literatūros, matyt, svarbiausia dėl to, kad pa-
brango knygos.

Taigi prasidėjo skaitytojų grįžimo į bibliotekas metas. Viena iš priežasčių – spauda. Prenumeratos kaina atbaidydavo ne vieną, tad žmonės naudodavosi galimybe periodikos leidi-nius skaityti bibliotekose. Kaimo filialai tuo laiku vidutiniškai turėjo po 16 pavadinimų, mo-kyklų bibliotekos – po 18, Centrinė biblioteka – 162 būtiniausių, didžiausią poreikį turinčių (bet ne bulvarinių) laikraščių ir žurnalų. Atsižvelgdama į skaitytojų pageidavimus, bibliote-ka pradėjo dirbti šeštadieniais (nebe sekmadieniais). Iš viso Viešojoje bibliotekoje ir filia-luose gauta 16 526 vienetai įvairių dokumentų.

1997-aisiais Viešoji biblioteka įžengė į jubiliejinius, 60-uosius, savo metus, kurie prasidėjo skaitytojų antplūdžiu. Buvo užregistruota 4300 skaitytojų – 813 daugiau negu praėjusių metų pradžioje. Vasario 3 dieną Skaitytojų aptarnavimo skyriuje užregistruotas per mėnesį čia apsilankęs 1000-asis skaitytojas. Visa tai sąlygojo išaugęs spaudos, knygų poreikis, taip pat besiplečianti, įvairėjanti bibliotekų veikla. Pati kasdienybė reikalavo iš bibliotekininkų daugiau aktyvumo, išradingumo. Tad jau nieko nebestebino tai, kas bibliotekose dar visai neseniai galėjo atrodyti keistokai: klubai, teatrai, įvairūs renginiai.

1998 metais Viešosios bibliotekos Skaitytojų aptarnavimo skyriuje buvo išskirtos tokios skaitytojų grupės: darbininkai – 12,8 procento, tarnautojai – 24,1 procento, ūkininkai – 0,09 procento, bedarbiai – 12,2 procento, pensininkai ir neįgalieji – 8,4 procento, moks-leiviai ir studentai – 42,4 procento. Dar po metų skaitytojų sudėtis pagal užsiėmimą šiek tiek pasikeitė: sumažėjo darbininkų, tarnautojų, gerokai išaugo bedarbių ir besimokančiųjų skaičius. Tokius pokyčius sąlygojo didėjantis nedarbas, vis sudėtingesnės mokymo progra-mos bei knygų stoka mokyklų bibliotekose. Jaunimo grupė sudarė didžiausią Skaitytojų ap-tarnavimo skyriaus skaitytojų dalį.

Viešosios bibliotekos Skaitykloje taip pat atsirado daugiau skaitytojų – bedarbių gyventojų: 1998 metais jų buvo 134, 1999-aisiais – 222. Kaip ir Skaitytojų aptarnavimo skyriuje, čia skaitė daugiau moterų negu vyrų.

Skaitytojai pasiskirstė į dvi dalis: tie, kuriems reikia informacijos, ir tie, kurie knygas skaito savo malonumui. Daugiau yra tų, kurie bibliotekoje ieško detektyvų, nuotykių, meilės ro-manų. Jie sudaro 55 procentus visų skaitytojų. Jų aptarnavimas nereikalauja daug darbo

laiko. Kur kas sudėtingiau yra patenkinti kitos skaitytojų grupės poreikius. Nors jų mažiau – 45 procentai, bet jiems aptarnauti tenka sugaišti daugiau laiko. Šią grupę sudaro moksleiviai, studentai, tarnautojai, keliantys savo kvalifikaciją.

Kaip minėta, biblioteka jau dalyvavo Lietuvos integralioje bibliotekų informacijos sistemoje. Visos naujos knygos, esančios ir gaunamos bibliotekoje, pradėtos įrašyti į šalies elektroninį katalogą. Tai įgalino skaitytojus sužinoti, kurioje šalies bibliotekoje yra jam reikalingas leidinys.

Siekta, kad skaitytojams būtų kuo plačiau prieinami spaudinių fondai. Skaitytojų aptarnavimo skyrius peržiūrėjo Saugykloje esančias knygas, pastarojoje palikta tik ypač vertinga mokslinė literatūra. Visa grožinė literatūra perkelta į bendrąją salę.

2001 metų vasaros viduryje pertvarkyti Skaitytojų aptarnavimo skyriaus fondai palengvino bibliotekinių darbą. Saugykla buvo panaikinta. Į ją knygos nebeužsakytos.

Knygų trūkumo problemą padėjo išspręsti kopijavimo aparatas. Skaitytojai galėjo nusikopijuoti dalį jiems reikalingos informacijos iš neišduodamų į namus leidinių.

Įvedus delspinigius, sumažėjo skolininkų skaičius. Pirmąjį metų mėnesį delspinigiai nebuvo imami. Keletą kartų per metus skelbtos knygų grąžinimo savaitės. Jų metu skolininkai galėjo knygas grąžinti be baudos. Gaila, kad šiomis nuolaidomis mažai kas pasinaudojo.

Tuo laiku šiek tiek pasikeitė skaitytojų kontingentas. Buvę moksleiviai išvažiavo mokytis į aukštąsias mokyklas, atėjo jau paaugę miesto mokyklų moksleiviai. Bibliotekos paslaugomis naudojosi ir besimokantys suaugę skaitytojai. Gerokai sumažėjo labiausiai socialiai pažeidžiamų skaitytojų – pensininkų, neįgaliųjų, bedarbių (per dvejus metus – dvigubai arba beveik 5 procentais viso skaitytojų skaičiaus).

Nuo 2005 metų Viešojoji biblioteka pradėjo aptarnauti Skaitytojų aptarnavimo posisteme (SAP). Knygos jau nebeįrašomos ranka į formularius, o skaitytojams išduodamos kompiuteriu. Pasikeitė ir bilietai: įsigijusieji vieningą skaitytojo bilietą Radviliškio viešojoje bibliotekoje aptarnaujami ir kitų miestų bibliotekose, žinoma, atsižvelgiant į pastarųjų darbo taisykles. Skaitytojams, jau turintiems šį bilietą, mūsų bibliotekoje jo pirkti nebereikia. Vieningas skaitytojo bilietas galioja neribotą laiką, kol sulūžta, sugadinamas ar pametamas.

Bibliotekoje padaugėjo skaitytojų iš kitų rajonų – Šiaulių, Joniškio, Pakruojo. Tai daugiausia tuose miestuose gyvenantys, bet Radviliškyje dirbantys žmonės. Per 2006 metus rajone iš viso užregistruoti 18454 skaitytojai – daugiau negu 2005-aisiais. Jų skaičius ypač šoktelėjo

Viešojoje bibliotekoje. Besibaigiant renovacijai ir gerėjant aptarnavimo sąlygoms, čia susitelkė 3412 skaitytojų – apie 350 daugiau negu 2005 metais. Viešoji biblioteka turėjo 48132 lankytojus – kone 5500 daugiau negu ankstesniais metais. Išaugo lankomumas ir kaimo filialuose. Ten kur kas daugiau išduota įvairių dokumentų, tarp jų – grožinės bei šakinės literatūros.

Visais bibliotekos gyvavimo laikotarpiais dėmesio nestokojo neįgalieji skaitytojai. 1997 metais Skaitytojų aptarnavimo skyriuje buvo sutvarkyta patalpa silpnaregiams, kitiems negalios ištiškiems žmonėms. Čia jie turi sąlygas naudotis garsinėmis, kitomis knygomis, patogiai paskaityti. Viešoji biblioteka visuomet palaikė ryšius su Lietuvos aklųjų bibliotekos Šiaulių filialu, kuris parūpindavo garsinių knygų. 1997 metais gauta jų 35 pavadinimų ir dar 10 pavadinimų garsinių žurnalų.

Iki tol knygos buvo pristatomos į namus 10 radviliškiečių skaitytojų – neįgaliesiems ir kitiems, norintiems skaityti, bet negalintiems pasiekti bibliotekos. Toliau buvo kaupiami duomenys, kas dar norėtų tokios nemokamos paslaugos.

Ypatingas dėmesys Viešojoje bibliotekoje skiriamas senyvo amžiaus skaitytojams. Tai atspindi ir spaudoje. *Išminčiai nuo seno mokė: kur bebūtum, visur kam nors prireikia tavo pagalbos. Nors ir mažiausios, bet iš širdies, ne dėl pasirodymo teikiamos, tokios, už kurią tau nebūtų užmokėta. Suprask, pats padėjimas jau yra atlygis, palaima ir privilegija.*

***Atvirų durų diena bibliotekoje. Iš
dešinės: rajono meras V. Simelis,
Kultūros skyriaus vedėjas
A. Jurgauskas, VB direktorės
pavaduotoja V. Marcinkienė,
Skaitytojų aptarnavimo skyriaus
vedėja N. Stankuvienė, direktorė
A. Januševičienė. 2001 m.***

*Ar dažnas iš mūsų taip suprantame paramą kitam, ar neužsimirštame, kad gyvename ne vieni ir ne vien sau?*²¹

2001 metų kovo 22 dieną Viešojoje bibliotekoje surengta pirmoji *Atvirų durų diena*. Tada bibliotekoje apsilankė rajono meras Vytautas Simelis, rajono savivaldybės skyriaus vedėjas Augeni-

²¹DUNAUSKIENĖ, Gražina. Pagalba be užmokesčio. *Šiaulių kraštas*, 2005, sausio 13, p. 3.

jus Jurgauskas, kiti valstybės tarnautojai. Jie domėjosi bibliotekos leidybiniu darbu, kita veikla, problemomis, išsakė pasiūlymų ir pageidavimų. Pradėta ši nauja darbo forma buvo tarsi įžanga į akciją *Lietuva be bibliotekų* – *Lietuva be ateities*, kurią rengė Lietuvos bibliotekininkų draugija.

2002 metų sausio mėnesį šventiniu renginiu paminėta vienerių metų sukaktis, kai Radviliškyje įkurtas Dienos užimtumo centras, subūręs 14 neįgalių radviliškiečių bei aplinkinių vietovių gyventojų nuo 16 metų. Su jais palaikomi glaudūs ryšiai, ugdytinių darbų parodos buvo eksponuotos ir Viešojoje bibliotekoje.

2003 metų gegužės mėnesį Viešosios bibliotekos Skaitytojų aptarnavimo skyriuje atidarytas centras neįgaliesiems, bedarbiams ir pensininkams, skirtas jiems nemokamai mokytis dirbti kompiuteriu, naudotis internetu. Naująją įgalino bendras bibliotekos ir savivaldybės projektas *Mes galime padėti visiems* (žr. *Projektinė veikla*).

Mintis bibliotekoje sudaryti galimybę neregiam ir silpnaregiams naudotis kompiuteriu kilo po to, kai bibliotekininkai apsilankė Lietuvos reabilitaciniame profesinio rengimo centre, kuriame jau trečius metus organizuojami kompiuterinio raštingumo kursai silpnaregiams. Ne visi kursus baigę neįgalieji namuose turi kompiuterius, todėl iki šiol ne visi galėjo įgytas žinias panaudoti praktiškai. Dabar tą galės daryti bet kuris norintis – neregiam skirtuoju kompiuteriu sveikieji nesinaudos. Be to, Skaitytojų aptarnavimo skyriuje neregiam yra sukaupta keliasdešimt garsinių knygų.

2006 metų spalio 13 dieną Radviliškio rajono silpnaregiai ir neregiai, susibūrimu paminėję Baltosios lazdelės dieną, pasidžiaugė, kad jie neatsilieka nuo sveikųjų – dalyvauja projektuose, mokosi, dainuoja ir vaidina. Viešosios bibliotekos direktorė kvietė akluosius ir silpnaregius naudotis jiems skirtais kompiuteriais su sintezatoriais, pasakojo apie naujoves bibliotekoje, laimėtą projektą.

Kitų metų balandžio mėnesį Skaitytojų aptarnavimo skyriuje pristatyta nauja kompiuterinė programinė įranga neregiam ir silpnaregiams. Ja bet kada gali naudotis kompiuterinio raštingumo pradmenis įvaldę neįgalieji.

Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vyresnioji bibliotekininkė Ramutė Zavatskienė Lietuvos reabili-

Skaitytojų aptarnavimo skyrius. 2006 m.

taciniame profesinio rengimo centre mokėsi kompiuterio vartotojo pagrindų akliesiems ir silpnaregiams programos, kad galėtų padėti į biblioteką atėjusiems neįgaliesiems.

Skaitytojų patogumui Radviliškio viešosios bibliotekos Skaitytojų aptarnavimo skyriuje veikia savitarnos knygų išdavimo/grąžinimo įrenginys. Skaitytojas, norėdamas pasiimti knygas į namus, turi nuskaityti savo skaitytojo pažymėjimą ir užregistruoti visas imamas knygas, kaip rodoma įrenginio ekrane. Išduodamame kvite atspausdinama, kokios knygos yra paimitos ir iki kada kiekvieną iš jų būtina grąžinti. Tuo tarpu specialioje programoje bibliotekaininkai mato, koks skaitytojas kokias knygas paėmė.

Naudodamasis šiuo įrenginiu skaitytojas, nedalyvaujant bibliotekininkui, gali grąžinti jam išduotas knygas. Skaitytojui prieėjus prie įrenginio, automatiškai įsijungia vaizdo filmavimo kamera, kuri filmuoja visą paslaugos atlikimą. Vėliau šią medžiagą bibliotekos darbuotojas gali peržiūrėti.

Prie Radviliškio viešosios bibliotekos įrengta Knygų grąžinimo dėžė, skirta grąžinti knygas tuo metu, kai biblioteka nedirba.

Bibliotekoje taip pat įdiegta vartotojų automatinio informavimo sistema, kuri skaitytojui primena, kad paimtus leidinius reikia grąžinti arba automatiškai pratęsti išdavimo terminą. Prasitęsti gavimo terminą galima savarankiškai. Ji nustatytu periodiškumu siunčia skaitytojams į elektroninį paštą priminimus apie besibaigiantį dokumentų grąžinimo terminą ir pasiūlymus automatiškai pratęsti išdavimo terminą. Tokiu būdu skaitytojai patys gali internetu pratęsti knygos grąžinimo terminą, jei jos nėra užsisakę kiti skaitytojai. Sistema siunčia ir priminimus apie negrąžintus dokumentus. Tokie priminimai palengvina bibliotekoms kontroliuoti knygų grąžinimo terminus.

Tų pačių metų spalio 5-ąją, Tarptautinę mokytojų dieną, pirmą kartą rajone vyko akcija *Sustabdyta minutė – knygai*, skirta grąžinti savotišką skolą spausdintam žodžiui. Šia akcija norėta atkreipti dėmesį į knygų skaitymą bei priminti žmonėms, jog skaityti knygas yra įdomu ir naudinga. Akcijos metu Radviliškio miesto ir rajono gyventojai

Savitarnos knygų išdavimo ir grąžinimo įrenginys. 2010 m.

Knygų grąžinimo įrenginys prie bibliotekos. 2010 m.

prie savo darbuotojų, mokymo įstaigų dešimtį minučių skaitė pasirinktas knygas. Akcija vyko 37-iose Radviliškio rajono vietose. Manoma, kad ji taps tradicine.

Aptariamuoju laikotarpiu bibliotekoje ir kitomis formomis, renginiais telkti skaitytojai, gerintas jų aptarnavimas. 2011 metų bibliotekos ataskaitos duomenimis, Radviliškio rajone gyveno 45780 gyventojų,

Radviliškio mieste – 18436. Viešojoje bibliotekoje skaitė 4378, miesto ir kaimo filialuose – 6949 vartotojai, kuriems išduota 345782 fiziniai vienetai dokumentų.

2011 metais Viešojoje bibliotekoje užregistruoti 4378 skaitytojai, jiems išduota 129 854 leidiniai.

Akcija „Sustabdyta minutė – knygai“ Radviliškyje. 2010 m.

UGDANT JAUNĄJĮ SKAITYTOJĄ

1996 metais Viešosios bibliotekos Vaikų literatūros skyriuje skaitė 1234 vaikai. Jiems išduota 19325 egzemplioriai įvairių spaudinių. Dirbo trys bibliotekininkės.

Vienas iš įsimintinų renginių vaikams tais metais – Vaikų knygos šventė. Visą savaitę bibliotekoje lankėsi svečiai, šurmuliavo vaikai. Prieš gerą pusmetį Vaikų literatūros skyriuje buvo paskelbtas konkursas populiariausiai knygai, jos iliustracijoms bei populiariausiam rašytojui išaiškinti. Į dailių krepšelį vaikai metė laiškėlius, kuriuose išsakė savo nuomonę. Radviliškiečiai vaikai populiariausiais rašytojais išrinko Vytautą Račicką ir Almą Karosaitę. Tad su Vytautu Račicku net dvi dienas turėjo progos pabendrauti ne tik Radviliškio, bei ir Sidabravo bei Baisogalos vidurinių mokyklų moksleiviai. Pirmąją šventės dieną buvo apdovanoti aktyviausi skaitytojai vaikai. Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Vaikų literatūros centro lėlių teatras parodė spektaklį. Kitą šventės dieną žiūrovai matė Lizdeikos vidurinės mokyklos vaikų grupės *Trintukas* bei moksleivių iš Vinco Kudirkos vidurinės mokyklos spektaklius pasakų motyvais.

Sulaukta daug ekskursijų iš rajono vaikų darželių ir mokyklų. Lankytojai buvo informuojami

apie Vaikų literatūros skyriuje esančius katalogus, informacines priemones. Didelės įtakos skyriaus lankymui turėjo Žaislotekos įsteigimas. Nuolatiniai Vaikų literatūros skyriuje organizuojamų renginių lankytojai – Radviliškio vaikų globos namų *Nykštukas* auklėtiniai.

1997 metų vasaros atostogų metu sulaukta nemažai moksleivių, norinčių tuo laiku skaityti. Organizuota apklausa *Labiausiai patikusi perskaityta knyga*, kuri parodė, kad populiariausios tarp vaikų – rašytojos Astridos Lindgren knygos. Birželio 1-ąją, kai švenčiama vaikystės šventė, Vaikų literatūros skyriuje suorganizuotas rytmetys *Tegul vaikai ir paukščiai pasaulyje dainuos*. Tai buvo Butėnų pradinės mokyklos I–IV klasių mokinių siurprizas bendraamžiams mieste. Lapkričio mėnesį moksleiviai rinkosi į popietę *O spalvotoji knygele, vesk mane į savo šalį*, skirtą pirmosios lietuviškos knygos 450-osioms metinėms. Sužinoję daug naujo ir įdomaus apie pirmosios lietuviškos knygos autorių, vaikai apžiūrėjo senų ir retų knygų parodą. Šalia puikavosi spalvingi šiuolaikiniai leidiniai vaikams ir pačių vaikų rankomis sukurtos knygelės.

**Pas radviliškiečius svečiavosi rašytojas V. Račickas.
1996 m.**

Jau tapo tradicija kiekvienais metais išrinkti 500-ąjį ir 100-ąjį bibliotekos lankytoją. Bibliotekos jubiliejaus proga buvo apdovanoti geriausi skaitytojai, aktyviausi bibliotekos pagalbininkai.

1998 metai skyriuje pradėti renginiu *Šilti jausmai gimtinei baltais žiedeliais sninga*. Atlikta Vaižganto gimnazijos moksleivių ir lopšelio-darželio *Kregždutė* auklėtinių literatūrinė kompozicija, skirta Lietuvos nepriklausomybės 80-mečiui. Suorganizuotos tradicinės mažųjų skaitytojų – būsimųjų pirmokėlių – palydos į mokyklą, dalyviams parodyti bibliotekos lėlių teatro *Boružėlė* spektakliai, įteiktos knygelės. Lapkričio mėnesį didžiulio pasisekimo sulaukė vaikų susitikimas su *Vyturio* leidyklos darbuotojais.

2000 metų pradžioje pradėta kurti Vaiko ir tėvų skaitykla, *Pelėdžiukų ir kodėlčiukų svetainė*. Joje įrengtas akvariumas, suskambo paukščių balsų įrašai, atsirado kalbančių, grojančių, mirksinčių ir kitokių gyvų žaislų, vaikiškų knygelių. Tėvams siūlyta specialios literatūros ugdymo klausimais. Taip buvo siekiama, kad mažieji bibliotekos lankytojai su savo mamomis ir tėčiais turėtų kur jaukiai, įdomiai pabūti, pabendrauti laisvalaikio valandomis, kartu sužinodami daug naujo ir naudingo. Tų pačių metų gegužės mėnesį mažieji skaitytojai susiti-

ko su poetu Martynu Vainilaičiu. Pristatyta viena iš jo naujausių ir gražiausių knygų *Kaulų bobos apžavai*. Suorganizuota renginių savaitė *Vaiko paveikslas literatūroje*. Tuo laiku ir tokia pačia tema ji vyko daugelyje Baltijos šalių bibliotekų. Teminė savaitė vaikams padovanojo ir pažintį su poetėmis Zene Sadauskaite bei Zita Gaižauskaite. Sukviesti švietimo, kultūros įstaigų, teisėtvarkos, vaikų teisių apsaugos, jaunimo atstovai diskutavo

„Pelėdžiukų svetainė“. 2000 m.

tema *Kad nežvarbtų mažos širdelės*. Aptarta knygos įtaka augančiam vaikui, apgailestauta, kad ją nepelnytai kartais užgožia kiti šiandieninės informacijos šaltiniai.

Labai aktyviai rajono moksleiviai dalyvavo Vaikų literatūros skyriaus surengtame piešinių ir rašinių konkurse *Mano svajonių biblioteka*. Konkurso nugalėtojams savo spektaklius parodė vaikų globos namų *Nykštukas* auklėtiniai ir Lizdeikos gimnazijos šeštaklasiai. Artėjant naujametinėms šventėms, Vaikų literatūros skyrius pakvietė į kalėdinį muzikos vakarą *Fėjų pasaka*, kuriame dalyvavo Radviliškio muzikos mokyklos, *Vaikystės* mokyklos, S. Dariaus ir S. Girėno vidurinės mokyklos moksleiviai. Žavėjo karpinių ekspozicija *Sužibis Betliejui žvaigždutė šviesi*, kuri tarsi vainikavo skyriaus parodas – tai Rasos Masiulienės, minėtos vidurinės mokyklos mokytojos, kūryba.

2002-aisiais, rajono bibliotekose paskelbtais Etnokultūros metais, Viešojoje bibliotekoje lankėsi Lizdeikos gimnazijos pradinių klasių moksleiviai. Mažiesiems svečiams Vaikų literatūros skyriaus darbuotojos surengė ekskursiją po biblioteką. Vėliau Skaitykloje vyko valandėlė *Linėlius roviau, dainavau*. Vyresnioji bibliotekininkė etnokultūrai Vilma Merkytė susirinkusiesiems pasakojo apie lino kelią – nuo sėjos iki audinio, padainavo lietuvių liaudies dainų. Vaikai minė mįsles, žaidė žaidimus.

2003 metų balandžio mėnesį didelę šventę Vaikų literatūros skyriaus bibliotekininkės surengė Tarptautinei vaikų knygos dienai paminėti. Rajone viešėjo rašytojai Emilija Liegutė, Jonas Linkevičius ir Juozas Nekrošius. Į popietę pabendrauti su svečiais susirinko miesto mokyklų jaunesnieji auklėtiniai su savo mokytojais, tėvų atlydėti ikimokyklinio amžiaus vai-

kai. Buvo pristatytos geriausiomis pripažintos vaikams skirtos knygos: Leonardo Gutausko *Paskutinė Čepkelių ragana*, Martyno Vainilaičio *Sidabrinė kultuvėlė* ir Jono Liniausko *Oranžinis čilptukas arba mano pirmas sandėris*. Knygą *Su volungėlės plunksna* (apie Martyną Vainilaitį) pristatė kraštiečių Jonas Linkevičius. Vaikai noriai dalyvavo svečių pasiūlytoje literatūros viktorinoje. Apie šią šventę laikraštyje *Lietuvos žinios* buvo išspausdintas šiltas rašytojos Emilijos Liegutės atsiliepimas.

Suskambo rudenėlis mokyklos varpeliu – tai tradicinis Viešosios bibliotekos renginys būsimiesiems pirmokams, jų pasveikinimas su Rugsėjo 1-ąja. Vaikams įteiktos atminimo dovanėlės: kelialapiai į mokyklą ir knygelės. Butėnų pradinės mokyklos moksleiviai parodė vaidinimą *Meškos trobelė* (pagal Aldonos Liobytės pjesę). Tais metais vyko ir Šiaurės šalių savaitė. Vaikų literatūros skyriuje kvietė piešinių bei rašinių konkursas *Jūra*. Jame dalyvavo Vinco Kudirkos mokyklos penktokai. Darbai aptarti, sukvietus visus autorius. Renginio metu skambėjo Mikalojaus Konstantino Čiurlionio simfonija *Jūra*, koncertavo S. Dariaus ir S. Girėno vidurinės mokyklos popchoras *Vaikystės aitvarai*. Nacionalinės bibliotekų savaitės metu Vaikų literatūros skyrius pakvietė skaitytojus į informacinę valandėlę – labiausiai skaitomų ir įdomiausių knygų pristatymą. Po pokalbio apie knygas vaikams pademonstruotas filmas *Skrydis per Lietuvą*. Nacionalinei bibliotekų savaitei buvo skirta popietė *Skudurinės Onutės pasakėlės* – inscenizacija, kurią žiūrėjo mažieji skaitytojai.

Skyriuje tais metais parengta nemažai parodų, kuriomis norėta atkreipti dėmesį į rašytojų kūrybą, istorines datas, tautos šventes: *Mano Tėvynės gimtadienis* (Vasario 16-ajai), *Tą vakarą tylų ružavą* (Juozui Erlickui – 50), *Poetiškiausi žodžiai vaikams* (Kaziui Binkui – 110) ir kitos.

2004-ųjų Šiaurės šalių bibliotekų savaitės renginiai buvo skirti Hansui Kristijanui Andersenui ir jo kūrybai. Į *Laukinių gulbių* skaitymą rinkosi vaikų lopšelio-darželio *Žvaigždutė* auklėtiniai ir jų auklėtojos. Šio lopšelio-darželio studija *Vaivorykštė* (vadovė – Regina Martušienė) parengė gražią parodą Hanso Kristijano Anderseno pasakų motyvais. Vakare į rašytojo kūrybos skaitymą – pasaką suaugusiems – rinkosi ir vyresnieji, ir vaikai. Pasaką *Nepaprastiausias dalykas* skaitė Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vyresnioji bibliotekininkė Loreta Skačkauskaitė. Ir dienos metu, ir vakare buvo įžiebta Hanso Kristijano Anderseno rožė – žvakė, meilės, šilumos ir vilties simbolis.

2005 metais Vaikų literatūros skyriaus renginiai pagyvinami Karlsono pasirodymais. Šį vaidmenį išradingai kuria vyresnioji bibliotekininkė Audronė Sinušaitė. Karlsonas dažnai aplanko vaikus, draugauja su jais, dalijasi įspūdžiais. Vaikai tiki, kad Karlsonas gyvena ant jų mokyklos ar darželio stogo, mato jų darbus. Tad noriai jam piešia, rašo, skaito Astridos Lindgren knygą *Mažylis*

***Su geriausiuoju
vaikų draugu
Karlsonu. 2005 m.***

ir Karlsonas, kuris gyvena ant stogo. Karlsonas niekada nelieta abejingas, parašo atsakymus, o kartais įdeda ir dovanų. Eidamas į renginius, jis pasiima draugėn Mažylį, Raganiukę Vinę, Pepę. Ir Tarptautinės vaikų gynimo dienos proga Viešojoje bibliotekoje susibūrę miesto vaikai sulaukė Karlsono, smagiai šėlo su juo, varžėsi, lipdydami didžiulę dėlionę, mindami mįsles, atsakydami į klausimus. Jų taip pat laukė nuotaikingas koncertas, kurį padovanojo Radviliškio S. Dariaus ir S. Girėno vidurinės mokyklos jaunieji atlikėjai, vadovaujami Jelenos Pociuvienės. Vaikų literatūros skyrius miesto mažiesiems surengė rytmetį *Aš turiu teisę augti nieko nebijodamas...*

***Vaikų literatūros skyriuje.
2006 m.***

2006-ųjų Nacionalinės bibliotekų savaitės metu Vaikų literatūros skyriuje surengta šventė skaitytojams *Klausyk, vaikelai, kaip skamba raidelės*. Naujai įsikūrusiame skyriuje susirinko gausus būrys skaitytojų. Surengta 2005 metų geriausių ir skaitomiausių knygų paroda.

2007-ųjų balandžio mėnesį, Nacionalinės bibliotekų savaitės metu, mažieji radviliškiečiai kartu su Šiaulių dramos teatro aktore Genovaite Vaiginytė bei pianiste Laima Rudėniene skaitė Bernardo Brazdžionio eiluoatą pasaką *Buvo meškinas Rudnosis*. Vaikai padėjo akto-rei sekti pasaką, vaidino. Visiems deklamatoriams viešnia dovanavo po pačių vaikų nupieštą piešinį. Rugpjūčio mėnesį skyriuje įvyko tradicinis renginys *Per Žemę mokyklos varpelis aidi*. Į jį susirinko 26 būsimieji pirmokai, pas juos svečiavosi Karlsonas, buvo suvaidintas bibliotekos lėlių teatro spektaklis *Peliukų nuotyčiai bibliotekoje*.

Vaikų literatūros skyriuje įrengtos 4 kompiuterizuotos darbo vietos. 2006 m.

Po bibliotekos pastato renovacijos skyriuje vaikams buvo įrengtos 4 darbo su kompiuteriu vietos. Dar 3 kompiuteriai skirti darbui LIBIS programa. Pradėta dirbti, naudojant skaitytojų aptarnavimo posistemę. Vaikų literatūros skyriuje įsteigtas kampelis paaugliams *Zona be suaugusiųjų*, kurioje lankytojams galima paskaityti laikraščių, žurnalų arba tiesiog pasidėti ir pamedituoti.

Iš 2008 metais vaikams skirtų renginių paminėtinas rugsėjo mėnesį Viešojoje bibliotekoje suorganizuotas jų ir rašytojo Vytauto Račicko susitikimas. Svečias prisiminė savo vaikystę, pasakojo apie naujausius kūrinius, veikė jo knygų paroda.

2009 metų pradžioje apie paauglystę aiškino Radviliškio pirminės sveikatos priežiūros centro bendrosios praktikos gydytoja Rasa Vaičiulienė ir Psichikos sveikatos centro socialinis darbuotojas Vytautas Mikalauskis. Ir tais, ir 2010 metais vyko daug ir įvairių renginių vaikams skaitytojams bei lankytojams. Vaikų literatūros skyrius bendradarbiauja su Radviliškio lopšelio-darželio *Eglutė* vaikais bei auklėtojais: jie dalyvauja grupės šventėse ir projektuose.

2011 metais Viešoji biblioteka vasarį paskelbė atsargaus elgesio internete mėnesiu ir kvietė gyventojus, ypač vaikus ir paauglius, išmokti internete elgtis atsargiai. Šia akcija pradėta visus metus truksianti nacionalinė kampanija *Atsargus internete*, kurią inicijuoja projektas *Bibliotekos pažangai* (žr. *Projektinė veikla*). Specialią pamoką vedė TV personažas Gustavas.

Tų pačių metų vasarą Viešojoje bibliotekoje surengtame ikimokyklinio ir priešmokyklinio

ugdymo įstaigų ugdytinių konkurse savo sugebėjimus demonstravo mažieji skaityvai iš Radviliškio, Šeduvos, Pakiršinio, Sidabravo, Šiaulėnų. Konkurso laureatams įteikti Suaugusiųjų ir jaunimo neformaliojo ugdymo skyriaus padėkos raštai, dovanėlės. Spalio pradžioje vyko susitikimas su vaikų knygelių autore Birute Lenkyte. Renginyje dalyvavo projekto *Skaitau, mėgauju, tobulėju* partnerių – Grinkiškio vidurinės mokyklos, Pašušvio pagrindinės mokyklos ir Radviliškio viešosios bibliotekos – jaunieji skaitytojai. Įgyvendinant projektą *Bibliotekos pažangai*, Vaikų literatūros skyriuje įrengta nemokama viešoji interneto prieiga. Nuo šiol skyriuje galima naudotis šešiais kompiuteriais su naujausia įranga.

2011 m. lapkričio mėnesį klubas *Jonvabalys* ir Viešoji biblioteka sukvietė jaunuosius skaitytojus norėdami padėkoti konkurso *Knygų skaitymo princai ir princesės* dalyviams ir padovanoti jiems Vilniaus teatro *Lėlė* spektaklį *Pasaka apie vėžliuką*.

Konkurso tikslas – lavinti vaikų skaitymo įgūdžius bei skatinti norą skaityti. Dalyvavo Grinkiškio Jono Poderio vidurinės, Sidabravo vidurinės, Radviliškio Gražinos pagrindinės, Pašušvio pagrindinės mokyklų bei Radviliškio vaikų lopšelio-darželio auklėtiniai.

Renginio metu pagerbti konkurso *Sukurk stilių šiuolaikinei bibliotekininkei* laureatai – Radviliškio Vinco Kudirkos pagrindinės mokyklos 1c klasės mokiniai su mokytoja Rasmuta Valčiukiene. Jiems įteikti Kauno apskrities viešosios bibliotekos įsteigti prizai.

Šis renginys buvo literatų klubo *Jonvabalys* projekto *Skaitau, mėgauju, tobulėju* dalis.

2011 metais Vaikų literatūros skyriuje buvo 1679 skaitytojai, jiems išduota 49 155 leidiniai.

Daug įdomių ir prasmingų renginių vaikams skiriama ir Viešosios bibliotekos filialuose. Norint kuo daugiau pritraukti jaunųjų skaitytojų, pasirenkamos netradicinės darbo formos. Antai 2011 metų vasarą Sidabravo filialo ir Sidabravo bendruomenės iniciatyva mažiesiems sidabraviškiams organizuota lauko skaityklėlė, kurioje vaikai galėjo žaisti žaidimus, piešti, klausytis pasakų. Išradingų renginių būta ir kitur.

ŽAISLOTEKA

Naujas darbo su jauniaisiais skaitytojais etapas prasidėjo, įsikūrus žaislotekoms. Viešosios bibliotekos Žaislotekos įkūrimo idėjos autorė ir pirmoji rėmėja – kraštetė Elona Vaišnienė, gyvenanti JAV. Tai tarpukariu Radviliškyje garsaus vargonininko ir chorvedžio Antano Marijošiaus vaikai, Radviliškyje gimusios pedagogės Kotrynos Steponaitytės ir žinomo dirigento, muzikos pedagogo, kompozitoriaus, profesorius Vytauto Marijošiaus dukra. Ji daug ir įvairiai yra padėjusi Radviliškio moksleiviams, kitiems tėvų gimtinės žmonėms, įstaigoms. Už visa tai 2006 metų pabaigoje apdovanota Radviliškio rajono savivaldybės metų apdovanojimu *Gerumo šviesa*.

Elona Vaišnienė jau nuo 1992 metų savo laiškuose bibliotekos direktorei Aldonai Januševičienei užsiminė apie žaislus radviliškiečiams. Tada iš užjūrio atkeliavo pirmųjų žaislų siunta. 1994 metais geradarė pasiūlė Viešojoje bibliotekoje įkurti Žaisloteką. Šiam reikalui tautietė dovanojo 300 JAV dolerių. Tada Viešoji biblioteka paskelbė žaislų kaupimo akciją. Kreiptasi į firmas, verslininkus, kitus gyventojus, kad jie padovanotų žaislų, žaidimų. Pirmieji atsiliepė bibliotekos darbuotojai ir skaitytojai, atnešę jų vaikų *išaugtų*, šeimose išlikusių žaislų ir panorėję jais kitiems dovanoti džiaugsmo. O 1997 metų lapkričio 26 dieną bibliotekoje atidaryta naujoji Žaisloteka. Mažuosius linksmino šauni kompanija *Svirplys* iš Šiaulių. Be to, vaikams surengta literatūros šventė *Ir aš mažas buvau...*, kurioje dalyvavo kraštetis Aleksandras Šidlauskas bei Radviliškio anekdotų karalius Alfonsas Maslauskas.

Šauni kompanija „Svirplys“ Žaislotekos atidarymo šventėje. 1997 m.

Tuo laikotarpiu Žaisloteka Radviliškio mieste buvo didelė naujovė. Pirmaisiais jos gyvavimo metais sulaukta daug vaikų, net apribotas buvimo Žaislotekoje laikas, kad jį patektų visi norintieji. Žaislai buvo išduodami ir į namus šeimoms, auginančioms neįgalius vaikus, taip pat tvarkingoms daugiavaikėms šeimoms. 1998 metų lapkričio 26 dieną, kai bibliotekos Žaislotekai sukako vieneri metai, Radviliškyje lankėsi Lietuvos Respublikos prezidento žmona Alma Adamkienė. Apie Radviliškio žaisloteką ji

sušinojo iš šiam miestui vis padedančios tautietės išeivės Elonos Vaišnienės. Taip atsirado paramos projektas, kurį ėmėsi koordinuoti Almos Adamkienės padėjėja Sigutė Kačinskienė. Alma Adamkienė apsilankė Viešosios bibliotekos Žaislotekoje, atvežė miesto

vaikučiams naujų žaislų, *Sony* magnetofoną, kita. Ji iš Vaikų šalpos fondo žaislams skyrė 2000 litų. Už tokią pat sumą visokiausių žaislų Radviliškio bibliotekai padovanojo 4 šalies firmos, gaminančios žaislus. Almą Adamkienę šioje viešnagėje lydėjo jos pavaduotoja Janina Šarkuvienė, prezidento referentas sporto ir jaunimo reikalams Remigijus Gaška su žmona Aldona, akcijos koordinatore Sigutė Kačinskienė. Ta proga žaislų jauniesiems radviliškiečiams įteikė ir Vilma bei Gediminas Jankūnai, individualios firmos *Gedmeta*, gaminančios žaislus, savininkai. Tą pačią dieną svečiai apsilankė Sidabrave, ten pasirašė vaikų užėmimo Sidabravo vidurinės mokyklos pailginto darbo dienos klasėje projektą.

Žaislotekos vienerių metų gimtadienis. Svečiuose – LR prezidento žmona A. Adamkienė. 1998 m.

Viešosios bibliotekos Žaislotekoje 1997 metais lankėsi per 4000 vaikų iš miesto ir kaimo. Beveik 800 jų – nuolatiniai lankytojai nuo 3 iki 16 metų. Daugelis – iš daugia vaikų, nepilnų šeimų, našlaičiai ir ištiktieji negalios. Suburti, pralinksinti labiau vargstančius mažuosius – vienas iš svarbiausių Žaislotekos tikslų.

1999 m. žaislotekos atidarytos Dauglėlaičių, Kairėnų, Sidabravo, Polekėlės bibliotekose.

Netrukus atidaryta ir Baisogalos bibliotekos Žaisloteka. Pirmųjų žaislų, žaidimų jai padovanota iš Viešosios bibliotekos Žaislotekos fondo. Šventėje mažųjų baisogaliečių laukė dar vienas siurprizas – Viešosios bibliotekos lėlių tetro *Boružėlė* atvežtas spektaklis *Vėjo botagėlis* pagal Kosto Kubilinsko pasaką.

2000-ieji veiklos metai Viešosios bibliotekos Žaislotekai prasidėjo džiugia žinia: iš Almos Adamkienės fondo gautas kvietimas pasiimti vaikams dovanojamų žaislų. Toks pat siurprizas laukė Sidabravo vidurinės mokyklos pailgintos darbo dienos grupės. Į Radviliškį parsivežtos 49 dėžės žaislų ir žaidimų, kurių vertė – beveik 2400 litų. Tai – įvairūs konstruktoriai, pavieniai žaislai ir teminiai jų rinkiniai, stalo žaidimai įvairaus amžiaus vaikams. Visi naujintėlaičiai, spalvingi, daug ko pamokantys, kai kurie – grojantys, kalbantys. Bibliotekai dovanota ir vaikiškų knygų. Gautąją literatūrą pasidalyta su kaimų filialais. Ten, kur yra žaislotekos, nukeliavo ir kai kurie žaislai.

Kovo 7 dieną Viešojoje bibliotekoje apsilankė Elona Vaišnienė. Tai buvo pirmoji jos viešna-

gė Žaislotekoje. Ji domėjosi pastarosios veikla, vartė metraščius. Viešnia pabuvo ir įvairiuose Lietuvos miesteliuose, skaitė paskaitas, kuriose akcentavo, kad vaikui iki 3 metų turi būti skiriama daugiausia dėmesio.

Balandžio mėnesį Šiaulių miesto savivaldybės bibliotekoje vyko seminaras *Viešosios bibliotekos galimybės: negaliųjų aptarnavimas bibliotekoje*, kuriame mintimis apie Žaislotekos patirtį pasidalijo Radviliškio viešosios bibliotekos vyresnioji bibliotekininkė Audronė Deikienė. Visus metus Viešosios bibliotekos Žaislotekoje vyko darbelių popietės, kalendorinių švenčių minėjimai, sulaukta ekskursijų iš miesto ir rajono mokyklų. Tais metais Žaisloteka turėjo daugiau kaip 900 lankytojų.

Žaisloteka sulaukė viešnios S. Kačinskienės. 2000 m.

2001 metais Viešojoje bibliotekoje lankėsi Lietuvos radijo laidų *Kartu su jumis* redaktorius Gražvydas Tučkus. Jis domėjosi šios Žaislotekos veikla, asocialių šeimų vaikų ir šeimų, auginančių negalius vaikus, taip pat našlaičių aptarnavimu bibliotekoje. Pokalbis buvo transliuojamas per Lietuvos radijo pirmąją programą.

2002-aisiais Šiaulėnų filiale – šventė. Biblioteka persikėlė į naujas patalpas, atsirado kampelis Žaislotekai. Viešoji biblioteka jai skyrė žaisliukų, žaidimų, o šventinį pasveikinimą padovanojo satyros ir humoro grupė *Trys paršiukės*.

Pirmoji E. Vaišnienės (JAV) viešnagė Žaislotekoje. Iš dešinės: A. Januševičienė, E. Vaišnienė, A. Deikienė. 2000 m.

Tais pačiais metais atidarytos žaislotekos Skėmių, Raudondvario, Šeduvos bibliotekose Visas rajono žaislotekas labdaros ir paramos fondas *Gyvenimo šviesa* (vadovas – Antanas Jasudavičius) pradžiugino žaislais ir žaidimais.

Gruodžio mėnesį Viešojoje bibliotekoje veikianti Žaisloteka paminėjo savo 5-erių metų jubiliejų. Visą mėnesį mažieji lankytojai dalyvavo piešinių ir darbų konkurse *Žaislotekai – 5-eri metai*. Geriausių kūrinių autoriai buvo pakviesti į jubiliejinį renginį. Su vaikais diskutuota apie gimtadienį, pasimokyta, kaip pasigaminti patrauklių pakvietimų draugams. Vaikučiai sulaukė jų pamėgto Astridos Lindgren personažo Karlsono (Audronė Sinušaitė). Kartu su juo visi linksminosi, konkurso nugalėtojai džiaugėsi Karlsono įteiktomis dovanėlėmis. Žaislotekoje per 2002 metus sulaukta daugiau kaip 3000 vaikų.

Ateities žaislai – tokia tema 2003 metų spalio mėnesį Žaisloteka skelbė konkursą. Vaikučiai galėjo piešti, klijuoti, karyti įsivaizduojamus žaislus. Aktyviausi buvo Radviliškio Lizdeikos gimnazijos 1 c klasės moksleiviai, tad ir nugalėtojų iš jų buvo daugiausia. Konkurso rezultatai apžvelgti popietėje. Į ją Žaislotekoje atskrido ir pats Karlsonas, kuris išdalijo dalyviams padėkos raštus bei prizus, pavaišino savo vardu pavadintais saldainiais. Konkursui pateikti darbeliai puošė Žaisloteką, kuri tais metais šventė šeštąjį savo gimtadienį. Įdomiai Žaisloteka dirbo ir vėliau. Pavyzdžiui, lankytojams buvo išplatintos anketos ir taip išrinktas populiariausias 2003 metų žaidimas. Tokiu tapo *Monopolis*.

Tuo laiku Viešosios bibliotekos filiale, veikiančiame Stiklo gatvėje, taip pat atidaryta Žaisloteka, jau 15-oji rajone. Čia bibliotekos ir jos rėmėjų pastangomis sukaupia nemažai žaislų, žaidimų įvairaus amžiaus vaikams. Gausus šventės dalyvių būrys žiūrėjo spektaklį *Dainuojantis ir šokantis mergaitės vieversėlis* (pagal Sigitą Gedą), kurį padovanojo Viešosios bibliotekos lėlių teatro artistės. Iš Almos Adamkienės labdaros ir paramos fondo gauta, parvežta naujų ir naudotų žaislų, žaidimų, kuriais papildyti rajono žaislotekų fondai.

Viešosios bibliotekos Žaisloteka vis kviesdavo vaikučius į įvairius renginius: darbelių popietes *Tai Velykos! Tai diena! Metuose tokia viena, Širdelė mamytės sušildo mane*, piešinių konkursus *Mano mėgstamiausias žaislas, Nupiešk mane*, susitikimus su knygų herojais. Užsimezgė draugystė tarp Žaislotekos talismano Karlsono bei S. Dariaus ir S. Girėno vidurinės mokyklos priešmokyklinio ugdymo grupės vaikučių (mokytoja – Vera Jasinskaja).

2004-aisiais mažieji smagiai šventė septynerių Žaislotekos metų gimtadienį. Visi vaišinosi vyšnių arbata, saldumynais. Veikė fotonuotraukų standas *7 Žaislotekos akimirkos*. Po to Žaisloteka laikinai atsisveikino su savo *Karlsono* pastoge. Ji, prasidėjus Viešosios bibliotekos rekonstrukcijai ir priestato statybai, prisiglaudė Skaitytojų aptarnavimo skyriuje.

2005 metų sausio mėnesį ir Šaukoto kultūros namų salėje atidaryta Žaisloteka. Ją įsteigti šiame miestelyje sumanyta jau gerokai anksčiau. Sumanytą paskubino aplinkinių kaimų vaikai, kurie po pamokų šaltyje laukdavo autobuso. Idėjai pritarė Šaukoto seniūnija ir Šaukoto bendruomenė. Kovo mėnesį savos Žaislotekos įkurtuves atšventė Tyrulių biblioteka.

Tais metais Viešosios bibliotekos Žaislotekoje būta daug įspūdingų akimirų ir naujovių. Elonos Vaišnienės teta Benjamina Steponaitytė, gyvenanti Radviliškyje, padovanojo 1000 litų. Gegužės 27-ąją pirmą kartą paminėta Pasaulinė žaidimų diena. Kadangi vyko bibliotekos pastato rekonstrukcija, Vaikų literatūros skyriaus darbuotojos šventės dieną išvyko pas savo draugus į S. Dariaus ir S. Girėno vidurinę mokyklą. Be to, Vaikų literatūros skyriaus darbuotojos sulaukė Psichikos sveikatos centro socialinio darbuotojo Vytauto Mikalausko pasiūlymo drauge dalyvauti naujame pasakų populiarinimo projekte – skaityti meditacines pasakas (žr. *Projektinė veikla*). Tokių pasakų esmė – veiksmas nukreiptas į dabartį – čia ir dabar, jose vaizduojami idealūs tėvų ir vaikų santykiai, kurie vėliau gali tapti dvasiniais orientyrais. Šios pasakos pabrėžia įgimtą asmenybės potencialą, tyrinėja įvairius gyvenimo aspektus. Jos ypač tinka *sunkiems* vaikams, 3–7 metų socialiniams našlaičiams. Meditacinės pasakos buvo skaitomos Radviliškio vaikų globos namų *Nykštukas* auklėtiniams. Juos lankė Dėdė Žvaigždininkas ir Žvaigždžių Fėja. Skambant relaksacinei muzikai, salė visa prisipildydavo įvairiausių garsų. Žvaigždžių fėja skaitydavo vaikams meditacines *Žvaigždžių šalių pasakas*. Nors ir ne kiekvieną pavakarę danguje matydavosi žvaigždės, akylūs vaikai vis tiek jų įžvelgdavo, paskui ieškodavo žvaigždėlapyje. Įdomiausia būdavo kitą dieną aptarinėti vaikų piešinius. Tie kūrinėliai – įrodymas, kad meditacinių pasakų skaitymas klausytojų širdelėse paliko gerų, šviesių įspūdžių.

2006 metų lapkričio 29-oji – *Pelėdžiukų svetainės* atidarymo naujose patalpose šventė. Žaislų karalystė vėl sukvietė vaikus. Žaislotekos talismanas Karlsonas *atskrido* pasveikinti vaikų. Po sveikinimo kalbų svečiams nuotaikingą koncertą dovanojo Šeduvos gimnazijos popchoras *Džada* (vadovė – Aurelija Meškauskienė). Žaislotekos duris puošė balionų girliandos, užėti kvietė nuotaikingi balioniniai *berniukai* ir *mergaitės* (visa tai – Šiaulių firmos *De Idėja* produkcija). Buvo dėkota visiems, kūrusiems Žaisloteką tokią, kokia ji yra: kėdučių meistriui Irmantui Dockai (firma *Videleną*), meistrei Elenai Laiševcevi (firma *Videleną*) ir kitiems. Susirinkusieji dainavo kartu su atlikėjais. Pirmosiomis atnaujintos *Pelėdžiukų svetainės* lankytojomis Viešojoje bibliotekoje tapo Gabija Venclovaitė ir Paulina Baranauskaitė, Vaižganto pagrindinės mokyklos 2 b klasės moksleivės. Jos buvo apdovanotos žaislų firmos *Logis* atvirukais, šokoladiniais medaliais.

Kitais metais, Nacionalinės bibliotekų savaitės dienomis, su mažaisiais *Pelėdžiukų svetainės* lankytojais susitiko jos įkūrėja Elona Vaišnienė. Gausaus būrio vaikų sutikta viešnia iš

Žaislotekos kampelis. 2006 m.

Pasakų kambarys. 2007 m.

Amerikos teiravosi, ar čia jiems patinka žaisti, kokius žaidimus, kokių žaislų norėtų išvysti dar. Vaikai klausinėjo apie jos vaikystę Radviliškyje, gyvenimą Amerikoje, pasakojo savo istorijas. Elona Vaišnienė pažadėjo padovanoti naujų žaidimų ir pripažino, kad kai kuriais žaidimais, kuriais žaidžia Radviliškio vaikai, nežaidžia net Amerikos lietuvių atžalos.

Tų metų lapkričio 29-osios popietę smagiai ir triukšmingai paminėtas Žaislotekos dešimtas gimtdienis.

Po bibliotekos pastato renovacijos *Pelėdžiukų svetainės* patalpos padidėjo, pagražėjo, pasipuošė naujais baldais. Čia yra Žaisloteka, Pasakų, Šeimos kambariai, daug įvairiausių žaislų bei žaidimų, lankytojus džiugina akvariumas-paveikslas, kiekvieną antradienį rodomi animaciniai filmai, ketvirtadieniais sekamos pasakos.

***Kartu su Žaislotekos
rėmėja E. Vaišniene.
2007 m.***

Kitų metų birželį Žaisloteka miesto vaikus pakvietė į popietę *Paklausk istorijų, atkeliavusių iš lietuviškų knygų*. Pagrindinis renginio akcentas buvo Gendručio Morkūno knygos *Grįžimo istorija* pristatymas mažiesiems.

2009-ųjų kovą Žaislotekoje surengtame susitikime su tremtine Ona Pakosiene, prisiminti pokario laikai, klausyta jos prisiminimų apie tremtį. Vaikai vartė močiutės išsaugotą pažymių knygelę, senas fotografijas.

Žaislotekoje tapo tradicija pažymėti Pasaulinę žaidimų dieną. Tada akcentuojama žaidimo svarba, nauda ir prasmė. Vaikams įsiminė ir etnomuzikologės Vilmos Merkytės Pasakų kambaryje mažiesiems Žaislotekos lankytojams sekto dzūkios pasakos, dainuotos to regiono dainos, pamokyta Dzūkijos krašto piemenukų žaidimų, papasakota apie dzūkų papročius bei tradicijas. Poetės Zitos Gaižauskaitės 60-osioms gimimo metinėms paminėti Pasakų kambaryje surengta pasakų popietė *Skaitysi knygą vaikystėje – mylėsi ją suaugęs*.

2010 metų pradžioje biblioteka gavo kraštiečių Elonos Vaišnienės dovaną – 1000 litų Žaislotekos reikmėms bei naujoms knygoms įsigyti. Geradarė parūpino mažiausiems bibliotekos skaitytojams ir palapinę, kurioje sėdėdami vaikai klausosi pasakų. Spaudoje pasidžiaugta: *Neužtenka žaislotekoje turėti daug žaislų ir žaidimų, puikias patalpas ir baldus. Visa tai greitai atsibosta mažiesiems. Svarbiausia – turėti daug idėjų šiai veiklai tobulinti ir atrasti vis ką nors naujo. [...] Žaislotekos darbuotojai išdalins vaikams daug dėmesio ir švelnumo, bet jų laukia neįkainojamas atlygis – vaikučių spindinčios akys ir pačios nuoširdžiausios šypsenos, pirmasis bendravimo patyrimas, pirmasis prisilietimas prie knygos. [...]*²²

2011 metų kovo 3 dieną Žaislotekos vaikai rinkosi į popietę, kurios tema – *Agresyvaus vaiko elgesys: bausti ar glauti?* Su vaikučiais buvo diskutuojama apie aplinkybes, kurios agresyvumą skatina arba mažina. Nacionalinės bibliotekų savaitės metu patys mažiausieji skaitytojai Žaislotekoje buvo pakviesti pasivažinėti Skaitymo traukiniu. Juo vaikai aplankė Pasakų šalies, Eilėraščių, Apsakymų, Nuotykių ir Naujų knygų stoteles.

Tęsdama Pasaulinės žaidimų dienos tradiciją, Žaisloteka jau ne vienerius metus mini šią dieną, kai didžiausias dėmesys skiriamas vaikams ir vienas kitam. Dieną, skleidžiančią laisvą, be įtampos bendravimą. Juk žaisdami vaikai išmoksta užmegzti pažintis, koncentruoti dėmesį, lavinti vaizduotę ir saviraišką. Toks yra ir visos Žaislotekos veiklos tikslas.

²²MARCINKIENĖ, Vida, SINUŠAITĖ, Audronė. *Žaislotekų darbo patirtis Radviliškio rajono bibliotekose*. Šiandien aktualu. 2007 metų antras pusmetis 2 (23), p. 153-156.

LĖLIŲ TEATRAS

Viešosios bibliotekos kultūrinę veiklą nuo 1982 metų pajvairina Vaikų literatūros skyriuje įkurtas lėlių teatras. Iš pradžių renginius pagyvindavo lėlės Nežiniukas ir Raselė, kurie pristatydavo naujas knygas, dalyvaudavo renginiuose. Veikė ir Nežiniuko draugų klubas *Vai-vorykštė*, ten lėlių teatro sekcijai vadovavo Vida Rimaitė. Pirmojo spektaklio premjera įvyko 1986 metais. Parodytas spektaklis pagal Kosto Kubilinsko pjesę *Strakaliukas ir Makaliukas*. Po 4-erių metų režisuotas Vytės Nemunėlio *Meškiukas Rudnosiukas*. Dekoracijas visiems lėlių teatro vaidinimams gamino, piešė bibliotekos dailininkė Vida Dabašinskienė.

1998 metų gegužės 12–13 dienomis Radviliškio kultūros rūmuose vyko respublikinė lėlių teatrų šventė *Molinuko teatras – 98*, į kurią atvyko lėlių teatro režisierius Rimantas Driežis. Bibliotekos lėlių teatro artistės dalyvavo renginyje, pasisėmė naujų idėjų. Tų metų liepos 1 dieną bibliotekos lėlių teatras pavadintas *Boružėle*, apie kurią sukurta ir dainelė, žodžius parašė Genovaitė Lukšaitė ir Audronė Deikienė, muziką – Rima Godelienė, dainelę, atliko Audronė Sinušaitė. Dailininkė keramikė Genovaitė Butkevičienė lėlių teatrui pagamino suvenyrinių medalių su šiuo simboliu. Pradėtos siūti naujos lėlės, paruoštos dekoracijos naujiems vaidinimams. Teatro vadovė – Audronė Deikienė. Vaidino: Vida Marcinkienė, Audronė Sinušaitė, Nijolė Pakštienė, Daiva Paulauskienė, Audronė Deikienė, Vilija Budraitienė, Rima Giedrienė. Vaidinimų metu talkino Lina Abromaitienė. Rugpjūčio 31-ąją bibliotekoje vyko rytmetys *Į mokyklą mokyklėlę žengti laikas*. Lėlių teatro aktoriai suvaidino ištraukas

iš Vytės Nemunėlio spektaklio *Meškiukas Rudnosiukas*, Kosto Kubilinsko pjesės *Mikė melagėlis – vėjo botagėlis* ir Eduardo Mieželaičio poemėlės *Zuikių mokykla*. Lapkričio mėnesį *Saulės krašto* televizija nufilmavo *Boružėlės* lėlių teatro pasirodymą. Gruodį Viešojoje bibliotekoje įvyko spektaklio pagal Birutės Pūkelevičiūtės pasaką *Kalėdų dovana* premjera. Vėliau šį vaidinimą pamatė rajono mokyklų, lopšelių-darželių, vaikų globos namų *Nykštukas* vaikučiai. Per visą lėlių teatro gyvavimo laikotarpį buvo pastatyta daugiau kaip 10 spektaklių. Patys mie-

1982 m. Vaikų literatūros skyriuje įkurto lėlių teatro atlikėjos (iš kairės): G. Zdanienė, G. Klimavičienė, V. Simaitienė

liausi, labiausiai pavykę ir patikę mūsų žiūrovams buvo Birutės Pūkelevičiūtės *Kalėdų dovana*, Sigito Gedos *Dainuojantis ir šokantis mergaitės vieversėlis* (pastarasis buvo parodytas net 37 kartus).

Lėlių teatras sėkmingai gyvuoja ir dabar. Jame vaidina Nijolė Pakštienė, Audronė Sinušaitė, Vilija Budraitienė, Rima Giedrienė, Jolanta Šilinskienė, Daiva Paulauskienė. Po Viešosios bibliotekos renovacijos *Boružėlė* įsikūrė naujose patalpose. Lankytojai gali bet kada užsukti ir pasigrožėti jose gyvenančiais pasakų herojais, spalvingomis dekoracijomis, teatro atributika. Čia kuriami nauji spektakliai, siuvasamos lėlės, rengiami knygų pristatymai, vaidinamos miniatiūros, kurias rašo bibliotekos darbuotoja Genovaitė Lukšaitė.

„Boružėlės“ lėlių teatras. 1998 m.

2006-aisiais, Nacionalinės bibliotekų savaitės metu, vaikučiams surengta šventė *Klausyk, vaikel, kaip skamba raidelės*, kurios metu mažieji žiūrovai pamatė bibliotekos darbuotojų

**„Boružėlė“
Tarptautinės
vaikų knygos
šventėje parodė
vaidinimą „Katės
namai“. Iš kairės
– J. Šilinskienė,
A. Sinušaitė,
V. Budraitienė,
D. Paulauskienė.
2011 m.**

paruoštą vaidinimą – lėlių spektaklį apie Peliukų nuotykius bibliotekoje. 2007 metai mažiesiems bibliotekos bičiuliams taip pat padovanojo lėlių teatro *Boružėlė* spektaklį ir suteikė ne vieną džiaugsmo akimirką.

Įsimintina 2008 metų pavasarį *Boružėlės* teatro viešnagė Mėnaičių mokykloje vykusioje Teatro dienos šventėje.

Radviliškio viešosios bibliotekos rėmėjų akciją *Knygvežiukas*, su naujų knygų skrynčia keliaujančia po rajono filialus, nuolat lydi *Boružėlės* lėlių teatro artistės.

2011 metų balandžio 5-ąją, minint Tarptautinę vaikiškos knygos dieną, biblioteka pakvietė jaunuosius skaitytojus į renginį *Atverkime knygai duris*. Vaikams didžiulį įspūdį paliko lėlių teatro pirmą kartą parodyta pasaka *Katės namai* pagal Samuilo Maršako kūrinį.

INFORMACINIS DARBAS

Atsiradus galimybei naudotis Nacionalinės bibliotekos duomenų bazėmis, buvusių kortelinių katalogų vietoje pradėtas sudaryti elektroninis katalogas.

1999 metais Europos Komisijos delegacija pradėjo kurti informacijos apie Europos Sąjungą teikėjų tinklą visoje Lietuvoje. Radviliškio viešoji biblioteka tapo šio tinklo dalyve. Dar po metų joje įsteigta informacijos apie Europos Sąjungą lentyna, kuri nuolat papildoma naujausia informacine literatūra.

Lietuvos įsijungimas į ES padidino poreikį plėsti visuomenės informavimą, o finansinė valstybės ir savivaldybių administracijų parama, įvairių fondų pagalba, bendruomenių kūrimas

**Informacijos centro
atidarymas. Iš kairės:
LR kultūros ministrė
R. Žakaitienė, rajono
meras V. Simelis,
Kultūros skyriaus vedėjas
A. Jurgauskas, kalba VB
direktorė A. Januševičienė
(dešinėje). 2002 m.**

*ir vietos gyventojų dalyvavimas kultūriniame gyvenime ypač paveikė bibliotekų veiklą.*²³

Dar viena gera naujiena tais metais – bibliotekai perduoti kompiuteris, spausdintuvas, programinė įranga, skirti lankytojams.

Europos Komisijos delegacija, siekdama kuo išsamiau ir aiškiau informuoti visus Lietuvos piliečius apie Europos Sąjungą ir skatinti diskusijas, pakvietė ES tinklo dalyvius organizuoti įvairesnę veiklą: paskaitas, seminarus, kitus renginius šia tematika. Rajono filialų darbuotojai ir buvo pakviesti į seminarą *Mokykimės visą gyvenimą*, kuriame buvo akcentuojama projektinės veiklos svarba šiandien.

2002-aisiais atidarytas Informacijos centras. Naujovė – Interneto skaitykla, kurioje įrengtos 4 darbo vietos.

Po Viešosios bibliotekos renovacijos, 2006 metų lapkričio mėnesį, Informacijos-kraštotyros skyrius įsikūrė jaukiose, erdviuose patalpose. Tikslingai komplektuojamas vartotojų poreikius atitinkantis informacinių leidinių fondas. Vartotojams suteikiama prieiga prie interneto, atsakoma į įvairias užklausas, kurių tematika darosi vis sudėtingesnė. Vyrauja ekonomikos, teisės, istorijos, politologijos, geografijos klausimai, teikiamos individualios konsultacijos.

Informacijos-kraštotyros skyriuje bibliotekos lankytojai gali naudotis ne tik čia sukauptais informaciniais leidiniais, internetu, bet ir nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos kuriamomis duomenų bazėmis (suvestiniu katalogu, nacionalinės bibliografijos duomenų banku, nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos katalogais), LITLEX, užsienio duomenų bazėmis: EBSCO Publishing, Oxford Reference Online, Oxford Art Online, Oxford Music Online.

Tobulinti informacinį rajono gyventojų aptarnavimą padeda ir kasmet organizuojama Nacionalinė bibliotekų savaitė, kurios metu Viešojoje bibliotekoje dažnai rengiamos Informacijos dienos ir skaitytojams pristatomi informacijos ištekliai, teikiamos paslaugos.

Daug aktualios informacijos bibliotekos skaitytojai randa kartu su Radviliškio darbo birža atnaujinamoje lentynoje *Darbo biržos informacija*.

²³KIRŠINAITĖ, Audronė. Šiaulių regiono savivaldybių viešosios bibliotekos 2001–2005 metais. *Savivaldybių viešosios bibliotekos 2001–2005 metais: veiklos apžvalga*. Vilnius: Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, 2007, p. 141.

Interneto skaitykla. 2008 m.

Informacinių leidinių skaitykla. 2008 m.

Dar viena naujovė – elektroninė knyga, kurią 2011 metais bibliotekai padovanojo kraštiečiai, Lietuvos kariuomenės majoras Eugenijus Lastauskas. Kariškiui pasiūlius, Viešoji biblioteka pradėjo prenumeruoti kai kuriuos Amerikoje leidžiamus periodinius leidinius anglų kalba. Elektroniniu būdu bus galima skaityti ir knygas iš asmeninės Eugenijaus Lastausko kolekcijos.

Savo veiklą plečia Užsienio kalbų skaitykla. Joje sukaupta per 550 vertingų informacinių, mokomųjų leidinių, universaliosios (žodynų, gramatikų, žinynų) literatūros, periodikos, skaitmeninių dokumentų įvairiomis kalbomis. Lankytojai gali savarankiškai mokytis užsienio kalbų.

2006 metais mokymo priemonių aprūpinimo centras *Rotas* kartu su biblioteka įsteigė Informacinį centrą, kuriame rengiamos naujų knygų užsienio kalbomis parodos įvairiomis temomis.

Informacinis centras, kurį įsteigė mokymo priemonių centras „Rotas“. 2006 m.

Tarp lankytojų populiari Fonoteka. Jos jaukioje patalpoje galima pasiklausyti mėgstamos muzikos, pasižiūrėti vaizdo įrašų, esančių šiame fonde.

2009 metų rugpjūčio 26 dieną Viešosios bibliotekos Informacijos-kraštotyros skyriuje pristatyta viešoji interneto prieiga, kuri įsteigta pagal nacionalinį projektą *Bibliotekos pažangai* (žr. *Projektinė veikla*).

Įgyvendinant šį projektą, surengti mokymai, kuriuose dalyvavo, pažymėjimus gavo nemažai miesto ir rajono gyventojų.

Išsijungus į minėtą projektą, pradėjo kviesti gyventojų pritraukimo į biblioteką akcijos, paskaitos-prezentacijos. Jas transliuoja projekto *Bibliotekos pažangai* grupė. Antai 2009 metų rugsėjo 15 dieną neturinčius darbo subūrė Karjeros dienos. Tada tiesiogiai transliuota paskaita-prezentacija su praktine informacija apie tai, kaip galima ieškoti darbo internetu.

Tais pačiais metais Viešojo biblioteka pakvietė garbaus amžiaus gyventojus dalyvauti akcijoje *Esenjoras.lt.*, kurios tikslas – paskatinti aktyviai naudotis internetu kasdienio gyvenimo reikmėms. Sutrikusio regėjimo žmonėms buvo skirta akcijos *Prakalbink internetą bibliotekoje* seminario *Techninės pagalbos priemonės* tiesioginė transliacija. Šiame renginyje dalyvavo Aklųjų ir silpnaregių draugijos Radviliškio skyriaus nariai.

2010 metų balandžio-gegužės mėnesiais vyko akcija *Atgimimo istorija*, kurios metu šalies gyventojai rašė ir krašto enciklopedijai *Graži tu mano* pateikė daugiau kaip 500 darbų. Šioje akcijoje dalyvavo ir radviliškietis Jonas Krikščiūnas. Viešosios bibliotekos pastangomis jo rašinys *Užmiršti, bet nepalūžę* buvo patalpintas krašto enciklopedijoje *Graži tu mano* ir sulaukė teigiamo komisijos narių įvertinimo.

Norintieji išmokti naudotis internetu ir daugelį reikalų tvarkyti elektroniniu būdu lankė nemokamus asociacijos *Langas į ateitį* mokymus. Specialius kursus ši asociacija organizuoja pagal Europos Sąjungos struktūrinių fondų finansuojamą projektą *Lietuvos e. piliėčiui – paslaugos* internete (žr. *Projektinė veikla*). Tiek Viešojoje bibliotekoje, tiek jos filialuose kursų dalyviai mokėsi veiksmingai naudotis svarbiausiomis interneto paslaugomis: elektronine valdžia, elektronine bankininkyste, informacijos apie darbo vietas, švietimo ir sveikatos apsaugos įstaigas bei paslaugas, kultūrinius renginius paieška. Aukštelkų filialo vyresnioji bibliotekininkė Indrė Judeikevičienė džiaugėsi, kad ir aukštelkiečiai savo bibliotekoje galėjo mokytis kompiuterinio raštingumo. Gyventojų įgytos žinios atsispindėjo sėkmingai išlaikytuose baigiamuosiuose testuose, jiems įteikti kursų baigimo pažymėjimai.

Daug dėmesio skiriama bibliotekų veiklai populiarinti. Tam pasitelkiama vietos spauda, radijas, televizija. Galimybes visuomenei apie save pateikti žinių išplėtė atnaujinta Viešosios bibliotekos svetainė **www.radviliskiobiblioteka.lt**.

Apibendrinant bibliotekos informacinę veiklą, darytina išvada: žengiama koja kojon su gyvenimu, siekiama, kad naujos informacinės paslaugos būtų prieinamos kuo daugiau rajono gyventojų. VIPT steigimas ir bibliotekų modernizavimas tapo realybe, įgalinančia keisti aptarnaujamo mikrorajono bibliotekinį aptarnavimą, kurti šiuolaikiškos bibliotekos įvaizdį. Informacinės paslaugos įgyja vis didesnę paklausą. Biblioteka šiandien – svarbus, lygiateisis

valdžios institucijų, verslininkų, politikų partneris: juos kviečia į bendrus projektus, naudingus visuomenės ugdymui ir švietimui, taip pat ryšiams stiprinti. Biblioteka tampa tikruoju bendruomenės traukos centru, kur gimsta originalios idėjos, kur daug naujovių ir pažangių technologijų.

KRAŠTOTYRA. ETNOKULTŪRA. MUZIEJAI

Kraštotyra. Per daugelį Viešosios bibliotekos metų susiklostė kraštotyros darbo tradicijos, tai tapo vienu iš svarbiausių veiklos barių, kuriam pakitę laikmečio reikalavimai jau pirmaisiais šalies nepriklausomybės metais suteikė naują kryptį.

1990-aisiais kartu su rajono Kraštotyros draugijos skyriumi suorganizuotas kraštiečio, biologo, profesoriaus Stanislovo Mastausko 100-ųjų metinių paminėjimas. Užmegzti ryšiai su jo tėviške, pasirūpinta ten įrengti memorialinę ekspoziciją. Kraštotyros fondui atrinkta apie 20 leidinių iš Stanislovo Mastausko asmeninio archyvo.

Toliau buvo palaikomi glaudūs ryšiai su kraštiečiais, susirašinėjama, susitinkama su Tėviškėnų klubo valdybos nariais ir menininkais. Kraštiečiui Jonui Linkevičiui pasiūlius, parengtas prisiminimų vakaras apie kitą kraštiečių, rašytoją Jurgį Jankų. Kvietė paroda *Jo pėdos gyvos čia*, organizuotas susitikimas su pačiu rašytoju, atvykusiu iš JAV.

1993 metais bibliotekos skaitytojas Jonas Puodžiukynas, buvęs Radviliškio bandymų stoties mokslinis bendradarbis, bibliotekai padovanojo kraštotyros darbą *Radviliškio bandymų stoties istorija*.

1995-ieji rajone buvo paskelbti Kraštotyrinio darbo metais. Jie parodė, kad bibliotekose dirba daug sumanių, darbščių, krašto istorija besidominčių darbuotojų. Tarp jų – kaimų filialų vyresniosios bibliotekininkės Ramutė Smailienė, Onutė Bartkevičienė, Nijolė Snockienė ir kitos.

Didelis įvykis bibliotekos gyvenime buvo kraštiečių, rašytojos Aurelijos Žičniauskaitės-Balašaitienės viešnagė Radviliškyje. Į šį susitikimą susirinko daugybė radviliškiečių, rašytojos motinos, buvusios Lizdeikos vidurinės mokyklos mokytojos, mokinių. Viešnia gyvai, emociškai pasakojo apie savo biografiją ir kūrybą.

1995 metais Šiaulėnuose buvo organizuota kraštotyrinė ekspedicija, skirta Balio Buračo 100-osioms gimimo metinėms. Joje dalyvavo ir Bibliografijos skyriaus vedėja Pranciška Kazlauskaitė. Ekspedicijai pasibaigus, skaitykloje parengta ekspedicijos dalyvių – studentų – piešinių paroda. Surinkus nemažai medžiagos, vėliau parengti atskiri leidinėliai: *Balys*

Buračas – etnografas, kraštotyrininkas, Balio Buračo užrašyti senoviniai papročiai, Balio Buračo ekspedicinės kelionės, Balio Buračo laišakai Adomui Varnui, Vinco Vaitiekūno prisiminimai apie Balį Buračą. Visa ši ir kita medžiaga panaudota parodoje-renginyje, skirtame Balio Buračo 100-mečiui.

Informacijos-kraštotyros skyriaus puošmena – 2006 metais, po bibliotekos renovacijos, įkurta Kraštotyros skaitykla. Tai – kelio pradžia visiems, kurie domisi krašto istorija, dabartimi, aktualijomis. Skaitykloje saugoma krašto periodika, leidiniai kraštiečių, gyvenančių Lietuvoje ir užsienyje, teminiai apylankai bei kraštotyros darbai apie Radviliškio kraštą. Juose – publikacijos, nuotraukos, rankraščiai, gyvenimo, kūrybos, veiklos apžvalgos, korespondencija. Kraštotyrinės krypties informacija būtų negalima be sisteminės kraštotyros kartotekos, kurią kūrė kelios bibliotekininkų kartos. Nuo 2002 metų jau elektroninis katalogas tęsiamas ir pildomas nauja informacija.

**Kraštotyros skaitykla.
2006 m.**

Kraštotyros skaitykloje saugoma nemažai kraštotyrinių darbų, kuriuos sudarė ir parengė Radviliškio Viešosios bibliotekos darbuotojos. Tarp jų – Salvinijos Mataitytės *Poezijos pavasaris, skirtas bibliotekos 50-mečiui* (1987), Vidos Marcinkienės *Sustabdytos akimirkos* (1987–1997), Birutės Vaičiulienės *Bibliotekos fondo istorija* (1937–1992), Salvinijos Mataitytės *Centrinės bibliotekos istorija* (1980–1984), *Pirmosios lietuviškos knygos 450 metų sukakties minėjimo renginiai Radviliškio rajono savivaldybės Viešojoje bibliotekoje* (1996–1997), Pranciškos Kazlauskaitės *Tėviškėnų švenčių akimirkos* (1989), Daivos Paulauskienės *Kai praeitis prabyla. Atsiminimai apie Radviliškio viešosios bibliotekos pastatą* (2005), *Bibliotekoje dirbusių vadovaujančių darbuotojų atsiminimai* (1937–1975), Almos Balčiauskienės, Vilmos Merkytės *Mes. Mūsų darbai. Apie mus* (1989–2011).

Svarbią vietą kraštotyros dokumentų fonde užima Radviliškio krašto rašytojų, poetų, literatų bei kitų įžymių radviliškiečių leidiniai. Radviliškio rajonas gali didžiuotis tuo, kad jame gimė nemažai poetų, prozininkų, dramaturgų, istorikų, vertėjų, atsiminimų autorių. Patys garsiausi – Nacionalinės premijos laureatas Vytautas Bložė, daugelio romanų autorius Jurgis Jankus, prozininkas Jonas Marcinkevičius, Rašytojų sąjungos nariai Bronė Liniauskienė, Jonas Linkevičius, Aloyzas Každailis ir kiti. Viešoji biblioteka turi surinkusi nemažai medžiagos apie bibliografą, literatūros istoriką Silvestrą Baltramaitį.

2006 metų kovą Radviliškio miesto kultūros rūmuose vyko rajono kraštotyros konferencija *Po tėviškės dangum*, kurią organizavo rajono savivaldybės administracijos Švietimo ir Kultūros skyrius, Viešoji biblioteka, Kultūros centras. Apie kraštotyrą Radviliškio rajono bibliotekose kalbėjo Informacijos-kraštotyros skyriaus vedėja Daiva Paulauskienė, su Viešosios bibliotekos parengtais ir išleistais leidiniais supažindino Viešosios bibliotekos direktorė Aldona Januševičienė.

Siekiant labiau pažinti Radviliškio krašto, gana savito, visai šaliai įdomaus regiono, praeitį, kultūros paveldą, prikelti ir išsaugoti tai, ką dar įmanoma susigrąžinti iš užmaršties, surasti, sukaupti ir paskleisti, kad būtų žinoma, prisimenama, vertinama ir perduodama ateities kartoms, veiksmingos yra organizuojamos įvairios vietinės, respublikinės, pavienės bei jungtinės ekspedicijos atskirose rajono vietovėse. Taip 2007 metų birželį Vaižganto gimnazijos gimnazistai Radviliškyje rinko kraštotyrinę medžiagą apie miesto istoriją. Tris dienas senosiomis Radviliškio gatvėmis vaikščiojo gimnazijos dešimtakai, vadovaujami mokytojos Vaidos Zaukaitės ir lydimi Viešosios bibliotekos darbuotojų. Jie kalbino ten gyvenančius

Vaižganto gimnazijos ir bibliotekos surengtos kraštotyros ekspedicijos po Radviliškį dalyviai. 2007 m.

senuosius radviliškiečius, užrašė tai, ko nespėjo iš žmonių atminties ištrinti laikas. Daugeliui moksleivių tai buvo pirmoji pažintis su kraštotyra, bendravimo pamoka, pagilinusi, praplėtusi jų žinias apie Radviliškio praeitį ir papildžiusi šia tema mieste turimą medžiagą. Užrašytus pasakojimus, prisiminimus ketinama saugoti rengiamame Radviliškio krašto muziejuje (žr. *Muziejai*).

Radviliškio viešosios bibliotekos

sumanyta moksleivių kraštotyrinė ekspedicija buvo dalis konkurso *Prakalbinkime Radviliškio praeitį*. Pastarąjį biblioteka kartu su miesto seniūnija paskelbė pasitikdama Radviliškio 440 metų jubiliejų. Konkurso tikslas – papildyti kraštotyrinę medžiagą apie mūsų miestą, rajoną, pagausinti ją senais, unikaliais dokumentais, nuotraukomis, kino juostomis, įdomiais prisiminimais, pasakojimais, legendomis, vertingomis relikvijomis, rašytiniais šaltiniais ir kitais eksponatais, kurie mums visiems ir mūsų ainiams iškalbingai liudytų Radviliškio šimtmečių praeitį.

Tų pačių metų liepos 12-ąją Viešojoje bibliotekoje įvyko jubiliejinis vakaras *Metų akimirkos...*, skirtas Radviliškio jubiliejiniam gimtadieniui. Pagerbti įvairių mieste tuo laiku įvykusių proginių konkursų nugalėtojai, įžymūs kraštiečiai bei prisidėjusieji kaupiant, saugant Radviliškio istoriją. Dideliame ekrane dalyviai stebėjo Radviliškio vaizdus, bylojančius apie nelengvą jo praeitį ir džiuginančius jauna dabartimi. Įdomiai susirinkusiems miesto istoriją priminė istorijos mokytojas Eugenijus Kantauskas. Savo kūrybos eilėraštį *Odė Radviliškiui* skaitė jauna grinkiškietė Ina Baltijutė. Konkurse *Aš – savo miestui* šis eilėraštis pripažintas geriausiu. Lopšelio-darželio *Žvaigždutė* auklėtiniai su savo auklėtojais susirinkusiuosius pasveikino konkurse geriausia pripažinta daina *Mylim Radviliškį*. Akcijos-konkurso *Prakalbinkim Radviliškio praeitį* dalyviams įteikti padėkos raštai. Tarp tų, kurie pasidalijo savo archyvuose sukauptomis nuotraukomis, menančiomis miesto ir apylinkų praeitį, buvo ne tik radviliškiečiai, bet ir kituose miestuose gyvenantys kraštiečiai. Daug įvairių nuotraukų parodai pateikė kaunietės Elena Adomaitytė-Cemnolonskienė bei Nijolė Plungaitė-Šidlauskienė. Radviliškietė Kristina Kacevičienė, Gintautas Poška, Irena Žibaitienė, Aldona Janėlionienė, Janina Kaučikienė, Eligija Zoltnerienė bei daugelis kitų atnešė originalių senovinių nuotraukų. Radviliškio jaunimo mokyklos fotografų būrelis vadovas Sigitas Šimkus miestiečiams pristatė senovinių fotografijų, kuriose užfiksuotos įvairios Radviliškio vietos, parodą, šalia – paties darytų nuotraukų, kuriose matyti tų vietų dabartis.

Ruošiantis minėti Lietuvos tūkstantmetį, iš kraštotyros fonde surinktų fotografijų bibliotekos lankytojams parengtas skaidrių *Tūkstantmetis Lietuvos kelyje. Radviliškis vakar ir šiandien* demonstravimas.

2010 metų liepos mėnesį Radviliškio rajono Grinkiškio seniūnijoje buvo surengta respublikinė kraštotyrinė ekspedicija, kurioje dalyvavo istorikai, etnologai, lituanistai, muziejininkai, dailėtyrininkai, etnografai, kalbininkai. Jie visą savaitę domėjosi tų vietovių praeitimi ir dabartimi, bendravo su vietos gyventojais, išlaikiusiais patriarchalinius kaimo etninės kultūros bruožus, išsaugojusiais gimtąją tėvų tarmę, tautosakos turtą, prisiminimų, buities eksponatų. Ekspedicijos dienomis visa tai kaupta, užrašinėta, stebėta, sisteminta ir tapo svariu įdirbiu monografijai apie tą kraštą (žr. *Projektinė veikla*).

2010 metų pabaigoje Radviliškio kultūros centro folkloro ansamblio *Aidija* vadovė Angelė Virgailienė ir Viešosios bibliotekos renginių organizatorė Vilma Merkytė sumanė ekspediciją į Grinkiškio seniūniją rinkti gyvosios tautosakos, kuri bus panaudota edukacinei veiklai ir *Aidijos* repertuarui atnaujinti. Užrašyti garbaus amžiaus sulaukusių žmonių prisiminimai.

Kraštotyrai daug dėmesio skirta ir kaimo filialuose. 2011 metų pradžioje paskelbtas kraštotyros darbų konkursas *Praeities ir dabarties pėdsakais* sulaukė nemažai vertingų darbų, kuriuos parengė Viešosios bibliotekos filialų vyresniosios bibliotekininkės.

Bibliotekų kompiuterizavimas atvėrė galimybes daugumą šiandienos renginių perkelti į skaitmenines laikmenas. Tokiu būdu jau sukauptas nemažas elektroninių dokumentų kraštotyrine tematika archyvas. Viešosios bibliotekos interneto svetainėje daug vietos skirta kraštotyros informacijai, tad pateikta medžiaga be ypatingų pastangų gali naudotis moksleiviai ir kiti krašto istorija besidomintys žmonės.

Kraštotyros darbas leidžia bibliotekai aktyviai dalyvauti miesto ir rajono kultūriniame gyvenime, kaupti informaciją apie svarbius krašto istorijos įvykius.

Etnokultūra. Etnokultūra bibliotekoje yra populiarinama teminiais renginiais, parodomis.

2001 metų birželio mėnesį Viešojoje bibliotekoje įvyko vakaras *Čiulba ulba sakalas*. Tokiu pavadinimu išleista Petro Zalansko tautosakos ir atsiminimų rinktinė. Bibliotekoje kvietė ir etnokultūros renginys *Susiedkų suvėjimas*. Jame skambėjo Varėnos rajono Lynežerio kaimo dainos, mintimis iš ten vykusios ekspedicijos pasidalijo etnomuzikologės Nijolė Noreikaitė, Varsa Liutkutė-Zakarienė ir Vilma Merkytė. Tais pačiais metais radviliškiečiai turėjo galimybę pasiklausyti *Juodosios rožės* klubo dalyvių atliekamų romanų, dalyvauti vakare *Atjok, bernužėlio, rudenėlė* su etnografiniu ansambliu *Šeduva*.

Vyresnioji bibliotekininkė etnokultūrai Vilma Merkytė yra subūrusi retro stiliaus kolektyvą. Namų muzikavimo grupė *Sidabrinė mėnesiena*, kuriai ji vadovauja, dainuoja romanus ir dabar yra bene vienintelė tokia rajone. Ansamblis dažnai koncertuoja, yra parengęs įvairių programų, su kuriomis apkeliauja daug rajono ir aplinkinių vietovių. Pristatyta ir jo įrašų kompaktinė plokštelė. *Sidabrinė mėnesiena* yra Sedos Vytauto Mačernio gimnazijoje, Kelmės kultūros centre, Baisogalos kultūros namuose organizuojamų romanų atlikėjų festivalių dalyvė.

2002 metų kovo mėnesį lankytojai buvo kviečiami pasiklausyti pasakojimo apie senuosius Velykų papročius bei tradicijas. Rugsėjo mėnesį Sidabrave viešėjo tarptautinio projekto *Pasaka* iniciatoriai – profesionalūs pasakų sekėjai iš Grenoblio miesto (Prancūzija). Po

metų, balandžio 25-ąją, jie pakvietė lietuvių delegaciją pas save. Kartu su sidabraviškais į Prancūziją vyko ir Viešosios bibliotekos renginių organizatorė Vilma Merkytė.

Namų muzikavimo grupė „Sidabrinė menesiena“. 2011 m.

Kraštotyrinį darbą regiono bibliotekose apžvelgė Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešosios bibliotekos Metodikos centro vedėja Audronė Kiršinaitė. Bibliotekininkams buvo naudinga pabendrauti su renginyje dalyvavusia etnografe Gražina Kadžyte. Viešnia aptarė etnokultūros paveldo pritaikymą nūdienos sąlygomis, priminė senąsias lietuvių tradicijas.

Spalio 30-ąją pasiklausyti našlaičių dainų, prisiminti senuosius Vėlinių papročius radviliškiečiai buvo kviečiami į vakarą *Dega ugnys už ažaro...* Gruodžio 23 dieną Viešojoje bibliotekoje vyksiamame adventiniame vakare *Vidury lauko grūšalė stovi...* skambėjo džiūkiškos adventinės dainos, buvo sekamos kunigo Antano Valantino užrašytos sakmės. Tokie vakarai organizuoti ir įvairiose rajono mokyklose. Vilma Merkytė jų moksleiviams papasakojo apie pavasario šventes ir papročius, organizavo Viešosios bibliotekos ir jos filialų skaitytojams popietes: *Iš bobulės skrynios, Linelius roviau, dainavau, Aukštaitiški ir žemaitiški Užgavėnių papročiai*.

2003-ieji rajono bibliotekose buvo paskelbti Etnokultūros metais. Gražių renginių organizuota Daugėlaičiuose, Sidabrave, Acokavuose.

2006 metų vasario 14 dieną, įgyvendinus projektą, pasirodė Šeduvos krašto tautosakos rinktinė *Tetirvins subilda: Emilijos Brajinskienės gyvenimas ir veikla*, pristatanti Šeduvos krašto šviesuolę, kraštotyrininkę, tautosakos rinkėją ir pateikėją, etnografinio ansamblio *Šeduva* vadovę Emiliją Brajinskienę (žr. *Projektinė veikla*).

Spalio 15 dieną Viešojoje bibliotekoje rajono bibliotekų darbuotojams surengtas seminaras *Prie etnokultūros židinio: tautinių tradicijų puoselėjimas bibliotekose*. Jame patirtimi apie projektinę veiklą pasidalijo Mažeikių viešosios bibliotekos direktorės pavaduotoja Irena Atkočaitienė, apie etnokultūros puoselėjimą – Radviliškio viešosios bibliotekos renginių organizatorė Vilma

Naujos technologijos, moderni įranga leidžia etnokultūros paveldą pritaikyti prie nūdienos sąlygų.

Muziejai. 1975 metais, minint kraštiečio rašytojo Jono Marcinkevičiaus 75-ąsias gimimo metines, Radviliškyje, name, kuriame jis jaunystės metais gyveno, atidarytas memorialinis muziejus. Jį Viešosios bibliotekos iniciatyva įsteigė rajono kraštotyrininkai, aktyviai talkino rašytojo žmona, giminaičiai. Nuotraukų, asmeninių daiktų muziejui padovanojo J. Marcinkevičiaus žmona. Trijuose kambariuose buvo išdėstyta ekspozicija, pasakojanti apie rašytojo ir jo šeimos ryšį su Radviliškiu, gyvenimo bei kūrybos kelią. Atskira ekspozicijos dalis – rašytojo-kario gyvenimas ir kūryba. Eksponuoti atsiminimai, laiškai, fotografijos ir kita.

***Namas Radviliškyje,
kuriame jaunystės
metais gyveno rašytojas
J. Marcinkevičius. 1975 m.***

Šis muziejus veikė visuomeniniais pagrindais. Ekspoziciją tvarkė, lankytojus aptarnavo Radviliškio viešoji biblioteka. Nuo 2005 metų dėl finansinių sunkumų muziejus uždarytas, jame esanti ekspozicija perduota Viešajai bibliotekai.

2002 metais, padedant Sidabravo seniūnijai, įkurtas Sidabravo krašto muziejus, kuriame veikia ekspozicija, skirta kraštiečiui rašytojui Vytautui Alantui. Muziejuje eksponuojamas Adalberto Staneikos nutapytas Vytauto Alanto portretas, Lietuvoje ir užsienyje išleistos jo knygos, asmeniniai daiktai: rašomoji mašinėlė, prie kurios rašytojas praleido ne vieną įkvėpimo valan-

***Kraštotyros skaitykloje parengta rašytojui
J. Marcinkevičiui skirta ekspozicija. 2008 m.***

dą, portfelis, piniginė, laikrodis, rašiklis, dokumentai. Stende demonstruojamos Vytauto Alanto žmonos Irenos dovanotos fotografijos iš šeimos archyvo. Ekspoziciją tęsia Sidabravo krašto istorijos apžvalga nuo senovės iki šių dienų.

Šiaulėnų bibliotekoje įkurtas kambarys, parengta ekspozicija bibliotekos rėmėjui, kraštiečiui Vytautui Osvaldui Virkau.

Viešosios bibliotekos Informacijos-kraštotyros skyriuje veikia Knygos muziejus, įkurtas po bibliotekos renovacijos – 2006 metų lapkritį. Mintis steigti jį kilo jau pirmaisiais Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo metais, kai iš Amerikos buvo gauta didelė senų vertingų knygų siunta. Nuo tada biblioteka pradėjo ieškoti knygų ir periodinių leidinių, išleistų tarpukario Lietuvoje bei užsienyje. Atsirado geradarių, padovanojusių Knygos muziejui įvairių senų spaudinių: Jonas Stukonis, Petras Jankauskas, Jūra Baronienė, Eligija Zoltnerienė, Kostas Sprindys, Stasė Janušonienė, Remigijus Katilius ir kiti. Sulaukta vertingų knygų ir iš Amerikoje gyvenančių kraštiečių Jurgio Jankaus, Elonos Vaišnienės ir kitų (žr. *Fondų kaupimas ir sklaida*). Dalį leidinių pirkė pati biblioteka. Daugelio knygų vertė dar didesnė dėl to, kad jų puslapiuose likę ankstesnių savininkų nuosavybės ženklai, autografa.

Šiuo metu muziejaus fondą sudaro per 1100 senų vertingų knygų, periodinių leidinių, išleistų XIX amžiaus pabaigoje–XX amžiaus pradžioje. Fondas nėra didelis, tačiau jis yra svarbus kultūrinis turtas, tarnaujantis savo krašto žmonėms. Tarp muziejuje esančių seniausių knygų – Motiejaus Volončausko *Knyga giesmių arba Kanticzkos* (1863), *Trumpa visotina istorija* (d. 1, 2, 1903), *Mažvydas: seniausieji lietuvių kalbos paminklai iki 1570 metams* (1922) ir kitos.

Knygos muziejus bibliotekoje. 2009 m.

Palangoje gyvenantis Algimantas Urbonas bibliotekai dovanojo *Lietuvos* knygyno Šiauliuose išleistų 1929, 1932, 1935 ir 1940 metų kalendorių, žurnalų *Naujoji vaidilutė* (1939 metų), *Motina ir vaikas* (1934 metų), *Mūsų Vilnius* (1937 metų), *Geležinkelininkas* (1935, 1936, 1940 metų), taip pat senų prospektų, kvietimų, programų.

Knygos muziejus padeda kurti teigiamą Viešosios bibliotekos įvaizdį, įrodo, kad po šiuolaikinės bibliotekos stogu užtenka vietos ir istorijai – knygoms, liudijančioms valstybės, tautos brandą.

Viešoji biblioteka ėmėsi iniciatyvos įkurti Radviliškio krašto muziejų. Parengta galimybių studija, pateiktas pasiūlymas dėl virtualaus muziejaus steigimo. Radviliškio, kaip miesto, istoriją galima sieti su geležinkelio nutiesimu, tad ir visa muziejaus ekspozicija remtina ta tema – kaip geležinkelio nutiesimas pakeitė Radviliškio socialinį, kultūrinį, ekonominį, kitokį gyvenimą. Numatyta Radviliškio krašto muziejų orientuoti ne tik į eksponatų kaupimą ir saugojimą, bet ir į išsamius tyrimus, kurie leis geriau pažinti krašto istoriją, atskleis naujų, nežinomų Lietuvos istorijos, technologijų poveikio bei Lietuvos visuomenės istorijos aspektų.

PROJEKTINĖ VEIKLA

Ne vienerius metus Viešojoje bibliotekoje ir jos filialuose dirbama pagal įvairaus pobūdžio projektus. Jau nuo 1999 metų buvo parengta nemažai įvairaus pobūdžio projektų, daugelis iš jų sulaukė teigiamo įvertinimo.

1999 metais rajono savivaldybės Vaiko teisių apsaugos tarnybai pasiūlius, Viešosios bibliotekos Vaikų literatūros skyriaus darbuotojos parengė Žaislotekos rėmimo projektą vaikų ir paauglių nusikalstamumo prevencijos programos konkursui. Projekto *Koks vaikas žaisdamas, toks jis didele dalimi bus ir dirbdamas* (Antonas Makarenka) tikslas – tęsti pasirinktą veiklos sritį, nuo pat ankstyvo amžiaus skatinti vaiką pažinti gėrį, vystyti jo įgūdžius ir formuoti gebėjimą suprasti, surasti save, turiningai užimti laisvalaikį, per meilę žaislams apsaugoti nuo brutalumo.

2000-ųjų metų pradžioje Radviliškio viešoji biblioteka sulaukė Šiaurės šalių Ministrų Tarybos ir Šiaurės šalių Bibliotekų asociacijos padėkos. Ją įvertintos radviliškiečių bibliotekininkų pastangos dalyvaujant bendrame projekte *Šiaurės šalių bibliotekų savaitė*.

2001 metais Vaikų literatūros skyriaus vyresniosios bibliotekinės Audronė Deikienė ir Audronė Sinušaitė parengė sociologijos darbą *Žaisloteka – pramoga ar būtinybė?*. Jis skirtas vaikų užimtumo problemai spręsti. Žaisloteka vėl sulaukė savo nuolatinės rėmėjos Elnos Vaišnienės dovanos – 300 dolerių. Geradarė teigė pinigų skirianti *priaugančios kartos reikmėms, kad per Radviliškį ir Lietuvai būtų geriau*.

Žaisloteka praturtinta žaislais, kurių laimėta projektu *Vaikai ir jaunimas kelyje į informacinę visuomenę*. Žaisloteka atidaryta ir Pakalniškių bibliotekoje. Kaimo pagrindinės mokyklos mokytojai Zita Macevičienė ir Egidijus Dailidonis parengė projektą *Stabdykime jaunimo dehumanizacijos procesą*. Projektui įgyvendinti laimėta lėšų, iš kurių nupirka žaidimų bei

žaislų. Jų įsigyti padėjo ir Šeduvos parapijos klebonas Gintaras Antanas Jonikas. Paskelbus akciją *Žaislotekai – po žaislą*, įvairių žaisliukų padovanojo Radviliškio viešoji biblioteka, kaimo vaikai, pasiuvo darbščiųjų rankų būrelis.

Viešosios bibliotekos Žaislotekos parengtas projektas *Visos dienos – mano laikas*, skirtas vaikų ir paauglių nusikalstamumo prevencijai, buvo teigiamai įvertintas. Finansuotas ir 2005 metais prevencijos konkurse dalyvavęs Žaislotekos projektas *Vardan mažojo žmogaus*.

Siekdamos pratęsti šią veiklą, Vaikų literatūros skyriaus bibliotekininkės parengė projektą *Keliaujame po pasaką*, kurio tikslas – pasakų terapijos būdu išmokyti vaikus įvardyti savo jausmus, emocijas, įveikti nerimą, baimę, suteikti jiems saugią erdvę, perkeliančią į stebuklingą pasakų pasaulį. Dar vienas projektas – *Atidarius pasakų skrynią...* Jis buvo skirtas sudominti vaikus pasakų pasauliu, suburti turinčiuosius gabumų ir noro per pasakas atskleisti save, patiems vaidinti, panaudojant lėles, kitus būdus bei formas.

2001-ųjų rudenį parengtas projektas *Etninio paveldo ir gyvųjų tradicinės kultūros židinių fiksavimo kompleksinė programa*. Projekto tikslas – išleisti knygą, kurioje būtų šeduvės Emilijos Brajinskienės surinkta ir namuose saugoma tautosaka, taip pat kompaktinę plokštelę *Tetirvins subilda* su etnografinio ansamblio *Šeduva* įrašais. Tokia dviguba plokštelė ir išleista 2004 metų pavasarį. Joje – dainos ir instrumentinė muzika, atliekamos etnografinio ansamblio *Šeduva*, taip pat sakmės, vaikų tautosaką paukščių garsų pamėgdžiojimai – ansamblio vadovės Emilijos Brajinskienės.

2002 metais teigiamai įvertintas ir įgyvendintas projektas *Žvilgsnis į Europos Sąjungą pro ūkininko langą*. Raudondvario ir Pociūnėlių kultūros namuose surengti seminarai *Lietuvos kaimo ir žemės ūkio perspektyvos Lietuvai tapus ES nare, Mes ir Europos Sąjunga*.

Tais pačiais metais Lietuvos Respublikos kultūros ir sporto rėmimo fondui buvo pateiktas projektas *Sugrįžo gimtinėn*, kurio tikslas – įrengti prie Sidabravo bibliotekos ekspoziciją, skirtą kraštiečiui, rašytojui, žurnalistui, visuomenės veikėjui Vytautui Alantui. (žr. *Muziejai*)

Akivaizdūs bendro bibliotekos, šalies Kultūros ministerijos ir Radviliškio rajono savivaldybės projekto rezultatai: įrengtos dvi kompiuterizuotos darbo vietos invalidams, pensininkams, bedarbiams. Kompiuterinio raštingumo apmokyti 38 žmonės, jiems įteikti pažymėjimai.

2003 metais Europos Komisijos delegacijai Lietuvoje Viešosios bibliotekos Informacijos skyrius parengė projektą *Jaunimo kelias į Europą: galimybės ir perspektyvos*. Ruošdamiesi įgyvendinti jį, organizatoriai eksponavo kilnojamąją parodą Baisogalos, Šeduvos, Sidabravo, Raudondvario, Skėmių filialuose.

Viešosios bibliotekos Skaitykloje buvo atidaryta paroda *Akimirkos iš referendumo dėl Lietuvos narystės Europos Sąjungoje*, o kitą dieną surengtas seminaras *Europos patirtis – šansas jaunimui*, kuriame dalyvavo Vinco Kudirkos vidurinės mokyklos moksleiviai ir mokytojai, 2002-aisiais laimėję konkursą *Europos mokykla*.

2003 metų gegužės mėnesį, įgyvendinant projektą *Mes galime padėti visiems*, iš šalies Kultūros ministerijos bei rajono savivaldybės lėšų įsigyti du kompiuteriai su visa įranga. Įrengtos vietos bedarbiams, pensininkams, invalidams išmokti pradinių darbo su kompiuteriais įgūdžių. Jau pirmomis dienomis norinčiųjų atsirado labai daug. Šio projekto pristatymas buvo vienas iš įsimintinų Viešojoje bibliotekoje balandžio 23–30 dienomis vykusių Nacionalinės bibliotekų savaitės renginių. Projektas 38-iems skaitytojams suteikė galimybių bibliotekoje nemokamai įgyti darbo su kompiuteriu pagrindų. Kadangi jis buvo toks populiarus ir naudingas, biblioteka šalies Kultūros ministerijai parengė šį darbą pratęsiantį projektą.

2004 metais Komplektavimo skyrius parengė projektą *Bibliotekos veikla ekologinio švietimo srityje*, kurio pagrindinis uždavinys – papildyti bibliotekos fondus gamtos, ekologijos temomis, optimaliai patenkinti bibliotekos lankytojų literatūros šiomis temomis poreikius. Radviliškio rajono savivaldybė skyrė lėšų įsigyti vertingų knygų.

2005 metais Vaikų literatūros skyriaus darbuotojos šalies Kultūros ir sporto rėmimo fondui parengė projektą *Kai atgyja lėlės*, skirtą tolimesnei bibliotekos lėlių teatro veiklai plėtoti. Užmegzti ryšiai su kraštiečiu, teatro režisieriumi Rimantu Driežiu dėl projekto lėlių spektakliui. Šis projektas buvo teigiamai įvertintas, ir mažiesiems žiūrovams parengta dar viena dovana – naujas spektaklis.

2005 metais, parengus projektą *Monografija „Tarp knygų prabėgę metais: Silvestras Baltramaitis“*, Viešoji biblioteka inicijavo kraštiečio Vlado Žuko knygos apie XX amžiaus pradžios lietuvių bibliografą, kraštotyrininką, spaudos istoriką Silvestrą Baltramaitį parengimą ir išleidimą.

2005 metais, įgyvendinant kitą projektą, visą birželio savaitę Sidabravo apylinkėse vyko moksleivių kraštotyrinė ekspedicija-stovykla *Kunigo Antano Valantino takais*. Ekspedicijoje dalyvavo Radviliškio Vaižganto gimnazijos ir Sidabravo vidurinės mokyklos moksleivių grupė. Ekspedicija prasidėjo pažintimi su Sidabravo krašto muziejumi, kuriame nemažai vietos skirta ilgamečiam parapijos klebonui, kunigui, poetui Antanui Valantinui. Po to moksleivių kelias driekėsi į Vadaktus. Ten jie aplankė šio šviesuolio kapą, kleboniją, kurioje jis gyveno. Šalies Tautosakos instituto mokslo darbuotoja, etnografė Gražina Kadžytė renginyje įvertino Antano Valantino surinktos tautosakos, jo kūrybos reikšmę, pakvietė vadaktiečius padėti ekspedicijos dalyviams sukaupti medžiagos apie šviesaus atminimo kunigą. Ekspedicijoje

surinkta atsiminimų, nuotraukų. Tuo pagrindu vėliau parengta knygelė *Kunigo Antano Valantino takais...* Ją išleido Viešoji biblioteka.

2005 metais parengtas ir įgyvendintas Informacijos-kraštotyros skyriaus edukacinis projektas *Ekskursija į praeitį per knygą*, kurio tikslas – bibliotekoje įkurti Knygos muziejų, sudarant sąlygas Radviliškio visuomenei ir atvykstantiems svečiams susipažinti su čia esančiais leidiniais. Įkurtame muziejuje rengiamos teminės pažintinės ekspozicijos, moksleiviams organizuojamos edukacinės pamokos.

2006 metų pradžioje Radviliškio rajono savivaldybės Švietimo skyriui pristatytas Žaislotekos projektas *Gera jaustis reikalingam*. Šiam konkursui projektus parengė Stiklo gatvės ir Šeduvos bibliotekų Žaislotekos. Radviliškio rajono savivaldybė teigiamai įvertino ir projektą *Renginių ciklas bibliotekos ir žaislotekos atidarymui: Kartu su vaikais*.

Tais pačiais metais, laimėjus projektą, rajono savivaldybės bei Viešosios bibliotekos pastangomis parengtas ir išleistas informacinis leidinys *Radviliškio rajonas*.

2006 metų birželį Lietuvos bibliotekininkų draugijos Radviliškio skyrius parengė projektą *Neregiumi – naujausios informacinės technologijos*, kuriam įgyvendinti Radviliškio rajono savivaldybė paskyrė 6600 litų. Už šiuos pinigus įsigyta kompiuterinės programinės įrangos. Įranga JAWS neregiam leidžia girdėti bet kurį jų veiksmą. Įdiegtoji programinė įranga MAGic skirta silpnaregiams. Ji įgalina ekrane matyti iki 16 kartų padidintą tekstą ar grafiką. Patogesniai teksto skaitymui įdiegtas specialus šriftas. *Ši programa gali išdidinti*

Skaitytojų aptarnavimo skyriuje pristatyta programinė įranga, skirta silpnaregiams ir neregiam. 2006 m.

ne tik tekstą, bet ir visus meniu įrankius, silpnaregiai pagal savo regėjimą gali prisitaikyti ekrano spalvas, galima keisti net kursatoriaus dydį, – programinių įrangų pranašumus į biblioteką susirinkusiems rajono neregiam ir silpnaregiams vardiavo Neįgaliųjų verslo vystymo grupės projektų vadovas Karolis Verbliugevičius.

Nuo 2006 metų Viešoji biblioteka dalyvauja Vidaus reikalų ministerijos paskelbtame projekte *Viešųjų interneto prieigos taškų*

tinklo plėtra, kuriuo siekiama sukurti tolygų prieigos prie interneto taškų tinklą. Pagal Viešojo interneto prieigos taškų programą 2008 metais modernizuota 10 Viešosios bibliotekos filialų.

2006-ųjų lapkričio 30 dieną Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino Skaitymo skatinimo programą 2006–2011 metams. Jos vykdytojai – Kultūros ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, dalyvaujant savivaldybėms. Šios programos tikslas – didinti nuolat ir dažnai skaitančių žmonių, priklausančių įvairioms amžiaus grupėms, skaičių, tokiu būdu ugdyti kūrybišką, tobulėti siekiančią, kritiškai mąstančią, pilietiškai atsakingą asmenybę.

2006 metais Lietuvos bibliotekininkų draugijos Radviliškio skyriui parengus edukacinį projektą *Ekskursija į praeitį per knygą*, tinkamai sutvarkyta ir parengta senųjų spaudinių ekspozicija naujai įkurtame Knygos muziejuje renginio metu buvo pristatyta miesto bei rajono visuomenei.

2007-aisiais paskatintas Vaikų socializacijos programų rėmimo konkursui Vaikų literatūros skyriaus darbuotojų parengtas projektas *Laimingos vaikystės link*. Jo tikslas – prasmingas vaikų užimtumas, saugios ir tinkamos aplinkos laisvalaikiui sukūrimas.

Igyvendinant Skaitymo skatinimo programą, 2008-iejį paskelbti Skaitymo metais, numatyta organizuoti jiems skirtų renginių. Skatinant skaitymą, didžiulis vaidmuo tenka viešosioms bibliotekoms. Radviliškio viešoji biblioteka 2007-uosius visiems savo filialams buvo paskelbusi Skaitymo skatinimo metais. Buvo pateiktos metodinės rekomendacijos savo planuose daugiausia dėmesio skirti skaitymui skatinti. Filialuose vyko teminės popietės, viktorinos, žaidimai, susitikimai su rašytojais, kitais meno žmonėmis, dalyvauta projektuose.

Viešoji biblioteka Lietuvos Respublikos Kultūros ministerijai parengė Skaitymo skatinimo programos projektą *Skaitymas ir vaikų kūryba*. Įvairių renginių, skatinusių skaityti, populiariusių knygą, organizuota daugelyje rajono bibliotekų. Labai kūrybingas buvo Tyrulių filialas, organizavęs skaitymo skatinimo žaidimą-konkursą *Kalėdų eglutė knygutėmis spindi*, vaikų knygos rinkimus. Susitikimai su rašytojais, garsinio skaitymo savaitė kvietė Šeduvos miesto filiale. Baisogalos filialo ir vidurinės mokyklos bibliotekininkės parengė projektą *Kas gal apsaakyti, kaip linksma skaityti*.

Skaitymo metais rajono bibliotekos buvo raginamos aktyviau įgyvendinti Skaitymo skatinimo programą, daugiau dėmesio skirti ne vien renginiams, konkursams organizuoti, bet ir projektinei veiklai (žr. *Ryšiai su visuomene. Kultūrinė veikla*).

2008 metais Vaikų literatūros skyriui parengus projektą *Atidarius pasakų skrynią*, lapkričio mėnesį išaiškinti jaunųjų pasakorių konkurso nugalėtojai. Šis projektas padėjo rajone formuoti sa-

votišką jaunųjų pasakorių fondą, kuris ateityje pajvairins bibliotekos filialų veiklą, skatins skaityti, ugdys šio žanro mėgėjus bei puoselėtojus. Projektą finansavo šalies Kultūros ministerija.

Tais pačiais metais šalies Kultūros ministerijai dalinai finansavus projektą *Keliaujame po pasaką*, išleista Vytauto Mikalausko knyga *Pasakų terapija*.

2009 metais Viešoji biblioteka, pažymėdama Lietuvos tūkstantmetį, kartu su VšĮ Radviliškio ligoninės Akušerijos-ginekologijos skyriumi, kraštiečiai Elona Vaišniene, individualia įmone *Santovita* ir leidykla *Šviesa* įgyvendino projektą *Radviliškietis naujagimis – bibliotekos skaitytojas*. VB direktorė Aldona Januševičienė, Vaikų literatūros skyriaus vyresnioji bibliotekininkė Jolanta Šilinskienė, individualios įmonės savininkas Pranas Balckus nuvyko į Radviliškio ligoninės Akušerijos-ginekologijos skyrių ir kartu su jo vedėja Audrone Eigminiene aplankė liepos 7 dieną kūdikių sulaukusias mamas. Kiekvienam aplankytam naujagimiui įteiktas skaitytojo bilietas, dovanų maišelis, kuriame – lankstinukas su dešimčia vertingų patarimų tėvams, močiutėms, seneliams. Biblioteka tikisi, jog įteiktą skaitytojo bilietą tėveliai išsaugos, kol mažasis žmogutis pats atkeliaus į biblioteką.

***Pasaulį išvydusiems
naujagimiams įteikti
skaitytojų bilietai ir dovanų
maišeliai. 2009 m.***

Nuo 2009-ųjų gegužės mėnesio Radviliškio viešoji biblioteka yra projekto *Bibliotekos pažangai* dalyvė. Projekto planavimo vykdytojai: Kultūros ministerija, Martyno Mažvydo nacionalinė biblioteka (speciali projekto grupė). Projektas įgyvendinamas pagal tarptautinį trišalį Lietuvos Respublikos ministerijos, Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos, Bilo ir Melindos Geitsų fondo 2007 metų lapkričio 15 dieną pasirašytą susitarimą. *Bibliotekos pažangai* tikslas – panaudojant viešųjų bibliotekų pajėgumus, pasiekti, kad Lietuvos gyventojai, ypač kaimiškose vietovėse, kur kas geriau naudotųsi informacinių technologijų galimybėmis.

Viešosios bibliotekos ir jos filialų darbuotojai dalyvavo seminaruose, kuriuose buvo supažindinami ir mokomi, kaip reikės dirbti su nauja kompiuterine technika, gilino kompiuterines žinias kursuose. Iš esmės sustiprinta bibliotekų darbuotojų informacinė kompetencija.

2010 metų gruodžio mėnesį asociacija *Langas į ateitį* subūrė Šiaulių miesto, Joniškio, Kelmės, Pakruojo, Radviliškio rajonų bibliotekininkus į informacinį-mokomąjį renginį *Paslaugos e. piliečiui*. Mokymai gyventojams rengiami, įgyvendinant ES struktūrinių fondų finansuojamą projektą *Lietuvos e. piliečiui – paslaugos internete*, kuris vykdomas pagal Lietuvos 2007–2013 metų Žmoniškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 1 prioriteto *Kokybiškas užimtumas ir socialinė aprėptis* įgyvendinimo priemonę *Kompiuterinio raštingumo įgūdžių ugdymas*.

Kursus vedantys mokytojai dalyvius supažindina su *Sodros* ir Darbo biržos paslaugomis internete, saugaus pirkimo internetu taisyklėmis, moko naudotis elektronine bankininkyste. Kursų metu išmokstama internete parengti savo darbo aprašymą, įdėti darbo skelbimą, saugiai tvarkyti savo sąskaitas, atlikti banko pavedimus, užsisakyti įvairius dokumentus ir kita. Visiems kursų dalyviams įteikiamas kursų baigimo pažymėjimas. Tokie mokymai jau organizuoti 9 rajono filialuose.

2010 metų gegužės 10–17 dienomis Viešojoje bibliotekoje įgyvendintas bendras Vaikų globos namų *Nykštukas* ir Radviliškio rajono pirminės sveikatos priežiūros centro Psichikos sveikatos centro projektas *Pasakų karuselė*. 86 vaikai per penkias dienas išklausė 25 pasakas, piešė jų herojus, diskutavo, o užsiėmimų pabaigoje gavo *Pasakų šalies piliečio* pasus ir atminimo dovanėles. Projektas, remiamas Radviliškio rajono mero Antano Čeponio, vykdytas savarankiško darbo pagrindais.

2010 metais įgyvendintas projektas *Knygos „Šviesos keliu. Radviliškio krašto knygnešiai ir jų pagalbininkai. Bibliografinis žinynas“ leidyba*. Šis leidinys pratęsė pažintį su Radviliškio krašto knygnešiais, daraktoriais, pateikė žinių apie knygnešystės fenomeną Lietuvoje ir Radviliškio rajone (žr. *Leidyba*).

2010 metais Skaitytojų aptarnavimo skyrius dalyvavo Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Viešosios įstaigos *Centrinė projektų valdymo agentūra* ir Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos vykdomame investiciniame projekte *Interaktyvių elektroninių paslaugų, skirtų leidiniams ir publikacijoms užsakyti ir gauti viešosiose bibliotekose, plėtra*.

Tais pačiais metais Vaikų literatūros skyrius kartu su Šėduvos gimnazijos Specialiojo ugdymo skyriaus moksleiviais ir mokytoju Vyliumi Kazlausku padėjo įgyvendinti projektą *Nuo sėklos iki augalo*.

2011 metais parengti kūrybiniai projektai: *Šeimų turnyras „Žaidimų suvienyti“*, *Pasiruo-*

šimas Radviliškio krašto muziejaus sukūrimui, Monografija „Grinkiškio kraštas“. Pastaroji monografija skiriama švietimo bei kultūros įstaigoms, muziejams, parapijų ir kaimų bendruomenėms, seniūnijoms, kraštotyrininkams, pedagogams, moksleiviams, studentams – visiems, kuriems rūpi krašto praeities paveldas, kultūros istorija, tų vertybių išsaugojimas. Knyga svarbi Radviliškio krašto įvaizdžiui gerinti, populiarinti jį šalyje ir užsienyje.

Viešojoje bibliotekoje paminėta Tarptautinė kovos su narkomanija diena. Projektą *Narkomanijos žavesys ir siaubas* rėmė Radviliškio rajono savivaldybės Visuomeninės sveikatos programų rėmimo fondas. Pagrindinė projekto idėja – meninės fotografijos pagalba vaizdingai pademonstruoti žalingų įpročių siaubą jaunimui.

Radviliškio viešoji biblioteka pateko tarp tų išrinktųjų, kurios vykdė projekto *Bibliotekos pažangai* specialią programą *Mano biblioteka – pati šauniausia*, įgyvendintą miesto šventės metu (žr. *Ryšiai su visuomene, Kultūrinė veikla*).

2011 metų pabaigoje Viešoji biblioteka ir kai kurie jos filialai aktyviai įsijungė į žinių visuomenės plėtrą skatinančios asociacijos *Langas į ateitį* vykdomą projektą *Lietuvos e. piliečiui – paslaugos internete* (žr. *Informacinis darbas*).

2011 rajono literatų klubas *Jonvabalis* parengė projektą *Skaitau, mąstau, tobulėju*. Tuo tikslu buvo surengtas seminaras ir paskelbtas konkursas *Knygų skaitymo princai ir princešės* (žr. *Jonvabalis; Ugdant jaunąjį skaitytoją*).

Rengti projektai, skirti kelti bibliotekininkų kvalifikaciją, skatinti skaitymą, organizuoti renginių ciklus, plėsti leidybinę funkciją. Buvo įvertinti, bibliotekos veiklą praplėtė, pajavairino ir kiti įgyvendinti, įgyvendinami projektai.

TARPTAUTINIAI RYŠIAI

2000 metais Valkos miesto (Latvija) delegacija viešėjo Radviliškio viešojoje bibliotekoje. Atvyko tos bibliotekos direktorė Ginta Dubrovskā, Komplektavimo skyriaus vedėja Inta Eglīte, Valkos rajono Kultūros skyriaus vedėja Līga Mitčenko, Muzikos mokyklos direktorius Gun-tis Freibergs. Pasidalyta darbo patirtimi, aptartos bendradarbiavimo galimybės, susitarta rengti bendras bibliotekininkų konferencijas, keistis delegacijomis.

Tais pačiais metais Viešosios bibliotekos direktorė Aldona Januševičienė kartu su grupe šalies Bibliotekų direktorių asociacijos narių buvo išvykusi į septynių dienų kelionę po užsienį. Lankytasi Paryžiaus nacionalinėje bibliotekoje, pabūta Prahos centrinėje bibliotekoje. Susipažinta su moderniomis skaitytojų aptarnavimo, fondų tvarkymo, patalpų įrengimo sąlygomis, pabendrauta su bibliotekininkais.

2003-ųjų lapkričio mėnesį Radviliškio rajono meras Antanas Čepononis, rajono savivaldybės administracijos Kultūros skyriaus vedėjas Augėnėjus Jurgaska, Radviliškio viešosios bibliotekos, Muzikos mokyklos atstovai viešėjo Valkos mieste, Latvijoje. Kelionės tikslas – artimiau susipažinti su tenykštėmis kultūros įstaigomis, jų veikla, aptarti tolesnio bendradarbiavimo gaires. Aplankyta Valkos miesto biblioteka, Muzikos, Dailės mokyklos, sporto kompleksas, kultūros namai.

Svečiuotasi ir kaimyninėje Estijoje, Valgos mieste. Jo bibliotekoje aptarta planuojama tarptautinė praktinė konferencija, kurioje patirtimi dalytųsi Latvijos, Lietuvos ir Estijos bibliotekininkai. Tuo pačiu Valgoje numatytas ir tarptautinis muzikos festivalis, kuriame koncertuos šių trijų šalių mokyklų auklėtiniai.

2003 metų gegužės 22–26 dienomis Radviliškio rajono savivaldybės delegacija viešėjo Švedijoje, Skaros mieste. Vykti ten buvo pakviesta ir Viešosios bibliotekos Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vedėja Nijolė Stankuvienė. Skaros miesto savivaldybėje radviliškiečiai susitiko su miesto vadovais, susipažino su administracijos vykdomomis funkcijomis, aptarė galimybes rengti tarptautinius projektus. Apsilankyta ir Skaros miesto bibliotekoje, kitur.

Tų metų spalį Radviliškio viešoji biblioteka dalyvavo Šiaurės šalių Ministrų Tarybos skelbtame projektų konkurse *Tarnautojų mainai*. Laimėjus projektą, kitų metų lapkričio 8–12 dienomis Viešosios bibliotekos direktorė Aldona Januševičienė viešėjo Švedijoje, stažavosi Skaros bibliotekoje. Praktinės stažuotės dienos atskleidė daug įdomių naujovių, kurias keitinama pritaikyti Radviliškyje.

Aptariamuoju laikotarpiu Savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacija kartu su Lietuvos kul-

tūros darbuotojų tobulinimosi centru įgyvendino projektą *Viešosios bibliotekos misija informacinėje visuomenėje. Hempšyro grafystės bibliotekų, muziejų ir archyvų bendradarbiavimo patirtis*. Viena iš projekto dalių – studijinė kelionė į Angliją, susitikimai su Anglijos bibliotekinių ir informacijos profesionalų institutu, kuris organizuoja, įgyvendina daug tarptautinių projektų. Viešosios bibliotekos direktorė Aldona Januševičienė vyko į šią įdomią ir naudingą kelionę.

2004 metų balandžio 16 dieną Valkos bibliotekininkai sukvietė kolegas į konferenciją *Lietuvos, Latvijos, Estijos bibliotekos tradicinėje ir elektroninėje aplinkoje*. Konferencijoje Radviliškio viešosios bibliotekos direktorė Aldona Januševičienė skaitė pranešimą *Žvilgsnis į Lietuvos viešųjų bibliotekų plėtrą*. Ji supažindino su mūsų šalies bibliotekų istorija, dabartimi, LIBIS, dalyvavimu tarptautinėse programose. Diskusijų metu paaiškėjo, kad Baltijos šalių bibliotekininkus sieja ne tik bendra veikla, bet ir panašios problemos. Valgos centrinės bibliotekos darbuotoja Tamara Voronkova konferencijos dalyviams pasiūlė aptarti temą *Kultūrinė ir informacinė Estijos bibliotekų integracija*. Savąją – Valgos – biblioteką ji pateikė kaip pavyzdį, atspindintį bendrą Estijos kultūros įstaigų būklę. Radviliškietė susitiko ir su Latvijos bibliotekinių draugijos viceprezidente Silvija Linia. Ji pasveikino tarptautinę konferenciją, apžvelgė savo šalies bibliotekų sistemą, svarbiausias problemas. Pasibaigus konferencijai, svetingieji latviai aprodė Radviliškio bibliotekininkams savo jaukų seną miestą.

2007 metų gegužės 11 dieną Viešojoje bibliotekoje įvyko tarptautinė konferencija *Skaitytojui – naujausios informacinės technologijos*, kurioje dalyvavo svečiai iš Latvijos, Valkos miesto, atvyko Vilniaus, Šiaulių ir Mažeikių atstovai. Konferencijoje pristatyta jau veikianti Lietuvos integrali bibliotekų sistema, kalbėta apie panašios sistemos kūrimą Latvijoje bei galimybes jas sujungti į vieną sistemą. Valkos miesto vyresnioji bibliotekininkė Irina Grisлите supažindino su savo šalies bibliotekų struktūra, vieningo valstybinio informacinio tinklo sukūrimo tikslais bei prioritetais. Viešnia iš Vilniaus Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos, LIBIS centro direktorė Gražina Bastauskienė apžvelgė Lietuvos integralios bibliotekų informacijos sistemos centro atsiradimo procesus, suvestinio katalogo galimybes, naujas korporacinio bendradarbiavimo formas, naujausias nacionalinės bibliotekos informacines technologijas. Konferencijos dalyviai susipažino su atnaujinta Radviliškio viešąja biblioteka, lankėsi Daugyvenės kultūros istorijos muziejaus-draustinio Burbiškio dvaro istorijos skyriuje.

2005-ųjų spalio 17–22 dienomis Lietuvos bibliotekinių draugija ir Europos parlamento narė Ona Juknevičienė organizavo kelionę į Briuselį. Vykti į Belgijos sostinę iš rajonų buvo pakviesta po vieną kaimo bibliotekininką. Į šią kelionę vyko Raudondvario filialo vyresnioji bibliotekininkė Dara Bagušienė.

***Bendroje
konferencijoje su
Latvijos, Lietuvos ir
Estijos kolegėmis.
2007 m.***

2006 metų kovo 30–31 dienomis Viešosios bibliotekos Informacijos-kraštotyros skyriaus vedėja Daiva Paulauskienė dalyvavo 25 asmenų, dirbančių su Europos Sąjungos informacija Lietuvos miestų ir rajonų viešosiose bibliotekose, informaciniame vizite į ES institucijas Briuselyje.

Tų metų gruodžio 11–14 dienomis Lietuvos bibliotekų asociacija organizavo pažintinę išvyką į Estijos bibliotekas. Iš Radviliškio viešosios bibliotekos galimybė pakeliauti šį sykį teko vyresniajai metodininkei Almai Miknieni. Aplankytos Viljandi miesto viešoji biblioteka, Tartu universiteto biblioteka ir Talino nacionalinė biblioteka.

2007-ųjų kovo mėnesį Radviliškio rajone pirmą kartą po bendradarbiavimo sutarties pasirašymo (tų metų sausio 20 dieną) viešėjo oficiali delegacija iš Nesvyžiaus rajono (Baltarusija). Svečiai apsilankė ir renovuotoje Viešojoje bibliotekoje.

2010 metų rugsėjo 9–12 dienomis Lenkijos Respublikoje, Gniezno mieste, viešėjo Radviliškio miesto oficiali delegacija. Kelionės tikslas – susipažinti su vietos kultūros įstaigų veikla ir pasirašyti kultūros centrų bendradarbiavimo sutartį. Kelionėje dalyvavusi mūsų Viešosios bibliotekos direktorė Aldona Januševičienė pakvietė Gniezno miesto bibliotekos vadovus atvykti į Radviliškį ir susipažinti su Radviliškio rajono bibliotekų darbu.

Tų pačių metų gruodžio mėnesį Viešojoje bibliotekoje sulaukta Chašurio miesto (Gruzija) bibliotekos direktorės Dianos Gelašvili. Ji domėjosi mūsų bibliotekos struktūra, susipažino su skyrių funkcijomis, veikla, susitiko su darbuotojais. Viešnia apsilankė Raudondvario kaimo filiale. Sutarta ateityje užmegzti glaudesnius abiejų bibliotekų ryšius.

2011 metų kovo mėnesį Viešojoje bibliotekoje surengta internetinė konferencija – tiesioginis tiltas tarp Radviliškio ir Chašurio (Gruzija). Konferencijoje dalyvavo abiejų šalių rajonų vadovai, Lietuvos ambasadorius Gruzijoje ir šių miestų jaunimo atstovai. Radviliškiui atstovavo Lizdeikos gimnazijos moksleiviai bei jų mokytojos Rasa Remeikienė ir Žana Bareikienė. Jaunimas angliškai diskutavo apie Lietuvos ir Gruzijos šalių panašumus bei skirtumus, apie švietimą, sportą, kultūrą, pramogas. Ši konferencija buvo informacinė, pažintinė. Abiejų šalių jaunimas pasikeitė adresais, rajono vadovai paskyrė susitikimą. Tai – gražaus ir prasmingo bendradarbiavimo pradžia.

Konferencijos – tiesioginis tiltas tarp Radviliškio ir Chašurio (Gruzija) metu. 2011 m.

Tų metų vasarą Radviliškio rajono savivaldybėje viešėjusi delegacija iš Nesvyžiaus rajono, Baltarusijos, vadovaujama Vykdomojo komiteto pirmininko Ivano Ivanovičiaus Krupko, aplankė nemažai Radviliškio rajono savivaldybėje veikiančių įmonių bei įstaigų. Bibliotekoje delegaciją pasitiko darbuotojai, norintys bendradarbiauti su Nesvyžiaus biblioteka. Delegacijos vadovui įteiktas kvietimas Nesvyžiaus bibliotekos darbuotojams dalyvauti 2012 metais Radviliškyje vykšančioje tarptautinėje bibliotekininkų konferencijoje.

LEIDYBA

Viena iš naujų ir besiplėtojančių bibliotekos veiklos sričių – leidyba. Jos pradžia galima laikyti 1997 metus, kuomet, minint Radviliškio viešosios bibliotekos 60-metį, buvo išleista Pranciškos Kazlauskaitės bibliografinė rodyklė *Radviliškio viešoji biblioteka (1987–1997)*, knygelė *Radviliškio žemės dukra A. M. Žižniauskaitė-Balašaitienė* (1998), Daivos Paulauskienės *Biblioteka istorijos verpetuose* (1997), Vidos Marcinkienės informacinis leidinys *Radviliškio rajono savivaldybės viešoji biblioteka ir filialai* (1999), Aldonos Januševičienės *Vadovavimo metus prisimenant* (1997), įvairių proginių lankstinukų.

Tais pačiais metais, susikūrus Lietuvos bibliotekininkų draugijos Radviliškio skyriui, nuo balandžio mėnesio vieni iš pirmųjų pradėjome leisti savo skyriaus laikraštėlį *MES*, kuriame dalijamasi darbo patirtimi, spausdinama interviu su bibliotekininkais ir bibliotekų rėmėjais, supažindinama su bibliotekinės veiklos naujovėmis, kita.

1999 metų pabaigoje bibliotekos iniciatyva ir pastangomis pasirodė Radviliškio krašto poezijos almanachas *Takai prie šaltinio*, kuris pristatė gausų įvairiais laikotarpiais kūrusių radviliškiečių būrį ir buvo pirmasis toks leidinys rajone.

2001-ųjų lapkričio 23 dieną, Radviliškyje minint Lietuvos karių dieną, bibliotekoje pristatyta nauja knyga *Savanorių žygdarbis*, kurią parengė šios bibliotekos direktorė Aldona Januševičienė. Knygelėje atspindima Lietuvos kariuomenės kūrimosi pradžia, to meto istoriniai įvykiai, pasakojama apie lemtingus mūšius su bermontininkais ties Radviliškiu. 2002 metų balandį radviliškiečiams pristatyta Pavartyčių kaimo bibliotekininkės Laimos Rimavičienės sudaryta knyga *Senojo kaimo veidas*. Joje autorė akcentuoja: „*Tai, kas vakar buvo pasiekta, kuo gyventa, šiandien jau praeitis, nes čia pat ryt-diena, kupina naujų įvykių, darbų. Tačiau skubėdami rytojun, privalome neužmiršti praeities, to pamato, nuo kurio žvelgiame į šviesesnę ateitį...[...]*“²⁴. Leidinys atspindi Pavartyčių kaimo istoriją nuo baudžios laikų iki pat 2000-ųjų.

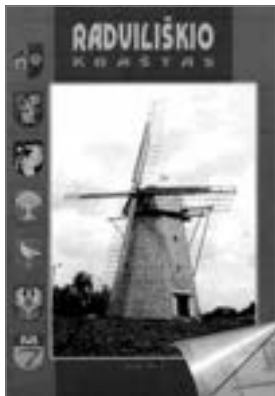
2004 metais šalies Kraštotyros draugija, Radviliškio viešoji biblioteka ir Šiaulėnų seniūnija išleido monografiją *Šiaulėnai*, kuri yra kraštotyrinės ekspedicijos šiame krašte vaisius. Teks-

Laikraščio „Mes“ 47 numeris

²⁴RIMAVIČIENĖ, Laima. *Senojo kaimo veidas*. Panevėžys, 2002, p. 4

tai bei iliustracijos pasakoja apie Šiaulėnų gamtą, papročius, tradicijas, švietimą, žmonių kūrybą, darbus, kalbą, plačiai pristato įžymų kraštiečių, etnografą Balį Buračą.

Pirmasis žurnalo „Radviliškio kraštas“ numeris

Tų pačių metų lapkričio mėnesį pasirodė kultūros ir istorijos žurnalo *Radviliškio kraštas* pirmasis numeris. Iki tol neturėjome spaudos leidinio, giliau supažindinančio su mūsų krašto praeitimi, paveldu, įžymiais kraštiečiais, įvykiais, objektais. Žurnalo iniciatoriai – Radviliškio viešoji biblioteka ir Vilniaus radviliškėnų bendrija. Žurnalas leidžiamas kas pusmetį. Pirmajam ir kai kuriems vėlesniems jo numeriams panaudotos lėšos, kurių biblioteka gavo, parengusi atitinkamus projektus, taip pat iš savivaldybės, pavienių rėmėjų. Žurnalas sulaukia vis daugiau populiarumo, teigiamų vertinimų. Pabrėžiama jo reikšmė, saugant krašto kultūros paveldą, suburiant radviliškėnus – ir tuos, kurie išsibarstę po įvairias pasaulio šalis, ir tuos, kurie gyvena Lietuvoje, akcentuojamas jo indėlis, susigrąžinant nepelnytai primirštus, per laiką nublankusius iškilų krašto asmenybių vardus, primenant šio krašto istoriją, padedant visa tai išsaugoti ateities kartoms. Pasak Radviliškio rajono mero Antano Čepononio, žurnalo, kuris savo temomis aprėptų praeitį ir dabartį, pasigesta seniai, trūko ir istorinių žinių apie Radviliškio kraštą, žymius žmones, istorinę vertę turinčius paminklus. [...] Tikiuosi, šis leidinys gyvuos tol, kol žmonių širdyse išliks pagarba savo istorijai, savo kultūrai, savo krašto žmonėms...²⁵

2011 metais parengtas ir išleistas jau penkioliktasis žurnalo *Radviliškio kraštas* numeris, planuojami ir kiti. Kaip rašė Kauno radviliškėnų bendrijos valdybos narė Elena Adomaitytė-Cemnolonskienė, leidinys gaivina ir stiprina, turtina ir džiugina savo skaitytojus. Visada gražiai apipavidalintą žurnalą susidomėję skaito, kultūrinių bei istorinių žinių apie krašto praeities įvykius, įžymias asmenybes semiasi ir jaunas, ir senas...²⁶

Šis žurnalas leidžiamas iš bibliotekos vidinių resursų, rajono savivaldybės ir rėmėjų finansinės paramos.

2006 metais išleista kraštiečio Vlado Žuko knyga *Tarp knygų prabėgę metai*. Ji pristatė iš

²⁵ČEPONONIS, Antanas. Būsimųjų darbų pradžia. *Radviliškio kraštas*, 2004, nr. 1, p.3.

²⁶ADOMAITYTĖ-CEMNOLONSKIENĖ, Elena. Neišsenkantis kultūros ir istorijos šaltinis. *Radviliškio kraštas*, 2011, nr. 1 (14), p. 3.

Mankiškių (Radviliškio rajonas) kilusį Silvestrą Baltramaitį, kuris savo bibliografijos, kraštotyros ir kitais veikalais, visuomenine veikla pelnė reikšmingą vietą XIX amžiaus pabaigos–XX amžiaus pradžios kultūros istorijoje. Parengti šią knygą Vladui Žukui, Silvestro Baltramaičio veiklos tyrinėtoji, pasiūlė Viešojoji biblioteka, parengusi projektą ir suradusi rėmėjų.

Tais metais pasirodė ir Viešosios bibliotekos direktorės Aldonos Januševičienės parengtos knygos *Savanorių žygdarbis* antrasis, papildytas leidimas. Viešojoji biblioteka pradėjo leisti naują knygų seriją *Šviesos keliu*, skirtą knygnešiams, kitiems radviliškiečiams šviesuoliams. Leidėjų žodyje rašoma: *Turėtų pasirodyti kelios šios serijos knygelės. Jei tik nepritrūksime galimybių, geradarių rėmėjų ir talkininkų, norinčių pasidalyti savo archyvais bei žiniomis.*²⁷ Pirmasis leidinys – „*Knygnešystės fenomenas*“, skirtas iš *Šiaulėnų parapijos kilusios garsios knygnešės Marcelės Jurgauskaitės 130-osioms gimimo metinėms, taip pat bendražygiams, Radviliškio krašte skleidusiems uždraustą lietuvišką žodį...*²⁸ Tai – pirmasis rajone leidinys, papildęs ir sutelkęs po įvairius šaltinius išsibarsčiusią medžiagą apie knygnešystę bei jos kelius šiame krašte.

Tuo laiku Viešojoji biblioteka išleido ir rajono literatų klubo nario Antano Stančiko poezijos knygelę *Kaltė, kurios gal ir nebuvo*, 2007-aisiais – Viktoro Bartkaus *Ištikimi Žemei ir Žmogui*, kurioje autorius pasakoja apie savo gyvenimo kelyje sutiktus įžymesnius žmones. Daugėlaičių kaime gyvenanti kraštotyrininkė Birutė Paškūnaitė turėjo sukaupusi daug senųjų apylinkės gyventojų pasakojimų, istorijų, nutikimų. Leidybos sektorius iš tos medžiagos padėjo jai parengti knygelę *Senoliai porino...* (2007). Išleisti ir Viešosios bibliotekos parengti Marijos Juočepienės (Frankos) romanai *Ašmenų paliesti* (2007), *Ištaisyta klaida* (2008), Vytauto Mikalausko knygelė *Pasakų terapija* (2008). Pastarojoje pateikiama metodinės medžiagos, padedančios įsigilinti į vaiko pasaulį, tyrinėti įvairius jo gyvenimo aspektus, atverti asmenybės augimo potencialą (tai buvo išbandyta Viešosios bibliotekos Žaislotekos veikloje).

Viešojoji biblioteka pratęsė savo leidinių seriją *Šviesos keliu* – parengė ir išleido antrąją jos knygą *Skleidę draustą lietuviškąjį žodį* (2008), kuri pristatė koncentruotą medžiagą apie Radviliškio krašto knygnešius Juozą Čepulį, Vincentą Lingvevičių ir Antaną Povylių. 2009-aisiais – trečiąją serijos leidinį *Radviliškio krašto knygnešiai ir jų pagalbininkai. Bibliografinis žinynas*, skirtą visiems, besidomintiems Radviliškio krašto praeitimi, kultūros istorija, knygnešystės fenomenu. Išleido ir Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio Baisogalos iniciatyvinės grupės narės Elenos Šveistienės atsiminimų knygą *Sąjūdžio dienas prisiminus...* (2009 metai). Knygos centre – baisogaliečių sąjūdiečių veikla

²⁷DUNAUSKIENĖ, Gražina. *Knygnešystės fenomenas: Marcelės Jurgauskaitės 130-osioms gimimo metinėms*. Radviliškis, 2007, p. 5.

²⁸ŠIDLAUSKAS, Aleksandras. Radviliškėnų leidiniai. *Tarp knygų*, 2007, liepa–rugpjūtis, p. 18

1988–1993 metais: aktyviausi grupės nariai bei rėmėjai, jų paliktas indėlis. Tais pačiais metais pasirodė *Kaimas prie užtvankos. Vaitiekūnai* – knyga apie Radviliškio rajono Vaitiekūnų kaimo praeitį ir dabartį, jo žmones, įvykius, objektus. 2010 metais išleista bibliotekos parengta, Vytauto Mikalausko sudaryta knygelė *Eklektiška biblioterapija*, pateikusi praktinės metodinės medžiagos, kaip augti asmenybei. Viešoji biblioteka inicijavo ir išleido buvusio ilgamečio spaudos darbuotojo, visuomenės veikėjo, literato Antano Mikelio paskutinę knygą *Papempiai 2* (2010), sudarytą iš jo literatūrinio palikimo. Įkandin jos biblioteka pas skaitytoją išlydėjo savo parengtą rajono literatų klubo *Jonvabalio* narių Elenos Čiganienės ir jos dukros Ritos Japkevičienės knygą *Dvi Jūros* (2010).

2011 metais Viešosios bibliotekos pastangomis parengtos ir išleistos dvi knygos: Aleksandro Šidlausko *Balys Buračas Lietuvos kaimo keliais* ir Vytauto Mikalausko *Septynios siaubo naktys*. Pirmoji supažindina su garsiojo Lietuvos fotografo ir kraštotyrininko Balio Buračo, gimusio mūsų krašte, Sidariuose, gyvenimu, atskleidžia svarbiausius jo aktyvios veiklos bei kūrybos puslapius. Antroji knyga – tai pirmą kartą Lietuvoje sukurtų siaubo pasakų, skirtų ugdyti atsparumą stresui, rinkinys. Šios pasakos sėkmingai pritaikytos darbui su vaikais, bendradarbiaujant Radviliškio psichikos sveikatos centro socialiniam darbuotojui ir Radviliškio viešosios bibliotekos Žaislotekos bibliotekininkėms.

Monografija „Grinkiškio kraštas“

Parengta rajono literatų klubo *Jonvabalio* narės Rimos Danylienės poezijos knyga *Čia supos mano dienos...*, Viešosios bibliotekos Informacijos-kraštotyros skyriaus vedėjos Daivos Paulauskienės *Radviliškio bibliotekos kelias*, monografija *Grinkiškio kraštas*, kitos knygos (žr. *Projektinė veikla*).

Kiekvienais metais išleidžiama nemažai lankstinukų: parodų katalogų, bibliotekų istorijos apžvalgų, kitų. Tarp jų – lietuvių, rusų (2010) ir anglų (2011) kalbomis parengti lankstinukai *Radviliškio rajono savivaldybės Viešoji biblioteka ir Jono Marcinkevičiaus literatūrinės premijos laureatai*. Be to, bibliotekos Leidybos sektorius padėjo parengti kai kuriuos kitus rajone leistus spaudinius, sudarė literatūrinius puslapius laikraščiu

Radviliškio naujienos ir taip pristatė visuomenei rajono literatų klubo *Jonvabalio* narių Alonos Valterienės, Antano Stančiko, Eglės Čepaitės, kitų kūrybą.

Kraštietė Elona Vaišnienė, gyvenanti JAV, pakvietė Viešąją biblioteką dalyvauti išeivijoje Čikagos tautinės minties lietuviško laikraščio *Dirva* paskelbtame novelės konkurse. Jame Radviliškio viešosios bibliotekos Komplektavimo skyriaus metodininkė, literatė Genovaitė Lukšaitė savo novele *Antanienė, kuriai sekėsi*, pelnė laureatės vardą ir pirmąją premiją (2003 metai).

RYŠIAI SU VISUOMENE, KULTŪRINĖ VEIKLA

Tai svarbi Viešosios bibliotekos veiklos sritis. Čia organizuojami įvairūs renginiai buvo ir yra atgaiva skaitytojams bei patiems bibliotekininkams. Kaip vertina lankytojai, Biblioteka – likusi bene vienintelė vieta, kur visa tai gyventojams rengiama nemokamai.

1996 metais Viešosios bibliotekos kultūrinė veikla prasidėjo Sausio 13-ajai skirtais renginiais. Vaižganto vidurinės mokyklos moksleiviai atliko poetinę-muzikinę kompoziciją. Iš kitų ryškesnių tais metais įvykusių renginių – gruodžio mėnesį radviliškiečių paminėtos dirigento, kompozitoriaus Vytauto Marijošiaus 85-osios gimimo metinės. Klausytojus muzikologė, Klaipėdos universiteto docentė Danutė Petrauskaitė plačiai supažindino su kraštiečio darbais ir pasiekimais. Daug įdomaus papasakojo Vytauto Marijošiaus žmonos sesuo Benjamina Steponaitytė, tuo metu gyvenusi Radviliškyje.

1997 metais Radviliškio viešoji biblioteka šventė 60 metų įkūrimo jubiliejų. Ta proga rajono laikraštyje *Mūsų kraštas* buvo skirta daug vietos bibliotekai, pasidžiaugta bibliotekininkų gražiais darbais. Alma Balčiauskienė, Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vyresnioji bibliotekininkė, rašė: *Mes didžiuojamės ir džiaugiamės, kad mūsų bibliote-*

Viešosios bibliotekos 60-ties metų įkūrimo jubiliejus. Sveikinimo žodį taria Radviliškio rajono meras V. Simelis (nuotr. kairėje). VB direktorė A. Januševičienė (antrojoje nuotr. pirmoji iš dešinės) sveikina kolegas: A. Sinušaitę, L. Skačkauskaitę, N. Stankuvienę. 1997 m.

*koje gražu, žydi gėlės. Kvepia medžiu. Labai gera, kai atėjęs žmogus tampa draugu...*²⁹

Jubiliejinį metų sausio 8-ąją Radviliškyje vyko Lietuvių kalbos draugijos rajono skyriaus konferencija, skirta Martyno Mažvydo pirmosios lietuviškos knygos 450-osioms metinėms. Viešojoje bibliotekoje susirinko šios draugijos rajono Lietuvių kalbos komisijos nariai, mokyklų, įstaigų atstovai. Papasakoti apie pirmąją lietuvišką knygą, jos autorių buvo pakviestos Šiaulių pedagoginio instituto docentės Giedrė Čepaitienė ir Janina Švambarytė. Klausytasi ir poetinės kompozicijos, veikė senų leidinių paroda.

Sausio 17 dieną kita rajone vykusio konferencija buvo skirta kraštiečio, Lietuvos kraštotyrininko, fotografo ir etnografo Balio Buračo 100-osioms gimimo metinėms. Tarp svečių, lektorių buvo ir akademikas Antanas Buračas, Lietuvos kraštotyros draugijos pirmininkė Irena Seliukaitė, Vilniaus pedagoginio universiteto docentas Libertas Klimka, fotografijos meno tyrininkas Skirmantas Valiulis, kiti.

Kaip ir kasmet, gegužės mėnesį rajone skardeno *Poezijos pavasaris*, o metų pabaigą apvainikavo Viešosios bibliotekos 60 metų šventė. Pastarojoje dalyvavo aktorė Virginija Kochanskytė, kuri paskaitė leivos Simonaitytės kūrybos. Jubiliejaus dienomis savo narius ir bičiulius kvietė ir rajono literatų klubas *Jonvabalis*: vyko jų poezijos bei muzikos vakaras *Kas gera, prisiminkime*. Bibliotekos suakčiai skirtų renginių ciklą užbaigė vakaras *Ir žib švieselė tamsioj naktelėj...* Tąsyk apžvelgtas Viešosios bibliotekos nueitas kelias, jos veikla, išsakyta daug padėkų, sveikinimų bei linkėjimų, nuotaikingų akimirų padovanojo Šiaulių dramos teatro aktorė Olita Dautartaitė.

Ženklys rajono kultūriniame gyvenime buvo 1998 metai. Suaktyvėjo darbas kaimo filialuose ir mokyklų bibliotekose. Gražionių filialo vyresniosios bibliotekininkės Onos Bartkevičienės ir kultūros namų direktorės Liudos Pilotienės iniciatyva Gražioniuose atidarytas Vaikų dienos centras. Kairėnų filialo vyresniosios bibliotekininkės Gražinos Jurevičienės pastangomis aktyviai veikė *Entuziastų klubas*. (žr. *Klubai*). Baisogalos biblioteka surengė bibliotekininkų ir skaitytojų sambūrį. Pakalniškių filiale tradicine tapo *Vaikų knygos šventė*. Šeduvos, Vinco Kudirkos vidurinių mokyklų, Lizdeikos gimnazijos bibliotekos dalyvavo apskrities paskelbtame gražiausios parodos konkurse, skirtame Vinco Kudirkos jubiliejui.

Tų metų kovo mėnesį Viešosios bibliotekos Skaitykloje kvietė iš Kretingos atvykusios grupės *Šulinys* akustinis koncertas. Gegužės 1 dieną čia surengta literatūrinė-muzikinė valandėlė *Neparašytas laiškas motinai*, skirta Motinos dienai. Skambėjo eilės, dainos apie moti-

²⁹BALČIAUSKIENĖ, Alma. Laimingos, nes šalia žmonės. *Mūsų kraštas*, 1997, lapkričio 26, p. 5.

ną. Valstybės diena buvo pašvęstas renginys *Ir visus mus Lietuva augina*. Pedagogė Laima Škėmienė susirinkusiems papasakojo, kaip Mindaugas vienijo ir kūrė mūsų valstybę. Poetų eilių paskaitė bibliotekininkės Vida Maceikienė ir Gitana Abromikienė. Spalio mėnesį Viešoji biblioteka įsijungė į Šiaurės šalių bibliotekų asociacijos organizuojamą savaitę, kurios tema – humoras. Prie žvakių šviesos skaitytos švedų rašytojo Franso G. Bengstono istorinio nuotykių romano *Rudasis ormas* ištraukos. Kitą dieną bibliotekoje svečiavosi Radviliškio anekdotų karalius Alfonsas Maslauskas ir *karaliukai*. Savaitės metu bibliotekos darbuotojai bei skaitytojai porino įvairias linksmas istorijas, skaitė satyrinius eilėraščius, humoreskas, dainavo kupletus, vaidino. Smagią programą parodė bibliotekos humoro grupė *Trys paršiukės* bei miesto kultūros darbuotojų – persirengėlių čigonų – grupė.

1998-ųjų spalio mėnesį dvi dienas rajone vyko Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos (LASS) renginiai, skirti Tarptautinei baltosios lazdelės dienai. Viešojoje bibliotekoje pirmą kartą surengtas neregijų literatų susitikimas su vietos literatais. Didelio susidomėjimo susilaukė miesto Kultūros rūmų fojė atidaryta LASS tautodailininkų ir dailių amatų mėgėjų darbų paroda *Jveikę tamsą*. Antrąją dieną radviliškiečiai ir sąjungos atstovai buvo pakviesti į koncertą *Mes išliksim jauni*. Koncerte dalyvavo per 180 meno mėgėjų iš 20-ies Aklųjų ir silpnaregių sąjungos rajonų organizacijų. Tęsiant vakarų su neįgaliaisiais ciklą, radviliškiečiams koncertą *Gyvenimas tęsiasi...* surengė Invalidų draugijos Šeduvos skyriaus nariai.

1999 metų vasarį skaitytojai buvo kviečiami į paskaitų-susitikimų ciklą *Moteris istorijoje*. Temą nagrinėjo Radviliškio Gražinos vidurinės mokyklos istorijos mokytoja Angelė Ambrazienė. Ciklas, kuris tęsėsi visus metus ir aprėpė įvairių aktualių temų, baigėsi pokalbiu *Moteris – naujo šimtmečio sandūroje*.

Tų pačių metų kovą Viešosios bibliotekos lankytojams pristatyta radviliškio Alfonso Litinsko knyga *Kaimas už ežero*. Tai – istorinė-etnografinė apybraiža apie rajone esantį Užuožerių kaimą, jo praeitį, žmones, parašyta iš autoriaus ir senbuvių prisiminimų, pasakojimų.

Tradicinės Šiaurės šalių bibliotekų savaitės tema – *Šiaurės pasakos ir mitologija*. Į biblioteką gausiai rinkęsi radviliškiečiai ir knygos mylėtojai iš aplinkinių kaimų klausėsi *Kalevalos* 44-osios giesmės, Šiaulių apskrities viešosios bibliotekos vyriausiosios metodininkės Audronės Kiršinaitės pasakojimo apie raganas. Vaikams, jų tėveliams bei močiutėms vaidino Viešosios bibliotekos lėlių teatras *Boružėlė*. Šniūraičių pradinės mokyklos folklorinio lėlių ir dramos būrelio nariai buvo atvežę savo operetę *Seku, seku pasaką*.

Metų pabaigoje Viešoji biblioteka savo skaitytojus subūrė į susitikimą su gydytoja, rašytoja ir vienuole Birute Žemaityte, į adventinį vakarą *Harmonija ir sveikata*, kuriame dalyvavo Vilniaus

Gedimino technikos universiteto Panevėžio skyriaus darbuotojas, technikos mokslų daktaras Petras Šibilskis, Parapsichologijos akademijos prorektorė bioenergetikė Vanda Šiaulienė.

Iš 2000-aisiais suorganizuotų renginių minėtinas gegužės mėnesį įvykęs susitikimas su Vladu Žuku, kilusiu iš Radviliškio rajono, ir jo sūnumi Vaidotu. Dalytasi prisiminimais, mintimis apie kuriantį žmogų. Gruodžio mėnesį adventinio vakaro *Atlėkė alnias devyniaragis* metu to laikotarpio dainų atliko Viešosios bibliotekos darbuotoja Vilma Merkytė bei darželio-mokyklos *Eglutė* auklėtoja Laima Vaičiulytė.

***Svečiuose – bibliografas,
profesorius, mokslininkas
V. Žukas. 2000 m.***

Įvairių renginių būta 2001-aisiais. Vasarį bibliotekos darbuotojai pasveikino visas moteris, susirinkusias į rajono moterų konferenciją, kurioje nagrinėti įvairūs moterims aktualūs klausimai. Spalio mėnesį Viešojoje bibliotekoje pristatyta Janinos Jovaišaitės ir Justino Jurkaičio knyga *Jonvabalių jungas*. Lapkričio mėnesį surengtas išeivijos literatūros vakaras *Sugrįžtantys vardai*. Radviliškiečiai pirmą kartą turėjo galimybę pabendrauti su literatūros kritiku Kęstučiu Kebliu ir poete Vitalija Bogutaite. Šios ir kitų išeivių rašytojų kūrinių paskaitė svečias – radijo diktorius Juozas Šalkauskas.

2002 metais, kovo 15 dieną, Radviliškio viešajai bibliotekai sukako 65-eri metai. Šiai sukakčiai dedikuota tada surengta literatūros paroda, taip pat lapkričio mėnesį įvykusi iškilminga konferencija *Biblioteka – tradicijų ir*

modernėjimo kelyje. Joje apžvelgta bibliotekos istorija, netradicinės darbo formos, projekcinė veikla, apdovanoti per pastaruosius penkerius metus daugiausia nuveikę darbuotojai.

Kovo 20 dieną dalyvauta prie Radviliškio rajono savivaldybės vykusiame minėjime, skirtame Žemės dienai. Bibliotekos Skaitytojų aptarnavimo skyriuje kvietė teminės parodos, septynis šv. Velykų papročius priminė vyresnioji bibliotekininkė etnokultūrai Vilma Merkytė. Pristatytas Viešosios bibliotekos parengtas proginis laikraštis *Žalasis Radviliškis*.

Tais metais minėjome įžymaus lietuvių egzodo prozininko, dramaturgo, poeto, publicisto Vytauto Jakševičiaus-Alanto gimimo 100-ąsias metines. Jo gimtajame Sidabrave ir Viešojoje bibliotekoje vyko jubiliejinės savaitės renginiai.

Rugsėjo mėnesį Radviliškio rajone lankėsi JAV gyvenantis kraštiečių Vytautas Osvaldas Virkau. Jis daug metų remia knygos skaitytojus gimtinėje, svariai padėjo lėšomis, įrengiant

***Bibliotekos kolektyvą
pasveikino 65-erių metų
įkūrimo proga sveikina
kolegos V. Gocentas
iš Nacionalinės
Martyno Mažvydo
bibliotekos ir P. Zurlys
iš Vilniaus apskrities
A. Mickevičiaus
viešosios bibliotekos.
2002 m.***

Šiaulėnų biblioteką. Dabar kraštiečiai vėl visą krūvą vertingų knygų atvežė ir Šiaulėnų, ir Radviliškio bibliotekoms.

Spalio pabaigoje paminėta Savanorių diena: sukako 84-eri metai, kai prie Radviliškio vykusiuose mūšiuose su bermontininkais žuvo iš šio krašto kilę savanoriai Gracijonas Sakalauskas ir Jonas Jaraminas.

Įsiminė ir bibliotekoje suorganizuotas vakaras *Sakmė apie moterį*. Į jį buvo atvykusi Klaipėdos kultūros ir švietimo centro *Harmonija* atstovė Reda Šileikienė, kuri papasakojo apie senąsias lietuvių tradicijas, tikėjimą, apie šeimos, giminės, kartų ryšio svarbą, amžinąsias vertybes, dalijosi asme-nine patirtimi.

2003-ieji šalyje buvo paskelbti Invalidų metais. Jiems ir Baltosios lazdelės diena paminėti Viešojoje bibliotekoje koncertavo Invalidų draugijos mišrus vokalinis ansamblis *Atjauta* (vadovas – Petras Zdanys). Renginyje dalyvavo Die nos užimtumo centro neįgalūs jaunuoliai su mokytojais.

Kraštiečio, dailininko V. O. Virkau (pirmas iš kairės) (JAV) viešnagė bibliotekoje. 1998 m.

Tais pačiais metais, gegužės 23 dieną, 39-ajame *Poezijos pavasaryje* Radviliškyje dalyvavo 1990 metų Jotvingių premijos laureatas Henrikas Čigriejus. Kartu su juo Viešojoje bibliotekoje apsilankė psichologinių romanų autorius, Lietuvos žmonių su negalia sąjungos vice-prezidentas gydytojas Gasparas Aleksa, satyrikas Gediminas Astrauskas, pedagogė, poetė Vitalija Bogutaitė, poetė, žurnalistė Violeta Šoblinskaitė, rašytoja, literatūros kritikė Paulina Žemgulytė. Šventėje dalyvavo ir poetė, eseistė, vertėja, filologijos daktarė Lidija Dimkovska iš Makedonijos, lydima vertėjos Auros Krikščiūnaitės. Renginyje skambėjo ne tik svečių, bet ir rajono literatų klubo *Jonvabalis* eilės.

Lapkričio 10 dieną Viešojoje bibliotekoje organizuoti savaitės renginiai buvo skirti jūros temai. Radviliškiečiai kvieisti į vakaro skaitymus, kurie supažindino su Aleksandro Langės Kjelano knyga *Garmanas ir Voršė*. Moksleiviai dalyvavo piešinių *Laiškas jūrai* konkurse. Iš dalyvių darbų parengta paroda. Rajono literatų klubo *Jonvabalis* nariai, Radviliškio muzikos mokyklos meno kolektyvai surengė muzikos bei poezijos vakarą *Žvilgsnis į jūros tolį*. Išskirtinės savaitės tema virto malonių siurprizu Radviliškio vaikų globos namų *Nykštukas* auklėtiniams: jiems Viešoji biblioteka padovanojo išvyką į Palangą.

Lapkričio 25 dieną surengtas susitikimas su Mykolu Sluckiu. Jį atlydėjo kolega Vytautas Girzijauskas bei aktorius Jurgis Domaševičius. Susirinkusieji išgirdo rašytojo naujausios kūrybos apžvalgą, vertinimų, ištraukų, klausėsi svečių samprotavimų ir patys klausinėjo apie šiandieninę literatūrą, bendražmogiškąsias vertybes.

Prisiminti praeitį, istoriją, saugoti ir branginti tai, kas sava, – kiekvieno kilnaus žmogaus pareiga. Tam 2004-aisiais – Kalbos ir knygos metais – skatino Radviliškio viešoji biblioteka. Kovo 12-ąją skaitytojai pakviesti į vakarą *Vainikas Lietuvai*, kuriame partizanų kovų dainas atliko etnografinis ansamblis *Šeduva*. Bibliotekoje vyko Vaižganto gimnazistų ir jaunųjų maironiečių literatūros pamokos. Kalbėta apie knygnešystę – ypatingą lietuvių dvasinės istorijos dalį.

Gegužės 28 dieną Radviliškyje surengta 10-oji šalies kultūros darbuotojų literatūrinės kūrybos šventė. Į Viešąją biblioteką suvažiavo įvairių regionų atstovai, rajono bibliotekų, klubinių įstaigų, kiti pradedantys kūrėjai. Tąsyk paskelbti šiemetės kultūros darbuotojų literatūrinės kūrybos laureatai. Jų trys: Jadvyga Gaupšienė (Kelmės kultūros centro specialistė), Edita Vilkienė (Šiaulių rajono Pakumulių bibliotekos bibliotekininkė) ir Genovaitė Lukšaitė (Radviliškio viešosios bibliotekos vyresnioji metodininkė).

2006 metų rugsėjo 18 dieną Vilniuje, Rašytojų klube, surengtas rašytojo Jurgio Jankaus, kilusio iš Radviliškio krašto, gimimo 100-ųjų metinių minėjimas. Jame dalyvavo rajono de-

legacija, kurioje – ir bibliotekininkų atstovai. Literatūrologai Dalia Kuizininė ir Jonas Linkevičius apžvelgė šio rašytojo gyvenimą, kūrybą, pasidalijo bendravimo prisiminimais. Aktoriai Irena Plaušinaitytė, Aleksas Kazanavičius ir Andrius Bialobžeskis paskaitė ištraukų iš Jurgio Jankaus kūrinii. Radviliškiečių vardu kalbėjęs rajono Kultūros skyriaus vedėjas Augenijus Jurgauskas pasidžiaugė, jog Jurgio Jankaus asmenyje turime daugiašakį ažuolą ir daugiaklodę kultūrą. Minėjimas, skirtas Jurgio Jankaus jubiliejui, vyko ir Šeduvos miesto seniūnijos salėje.

Tų pačių metų lapkritį Viešojoje bibliotekoje – vėl tradiciniai Šiaurės šalių bibliotekų savaitės renginiai: Leifo Davidsono *Techninių nesklundimų* skaitymas, susitikimas su Šiaulių universiteto dėstytoja Danguole Šakavičiūte. Teminė savaitė kvietė ir Viešosios bibliotekos filialuose.

O lapkričio 24-ąją po renovacijos iškilmingai atidaryta Radviliškio viešoji biblioteka. Nešini gėlių puokštėmis ir dovanomis, į mūsų biblioteką skubėjo svečiai. Tarp jų – Šiaulių apskrities viršininko administracijos, Radviliškio rajono savivaldybės, įvairių įstaigų, draugijų, įmonių ir bendrovių vadovai, kiti atstovai. Atvyko ir Kultūros ministerijos sekretorius Rolandas Kvietkauskas bei ministro patarėjas Mindaugas Šivickas. Po bibliotekos direktorės Aldonos Januševičienės bei parapijos dekanas Gintas Sakavičiaus sveikinimo žodžių ministerijos sekretorius Rolandas Kvietkauskas ir rajono meras Antanas Čeponas perkirpo simbolinę juostą. Svečiai ir šeimininkai sugužėjo į vidų. Kiekvieną patalpą bibliotekoje pašventino klebonas Gintas Sakavičius. Į erdvią Konferencijų salę, kurioje vyko oficialios atidarymo išklilmės, svečiai ir šeimininkai vos sutilpo. Kultūros ministerijos sekretorius Rolandas Kvietkauskas uždegė simbolinį aukurą. *UAB Šiaulių statyba* direktorius Aivaras Mockus bibliotekos vadovei įteikė darbų pabaigą simbolizuojantį raktą. Iškilmių dalyviams koncertavo Kauno muzikinio teatro solistai

**Renovuotos bibliotekos atidarymo išklilmės
2006 m.**

**LR Kultūros ministerijos sekretorius
R. Kvietkauskas (iš kairės) ir Radviliškio
rajono meras A. Čeponas perkirpo simbolinę
atnaujintos bibliotekos atidarymo juostelę. 2006 m.**

Rita Preikšaitė ir Žanas Vorobjovas, pianistė Rūta Blaškytė bei aktorė Virginija Kochanskytė, namų muzikavimo grupė *Sidabrinė mėnėsiena*, vadovaujama Vilmos Merkytės. Bibliotekos direktorė Aldona Januševičienė padėjo susirinkusiems už meilę knygai, pagalbą bibliotekai, išlausė skaitytojų pageidavimų.

Visą savaitę vyko šventiniai renginiai: Informacinio centro, klubo *Civitas*, Žaislotekos atidarymo iškilmės, literatūros vakaras, skirtas Jurgio Jankaus 100-osioms gimimo metinėms, kraštiečių sambūris, kraštiečio

Vlado Žuko knygos *Tarp knygų prabėgę metai*, Jono Buračo tapybos parodos pristatymai, kraštiečio, operos solisto, Nacionalinės premijos laureato Vytauto Juozapaičio koncertas.

2007 metų sausio mėnesį Vilniaus dailės muziejuje surengtas literatūros vakaras, skirtas kraštiečio, rašytojo, literatūrologo, kritiko, vertėjo Jono Linkevičiaus 80-osioms gimimo metinėms. Tą pavakarę muziejuje rinkosi literatūros kūrėjai, leidėjai, vertintojai, skaitytojai, kiti knygos bičiuliai. Atvyko ir Radviliškio rajono delegacija. Apžvelgta Jono Linkevičiaus biografija, veikla, gausus jo literatūrinis darbų aruodas, jo kūrybos paskaitė aktorė Gražina Urbonaitė, koncertavo operos solistas Vincentas Kuprys, baisogališkis Romualdas Juzukonis. Vakare pristatyta ką tik išleista Jono Linkevičiaus knyga *Vytautas Rašickas*.

Tais pačiais metais Viešojoje bibliotekoje lankėsi kraštiečių gydytoja, rašytoja ir žurnalistė Filomena Taunytė, aiškinusi apie įvairias ligas, jų gydymą netradiciniais būdais. Viešosios bibliotekos salėje vos išsiterko norintieji dalyvauti šiame įdomiame pašnekesyje. Viešnia pa-buvo ir Šeduvos bibliotekoje, susitiko su to miesto gyventojais.

Viešojoje bibliotekoje svečiavosi kraštiečių, meilės poezijos vertėjas Julius Jasaitis, atvykęs su žmona Genovaite. Jie padainavo savo kūrybos dainų. Dalyvavo ir kino aktorius bei režisierius Adomas Stančikas, atlikęs dainų savo tėvo, radviliškio literato Antano Stančiko, tekstais.

Balandžio mėnesį Radviliškyje apsilankė europarlamentaras Justas Paleckis, kuris vakare su gyventojais susitiko ir Viešojoje bibliotekoje.

Gegužės 13-ąją Lietuvoje prasidėjęs *Poezijos pavasaris 2007* savo paukštę nutupdė ir Radviliškio rajone. Poezijos mėgėjai rinkosi į Viešosios bibliotekos Konferencijų salę, kur vyko

Renovacijos pabaigos simbolinis raktas VB direktorei A. Januševičienei – iš UAB „Šiaulių statyba“ direktoriaus A. Mockaus. 2006 m.

poetų susitikimas su klausytojais. Į šventę atvyko literatūros kritikė, *Vagos* leidyklos redaktorė ir renginio vedėja Janina Riškutė, poetė iš Ispanijos Yolanda Castano Pereira, vertėja Inga Papšytė, poetai Stasys Stacevičius ir kraštiečiai Aleksandras Šidlauskas, aktorė Olita Dautartaitė, radviliškietis gydytojas, poetas Antanas Stančikas. Skaityti posmai pynėsi su Radviliškio muzikos mokyklos moksleivių smuikininkų atliekamais kūriniais. Susitikimai su svečiais vyko ir Pašušvyje, Baisogaloje.

Spalio mėnesį prasidėjo renginiai, skirti bibliotekos 70 metų jubiliejui. Jubiliejinėmis dienomis literatūros mylėtojai susitiko su populiariu lietuvių rašytoju, 24 knygų autoriumi Algimantu Zurbą ir leidyklos *Gimtas* žodis redaktoriumi Vytautu Staneliu. Jie pristatė rašytojo naujai išleistą romaną *Aritmija*. Švęsdama garbingą jubiliejų, biblioteka atsidėjo savo nuolatiniais talkininkams ir pagerbė juos *Bibliotekos šviesuolio* nominacija. Šis apdovanojimas paskirtas kraštiečiams Elonai Vaišnienei, Jonui Linkevičiui, Aleksandrui Šidlauskui, Romualdai Budriui, įvertinant jų indėlį į kraštotyros darbą, krašto literatūros ir meno puoselėjimą. Šventėje nepamiršti nuolatiniai bibliotekos rėmėjai, jiems irgi skirtos nominacijos. Taip padėkota Albertui Vitartui už bibliotekai dovanotą knygų apie šachmatus kolekciją, Vytautui Mikalauskiui už padovanotas knygas rusų kalba. Už nuolatinę pagalbą nominacija įteikta ir Titui Januševičiui, Pranui Balckui bei Gintarui Žilėnui. Sukakties proga bibliotekos istorija jamžinta vaizdo juostoje, kuri parodyta šventės metu. Bibliotekos kolektyvui bei visiems jubiliejinio vakaro dalyviams savo dainų ir eilių skyrė Klaipėdos muzikinio teatro solistai Loreta Ramelienė, Mindaugas Rojus, koncertmeisterė Loreta Piaseckienė, Šarūnė Petruškevičienė bei Valstybinio mažojo teatro aktorius Mindaugas Capas.

2007-ieji Lietuvoje buvo paskelbti Skaitymo skatinimo metais. Viešose bibliotekose ir filialuose taikyti įvairūs skaitymo skatinimo metodai. Tyrulių filialo vyresnioji bibliotekininė Saulė Remeikienė rašė: *Skaitymas, kaip susipažinimo su pasauliu ir žmogumi galimybė, šiandien užleidžia savo pozicijas kitiems informacijos gavimo būdams. Daugelis žmonių skaitymui skirtą laiką iškeitė į televizorių arba į kitas mažiau pastangų reikalaujančias laisvalaikio praleidimo formas. Mūsų gyvenimo tempas*

VB 70-ties metų įkūrimo proga savo dainų ir eilių skyrė Klaipėdos muzikinio teatro solistai L. Ramelienė ir M. Rojus. 2007 m.

vis mažiau palieka laiko tėveliams skaityti knygas ir atžaloms. O juk žinome, kad daugiau skaito tie mokiniai, kuriems jau kūdikystėje tėvai skaitė knygeles.³⁰

Tad biblioteka ir suskato aktyvinti pastangas pritraukti kuo daugiau skaitytojų. 2008 metais Viešojoje bibliotekoje vyko skaitymo pamokos, kuriose dalyvavo Radviliškio mokyklų moksleiviai, įvairių tam skirtų renginių būta filialuose.

„Bibliotekos šviesuolio“ nominacijos paskirtos kraštiečiams (iš kairės) R. Budriui, A. Šidlauskui, J. Linkevičiui. 2007 m.

Paškūnaitės. Autorės papasakojo apie savo knygas, naujus kūrybinius sumanymus. Pavasarį Viešojoje bibliotekoje apsilankė rašytojas Algis Kuklys. Čia viešėjo ir aktorė Rūta Staliliūnaitė, viena iš ryškiausių lietuviškojo teatro visų laikų žvaigždžių, kurią su Radviliškio rajone esančiu Pašušviu, Grinkiškiu siejo glaudūs ryšiai, kuri čia gyvendavo vasaromis. Viešniai už prasmingą paramą rajonui įteiktas savi-valdybės metų apdovanojimas *Gerumo šviesa* – statulėlė *Gerumo angelas*.

Nacionalinė bibliotekų savaitė Viešojoje bibliotekoje prasidėjo prie apskrito stalo diskusija *Biblioteka – bendruomenei*, kurioje dalyvavo rajono savivaldybės Tarybos nariai, bendruomenių atstovai, bibliotekos darbuotojai bei skaitytojai. Tuo laiku suorganizuota ir kitų teminių renginių Viešojo-

Be to, 2008-aisiais Viešosios bibliotekos Paveikslų galerijoje savo kūrybą pristatė radviliškietis, dizaino specialistas Ramūnas Dagys ir Grinkiškio Jono Poderio vidurinės mokyklos vienuoliktokė Laura Baltijutė. Kovo mėnesį vykusioje literatūrinėje popietėje *Kuriančios moterys* aptartos keturių rajono moterų išleistos knygos – baisogaliotės Genovaitės Karčiauskienės, šeduvių Antaninos Staniulienės ir Marijos Juočepienės (Frankos) bei daugėlaitiškės Birutės

Susitikimas su aktore R. Staliliūnaite. 2008 m.

³⁰REMEIKIENĖ, Saulė. Skatinkime skaityti. *MES*, 2007, nr. 39, p. 3.

je bibliotekoje bei jos filialuose. O baigiantis Nacionalinei savaitei, bibliotekininkai susitiko su rajono savivaldybės meru Antanu Čepononiu. Jis apibendrino ir palankiai įvertino kasdienės bibliotekininkų pastangas. Džiugių akimirkų visiems padovanojo poezijos ir muzikos koncertas, kurį parengė aktorė Virginija Kochanskytė ir klasikinės gitaros virtuozas Saulius S. Lipčius.

Gegužės 7-ąją ir 9-ąją Viešojoji biblioteka miesto gyventojams, filialų darbuotojams, skaitytojams surengė Europos dienos paminėjimą. Tam skirti renginiai vyko pagal projektą *Tautos savastis bendraeuropinės kultūros fone*. Radviliškiečiai susitiko su filosofu, politologu, vertėju Vytautu Radžvilu. Jiems buvo pristatyta UAB *Roto* parengta knygų ir kompaktinių plokštelių paroda *Pažintis su Europos šalimis*. Rugsėjo mėnesį paminėtos kraštiečio Algirdo Mykolo Dobrovolskio – kapucinų vienuolio Tėvo Stanislovo – 90-osios gimimo metinės. Metų pabaigą apvainikavo jau tradiciniais tapę Šiaurės šalių bibliotekų savaitės renginiai.

2009 metų vasarį Viešojoje bibliotekoje įvyko rajono moksleivių meninio skaitymo konkursas, dar kartą įtikinęs, kad mokyklose auga nauja gabių skaitovų karta. Tų metų Nacionalinės bibliotekų savaitės devizas – *Klausk bibliotekininko* – mūsų rajone pasiteisino: balandžio 23–30 dienomis čia vykusiuose renginiuose buvo ir klausama, ir klausomasi. Įvairių susitikimų, pokalbių, diskusijų, informacinių ir pramoginių popiečių per savaitę suorganizuota ir Viešosios bibliotekos filialuose.

Metams baigiantis, Viešosios bibliotekos darbuotojai į šventę sukvietė ištikimiausius skaitytojus, interneto lankytojus, nuolatinius bibliotekos pagalbininkus. Renginio metu buvo įteikti kompiuterinio raštingumo kursų baigimo pažymėjimai žmonėms, lankiusiems Viešojoje bibliotekoje organizuotus kursus, pristatyta naujoji Viešosios bibliotekos interneto svetainė.

2010 metų kovo mėnesį Viešojoji biblioteka suorganizavo šventę *Širdim aš atnešiau dalelę saulės...*, skirtą Knygnešio dienai ir mūsų krašto šviesuoliams atminti. Susirinkusieji klausėsi radviliškio istorijos mokytojo Eugenijaus Kantausko pranešimo apie knygnešystę Radviliškio krašte ir šalyje. Visuomenei pristatyti Knygų muziejaus senosios knygos bei Viešosios bibliotekos išleistas knygų ciklas *Šviesos keliu*, kiti leidiniai.

Balandį Viešojoje bibliotekoje viešėjusi socialinių mokslų daktarė Egidija Laumenskaitė, mokslininkė, kelių istorinių knygų autorė, Brahma Kumaris pasaulio dvasinio universiteto lektorė, radviliškiečiams paskleidė teigiamo kūrybinio požiūrio, streso valdymo ir senosios meditacijos žinių. Tais pačiais metais svečiavosi ir savo naują istorinį romaną *Sosto papėdėje* pristatė rašytojas Rimantas Marčėnas. Ir tais metais pratęsta graži tradicija – surengtas padėkos skaitytojams, bibliotekos rėmėjams, talkininkams, bičiuliams vakaras.

Esame panašūs, nes esame skirtingi – į taip pavadintą ir pirmą kartą bibliotekoje vykusį

renginį, skirtą Tarptautinei tolerancijos dienai, sukviesiems gyventojams siekta parodyti bibliotekos ir bendruomenės ryšį kaime, gebėjimą tolerantiškai bendrauti.

Tolerancijos dienai skirtame renginyje dainavo Sidabravo atlikėjai (vadovė – R. Godelienė). 2010 m.

2011 metų vasario mėnesį Radviliškio viešojoje bibliotekoje susirinkusiems gražiai tvarkomų sodybų šeimininkams pristatyta knyga *Jauki aplinka – džiaugsmas sau ir kitiems*. Ta proga prisiminta kasmet rajone rengiama tradicinė sodybų apžiūra. Renginyje teigta, jog ši knyga yra savotiška pažintis su tais, kurie iš protėvių perimtu darbštumu ir su meile savo gimtinei kuria grožį, puošiama aplinka dovanoja džiaugsmo sau ir aplinkiniams.

Tų metų balandžio mėnesį Viešosios bibliotekos darbuotojai, surengę padėkos vakarą *Už šypsenas, pagalbą, idėjas...* atsidėkojo savo bičiuliams, pagalbinkams, rėmėjams. Už paramą ir pagalbą bibliotekai padėkos raštais apdovanoti kraštiečiai literatūrologas Jonas Linkevičius, labdaros ir paramos fondo *Gyvenimo šviesa* vadovas Antanas Jasudavičius, Radviliškio rusų kultūros centro vadovė Vera Jasinskaja, taip pat Svetlana Asačiova, Birutė Mockuvienė, Janina Kaučikienė, Vitolis Januševičius, Rima Tarbūnienė, Tonvalda Miliauskienė, Romas Novikas, Irena Kazlauskienė, Albertas Vitartas, Evaldas Tamulionis, Lina Venskienė, Elvyra Gaidelienė, Darius Brazys.

Padėkos vakare „Už šypsenas, pagalbą, idėjas...“ Dešinėje – labdaros ir paramos fondo „Gyvenimo šviesa“ vadovas A. Jasudavičius. 2011 m.

Nacionalinė bibliotekų savaitė pradėta renginiu, skirtu poetui Justinui Marcinkevičiui atminti. Su radviliškietėmis susitiko poeto draugas bei ilgametis jo kūrybos puoselėtojas aktorius Petras Venslovas.

Rugpjūčio 20 dieną Radviliškio miesto šventės metu Viešoji biblioteka kartu su projektu *Bibliotekos pažangai* pakvietė gyventojus linksmai praleisti laiką interaktyvioje bibliotekos palapinėje. (Žr.

Projektinė veikla). Joje visą dieną laukė įvairūs žaidimai, konkursai, viktorinos, buvo galima išbandyti naujas, dar niekam nematytas pramogas. Viena iš azartiškiausių – interaktyvus edukacinis žaidimas *Atsargus internete*, prie kurio net susidarė eilė norinčiųjų pasitikrinti žinias, kas internete yra gerai, o kas – blogai. Ir, žinoma, gauti puikių prizų. Jaunesni palapinės lankytojai turėjo galimybę atskleisti savo kūrybiškumą, dalyvaudami konkurse *Piešiame svajonių biblioteką* bei kurdami ketureilius apie biblioteką. Vyresnieji pakviesti išbandyti jėgas konkurse *Tūkstantmečio senjoras*, paklausti Radviliškio rajono literatų klubo *Jonvabalio* narių kūrybos. Permainingas oras neatbaidė susirinkusiųjų paklausti Radviliškio viešosios bibliotekos muzikavimo grupės *Sidabrinė mėnesiena* (vadovė – Vilma Merkytė) atliekamų romansų. Palankiai palapinėje žiūrovų sutiktas ir *Raganiukės teatro* spektaklis – pasaka *Katinėlis ir gaidelis*. Radviliškietis sudominęs, su modernios bibliotekos galimybėmis, kasdienybėje supažindinęs renginys privertė apsilankiusiuosius maloniai nustepti, kokia iš tiesų yra šauni šiandieninė biblioteka!

Su radviliškietiais susitiko P. Venslovas. 2011 m.

Interaktyvi bibliotekos palapinė Radviliškio miesto parke sukviėtė gausų būrį gyventojų. 2011 m.

Viešosios bibliotekos kultūrinėje veikloje, ryšiuose su visuomene likęs dešimtmetį gyvavusios satyros ir humoro grupės *Trys paršiukės* indėlis. Lėlių paršiukių Kriukės, Žvygės ir Knyslės personažais siekta pašmaikštauti, geranoriškai pasišaipyti vieniems iš kitų. Jų mini spektakliukai buvo skirti daugiau suaugusiems. Vaidmenis atlikdavo bibliotekininkės Vida Marcinienė, Daiva Paulauskienė, Audronė Sinušaitė. Kurti scenari-

jus teatrui padėdavo Komplektavimo skyriaus vyresnioji metodininkė Genovaitė Lukšaitė, *paršiukų* išvaizda daugelį metų rūpindavosi vyresnioji bibliotekininkė Audronė Deikienė. Vykdamos į rajono filialuose organizuojamus renginius, *paršiukės* ne tik ironizuodavo, bet ir pasidžiaugdavo darbščiais žmonėmis, geromis permainomis, pasveikindavo jubilatus.

Visa bibliotekos veikla paremta ryšiais su visuomene, tad juos, suprantama, stengiamasi vis labiau plėtoti ir įvairinti. Tam pasitelkiama spauda, kurioje dažnai pasirodo rašiniai apie rajono bibliotekas. Viešojoje bibliotekoje sudaryta Ryšių su visuomene grupė. Jos nariai teikia informacijos, rašinių įvairiems rajono bei šalies periodiniams leidiniams apie bibliotekos projektus, darbus, renginius. Tomis temomis visuomenė informuojama ir per radiją, televiziją, ypač per šiaulių krašto televiziją. Atnaujinus Viešąją biblioteką ir pagerinus jos sąlygas, atvyksta daug delegacijų, pavienių svečių.

Biblioteka įvairiomis šventėmis, susitikimais, literatūros vakarais tarsi tiltais sujungia knygos bičiulius ir plečia jų ratą, tuo pačiu pristatydama ir garsindama savo darbus, pokyčius, užmojus.

DARBUOTOJAI. METODINIS DARBAS

Netrumpoje ir nelengvoje Radviliškio bibliotekos kelio atkarpoje – daugelio jos darbuotojų indėlis. Pradedant pirmuoju jos vedėju Juozu Paškevičiumi. Ilgainiui vadovai keitė vienas kitą. Ilgiausiai radviliškiečių bibliotekos direktore dirba Aldona Januševičienė – nuo 1986 metų.

Bibliotekos darbuotojų triūsas įgalino įveikti kaskart naują visuomenei svarbaus darbo pakopą. Kad biblioteka šiandien įsikūrusi šiuolaikiškame, renovuotame pastate, kad jos veikla plačiai pripažįstama ir vertinama – direktorės Aldonos Januševičienės, pavaduotojos Vidos Marcinkienės ir viso kolektyvo nuopelnas. Dirbama darniai, sutelktai, iniciatyviai, vis ryžtingai pritaikant naujoves, įgyvendinant reikšmingas iniciatyvas, orientuojantis į nūdienius gyvenimo, bibliotekinio darbo reikalavimus, keliant kvalifikaciją ir nuolat domintis šalies bei užsienio bibliotekų patirtimi. Respublikos bibliotekininkai ekspertai neabejodami tvirtina, kad Radviliškio viešoji biblioteka yra geriausių Lietuvos bibliotekų dešimtuke.

Tą liudija ir sulaukti apdovanojimai, įvertinimai. Radviliškio viešosios bibliotekos direktorei Aldonai Januševičienei Lietuvos Respublikos kultūros ministerija paskyrė pasikatinamąją premiją už 1999 metų veiklos rezultatus. Už 2006 metų darbo pasiekimus direktorė Šiaulių apskrities kultūros ir sporto darbuotojų šventėje apdovanota Šiaulių

apskrities viršininko garbės ženklu *Už nuopelnus Šiaulių apskričiai*. Aldona Januševičienė pelnė ir Radviliškio rajono savivaldybės metų apdovanojimą *Gerumo šviesa*, jai suteiktas 2005-ųjų *Metų bibliotekininko* vardas. Pats maloniausias įvertinimas, pasak jos pačios, *kai žmonės, išeidami iš renginio ar sustabdę gatvėje, paspaudžia ranką, padėkoja ir palinki sėkmės. Smagu, kad mums sekasi, mus pastebi, tuomet norisi dirbti dar geriau, ieškoti naujovių, nustebinti savo skaitytojus*.

2005 metų pabaigoje Šiaulių dramos teatre įvyko apskrities kultūros darbuotojų šventinė sueiga, kurioje pagerbti aktyviausi kultūros žmonės. Tarp pagerbtųjų – direktorės pavaduotoja Vida Marcinkienė, apdovanota Šiaulių apskrities viršininko administracijos padėkos raštu. Vidos Marcinkienės ir vyresniosios metodininkės Almos Miknienės pagalba įvairiais bibliotekinio darbo klausimais visada reikalinga kaimo filialams. Metodinėje veikloje taikomos tokios formos, kaip antai: seminarai, konsultacijos, konferencijos, bibliotekų lankymas, pagalba vietoje, planų, ataskaitų analizė bei apibendrinimas, bibliotekininkų kvalifikacijos kėlimo būdai.

Daugiau kaip 30 metų Viešosios bibliotekos Komplektavimo skyriuje dirbo Birutė Vaičiulienė, pelniusi 2008 metų *Metų bibliotekininkės* nominaciją, apdovanota Šiaulių apskrities viršininko administracijos padėkos raštu. Kokia įtempta to skyriaus kasdienybė, liudija šios veteranės mintys: *Anaiptol ne sausas darbas. Pas mus prasideda kelias, kuriuo rajono bibliotekoms atkeliauja knyga. Per mūsų rankas pereina visi naujausi leidiniai, pirmiausia juos paliečiame, su jais susipažįstame. Įdomumo teikia ir leidinių, informacijos apie juos paieškos, darbe numatomos ar jau įgyvendintos naujovės. [...]*³¹ Literatūros užsakymai, gautos jos sutvarkymas, išskirstymas bibliotekos filialams, senosios nurašymas, metodinė veikla, mainai – visa tai daroma Komplektavimo skyriuje. Jo vedėja nuo 2000-ųjų lapkričio pareigingai darbuojasi Vita Mikalkėnienė. Darbščios, kūrybingos ir čia triūsiančios Genovaitė Lukšaitė, Salvinija Mataitytė, Eugenija Obijuchienė.

Ne vienerius metus Skaitytojų aptarnavimo skyriui vadovauja Nijolė Stankuvienė, daug kartų paskatinta padėkomis ir kitais apdovanojimais. *Jaučiu, kad pasirinkau teisingą gyvenimo kelią: dirbu mėgstamą darbą kartu su puikiu skyriaus kolektyvu*³², – pasakoja ji. 2006 metais Radviliškio kultūros centre surengtoje rajono kultūros darbuotojų šventėje *Žodžiai iš visos širdies* jai suteikta *Metų bibliotekininko* nominacija. Kiekvieną dieną at-

³¹DUNAUSKIENĖ, Gražina. Dešimtmečiai prie knygų. *Šiaulių kraštas*, 2000, birželio 9, p. 11.

³²Mūsų interviu. *MES*, 2000, nr. 15, p. 1.

Viešosios bibliotekos kolektyvas. 2006 m.

sakyti į skaitytojų užklausas, parinkti reikiamą leidinį pasiruošusios ir šio skyriaus vyresniosios bibliotekininkės Rima Mockienė, Ramutė Zavatskienė, Vida Maceikienė, Loreta Skačkauskaitė, Alma Balčiauskienė.

Rimtimi, pagarba sutinkamas skaitytojas Informacijos-kraštotyros skyriuje. Čia – kelio pradžia besidomintiems krašto istorija, dabartimi, aktualijomis. Išsami konsultacija visais lankytoji rūpimais klausimais, informacijos kaupimas – tuo kasdien užimtos čia dirbančios vyresniosios bibliotekininkės Virginija Simaitienė, Rūta Ruseckienė, vyresnioji bibliotekininkė Rima Giedrienė ir skyriaus vedėja Daiva Paulauskienė. Pastarajai suteiktos 2003-ųjų *Metų bibliotekininko*, 2004-ųjų *Metų kraštotyrininko* nominacijos.

Daug metų kraštotyros darbo organizavimu, rašytojo Jono Marcinkevičiaus muziejaus išsaugojimu rūpinosi buvusi Bibliografijos skyriaus vedėja Pranciška Kazlauskaitė. Ji padėdavo organizuoti kraštiečių sambūrius, įsteigti Vilniuje gyvenančių tėviškėnų bendriją, plėsti jų veiklą.

Leidybos sektoriuje sėkmingai darbuojasi kūrybinga ir darbšti redaktorė Gražina Dunauskienė. 2010 metais už kultūrinę, kūrybinę ir leidybinę veiklą, už aktyvų Radviliškio rajono

kultūros veiklos populiarinimą bei kūrybines iniciatyvas ji apdovanota Šiaulių apskrities viršininko Garbės ženklų *Už nuopelnus Šiaulių apskrčiai*.

Viešosios bibliotekos renginių organizatorė Vilma Merkytė rajone žinoma kaip aktyvi etnokultūros skleidėja. Atradusi sau folkloro grožį ir trauką, tuo dabar noriai dalijasi su aplinkiniais. Be to, ji vadovauja romansus atliekančiai muzikavimo grupei *Sidabrinė mėnesiena*. Jai paskirta 2006-ųjų *Metų etnografo* nominacija.

Kiekvienas mažasis lankytojas yra laukiamas Vaikų literatūros skyriuje, kuriam vadovauja Nijolė Pakštienė. Čia dirbančios vyresniosios bibliotekininės Vilija Budraitienė, Audronė Sinušaitė, Jolanta Šilinskienė, Rima Bielskienė nestokoja iniciatyvos, jautrumo, išradingumo, organizuodamos dažnus renginius vaikams. Viešosios bibliotekos Vaikų literatūros skyriaus vyresniajai bibliotekininkei Audronei Sinušaitėi paskirtas rajono savivaldybės 2009 metų apdovanojimas *Gerumo šviesa – Gerumo angelo* statulėlė. Taip įvertintos jos atsidadusios pastangos įdomiai užimti bibliotekos mažuosius lankytojus, ugdyti jaunąjį skaitytoją.

Jau ne vienerius metus bibliotekoje atliekamas mokslinio tyrimo darbas. Norint sužinoti, kaip bibliotekų lankytojai vertina šiandienos bibliotekas, aptarnavimo kultūrą bei bibliotekos teikiamų paslaugų kokybę, 2010 metais organizuota Skėmių ir Grinkiškio seniūnijose esančių bibliotekų lankytojų apklausa. Apklausta maždaug 20 procentų bibliotekų lankytojų ir 10 procentų gyventojų, kurie nelanko minėtose seniūnijose esančių bibliotekų. Įdomu buvo sužinoti, kaip bibliotekos atitinka šiandieninės kultūros įstaigos reikalavimus, kas džiugina bibliotekų veikloje. Paaiškėjo, kad respondentai labiausiai džiaugiasi galimybe naudotis nemokamu internetu, kiti – kopijavimo paslaugomis, galimybėmis susipažinti su nauja spauda.

2001 metais rajono bibliotekoms buvo pasiūlyta dalyvauti konkurse *Mano biblioteka, jos darbo pristatymas*. Siekta paskatinti, padrąsinti bibliotekininces viešai kalbėti, reikšti savo nuomonę. Kiekviena bibliotekininė stengėsi savitai pristatyti savo biblioteką. Originaliai apie savo darbą pasakojo Alksniupių filialo vyresnioji bibliotekininė Almina Šereivienė. 2004-aisiais ji pripažinta ir konkurso *Geriausias metų renginys vaikams* nugalėtoja, už nuosirdžią veiklą, populiarinant Šiaulių krašto kultūros vertybes, apdovanota Šiaulių apskrities viršininko administracijos padėkos raštu. Filmuotą medžiagą kolegėms ir komisijai parodė Šeduvos vidurinės mokyklos vyresnioji bibliotekininė Danguolė Godelienė. Maloniai visus nustebino šmaikšti bendraautorinė programa, kurią parengė Grinkiškio, Kairėnų ir Vaitiekūnų filialų bibliotekininės.

Rajono Metų bibliotekininko nominaciją pelnusi VB Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vedėja N. Stankuvienė (kairėje), rajono Metų etnografo – VB vyresnioji bibliotekininkė etnokultūrai V. Merkytė. 2006 m.

2004 metais organizuoti išvažiuojamieji praktiku-
mai Skėmių ir Šeduvos bibliotekose. Filialų bibli-
otekininkės buvo pakviestos į ekskursiją po kitas
rajono bibliotekas. Labiausiai visiems patiko Ty-
rulių biblioteka, veiklios ir tvarkingos Šiaulėnų,
Grinkiškio, Baisogalos bibliotekos.

2004-ųjų *Metų bibliotekininko* nominacija tarp kai-
mo filialų atiteko Darai Bagušienei, Raudondvario
bibliotekos vyresniajai bibliotekininkei, tarp miesteli-
lių filialų – Alvydai Žižniauskienei, Baisogalos filialo
vyresniajai bibliotekininkei. *Metų bibliotekomis no-
vatorėmis* tapo Stiklo gatvės filialas (bibliotekininkės – Jolanta Šilinskienė ir Onutė Jankūnienė), Grin-
kiškio filialas (bibliotekininkės – Danutė Dauknienė ir Virginija Urbonavičienė), Tyrulių filialas (bibliote-
kininkės – Marija Jablonskienė ir Saulė Remeikienė).

2006 metais organizuotas bibliotekininkų profesio-
nalumo konkursas, kuriame dalyvavo *Eurobitučių* ir
Šviesulių komandos. Vertinimo komisija išrinko akty-

viausią dalyvę, šmaikščiausią klausimą ir išradingiausią komandą. Padėkos raštais apdovanotos
vyresniosios bibliotekininkės, interjero-eksterjero ir aplinkos apžiūros konkursų nugalėtojos:
Sidabravo – Nijolė Snockienė, Skėmių – Elytė Ragaliauskienė, Šniūraičių – Aušra Zaturskienė.

Bibliotekininkės nuolat kelia kvalifikaciją Lietuvos kultūros darbuotojų tobulinimosi centre,
nacionalinėje Martyno Mažvydo, Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešojoje bibliotekose.

Kaip minėta, Radviliškio rajono bibliotekininkai organizuoja Nacionalinės bibliotekų sa-
vaitės renginius, kurių metu susitinkama su įvairiais žmonėmis, apdovanojami aktyviausi,
darbščiausi rajono bibliotekininkai. 2004-ųjų *Metų bibliotekininko* nominacija paskirta Gra-
žinos vidurinės mokyklos vyresniajai bibliotekininkei Danguolei Timinskienei.

2006-aisiais buvo paskelbta bibliotekų aplinkos apžiūra. Tai tęstinis 2005-ųjų interjero-
eksterjero konkursas. Atsižvelgdamos į jo reikalavimus, rajono kaimo ir miesto filialų
bibliotekininkės peržiūrėjo savo fondus, juos sutikrino, nurašė pasenusius leidinius.
Daug dėmesio skyrė fondams apipavidalinti: pakeitė užrašus, skirtukus, kai kur – fondų
išdėstymą. Ne viename filiale atlikti remonto darbai, išdažytos grindys, pakeisti baldai.

Žinoma, ne visi filialai turėjo vienodas galimybes įvykdyti apžiūros nuostatų reikalavimus. Tačiau visur pasistengta, iniciatyviai ieškota naujovių ir jos taikytos. Geriausia tarp filialų pripažinta Sidabravo biblioteka, kuriai vadovauja vyresnioji bibliotekininkė Nijolė Snockienė. Čia dėmesį atkreipia labai pasikeitęs interjeras, gražiai tvarkoma aplinka. Sutelktas nemažas būrys skaitytojų, išradingai dirbama su vaikais. Mažiesiems įrengtas spalvingas kambarys, yra atskira kompiuterių patalpa. Dukar per savaitę vyksta popietės *Skudurinės Onutės svetainėje*. Bibliotekoje veikia ir buvusių tremtinių klubas, kraštotyrininkų būrelis, lėlių teatras *Linksmasis beždžioniukas*. Dažnai organizuojamos kaimo bendruomenės gražiadarbių parodos. Antroji vieta paskirta šniūraičių kaimo bibliotekai. Vyresnioji bibliotekininkė Aušra Zaturskienė yra labai iniciatyvi, išradinga. Bibliotekoje apgalvotos net mažiausios detalės, kad tik lankytojams vaikams ir suaugusiems būtų jaukiau, patogiau. Už geriausių 2009-ųjų kraštotyros darbo rezultatus šniūraičių filialo vyresniajai bibliotekininkei įteikta *Metų kraštotyrininko* nominacija. Trečioji vieta paskirta Skėmių filialui. Vyresniosios bibliotekininkės Elytės Ragačiauskienės dėka rūpestingai prižiūrimos ne tik bibliotekos patalpos, bet ir jos aplinka.

2007 metais Šiaulių apskrities kultūros ir sporto darbuotojų sueigoje už ilgametį ir nepriekaištingą darbą apdovanotos Šeduvos gimnazijos vyresnioji bibliotekininkė Danguolė Godelienė, Karčemų filialo vyresnioji bibliotekininkė Ona Grigienė ir Šiaulėnų filialo vyresnioji bibliotekininkė Zita Šilinskienė. Pastaroji įsitikinusi: *Kaimo bibliotekininko darbas skiriasi nuo miesto bibliotekininko. Čia turi būti ir bibliografas, ir bibliotekininkas, su visais turi rasti bendrą kalbą – ir su vaikais, ir su atvažiuojančiais mokslininkais. Turi būti ir psichologu – atėję žmonės išsikalba, patiki paslaptis. [...]*³³

Nedideliame Šeduvos miestelyje dažnas šeduvis pamėgęs savo biblioteką. Daug metų savo gyvenimą su knyga siejo bibliotekininkės Valerija Vencevičienė, Benedikta Briedienė ir Aldona Banevičiūtė. Anot jų, *anksčiau ant bibliotekininkų pečių buvo kraunamas visuomeninis darbas – gyventojų, šunų surašinėjimas, rinkimų agitacijos. [...] O kur dar įvairūs renginiai! Tiesa, literatūrinių renginių nebūdavo – daugiau propagandiniai. [...] Dar 1980 metais reikėdavo pasakoti skaitytojams apie suvažiavimus, plenumus. [...]*³⁴ Dabar Šeduvos bibliotekoje dirba Regina Juknienė ir Asta Tamošiūnienė, dedančios daug nuoširdžių pastangų, organizuodamos įvairius renginius, suburiančios

³³MASYTĖ, Inga. Įaugau į tą darbą. *Mūsų kraštas*, 1997, lapkričio 26, p. 5.

³⁴DAPKUTĖ, Agnė. Kad knyga ateitų į kiekvienus namus. *Mūsų kraštas*, 1997, lapkričio 26, p. 5.

tuos lankytojus, kuriems miela, malonu pabendrauti su kuriančiais žmonėmis, kurie nori kitiems paskaityti savo kūrybos. Astai Tamošiūnienei įteikta 2009-ųjų *Metų bibliotekininko* nominacija.

*Viešosios bibliotekos Baisogalos filialas įsikūręs po kultūros namų stogu. Pravėręs duris, išsyk pajunti rimtį. Padvelkia kažkuo didingu, kviečiančiu susikaupti, susimąstyti. Kas neabejingas knygai, laikraščiu, žurnalui, dažniau čia apsilanko.*³⁵ Čia dirba savo darbą mylinti vyresnioji bibliotekininkė Alvyda Žižniauskienė. Anksčiau bibliotekoje dirbo Elena Pužauskienė.

Kairėniškiai mėgsta knygą – tuo galima įsitikinti kaskart, kai nuvažiuoji į biblioteką, kurioje jau nuo 1979 metų dirbuojasi Gražina Jurevičienė. Kad įvairaus amžiaus ir išsilavinimo kaime gyvenantys žmonės nenuobodžiautų, bibliotekoje susibūręs *Entuziastų klubas* (žr. *Klubai*).

Šiaulių apskrities viršininko Padėkos raštais apdovanotos (iš kairės) Šiaulėnų filialo vyresnioji bibliotekininkė Z. Šilinskienė, Karčemų filialo vyresnioji bibliotekininkė O. Grigienė, Šeduvos gimnazijos vyresnioji bibliotekininkė D Godelienė. 2007 m.

Pavasaris ir poezija – neatsiejamos sąvokos. Gal todėl ir tapo tradicija Aukštelkuose kasmet, kovo pabaigoje, rengti poezijos popietes, kurių organizatorė buvo ilgametė vyresnioji bibliotekininkė Jadvyga Liutkevičienė, dabar jau pensininkė. *Jadvygos atsidavimų darbai, bendruomenės narių dvasinį švietimą galima prilyginti liepsnai, kuri jai nėra greitai tirpstanti žvakė, o kaitrus deglas, gyvenimo įduotas nešti ir perduoti ateinančioms kartoms. Mūsų mylima bibliotekininkė nuolat stengiasi, kad šis deglas bendruomenės nariams degtų kuo skaisčiau, – teigia Aukštelkų seniūnė Alma Kubilinskienė.*³⁶ 2007 metų gruodžio mėnesį Jadvygai Liutkevičienei įteiktas Radviliškio rajono savivaldybės apdovanojimas *Gerumo šviesa – Gerumo angelo* statulėlė, Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos padėkos raštas.

2007 metais Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos padėkos raštu už aktyvią ir novato-

³⁵LUKOŠEVIČIUS, Pranas. Dešimtį metų – knygų šventovėje. *Mūsų kraštas*, 1996, lapkričio 30, p. 6.

³⁶Mūsų Jadzytė. *MES*, 2008, nr. 40, p. 4.

rišką veiklą, siekiant biblioteką paversti bendruomenės traukos centru, apdovanota Tyrulių filialo vyresnioji bibliotekininkė Marija Jablonskienė.

Grinkiškio seniūnijoje dirbusios, dirbančios vyresniosios bibliotekininkės – Danutė Dauknienė, Virginija Urbonavičienė, Lina Lydikaitienė. Jos, pasak kolegijų, yra kūrybingos ir darbščios kaip bitutės. Vitalija Rekštienė – darbo veteranė, daug pasidarbavusi, rinkdama Pašušvio istoriją. Virginija Urbonavičienė rašo miestelio metraštį, ieško *perliukų* – įžymių, nagingų krašto žmonių, rengia jų rankdarbių parodėles. Jai įteikta 2008-ųjų *Metų kraštotyrininko* nominacija.

Ne taip dažnai žmogaus darbo biografija būna susijusi su vienintele darboviete. Tarp tokių sėslųjų – Grinkiškio Jono Poderio vidurinės mokyklos bibliotekininkė, nūnai jau pensininė, Veronika Čepienė. *Biblioteka, knygos, – visas mano gyvenimas*³⁷, – tvirtina ji.

2009 metais bibliotekose skaitytojai dalyvavo Švietimo ir mokslo bei Kultūros ministerijų organizuotoje akcijoje *Draugauk su knyga. Atrask lietuvišką knygą*. Šios akcijos laureatėmis tapo ir Radviliškio rajono Pakalniškių kaimo pagrindinės mokyklos bei Pavartyčių mokyklos-darželio moksleivės. Mergaičių domėjimasis knyga įrodo puikų bibliotekininkių Ramutės Smailienės ir Anelės Bertulienės darbą su vaikais, bendradarbiavimą su mokyklos bendruomene.

Daugelio filialų bibliotekininkės vertos pagarbos ir padėkos už nepriekaištingą darbą su vaikais bei suaugusiais skaitytojais. Štai Romualda Venckūnaitė, Beinoravos vyresnioji bibliotekininkė, už darbą su vaikais ir aktyvų dalyvavimą bendruomenės gyvenime apdovanota Šiaulių apskrities Povilo Višinskio bibliotekos akcijos *Knyga iš tavo rankų* baigiamajame renginyje. 2010 metais už aktyvią veiklą apdovanota Tyrulių filialo vyresnioji bibliotekininkė Saulė Remeikienė – jai Lietuvos bibliotekininkų sąjungos padėką įteikė šios sąjungos pirmininkas Juozas Rimkus.

Svarbiausia – mylėti skaitytoją, tuomet šis tuo pa-

Rajono Metų kraštotyrininko nominacija suteikta Grinkiškio filialo vyresniajai bibliotekininkei V. Urbonavičienei. 2009 m.

³⁷VAITKEVIČIENĖ, Regina. Gyvenimas tarp knygų. *Šiaulių kraštas*, 2001, balandžio 10, p. 5.

*čiu atsilygina*³⁸, – įsitikinusi Daugėlaičių filialo vyresnioji bibliotekininkė Nijolė Mežnienė.

Glaudūs tarpusavio ryšiai jungia Pociūnų kaimo biblioteką, kurioje dirba Dalia Mikalauskienė, su Pakalniškių pagrindinės mokyklos Pociūnų skyriaus mokiniais. Tikrais kaimo kultūros židiniais yra Pociūnėlių, Vainiūnų, Kutiškių, Šaukoto, Vėriškių, Palonų, Žeimių filialai, kuriuose dirba vyresniosios bibliotekininkės Elytė Jankūnienė, Rima Ganienė-Oginskienė, Alma Čepaitienė, Vida Pužaitienė, Edita Demereckienė, Regina Klimavičienė, Birutė Stasiulaitienė.

Šiaulių apskrities viršininko Padėkos raštais apdovanotos VB Komplektavimo skyriaus vyresnioji bibliotekininkė B. Vaičiulienė ir Alksniupių filialo vyresnioji bibliotekininkė A. Šereivienė. 2009 m.

si Roma Daknienė, Rožė Bagdonienė ir Virginija Slobodeniuk. Ne vienerius metus bibliotekos buhalterijoje dirba Alma Monkienė, apskaitininkė Erika Utakienė. Nuo 2004-ųjų bibliotekos Ūkio dalies vedėja – Birutė Talmantienė. Sėkmingai darbuojasi knygrišys Aurelijus Balčiūnas, vairuotojas Darius Grigaitis, darbininkas pastatų ir įrenginių priežiūrai Valerijonas Skridaila, kompiuterininkas Romanas Trumpikas. 2011 metais bibliotekos kolektyvo gretas papildė du jauni, perspektyvūs darbuotojai: kultūrinės veiklos vadybininkė Laura Bagučanskytė ir dizaineris-maketuotojas Tomas Januševičius.

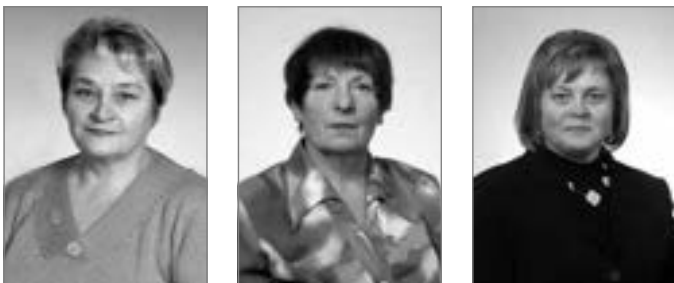
Kasmet vis spartėjantis gyvenimo ritmas, plintančios naujos informacinės technologijos verčia darbuotojus nuolat kaupti žinias, mokytis ir tobulėti. Ne vienas Viešosios bibliotekos ir filialų darbuotojas neakivaizdiniu būdu įgijo aukštąjį išsimokslinimą. Bibliotekininkai

2011 m. gruodžio 1 d. Kaune, Ryšių istorijos muziejuje, įvyko renginys *Bibliotekininkas – e.mokytojas*. Į jį buvo pakviesti 127 bibliotekininkai, kuriuos vykusiame konkurse iš 500 atrinko gyventojai. Radviliškio rajone tokia garbė teko Radviliškio viešosios bibliotekos Sidabravo filialo vyresniajai bibliotekininkei Nijolei Snockienei ir Tyrulių filialo vyresniajai bibliotekininkei Saulei Remeikienei. Renginį organizavo projekto *Bibliotekos pažangai* komanda.

Kad Viešojoje bibliotekoje visuomet būtų švaru, jauku, nuolat žydėtų gėlės, rūpina-

³⁸MIKALAUSKIS, Vytautas. Svarbiausia - mylėti skaitytoją. *Mūsų kraštas*, 2000, gruodžio 6, p. 4.

nuolat kelia kvalifikaciją Lietuvos kultūros darbuotojų tobulinimosi centre, visi Viešosios bibliotekos ir filialų bibliotekininkai įgijo ECDL kursų 4 ar 7 pakopų sertifikatus. Sėkmingai dirbama su LIBIS ir kitomis programomis. 2010 metais Viešojoje bibliotekoje įvyko seminaras *Informacinės technologijos ir bibliotekų veiklos permainos*, kuris paliudijo, kad naujos technologijos ryškiai patobulino bibliotekų veiklą.

***Radviliškio rajono savivaldybės apdovanojimą „Gerumo šviesa“
pelnė (iš kairės) VB direktorė A. Januševičienė (2006 m.), Aukštelių
filialo vyresnioji bibliotekininkė J. Liutkevičienė (2007 m.), VB Vaikų
literatūros skyriaus vyresnioji bibliotekininkė A. Sinušaitė (2009 m.)***

2011 metais Radviliškio viešosios bibliotekos sistemoje dirbo 63 bibliotekų darbuotojai iš jų – 52 profesionalūs bibliotekininkai, 6 kvalifikuoti specialistai, 5 techniniai darbuotojai.

Dabar Viešoji biblioteka yra viena iš aktyviausių kultūros įstaigų mieste ir rajone. Tokiais žiburėliais rajono gyventojai vadina ir daugelį bibliotekos kaimų bei mokyklų filialų, ten dirbančių bibliotekininkų. Anot H. Bušnelio, *nebūtina garsėti didžiais darbais. Didžiausios galybės įsikūnijimas dažnai esti paprasčiausia kantrybė. Būtent kantrybės, atkaklumo ir darbštumo dėka Viešoji biblioteka arią plačius dirvonus.*³⁹

³⁹Radviliškio viešajai bibliotekai – 60 metų. *Mūsų kraštas*, 1997, liepos 2, p. 4.

KLUBAI IR PROFESINIAI SUSIVIENIJIMAI

Tėviškėnų klubas. Prie bibliotekos kultūrinės veiklos reikšmingai prisideda Tėviškėnų klubas. Apie jo įkūrimą Centrinė biblioteka pradėjo galvoti dar 1986 metais. 1989-aisiais Radviliškyje organizuota pirmoji Tėviškėnų šventė, į kurią pakviesti iš rajono kilę žmonės. Susirinko jų nemažai. Per kelias dienas tėviškėnai aplankė jiems brangias vietas, dalyvavo proginiuose renginiuose, aptarė ryšių su gimtine perspektyvą. Kultūros rūmuose parengta kraštiečių Genovaitės Žilinskaitės tekstilės, Centrinėje bibliotekoje – Aurelijos Andrejauskaitės tapybos darbų parodos. Aptarti Tėviškėnų klubo veiklos nuostatai, sudaryta šio klubo taryba, į kurią išrinkti: Aleksandras Šidlauskas, Jonas Linkevičius, Vytautas Vincevičius, Vytautas Barauskas, iš organizatorių – Pranciška Kazlauskaitė ir Valentinas Paliūnis. Pastarasis tapo klubo pirmininku.

Rajono biblioteka kartu su Tėviškėnų klubu rūpinosi paminėti kraštiečių jubiliejus. Buvo organizuojami renginiai jų kūrybai bei veiklai aptarti, kūrybos parodos. Paminėta rašytojo, gyvenančio JAV, Jurgio Jankaus 85-osios, profesoriaus Stanislovo Mastauskio 100-osios metinės, pagerbti istorikas Mečislovas Jučas, aktoriai Stasys Paska, Vytautas Tomkus, rašytojas Bronius Radzevičius, kiti.

1990 metais, kovo mėnesį, Vilniuje įvyko išrinktos Tėviškėnų klubo tarybos posėdis. Nutarta organizuoti antrąjį tėviškėnų susibūrimą. Taigi po dvejų metų pertraukos Radviliškiniams vėl susirinko kraštiečiai. Savo darbų šventinei parodai atvežė dailininkai Stasys Jusionis, Jonas Varnas ir Genovaitė Žilinskaitė. Šventėje dalyvavo ir dailininkai Vladas Lisaitis, Kęstutis Gvalda, medikė, žurnalistė Filomena Taunytė. Sambūrio metu išrinkta nauja klubo taryba. Pirmininko pareigas teko rajono Kultūros skyriaus vedėjui Augenijui Jurgauskui, pavaduotojo – aktoriui Vytautui Tomkui, sekretorės – Pranciškai Kazlauskaitei, tarybos nariais išrinkti literatūrologas Jonas Linkevičius ir profesorius Mečislovas Jučas.

1996 metų birželio mėnesį įvyko trečiasis tėviškėnų sambūris. Daugiau kaip dvidešimt iš tikimų mūsų krašto sūnų ir dukrų sugužėjo tąkart į Radviliškį. Dalis radviliškiečių domėjosi tėviškėnų dailininkų gyvenimu, kūryba, kiti laisvalaikio studijoje *Lituanika* susitiko su iš Vėriškių kilusiu kino režisieriumi Aleksandru Digimu. Jis žiūrovų vertinimui pateikė dokumentinių filmų programą, padovanojo radviliškiečiams vaizdo kasetę. Susidomėjimo sulaukė populiaraus aktoriaus Vytauto Tomkaus kūrybos vakaras miesto Kultūros rūmuose. Renginyje dalyvavo ir savo eilių skaitė iš Aukštelių kilusi Vanda Banilytė-Kvedarienė.

2000-ųjų birželio 24-ąją Sidabrave skardėjo ketvirtasis tėviškėnų susibūrimas. 2006 metų pabaigoje Radviliškio krašte gimusius, augusius ir gyvenusius tėviškėnus vėl sukvietė gim-

tinė. Pastarąjį kartą Tėviškėnų klubo pirmininkas Augenijus Jurgauskas apgailestavo, kad kraštiečių susirinko mažiau nei į ankstesnįjį sambūrį. Pirmininkas pasakojo apie nuveiktus darbus. Tarp jų – apie Šiaulėnuose surengtą respublikinę kraštotyros mokslinę konferenciją, minint 100-ąsias fotografo, kraštotyrininko Balio Buračo gimimo metines. Kraštiečiai aktyviai bendradarbiauja, rengiant įvairius leidinius, lankstinukus. Tarpininkaujant Vilniuje gyvenantiems radviliškiečiams, Lietuvos televizija susidomėjo *Šeduvos* etnografiniu ansambliu, nufilmuotas jau ketvirtas filmas apie jį.

Radviliškėnų bendrija. 1999 metų balandžio 28 dieną Vilniuje įkurta Radviliškėnų bendrija. Išrinkta jos valdyba: pirmininkas – Romualdas Budrys, pavaduotojas – Jonas Linkevičius, sekretorius – Aleksandras Šidlauskas. Jos vadovas R. Budrys teigė neabejojąs, kad, taip susibūrus sostinėje gyvenantiems kraštiečiams, bus lengviau padėti savo gimtinei. Radviliškėnų bendrijos koordinacinį komitetą sudarė Radviliškio rajono savivaldybės Kultūros skyrius bei Viešojoji biblioteka.

Radviliškėnai padeda radviliškiečiams pasirengti rajono bei šalies dainų šventėms. Svarus bendrijos indėlis – žurnalo *Radviliškio kraštas* leidyba, radviliškėčių leidinių pristatymai, kiti bendri renginiai Vilniuje, gimtinėje organizuojamos dailės parodos, kita. Įvertindama visa tai, Radviliškio viešojoji biblioteka Šviesuolio vardus suteikė Vilniaus radviliškėnams Romualdai Budriui, Jonui Linkevičiui ir Aleksandrui Šidlauskui, pagerbia kitus kraštiečius, sveikina juos jubiliejų progomis, kitaip jiems atsidėkoja. Vilniaus radviliškėnų bendrija telkia sostinėje gyvenančius radviliškėnus, padeda išlaikyti jų ryšius su gimtine.

Tuo pavyzdžiu 2011 metų kovo 12 dieną įsikūrė ir Kauno aukštaičių klubo Radviliškėnų bendrija, taip pat kelianti sau tikslus aktyviai padėti gimtajam kraštui, palaikyti su juo nuolatinius ryšius. Kauno radviliškėnų bendrijai vadovauja iš Radviliškio kilusi Vytauto Didžiojo universiteto Socialinių mokslų fakulteto Edukologijos katedros profesorė Laima Zakšauskaitė-Sajienė. Į bendrijos valdybą įtraukti dar keturi kraštiečiai: Nijolė Plungaitė-Šidlauskienė, Rima Caporkutė-Papievienė, Jonas Dauguvietis ir Elena Adomaitytė-Cemnolonskienė.

2011 m. pabaigoje sostinėje, Rašytojų sąjungos klube, vėl susitiko radviliškėnai. Vyko popietė „Laiko žingsniai“, į kaimą atvyko ir rajono delegacija. Renginio vedėjai – Rašytojų klubo direktorė Janina Rutkauskienė ir Radviliškio rajono savivaldybės mero pavaduotojas Kazimieras Augulis – pasveikino gausiai susibūrusius kraštiečius, pasidžiaugė, kad jie įvairiose sferose taip gražiai garsina savo gimtinę. Rajono meras Antanas Čepononis pristatė šią dieną Radviliškį, pasidalijo mintimis apie jo perspektyvą. Radviliškio viešosios bibliotekos direktorė Aldona Januševičienė apžvelgė Radviliškio literatūrinę panoramą, savos bibliotekos išleistas knygas ir kitus leidinius.

Bibliotekos Informacijos-kraštotyros skyriaus vedėja Daiva Paulauskienė pristatė bibliotekos parengtą ir leidyklos *Knygų kelias* išleistą leidinį *Laiko žingsniai. Jono Linkevičiaus kūrybos bibliografinė rodyklė*. Tai dovana šiam pavydėtino darbštumo ir entuziazmo, tiek daug šalies literatūrai, visam kraštui nusipelnusiam žmogui, kilusiam iš Radviliškio rajono. Už aktyvių ir reikšmingą veiklą, puoselėjant Radviliškio rajoną ir kultūrą, o Radviliškio rajono meras Antanas Čepononis jam įteikė svariausią Savivaldybės apdovanojimą – mero Padėkos ženklą. Gražiai pagerbti profesorius Mečislovas Jučas, Romualdas Alekna, Jonas Varnas, tais metais šventę savo jubiliejus.

Akademikas Antanas Buračas ir etnologė Nijolė Marcinkevičienė palankiais vertinimais sutiko dar vieną naują knygą – Aleksandro Šidlausko *Balys Buračas. Lietuvos kaimo keliais. Gyvenimo ir kūrybos apybraiža*.

Pagarbos žodį gimtajam kraštui, darbštiesiems jo žmonėms, pasiryžimą prirėmus padėti Kaune gyvenančių kraštiečių vardu tarė jų bendrijos valdybos narė Elena Cemnolonskienė.

Kino režisierius Aleksandras Digimas pristatė ir gimtajam rajonui padovanojo savo sukurto naujos dokumentinės juostos *Kai kaime žaliūkai dainavo...* kasetę.

Su Radviliškio rajono savivaldybės numatoma programa, skirta miesto 445 m. sukakčiai, supažindino Radviliškio miesto kultūros centro direktorius Romualdas Juzukonis.

Sambūriui išskirtinio šventiškumo ir šilumos suteikė kraštiečio, Operos ir baleto teatro solisto, Nacionalinės premijos laureato, Radviliškio miesto garbės piliečio Vytauto Juozapaičio atlikti kūriniai. Klausytojai nuoširdžiai sutiko ir radviliškietiško solisto Romualdo Juzukonio atliktas dainas.

Jonvabalys. 1996 metais Radviliškio viešoji biblioteka ėmėsi burti visus kuriančius kraštiečius – ir jau žinomus literatus, ir pradedančiuosius, gyvenančius ir rajone, ir kitose šalies vietovėse bei užsienyje. Ketinta įkurti jų klubą, turėti savas tradicijas, organizuoti įvairius renginius. Kitų metų balandžio 24-ąją bibliotekoje ir įvyko literatų kraštiečių susitikimas. Iš Šiaulių, Panevėžio, Vilniaus, iš kitur susirinko radviliškietiečiai, bandantys plunksną. Bibliotekos direktorė Aldona Januševičienė, viena iš iniciatyvinės grupės įkurti šį klubą narių, supažindino su dokumentais, liudijančiais, kad rajono savivaldybė 1997 metų sausio 13 dieną jau įregistravo kraštiečių literatų klubą, kaip visuomeninę organizaciją. Buvo siūlomi pavadinimai jam. Iš daugelio variantų pasirinktas *Jonvabalys*. Išrinkta klubo taryba, prezidentas (Antanas Stančikas), patvirtinti nuostatai.

Sueigoje buvo aptarti Radviliškio rajono literatų kūrybos almanacho leidybos reikalai. Ra-

jono meras Vytautas Simelis pažadėjo finansiškai paremti almanacho išleidimą. Tai – dovana miesto jubiliejui. 1999 metų gegužę Rašytojų sąjungos klube, Vilniuje, jau ir pristatytas Radviliškio krašto poezijos almanachas *Takai prie šaltinio*. Knygos sudarytoja – Viešosios bibliotekos direktorė Aldona Januševičienė. Parengti šį leidinį padėjo kraštiečiai Jonas Linkevičius, Aleksandras Šidlauskas. Knygoje pristatyti 84 radviliškiečiai literatai, pradedant praėjusio šimtmečio atstovu Marcelinu Šikšniu-Šiaulėniškiu ir baigiant šiandieniniais moksleiviais. Tarp autorių – Nacionalinės premijos laureatas Vytautas Bložė, Rašytojų sąjungos nariai, įvairių profesijų buvę ir esantys Radviliškio krašto žmonės. Pluoštą jų kūrybos renginyje paskaitė diktorius Juozas Šalkauskas ir radviliškietė bibliotekininkė Vida Maceikienė. Klasikinės muzikos garsais klausytojus pradžiugino Radviliškio Vaižganto gimnazijos kamerinis ansamblis. Apie poeziją ir kūrybą kalbėjo Seimo narys Mindaugas Briedis, Radviliškio rajono meras Vytautas Simelis, Rašytojų sąjungos pirmininkas Valentinas Sventickas, literatūrologas Jonas Linkevičius.

Tais pačiais metais šis leidinys Viešojoje bibliotekoje pristatytas ir Radviliškio gyventojams. Renginyje savos kūrybos paskaitė ir patys almanacho autoriai: Antanas Stančikas, Nida Gasparaitytė-Urbonavičienė, Aldona Valterienė, Rita Japkevičienė. Pasinaudota proga, kad svečiavosi Juozas Šalkauskas – domėtasi jo, kaip skaitovo, fotografo, veikla, pabendrauta. Šio leidinio pristatymas vyko ir kitose rajono bibliotekose.

2000 metų gruodžio mėnesį Viešojoje bibliotekoje pristatyta vyresniosios metodininkės Genovaitės Lukšaitės pirmoji poezijos knyga *Nuo nakties lig nakties*. Tuo, kad Radviliškio krašte praturtėta dar vienu kūrėju ir jo leidiniu, pasidžiaugė bibliotekos lankytojai, buvę bei šiandieniniai jos darbuotojai.

Kitų metų vasarį biblioteka pakvietė į Karčemų kaimo gyventojos Ritos Japkevičienės poezijos knygos *Tamsos užkalbėjimas* pristatymą. Veikė paroda, plačiau papasakojusi apie šios Kaimo rašytojų sąjungos narės kūrybą. Lapkritį įvyko rajono literatų klubo *Jonvabalis* susibūrimas, kuriame klubo pirmininke išrinkta Viešosios bibliotekos Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vyresnioji bibliotekininkė Pranciška Kazlauskaitė. Be to, klubas pasipildė jaunaisiais literatais.

Rajono laikraštyje *Mūsų kraštas* pradėtas spausdinti literatų kūrybos puslapis *Jonvabalis*. Viešojoje bibliotekoje įsteigtas kampelis, skirtas literatų mėgėjų kūrybai. Apie šimtą leidinių ta tema jam padovanojo kraštiečiai Aleksandras Šidlauskas. Nuolatinė vieta teminiame kampelyje skirta ir rajono literatų klubo *Jonvabalis* narių veiklai, kūrybai.

2002 metais dienos šviesą išvydo šeduvės Laimos Kūrienės knyga *Būties akimirkos*. Ją, pristaty-

tą Viešojoje bibliotekoje, šiltai priėmė, sutiko rajono ir šiauliečiai literatai, kiti poezijos bičiuliai.

Tų metų rugsėjo mėnesį klubas *Jonvabalis*, siekdamas besimokantį jaunimą aktyviau įtraukti į literatūrinę, kultūrinę veiklą, skatinti jo kūrybiškumą, paskelbė konkursą jauniems plunksnos bičiuliams. Konkurso nugalėtojų poezijos ir prozos buvo numatyta pateikti moksleivių kūrybos almanache. Kitų metų kovo mėnesį pirmą kartą rajone ir išleistas Radviliškio krašto jaunųjų literatų kūrybos almanachas *Žydėjimo muzika*, kuris pristatė Radviliškio rajono 56 jaunųjų autorių kūrybą: eilėraščių, miniatiūrų, pasakų. Kai kurie iš tų autorių yra ne kartą dalyvavę rajono bei šalies filologų konkursuose, pelnę apdovanojimų.

2003 metais pasirodė pirmoji rajono literatės Elenos Mišeikytės-Čiganienės knyga *Prie ištakų*, vėliau – *Krante*. Tai – pažintis ne tik su jos kūrybiniais bandymais, bet ir su aplinka, kurioje – autorės pomėgio kurti ištakos.

2006-aisiais išleista literatų klubo *Jonvabalis* narės Kristinos Diržinauskaitės kūrybos knyga *Gyvybės pilni koridoriai*.

Tų metų vasarą Viešojoje bibliotekoje vyko Radviliškio rajono literatų klubo *Jonvabalis* narių ir Molėtų rajono kūrybinės brolijos draugystės popietė. Molėtų viešosios bibliotekos atstovai pristatė savo literatus, papasakojo apie jų veiklą, literatūrines keliones. Abiejų rajonų literatai paskaitė žiupsnelį savos kūrybos.

Jonvabalis pradėjo dalyvauti projektinėje veikloje, yra laimėjęs lėšų savo projektams įgyvendinti (žr. *Projektinė veikla*). Klubo nariai organizuoja įvairių renginių: literatūrinių susitikimų, naujų knygų pristatymų, kraštiečiams skirtų švenčių. Tarp jų išsiskyrė Kaimo rašytojų sąjungos ir *Jonvabalio* surengta bendra šventė Burbiškyje, proginis renginys, kuriame Stasiui Gentvilui suteiktas šalies *Kaimo kultūros šviesuolio* vardas, Viešojoje bibliotekoje vykęs Šiaurės Lietuvos literatų draugijos festivalis ir kiti susibūrimai.

„Jonvabalio“ klubo nariai. 2007 m.

2007 metų balandį Nacionalinės bibliotekų savaitės metu įvyko dešimtas tradicinis *Jonvabalio* klubo literatų susitikimas. Į vis gausėjantį literatų būrį įsiliejo dar daugiau kuriančių radviliškiečių, išryškėjo prasmingų ieškojimų ir džiugių atradimų, nepamirštamų literatūrinių renginių. Iniciatyvinės grupės pastangos ilgainiui davė gražų derlių.

2010 metais rajono literatai ir svečiai paminėjo kraštiečio rašytojo Jono Marcinkevičiaus jubiliejų, apžvelgė nuveiktus darbus, paskaitė kūrybos. Viešosios bibliotekos leidžiamame kultūros ir istorijos žurnale *Radviliškio kraštas* yra puslapis, skirta jonvabaliečiams ir kitiems kūrėjams. Pradėtas leisti kasmetinis klubo leidinukas *Jonvabalio keliu*. Organizuotas *Jonvabalio* susitikimas *Žodžiu sparnuotu skelbiame gyvenimą* vėl subūrė rajono kūrėjus ir paskatino naujiems užmojams. Kaip rašo Aleksandras Šidlauskas, *Radviliškėnų „Jonvabalio“ – užburta dienų sakmė, susitikimų atgaiva, kūrybos skaitymas ir didis prisipažinimas gyventi, kurti, išpažinti*.⁴⁰

Civitas. *Civitas* – lotyniškas žodis, nusakantis ir piliečių bendriją, ir valstybę. Tai – valstybė, suvokiama kaip piliečių bendrija. Pilietinės visuomenės instituto (PVI) klubas Viešojoje bibliotekoje įsteigtas po renovacijos, 2006 metų lapkričio 28 dieną. Jis inicijuoja suaugusiųjų pilietinio švietimo programą *Civitas*. Programos paskirtis – skatinant suaugusiųjų švietimą, prisidėti prie Lietuvos pilietinės visuomenės stiprinimo. *Civito* klubo kuratoriai išrinktas Radviliškio Vaižganto gimnazijos mokytojas, istorikas Eugenijus Kantauskas, kuris rūpinasi klubo auditorija. Klubo nariais tapo, jų būrį vis papildo rajono mokyklų vyresniųjų klasių moksleiviai bei mokytojai, bibliotekos skaitytojai, visi, kurie nori šviestis, diskutuoti apie gyvenimiškas problemas, imtis pilietinių iniciatyvų.

2007 metais klube surengtos diskusijos: *Viena Lietuva – dvi informacinės bendruomenės*, kurioje dalyvavo *Amerikos balso* žurnalistas Romas Sakadolskis, *Į talką, kuriant visuomeninę (ne finansinę) kapitalą*. Su radviliškiečiais susitiko Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos narė dr. Elona Vaišnienė (JAV).

2008 metais radviliškiečiai klube buvo kviečiami padiskutuoti su žurnalistu, istoriku Mariumi Jenčiumi, ekonomiste Aušra Maldeikiene, istoriku Algimantu Kasparavičiumi.

2010 metų balandžio 28 dieną rašytoja Gintarė Adomaitytė kvietė į diskusiją *Ar reikalingi Lietuvai menininkai?*

2011 metų vasario 8 dieną diskusijoje *Krizė – kaip vieninteliai tramdomieji marškiniai XXI amžiuje*

⁴⁰ŠIDLAUSKAS, Aleksandras. „Jonvabalio“ šviesa. *Jonvabalio kelias*. 2007, spalio, p. 2.

dalyvavo žurnalistas Rimvydas Valatka. Lankytojai išklausė pranešimą apie krizės sukėlėjus, Lietuvos valdžios kompetenciją ir sprendimus krizės metais, apie demografinę Lietuvos padėtį ir kita.

2011 metų pabaigoje Literatų klubas *Jonvabalis* ir Viešoji biblioteka surengė seminarą *Vaikų, paauglių ir suaugusiųjų skaitymo skatinimas*. Lektorė – Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto Bibliotekininkystės ir informacijos mokslų instituto docentė dr. Vita Mozūraitė. Šis seminaras – literatų klubo *Jonvabalis* projekto *Skaitau, mąstau, tobulėju*, kurį parėmė Radviliškio rajono savivaldybės Nevyriausybinį organizacijų rėmimo fondas, dalis (žr. *Projektinė veikla*) bei pritaikytos skaitytojų, ypač vaikų, poreikiams bibliotekos svarbą ir pateikė rekomendacijų ir pavyzdžių, kaip turėtų būti paskirstytos ar parengtos bibliotekos erdvės, skaitymo zonos. Lektorė kalbėjo apie knygos, elektroninės knygos ateitį, paminėjo, kad biblioteka neišvengiamai kis, kaip keičiasi technologijos, mados ir žmonių poreikiai, platesnis jaunosios kartos pasaulio suvokimas.

Knygos mylėtojai. 1999 metais Šeduvos bibliotekoje įkurtas Knygos mylėtojų klubas. Jis vienija 20 narių. Klubo veikla įvairi: knygų aptarimai, parodos, susitikimai su įdomiais žmonėmis, kita. Klubas bibliotekoje stengiasi pristatyti visų rašančių kraštiečių knygas. Čia svečiavosi Filomena Taunytė, Jadvyga Balvočiūtė, Dolorosa Kazragytė, Jūratė Sučylaitė, *Šeimininkės* laikraščio redaktorė Danutė Junevičienė su savo kolektyvu, Aleksandras Žarskus, Vladas Buragas ir kiti. Ruošiant renginius, bibliotekai padeda Šeduvos gimnazijos mokytojai.

Entuziastai. Kairėnų bibliotekoje *Entuziastų* klubo veikla prasidėjo 1993 metais. Penkios susibūrusios jo narės rengė popietes, knygų aptarimus, vakarones. Naujam klubui ėmėsi vadovauti Kairėnų filialo vyresnioji bibliotekininkė Gražina Jurevičienė. Vėliau atsirado poreikis pajvairinti susitikimus. Pradėta dainuoti, vaidinti. Kai į kolektyvą įsirašė keletas vyrų, sukurta agitmeninė brigada, moterų vokalinis ansamblis.

Dabar klube – 12 narių. Klubo pirmininkė bibliotekininkė Gražina Jurevičienė, ji vadovauja ir Kairėnų bendruomenei. Ši energijos nestokojanti moteris sugeba suburti draugėn kaimo žmones ir įtraukti juos į aktyvią veiklą savo pačių labui.

Gomerta. Vyresniosios bibliotekininkės Vidos Pužaitienės iniciatyva 2010 metais Šaukoto bibliotekoje įkurtas Knygos mylėtojų klubas *Gomerta*. 12 klubo narių kas mėnesį renkasi į biblioteką pabendrauti, aptarti perskaitytą knygą, dalyvauti renginiuose. Klubo prezidente išrinkta pedagogė Aleksandra Zakienė, dabar pensininkė.

Smalsiukai, Talkininkai, Mažieji boružiukai. Taip pavadinti Sidabravo kaimo bibliotekoje ir Viešosios bibliotekos Žaislotekoje veikiantys vaikų klubai.

Matėme, kad kai kurie pradinukai, po pamokų belaukdami autobuso, nelabai turi ką veikti. Kilo mintis juos suburti bibliotekoje, ten tam yra vietos, veikia „Skudurinės Onutės sve-tainė“, – pasakojo Sidabravo filialo vyresnioji bibliotekininkė Nijolė Snockienė.⁴⁰ Klubas pritraukė ne tik pradinukų – prie jo buriasi ir aukštesniųjų klasių mokiniai. Pastarieji veda renginius, pasiūlo naujų idėjų, tvarko patalpas, padeda bibliotekoje rengti įvairias parodas.

Viešosios bibliotekos *Talkininkų* klubo nariai, susirinkę Žaislotekoje, dalyvauja teatralizuotose pasakų popietėse, valandėlėse, vaidina miniatiūrose, organizuoja įvairias viktorinas. 2008 metais *Talkininkų* klubo nariai išleido tris laikraščio *Žaislomanija* numerius. 2010 metais *Talkininkus* pakeitė *Mažieji boružiukai*, kurie visaip talkina Žaislotekai.

Metai keičia klubų sudėtį, įtempta kasdienybė taikosi sutrumpinti pamėgtam laisvalaikiui skirtas valandas. Tačiau klubų trauka išlieka – sutelkianti, atgaivinanti, skatinanti naujiems sumanymams ir darbams.

Lietuvos bibliotekininkų draugijos Radviliškio skyrius. Viešojoje bibliotekoje gyvuoja Lietuvos bibliotekininkų draugijos Radviliškio skyrius, savo veiklą skaičiuojantis nuo 1997 metų kovo 3 dienos. Jis vienija rajone gyvenančius ir dirbančius bibliotekininkus bei bibliotekininkus senjorus. Dešimtmetį šiam skyriui vadovavo Informacijos-kraštotyros skyriaus vedėja Daiva Paulauskienė, nuo 2007-ųjų – direktorės pavaduotoja Vida Marcinkienė.

Dabartinių rajono bibliotekininkų ir bibliotekininkų senjorų susitikimas. 2007 m.

⁴⁰DUNAUSKIENĖ, Gražina. Sidabraviečiai buriasi „Smalsiuo“ klube. *Mūsų kraštas*, 2004, lapkričio 13, p. 2.

2002 metais LBD Radviliškio skyrius įregistruotas kaip visuomeninė, nesiekianti pelno organizacija. Jos nariai vis dalyvauja nevyriausybinų organizacijų respublikiniuose ir rajoniniuose projektų konkursuose (žr. *Projektinė veikla*). Nuo pat skyriaus įsikūrimo pradžios pradėtas leisti laikraštis *MES*, skirtas bibliotekininkams (žr. *Leidybinė veikla*). LBD Radviliškio skyriaus nariai aktyviai prisideda prie bibliotekoje organizuojamų įvairių renginių, susitikimų. 2003 metais skyriaus iniciatyva pradėtas organizuoti rajono *Metų bibliotekininkų* konkursas.

Kiekvienais metais Nacionalinės bibliotekų savaitės metu pagerbiami bibliotekininkai senjorai, kurių yra per 20. Stengiamasi, kad jie nesijaustų pamiršti, jiems padėjama už indėlį bibliotekų veikloje. Vyksta tradiciniai susitikimai su dauguma iš jų, kolegos senjorai applanomi per didžiąsias metų šventes, pasveikinami jubiliejinių gimtadienių progomis, su jais pabendraujama prie kavos puodelio.

Dabar LBD Radviliškio skyrius vienija 16 narių.

Radviliškio rajono savivaldybės Viešosios bibliotekos profesinė sąjunga. 2007 metais Lietuvos bibliotekų profesinių sąjungų konferencija įsteigė Lietuvos bibliotekininkų sąjungą. Jos pirmininku išrinktas Kauno apskrities viešosios bibliotekos kultūros renginių ir leidybos grupės vyresnysis bibliotekininkas Juozas Rimkus. 2008 metų balandžio 25 dieną įkurta Radviliškio rajono savivaldybės Viešosios bibliotekos profesinė sąjunga. Į jos komitetą išrinktos Nijolė Pakštienė, Vita Mikalkėnienė, Saulė Remeikienė.

Parodų tradicijos

MENO PARODOS

Kuriantis žmogus... Kas gali būti gražiau ir prasmingiau mūsų žemėje... Didelė laimė, Dievo dovana matyti šitaip gražiai sugalvotą pasaulį ne tik akimis, bet ir siela... Malonu, kad yra Radviliškyje vieta, kur galima pamatyti grožį, žmonių kūrybingumo vaisius... Smagu pačiam pažiūrėti ir vaikams parodyti. Tai moko mus pačius pastebėti ir kurti grožį aplink save... – taip rašo žmonės Viešojoje bibliotekoje esančioje knygoje Atsiliepiamai apie bibliotekos parodas ir kitus renginius.

Surasti ir pagerbti savo krašto kūrėjus, organizuoti jų, dar beveik nežinomų, ir jau pripažintų, darbų parodas – bibliotekos tradicija. Po sunkios darbo dienos ar laisvalaikio žmogus gali užėiti į jaukią Viešąją biblioteką ir pasigrožėti čia meno parodomis. Jų nuo 1985 metų organizuota daug ir įvairių. Įsiminė tais metais vykusios šiaulietės dailininkės, liaudies menininkės I. Povilaitienės gobelenų, kraštiečių dailininkės keramikės Genovaitės Butkevičienės, respublikos jaunųjų karikatūristų darbų parodos. Susitikti su radviliškičiais buvo atvykęs kraštiečių karikatūristas Jonas Varnas. 1986 metais surengtos liaudies menininko radviliškieties Jordano Bakausko medžio drožinių, liaudies meistrės Marijos Alūzienės mezginių ir nėrinių parodos. 1988-aisiais lankytojai buvo kviečiami susipažinti su rajono bibliotekininkų rankdarbiais. Eksponuota ir šiaulieties fotografo Klemo Jankūno fotografijų paroda, kurioje užfiksuoti rajono kultūros paminklai.

Didelio lankytojų susidomėjimo 1989 metais sulaukė radviliškieties Edmundo Gaubo medžio darbų ekspozicija, kurioje galima buvo pamatyti kone visą Lietuvos istoriją. Medyje meistriškai atspindėti ne tik didžiųjų Lietuvos kunigaikščių išraiškingi veidai, bet jų fone – ir laikotarpio svarbiausi įvykiai. 1990 metais skaitytojai turėjo galimybę pasigrožėti radviliškieties Antano Stugio tapybos ir grafikos darbais, savamokslės tapytojos Kazimieros Ožalaitės pieštais peizažais, 1994-aisiais – šeduvio Petro Nazarovo medžio drožiniais, Alanto Minkevičiaus tapyba.

1995 metais eksponuoti B. Samuolienės ir Apolonijos Taurosevičienės audiniai, mokytojos pensininkės Stefanijos Valuckienės tapybos darbai, Pakalniškių kaimo gyventojos Veronikos Sakalauskienės nėriniai bei audiniai, Vilniaus technikos universiteto Architektūros fakulteto studentų, vasarą dalyvavusių kraštotyros ekspedicijoje Šiaulėnuose, piešiniai, Ričardo Šileikos fotografijos, Lietuvos liaudies kultūros centro darbuotojos Aurelijos Andre-

jauskaitės tapybos, Lidijos Skačkauskaitės-Kuklienės ekslibrisų, tautodailininkės Antaninos Pukėnienės kūrinių parodos.

1996 metais lankytojai pasidžiaugė jauno dailininko mėgėjo Aleksandro Astrausko tapybos, tautodailininkės iš Biržų Sigitos Lūžaitės-Grotuzienės siuvinėtų paveikslų, jaunosios dailininkės iš Prastavonių kaimo Ingridos Aukštikalnytės tapybos ir grafikos darbais. Lietuvos reabilitacinio profesinio rengimo centro namų ūkio specialybės moksleivės demonstravo pačių nertas servetėles, siuvinėtus paveikslėlius. 1997 metais kvietė jauno menininko Martyno Gaubo, kilusio iš Radviliškio, Šiaulių pedagoginio instituto Dailės katedros dėstytojo Jurgio Šlapoko tapybos darbų parodos. Susidomėjimo sulaukė Stasio Savicko prieverpsčių paroda. Tais pačiais metais parengta paroda *Lino gijos voratinkliuos* – Gražinos vidurinės mokyklos darbų mokytojos Irenos Narbutienės rankdarbių iš lino pristatymas. Eksponuotas ir gydytojo Antano Stančiko nuotraukų ciklas *Metų laikai* – Radviliškio vaizdai skirtingais metų laikais.

1998-ieji taip pat pažėrė įvairių parodų: Mindaugo Gaivelio tapybos, rajono dailės mokytojų darbų, kauniečio Algimanto Arcimavičiaus, radviliškietiško Rimanto Petriko fotografijų, Šniūraičių pradinės mokyklos moksleivių rankdarbių, sidabravietės Jadvygos Pranauskienės rankdarbių.

1999-aisiais kvietė bibliotekai dovanotų paveikslų paroda. Didžiausia jos dalis – kraštiečių dailininkų darbai. Biblioteka turi Vytauto Vincevičiaus, Violetos Gaidamavičiūtės-Kisielienės paveikslų, taip pat Genovaitės Žilinskaitės, Benjamino Jenčiaus, Jono Buračo (dovanojo akademikas Antanas Buračas), kitų įžymių dailininkų kūrinių. Tais metais radviliškietiams ir jų svečiams bibliotekoje demonstruoti ir sidabravietės Nijolės Grigienės karpiniai, Labučių pagrindinės mokyklos direktoriaus Jono Vilčiausko fotografijos *Žiūrėjimas į Lietuvą*, surengta kauniečių menininkų grupės *Archyvas* kūrybos paroda *Paukščių takas*.

Jau daug metų Radviliškį ir Šiaulius jungia geležinkelis. Norėčiau, kad ši paroda suartintų abiejų miestų žmones, skatintų juos bendrauti, keistis patirtimi, – 1999 metais motyvavo sumanymą organizuoti pirmąją tokią fotografijos parodą šiaulietis Algirdas Musneckis. Fotomenininkas parodoje pristatė užfiksuotus Šiaulių ir Radviliškio senamiesčius, naujai pastatytus namus, šių miestų žmones. Tais pačiais metais buvo atidarytos radviliškietės Joanos Kazlauskienės tapytų natūrmortų, peizažų, portretų, radviliškietiško Zigmanto Tučkaus medžio dirbinių parodos. Eksponuoti Eugenijos Ustinovienės tapybos, tautodailininkės iš Telšių Jadvygos Bulauskienės floristikos darbai.

Jadvyga ir Donatas Kurmanskiai – rajone žinomi pedagogai. 2000 metų kovo mėnesį

parodoje buvo galima pasigrožėti visos jų šeimos sukurtais akvarelėmis, tapybos, kita technika atliktais kūrinių. Susidomėjimo sulaukė baisogališkio Edvardo Sologubo medžio darbų paroda. Autorius respublikiniame medžio darbų konkurse pelnė prizą už savitą erdvės panaudojimą, palankiai įvertintas netradicinės dailės simpoziume. Kita paroda – Vaidoto Žuko tapybos darbai. Apibūdindamas ją, autorius sakė: *Man tai lyg laisvės suteikta kompensacija už priverstinės tylos periodą sovietmečiais.*

2000 metų liepos mėnesį Viešojoje bibliotekoje buvo minimos 67-osios Stepono Dariaus ir Stasio Girėno skrydžio per Atlantą metinės. Ta proga eksponuota radviliškio Rimo Kundroto kolekcija, skirta tautos didvyriams atminti. Tais pačiais metais organizuota kraštiečio dailininko Vytauto Osvaldo Virkau, gyvenančio JAV, ekslibrisų paroda, uteniškio Andriaus Surgailio fotografijų paroda *Laiminga provincija*, šaukotiškio Eduardo Tito medžio darbų, rajono vidurinių mokyklų abiturientų, laikusių dailės egzaminą, kūrinių, Stasės Striupienės audinių parodos.

2000 metais susitikimo su kraštiečiu bibliografu, profesoriumi Vladu Žuku ir jo sūnumi Vaidotu Žuku metu atidaryta pastarojo menininko tapybos paroda. Pagerbiant kraštiečių, dailininką profesorių Vytautą Osvaldą Virkau, gyvenantį JAV, tais metais surengta jo ekslibrisų paroda.

2001-aisiais, minint Radviliškio dailės mokyklos Šeduvos filialo penkerių metų jubiliejų, eksponuoti šios mokyklos moksleivių darbai. Parengtos mokytojų Irminos Savickienės, Jolantos Steponavičienės, Rūtos Lūžaitės, Editos Sadauskaitės kūrybos parodos. Kvietė Baisogalos vidurinės mokyklos buities darbų mokytojos Angelės Ladukienės ir Vaižganto pagrindinės mokyklos mokytojos Teresės Augulienės auklėtinių rankdarbių, Lizdeikos gimnazijos buities darbų ir dailės mokytojos Genės Stugienės karpinių, monotipijos darbų, Jurgitos Radžiutės ir Radviliškio dailės mokyklos mokytojos Dalios Labanauskienės mokinių grafikos parodos.

2002 metais bibliotekoje parengta antroji Aleksandro Astrausko kūrybos paroda. Savo sukurty koliažo ir asambliazo darbų parodė Vinco Kudirkos vidurinės mokyklos 11–12-ųjų klasių moksleiviai. Minint Radviliškio miesto 435-ąsias metines, biblioteka surengė rajoninės jaunųjų dailininkų pavasarinės akademijos prizininkų darbų parodą. Tais metais radviliškiečiai turėjo progą pamatyti ir vitražų parodą – ja pirmą kartą pamalonino Laima Židonienė. Didžiulio lankytojų susidomėjimo sulaukė Estijoje gyvenančio ir dirbančio dailininko, pedagogo, iliustratoriaus Olego Vysockio kūrybos paroda *Spalvų ir garsų harmonija*. Tai – UNESCO tarptautinės organizacijos ir Estijos akvarelininkų susivienijimo narys, atskleis-

dęs molbertinėje, monumentaliojoje tapyboje, ypač talentingai išsiskiriantis akvareliniuose darbuose ir kelerius metus daug kuriantis kosmoso tematika. Rajono dailės mokytojų kūrybos parodoje eksponuota karpinių, tapybos ir kitų darbų.

Minint Radviliškio viešosios bibliotekos 65-erių metų sukaktį, atidaryta kraštiečio dailininko, 2002 metų Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureato Arvydo Stanislovo Každailio darbų paroda. Ekspoziciją parengti padėjo kitas garsus kraštiečiai – Lietuvos dailės muziejaus direktorius, Vilniaus radviliškėnų bendrijos pirmininkas Romualdas Budrys. Parodoje pristatytos grafiko iliustracijos Simono Daukanto knygai *Būdas senovės lietuvių, kalnėnų ir žemaičių*, kurias pats autorius pavadino didžiausiu savo kūriniu. Metų pabaigoje bibliotekoje dar kvietė karpinių parodėlė *Ruduo* – pažintis su Tyrulių pagrindinės mokyklos moksleivių, vadovaujamų mokytojos Irmos Jokubaitienės, kūryba.

O. Vysockis (*Estija*) savo kūrybos parodos „Spalvų ir garsų harmonija“ pristatyme bibliotekoje. 2002 m.

2003 metais suorganizuota Alberto Kiviliaus kūrybos paroda. Ir rajono moksleiviai pristatė savo rankdarbių parodą, kuri išsiskyrė eksponatų gausumu bei įvairove. Ją surengė Technologijų mokytojų būrelio taryba. Kvietė tradicinė velykinių puokščių paroda. Radviliškio viešosios bibliotekos Informacijos skyrius inicijavo fotografijų parodą *Miestas amžino žydėjimo šviesoje*, kurioje lankytojai turėjo galimybę susipažinti su senojo ir naujojo Radviliškio vaizdais. Vasarą biblioteką pasiekė iš miesto į miestą keliaujanti paroda, skirta *Lietuvių kalbos žodyno* atsiradimo ir išleidimo istorijai. Šią parodą organizavo Lietuvių kalbos instituto Leksikografijos centras bei dailininkas Alvydas Vadapalas.

Tais metais surengtos ir Marijos Jaraminaitės-Burneikienės tapybos, Valdo Jasačio fotografijų, Šeduvos vidurinės mokyklos mokinių, kuriems vadovavo informacijų technologijų mokytojos Rima Juškienė ir Inga Hokušienė, darbų parodos. Taip pat buvo atidaryta neįprasta paroda *Sekundės iš pasaulio dienoraščio*, kurioje eksponuotos Šiaulių universiteto Menų fakulteto studento Dainiaus Trumpio fotografijos. Demonstruoti ir rajono dailės mokytojų darbai – kompiuterinės grafikos, spalvoto stiklo, tapybos, kiti. Parodos kuratorė – Genė Stugienė.

2004-aisiais radviliškiečiams pirmą kartą suteikta galimybė Viešojoje bibliotekoje pasigėrėti Mikalojaus Konstantino Čiurlionio dailės kūrinių. Išskirtinę parodą čia parengė Memorialinis kultūros centras – *Mikalojaus Konstantino Čiurlionio namai* Vilniuje. Parodą į Radviliškį atlydėjo tų namų direktorius, menotyrininkas Stanislovas Urbonas. Atidaręs ekspoziciją, svečias gausiai susirinkusiems lankytojams nušvietė iškilaus dailininko ir kompozitoriaus asmenybę, talentą, unikalią jo muzikos ir dailės dermę. Susitikimas organizuotas radvilišketės Natalijos Balkevičienės iniciatyva.

Bibliotekoje buvo parengta ir radvilišketės Jurgitos Radžiutės lino raižinių paroda. *Linija – mėgstamiausia mano išraiškos priemonė. Grafikos darbą kiekvienas gali suprasti taip, kaip jam artimiau, priimtinau. Aš kartais girdžiu apie savo darbus išsakant tokių minčių, kurios man nė nebuvo atėjusios į galvą*, – pasakojo darbų autorė.⁴¹ Dailės mėgėjus kvietė Vitalijos Januševičienės siuvinėtų paveikslų, Astos Šapkuvienės paveikslų iš gamtinių medžiagų parodos, Visuomeninio krūties vėžio prevencijos projekto *Nedelsk* fotoparoda *Akimirka*. Pastarojoje – Lietuvos fotomenininkų sąjungos narės Eglės Mėlinauskienės 50 nuotraukų ciklas. Kartu pristatyta AVON konsultančių surinktų fotonuotraukų ekspozicija *Atsisveikini-mo su krūties vėžiu bučiniai*.

M. K. Čiurlionio namų direktorius S. Urbonas ir radvilišketė N. Balkevičienė prie eksponuojamų Čiurlionio darbų. 2004 m.

Tais metais veikė ir ekslibrisų paroda iš Vytenio Rimkaus asmeninio archyvo. *Po Graikijos saule* – taip vadinosi dar viena Valdo Jasaičio fotografijų paroda. Radviliškiečiai turėjo progą pamatyti ir Viktoro Bagdono karikatūras. O Alberto Petraičio bei Justo Grigaičio miniatiūrinių medžio drožinių parodėlė tilpo ant vieno staliuko. Įdomu, kad abu autoriai lygtinai paleisti iš įkalinimo vietų. Abiems jiems dalyvauti parodoje pasiūlė Pataisos inspekcijos vyresnysis inspektorius Regimantas Mikaliūnas. Ši inspekcija ir Viešoji biblioteka yra pasirašiusios

bendradarbiavimo sutartį, ir tokia paroda – nebe pirmas jų bendras renginys.

Lankytojai turėjo galimybę susipažinti su radviliškiečio tautodailininko Jono Tikuišio drožy-

⁴¹DUNAUSKIENĖ, Gražina. Pakerėta grafikos linijų. *Šiaulių kraštas*, 2004, balandžio 6, p. 4.

ba – jo reljefiniais paveikslais, rūpintojėliais, pietomis, prieverpstėmis. *Apsilankius tokioje parodoje kyla daug minčių, keičiasi vidinis žmogaus nusiteikimas. Tas nedidelis susitikimas su medžio gyvybės tąsa augina želmenis, kuriais patikėsime, numetę rudenio lapų apgaulę (toks dekoratyvinis parodos akcentas). Jei žmogus ką nors kuria, jis jau šiek tiek geresnis, nes geresnius ir gražesnius dvasia padaro kitus.*⁴²

*Kai kasdienybėje ir širdyse susitvenkia šalčio, gera sušilti nuo tų gabių žmonių sukurto grožio. [...]*⁴³

2006 metais naujojoje bibliotekos Paveikslų galerijoje lankytojai buvo pakviesti į kraštiečio dailininko Jono Buračo akvarelės parodos pristatymą. Šią parodą iš Nacionalinio dailės muziejaus fondų pristatė Lietuvos dailės muziejaus direktorius, kraštiečių Romualdas Budrys. 2007-aisiais bibliotekos Paveikslų galerijoje savo kūrinius eksponavo rajono pradinio klasių, dailės ir technologijų mokytojai. Į parodos pristatymą susirinkę mokytojai nutarė tokias parodas rengti kasmet ir įsteigti mokytojų kūrėjų klubą. Tais metais Viešojoje bibliotekoje dailės mylėtojai susitiko su įžymiu dailininku Vladu Lisaičiu. Savo kūrinių ekspoziciją kraštiečiai paskyrė Radviliškio 440 metų sukakčiai ir padovanojo savo paveikslų miesto seniūnijai bei mūsų bibliotekai. Miesto jubiliejui buvo skirta ir paroda *Jūra*, pristachiusi kraštiečio dailininko marinisto Edvardo Malinausko tapybos kūrinių.

Tais pačiais metais į gimtinę grįžo kraštiečio dailininko Jono Martinaičio darbai. Tai – pirmoji dailininko paliktų darbų ekspozicija Radviliškyje. Parodos atidaryme dalyvavo dailininko giminės. Paveikslų galerijoje taip pat veikė net 35 autorių kūrybą iškart pristachiusi, per šalį keliaujanti paroda *Šventosios žemės atminties ženklai*. Tai – Lietuvos dailės pedagogų ir dailininkų plenero, įvykusio Šventojoje, savotiška ataskaita žiūrovams. Baigiantis metams, bibliotekos lankytojus pamalonino mokytojos Rūtos Lūžaitės ir jos mokinių tapyti paveikslai.

2007 metų liepos mėnesį Radviliškio miesto 440 metų jubiliejui Paveikslų galerijoje veikė šios parodos: *Atsukus šimtmetį atgal...* (Sigito Šimkaus fotografijos) ir *Iš Radviliškio praeities...* (nuotraukos ir dokumentai).

Kalėdų laukimo dienomis Radviliškio rajono savivaldybė Viešajai bibliotekai padovanojo šešias reprodukcijas – Lietuvos didžiųjų kunigaikščių portretus (dailininkas A. Liupšys) ir reprodukciją *Saulės mūšis* (dailininkas Pranas Daugintis).

⁴²MACYTĖ, Laima. Medžio ašaros. *XXI amžius, 2004, gruodžio 1, p. 6.*

⁴³Lankytojų atsiliepimai apie bibliotekos parodas ir renginius: [rankraštis]. Radviliškis, 1988–2007. Radviliškio viešosios bibliotekos kraštotyros fondas.

2008 metų vasarą bibliotekos Paveikslų galerijoje veikė dailininko Nikolajaus Rericho reprodukcijų paroda. Lankytojai pamatė ir grafiko Kęstučio Gvaldos, Radviliškio dailininkų plenero *Bobų vasara*, Danutės Lukšienės kiniškos tapybos darbų parodas. Taip pat parengtos šiauliečio Kastyčio V. Stumbrio fotografijų, vilniečio Benedikto Januševičiaus paveikslų, Ramūno Dagio tapybos darbų parodos.

Tarp ekspozicijų, radviliškiečiams dovanotų 2009 metais, buvo radviliškietės dailininkės Genės Stugienės tapybos, Nacionalinės bibliotekų savaitės *Klausk bibliotekininko* metu atidaryta lenkų instituto Vilniuje organizuota Mareko Ostrovskio fotografijų, kiek vėliau – radviliškietės gydytojos, poeto Antano Stančiko fotodarbų, Radviliškio jaunimo mokyklos Etnografijos būrelio paruoštų fotografijų parodos. Išskirtinis įvykis – tremčiai atminti skirta kilnojamoji fotoparoda *Tas nelaimingas Sibiras*. Ją, sulaukusių didelio susidomėjimo, parengė Vida Genovaitė Navickaitė. Parodos atidaryme dalyvavo jos iniciatoriai, organizatoriai, Seimo atstovai, tremtį patyrę asmenys. Paveikslų galerijoje kvietė ir kraštiečių Teresės Bajorūnaitės-Lekienės pastelės kūrinių paroda. Tais pačiais metais gyvai domėtasi kraštiečio dailininko Vinco Kisarausko kūrybos paroda *Lietuva*, skirta autoriaus 75-osioms gimimo metinėms ir Lietuvos vardo tūkstantmečiui, baisogaliečio Vitolio Januševičiaus jaunystėje fotografuotų nuotraukų paroda.

Devintosios Nacionalinės bibliotekų savaitės metu atidaryta Lenkų instituto Vilniuje organizuota Mareko Ostrovskio fotografijų paroda *Lenkijos vaizdai iš paukščio skrydžio*. 2010-aisiais lankytojams įsiminė vilkaviškietės pedagogės Vilijos Žalienės tapybos ir karpinių parodos *Šviesos ženklai* atidarymas bei šios kūrėjos poezijos ir muzikos vakaras. Radviliškiečius nudžiugino ir Natalijos Kornevos, dailininkės iš Rusijos, tapybos darbų paroda. Ypatingo dėmesio susilaukė dailininko Sviatoslavo Rericho reprodukcijų paroda *Grožio šauklės*, kurią parengė Rericho draugijos Lietuvoje pirmininkė Irena Zaleckienė. Tai – pirmoji radviliškiečių pažintis su garsaus dailininko kūryba.

Savita buvo NATO pajėgose tarnaujančio kraštiečio Eugenijaus Lastausko paroda *Pasaulio vaikai*, kurią sudarė fotografijos iš trijų pasaulio kampelių – Tanzanijos, Irako ir Afganistano. Nuolatinė bibliotekos pagalbininkė, radviliškietė dailininkė Genė Stugienė eksponavo savo paveikslus, kuriuose – portretai bei vasaros spalvų paletė. Savitumu išsiskyrė vadaktiečio Kęstučio Lapiniausko fotografijų ir baisogaliečio Vytauto Kontenio akvarelės bei pedagogo Almanto Minkevičiaus tapybos parodos. Lankytojai galėjo grožėtis tarpukario Lietuvos, tarybinių laikų, užsienyje gyvenančių lietuvių dailininkų sukurtais paveikslais, kuriuos sukaupė kraštiečių bibliografas Vladas Žukas. Veikė Rimanto Petriko dokumentinių fotografijų paroda *Akimirkos iš praeities*. Antrąją parodą Viešojoje bibliotekoje surengė kraštiečių

Arvydas Každailis. Eksponuota 30 atspaudų, atliktų oforto technika – Petro Dusburgiečio knygos *Prūsijos žemės kronika* iliustracijos. Metų pabaigoje eksponuota Regimanto Talalo medžio drožinių ir Sigitto Gelumausko fotografijų parodos.

2011 metų sausį bibliotekos Paveikslų galerijoje atidaryta baisogaliečių Bronės Žundienės, Lidos Mickienės, Elenos Martynovos, Zofijos Grigaitienės ir Pranutės Abromaitienės kūrybos paroda. Gražiadarbės eksponavo iš šiaudelių padarytų paveikslų, pintų ir siuvinėtų kryželiu darbų.

Kraštiečiai iš Pašušvio, dailininkas, karikatūristas ir grafikas Jonas Varnas, atidarydamas savo politinių karikatūrų kūrybinę parodą, sakė, kad, norėdamas nupiešti politinių karikatūrų, jis turi domėtis politiniais įvykiais, klausytis radijo, skaityti spaudą. Pasak dailininko, karikatūros nebūtinai turi būti linksmos, jos dažnai būna ir liūdnos, kaip pats gyvenimas.

ŠSPC Suaugusiųjų ir jaunimo neformaliojo ugdymo Meninės raiškos studijos darbų paroda „Prislietimai“.
2011 m.

Tų pačių metų pavasarį ir vasarą lankytojai buvo kviečiami susipažinti su pirmąja jaunos dailininkės Kristinos Šedytės-Maselskienės tapybos paroda *Ekspresija*, pedagogų Irinos Kareivienės aliejinės tapybos ir Jadvygos Kurmanskienės keramikos parodomis. Gegužės mėnesį radviliškiečiai stengėsi įskaityti *Netikėtas raides*. Taip vadinosi Kastyčio V. Stumbrio fotoparoda. Birželio mėnesį Paveikslų galerijoje atidarytoje ikimokyklinio amžiaus vaikų piešinių konkurso *Mes už saugią*

vaikystę dalyvių kūrybos parodoje pagerbti nugalėtojai. Toks konkursas rajone surengtas pirmą kartą. Birželio 23 dieną bibliotekoje paminėta Tarptautinė kovos su narkomanija diena. Ta proga atidaryta fotomenininko Gedimino Beržinio fotografijų paroda, dalyvių laukė paskaita narkotikų prevencijos tema. Pagrindinė šio projekto idėja – meninėje fotografijoje vaizdingai pademonstruoti žalingų įpročių siaubą jaunimui. Renginys buvo dalis projekto *Narkomanijos žavesys ir siaubas*, kurį parėmė Radviliškio rajono savivaldybės Visuomeninės sveikatos programų rėmimo fondas.

Liepos 26 dieną Paveikslų galerijoje *apsigyveno* didis menininkas Mikalojus Konstantinas Čiurlionis. Tiksliau – jo darbų reprodukcijos, kurios atkeliavo iš Vilniaus memorialinio kultūros centro *Čiurlionio namai*. Paroda *M. K. Čiurlionio vizijų ir harmonijos pasaulis* skirta šio genijaus 100-osioms mirties metinėms. Menotyrininkas Stanislovas Urbonas radviliškiečiams papasakojo apie dailininko genialumą. Parodoje eksponuota aukštos kokybės, įvairiu laiku sukurtų M. K. Čiurlionio darbų reprodukcijų. Pasak Stanislovo Urbono, Čiurlionio kūrybos negalima narstyti po dalelę, jį reikia jausti širdimi.

Rugsėjo mėnesį Skaitytųjų aptarnavimo skyriuje atidaryta Lenkų instituto Vilniuje parengta fotografijų paroda, skirta lietuvių kilmės lenkų poeto Česlovo Milošo 100-osioms gimimo metinėms. Tą patį mėnesį didelio lankytojų dėmesio sulaukė kraštiečio Ryčio Martinionio kūrybos paroda *In vino veritas*.

Spalio 6-ąją atidaryta Radviliškio rajono savivaldybės ŠSPC Suaugusiųjų ir jaunimo neformaliojo ugdymo skyriaus meninės raiškos studijos darbų paroda *Prisilietimai*. 2005 metais studijos vadovė Irminda Savickienė subūrė grupę entuziastų, niekuomet nesimokiusių dailės, bet norinčiųjų kurti, gražinti savo aplinką, įgyvendinti savo kūrybines idėjas.

Lapkričio mėnesį Paveikslų galerijoje vyko kraštietės dailininkės Lidijos ir rašytojo Algio Kuklių šeimos kūrybos vakaras *Atspindžiai*. Parodoje eksponuota kaligrafija, kuri, pasak autorės, yra labai svarbi žmogaus individualumui ugdyti, todėl itin tinka lavinti vaikų meniškumą ir asmenybę. Atskira parodos dalis – ciklas *Iškasenos*. Jis sudarytas iš septynių dalių, atliktas skaitmeninės spaudos būdu ir atspindi rašto evoliuciją. Dailininkės vyras, prozininkas, publicistas ir dailininkas Algis Kuklys pristatė savo naujausias knygas: romaną *Atsispindintys medžiai*, kurį apipavidalino Lidija Kuklienė, ir esė *Provincialo komentarai*.

Metų pabaigoje lankytojus nudžiugino dvi parodos. Pirmoji – dailės ir kitų specialybių pedagogų, vasarą dalyvavusių plenere Kleboniškių kaime (Radviliškio raj.), kūrybos ekspozicija *Kurkime kartu*. Kita paroda – kraštiečio, jaunojo fotografo Kęsto Vilniaus 15 juodai baltų fotografijų.

Kūrybos paroda – visada yra šventė kūrėjui, jų artimiesiems, draugams, lankytojams. Tai dvasinė būsena, kurioje dalyvauja visi: kūrėjas ir žiūrovai. Viešoji biblioteka numachiui ir toliau rengti įvairių kūrėjų darbų parodas.

VAIKŲ KŪRYBOS PARODOS

Vaikų literatūros skyriuje jau tapo tradicija nuolat rengti vaikų kūrybos parodas. Ypatingo lankytojų dėmesio sulaukė 1996 metais organizuota nuotaikinga paroda – beveik 70 ragelių. Pieštų, lipdytų, siūtų, iškirptų, pintų. Miniatiūrinių ir vos sutelpančių virš knygų lentynų. Tai – Butėnų pradinės mokyklos mokinių siurprizas bendraamžiams mieste. Nemažai eksponuotų darbų yra pabuvę ir zonos parodose, ten pelnę įvertinimų.

1997 metais Martyno Mažvydo bibliotekos Vaikų literatūros centras surengė jaunųjų skaitytojų apklausą. Buvo siekiama išsiaiškinti mėgstamiausias Lietuvos vaikų knygas. Pirmąsias tris vietas pagal populiarumą laimėjo švedų rašytojos Astridos Lindgren knygos *Pepė Ilgakojinė*, *Emilis iš Lioneborgos* ir *Ronja plėšiko duktė*. Apklausoje dalyvavo ir Radviliškio viešosios bibliotekos Vaikų literatūros skyrius. Pagal apklausos rezultatus žurnalo *Genys* redakcija surengė vaikų piešinių konkursą *A. Lindgren pasaulyje*. Šio konkurso nugalėtojų darbai buvo eksponuoti Vaikų literatūros skyriuje. Tais pačiais metais, atsiliepdami į bibliotekininkų kvietimą, vaikai į parodą-konkursą *Dėdė Rudenėlis žemėn atkeliavo* pristatė savo rankomis sukurtus darbelius iš daržų ir sodų gėrybių.

2000-ieji ir 2001-ieji metai taip pat buvo turtingi įvairiomis vaikų kūrybos parodomis. Tarp jų – Radviliškio miesto darželio-mokyklos *Eglutė „Panelyčių“* grupės piešinių, Šaukoto vidurinės mokyklos darbų tema *Gyvenamosios aplinkos interpretavimas*, Dienos užimtumo centro globotinių rankdarbių, amerikietės Nancy de Maranville kūrybos, vaikų lopšelio-darželio *Eglutė* vaikų batikos darbų (auklėtoja – Laima Vaičiulytė), S. Dariaus ir S. Girėno vidurinės mokyklos pradinė klasių mokinių piešinių, Radviliškio lopšelio-darželio *Žvaigždutė* auklėtinių, vadovaujamų Reginos Martysienės, karpinių ekspozicijos.

2003 metais atidarytos Pašušvio pagrindinės mokyklos moksleivių piešinių *Vasaros paletė* (mokytoja – Vida Šereivaitė), Lizdeikos gimnazijos pradinė klasių mokinių darbų *Bėgo prabėgo vasarėlė* (mokytoja – Rasa Petkevičiūtė), S. Dariaus ir S. Girėno vidurinės mokyklos pradinė klasių mokytojos Rasos Masiulienės karpinių lietuviškų pasakų motyvais parodos.

Vaikų literatūros skyrius buvo paskelbęs I–IV klasių mokinių piešinių konkursą *Mes kuriame iliustracijas A. Lingren knygoms*. Biblioteka pasipuošė įvairiaspalviais, su beribe fantazija atliktais darbais. Ir mažus, ir didelius džiugino tokie artimi, pažįstami, ne vieną nuo ankstyvos vaikystės lydėję mylimos vaikų rašytojos Astridos Lingren pasakų personažai.

Vaikų literatūros skyrius 2004-uosius pradėjo Šeduvos vidurinės mokyklos Dailės studijos *Paletė* I–V klasių mokinių keramikos paroda *Pasakų veikėjai* (vadovė – Daiva Mačiūnienė).

nė). Vasario mėnesį lankytojai turėjo galimybę aplankyti Lizdeikos gimnazijos mokytojos Rasos Petkevičiūtės karpinių parodą *Balta daina. Balti sapnai. Balta naktis*. Spalio mėnesio dienomis Vaikų literatūros skyriuje vaikus pasitiko lėlės. Jų parodą čia surengė Tyrulių pagrindinės mokyklos ketvirtokai, vadovaujami mokytojos Aldonos Punytės. Nuo knygų lentynų ir stalų žvelgė mokinių padarytos lėlės. Jas vaikai sukūrė per dailės ir technologijos pamokas, panaudodami siūlus, audinių atražas, tuščius stiklo butelius, numegzdami ar nunerdami atskiras detales.

Skyriaus darbuotojoms dažnai nė nereikia ieškoti autorių – pačios švietimo įstaigos pasiūlo savo kūrybingų atstovų bei jų darbelių. Tais pačiais metais atidaryta Radviliškio vaikų lopšelio-darželio *Žvaigždutė* dailės studijos *Vaivorykštė* piešinių paroda *H. K. Anderseno pasakų pasaulyje* (studijos vadovė – Regina Martyšienė).

2007–2008 metais eksponuoti Šeduvos gimnazijos Butėnų skyriaus pradinukų darbai, Baisogalos vidurinės mokyklos Skėmių skyriaus mokytojos Aušros Juškienės simėgrafiniai darbai, Šeduvos gimnazistės Ramintos Kleinautės fotografijos, Grinkiškio Jono Poderio vidurinės mokyklos moksleivių Raimondos Kondrotaitės ir Erikos Bajerbach naturmortai, Šiaulių vaikų globos namų *Šaltinis* ugdytinių rankdarbiai, Pakalniškių pagrindinės mokyklos VI–IX klasių mergaičių kryželiu siuvinėti paveikslai, Karčemų kaimo gražiadarbių Jadvygos Senulienės ir Angelės Žilinskienės audiniai. Nuotraukų ekspoziciją, supažindinančią su retu paukščiu – jūriniu ereliu – ir žmonių veikla jį išsaugoti parengė Gamtosaugos projektų vystymo fondas bei Radviliškio rajono savivaldybės vyriausiasis ekologas Petras Kuraitis.

Išskirtinio lankytojų dėmesio susilaukė 2009 metais surengtos vaikų kūrybos parodos: Labučių pagrindinės mokyklos Dailiųjų amatų būrelio, kuriam vadovauja mokytoja Gražina Antanaitienė, mokinių darbai ant stiklo, Radviliškio dailės mokyklos mokinių darbai *Angelai* ir skulptūros *Žiemos paukščiai*. Dviejų pastarųjų parodų kuratorės – Dalia Morkienė ir Neringa Kestenienė.

2010-ieji pradėti originalia Gražinos pagrindinės mokyklos mokytojos Irenos Butvilienės kūrybos darbų paroda *Ir tokios būna lėlės*. Kovo mėnesį į biblioteką *įplaukė* mokinių sukurto gulbės – eksponuoti Jaunimo mokyklos *Rankdarbių magijos* būrelio V–VI klasių mokinių kūriniai (vadovė – Svetlana Asačiova). Mokiniai džiaugėsi, kad iš popieriaus išlankstyta elegantiška gulbė gali būti puiki dovana mamai, draugams. Kiek vėliau tas pats būrelis demonstravo meniškai apipavidalintus rėmelius parodoje *Dekupažas ant bangos*. Vasaros mėnesiais pamalonino Vinco Kudirkos pagrindinės mokyklos mokytojos, tautodailininkės Rasmutos Valčiukienės kūrybinių darbų paroda. Metų pabaigoje pristaty-

ti tos pačios pagrindinės mokyklos vyresniosios mokytojos Audronės Kudžmaitės darbai, Radviliškio dailės mokyklos moksleivių piešiniai (vadovė – Vida Šereivaitė), Gražinos pagrindinės mokyklos V–X klasių mokinių kūryba (vadovas – mokytojas Donatas Kurmanskis)

2011 metų kovo mėnesį Radviliškio Vinco Kudirkos pagrindinės mokyklos pradinė klasių mokiniai ir mokytojai lankytojus kvietė į karpinių parodą *Gyvybės medis*. Kita paroda tą mėnesį – *Ieškau savęs*. Taip vadinosi Sidabravo vidurinės mokyklos XII klasės moksleivių tekstilės darbų ekspozicija (vadovė – Sigitas Penikienė). Kiek vėliau savitą ir originalią tekstilės darbų parodą *Sapnų gaudyklės* surengė ir Vinco Kudirkos pagrindinės mokyklos IV klasės mokiniai, vadovaujami mokytojos Rasmutos Valčiukienės. Pasigrožėti nuostabiomis sagėmis siūlė Jaunimo mokyklos VIII klasės mokiniai, vadovaujami mokytojos Svetlanos Asačiovos. Balandžio–gegužės mėnesiais bibliotekos lankytojai turėjo galimybę pasigrožėti Sidabravo vidurinės mokyklos vienuoliktokės Gretos Bondzinskaitės fotografijomis, Gražinos pagrindinės mokyklos ketvirtokų karpiniais (vadovė – mokytoja Rasa Jasiulienė), Radviliškio lopšelio-darželio *Žvaigždutė* dailės studijos *Spalviukai* darbais, Gražinos ir Tyrulių pagrindinių mokyklų moksleivių, dalyvavusių *Mažajo dailininko akademijoje 2011* kūryba, Sidabravo vidurinės mokyklos moksleivių tapybos darbais *Prisiminimai* ir kitomis parodomis.

Džiugu, kad jaunieji kūrėjai atranda įdomių ir prasmingų užsiėmimų, kad iš jų gali pasimokyti net suaugusieji. Biblioteka, sudaranti galimybę savo kūrybą pristatyti visuomenei, ne vienam radviliškietui kūrėjui tampa pirmuoju žingsniu į viešumą.

KITOS PARODOS

Visais bibliotekos gyvavimo laikotarpiais parodoms rengti buvo skiriama daug dėmesio. Bibliotekinio darbo klasika – literatūros parodos. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, tautos,

**Radviliškio
jaunimo
mokyklos 8-10
kl. moksleivių
metalo ir medžio
paroda Vaikų
literatūros
skyriuje. 2011 m.**

krašto istorijai, tradicijoms, šventėms, rašytojų, visuomenės veikėjų sukaktims paminėti skirtos ekspozicijos tapo savotiška atgaiva ne tik skaitytojams, bet ir patiems bibliotekiniams. Daug parodų ir teminių lentynų yra rengiama ne tik Viešojoje bibliotekoje, bet ir filialuose.

Įsimintina 1997 metais Viešosios bibliotekos Skaitytojų aptarnavimo skyriuje surengta paroda, kurioje lankytojai buvo supažindinti su senaisiais lietuviškais leidiniais iš Vilniaus universiteto bibliotekos rinkinių. Paroda skirta pirmosios lietuviškos knygos 450-osioms metinėms ir Radviliškio viešosios bibliotekos 60-ajam jubiliejui. 1998 metais lankytojų dėmesio laukė Birželio 14-ajai – Gedulo ir vilties diena – skirta literatūros paroda *Manė, kad lietuviai pražus...*

2001 metais Viešosios bibliotekos skaitytoja pensininkė Vida Užinskienė pasiūlė surengti parodą, skirtą Knygnešio dienai. Tai padaryti radviliškiečiai paskatino pagarba savo mirusio vyro Vaclovo Užinsko atminimui. Parodoje pristatyta žurnalų, laikraščių *Karys, Trimintas, Naujoji vaidilutė*, kitų komplektų, Maironio, Vaižganto, Vinco Kudirkos, Salomėjos Nėries kūrybos ankstyvųjų leidimų, kurių datos – nuo 1927 metų.

2002 metais, minint Viešosios bibliotekos 65-erių metų sukaktį, parodoje atspindėta bibliotekos veikla, buvusių ir dabartinių bibliotekos darbuotojų indėlis, kita medžiaga. Pasaulinei Žemės dienai buvo skirta paroda *Visi mes juk esame Žemės vaikai*. Juodojo kaspinio dienai buvo skirta paroda *Sunkus tiesos kelias*. Belaukiant Šv. Velykų, Skaitykloje parengta šventinių puokščių, kompozicijų paroda.

2004 metų balandžio 2 dieną, kai prie Savivaldybės pastato suplevėsavio NATO vėliava, parodą *Lietuva – NATO narė* aplankė per 70 radviliškiečių, o gegužės 1-ąją, Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare, paruošta knygų, publikacijų, fotografijų paroda *Europos Sąjunga iš arčiau*. Skaitykloje veikė Britų tarybos informacinių užsienio kalbų vadovėlių bei mokymo metodikos priemonių paroda, kiek vėliau eksponuotos Radviliškio rajono mokyklų pedagogų ir moksleivių fotografijos iš aplankyto Europos šalių. Iš ilgamečio skaitytojo Alberto Vitarto kolekcijos bibliotekos lankytojams eksponuoti įdomūs pašto ženklai ir vokai su Nepriklausomos Lietuvos simbolika.

Ypatingo visuomenės dėmesio sulaukė 2007–2008 metais pristatytos *Roto* knygyno kilnojamosios knygų parodos: *Visos užsienio knygos*, kurioje – enciklopedijos, žodynai, žinynai bei dizainas, rankdarbiai, *Pažintis su Europos šalimis* – leidiniai anglų ir rusų kalbomis, *Sodas, daržas, gėlės, užsienio šalių patiekalai*. Lenkų instituto Vilniuje projektų koordinatorius Andžėjus Kerulis inicijavo fotografijų parodą *Keliai į laisvę – per „Solidarumą“ į Europą*, kuri supažindino su Lenkijos istorija, dabartimi ir buvo skirta *Solidarumo* judėjimo 25-osioms

Dažnos spaudinių parodos Skaitytojų aptarnavimo skyriuje. 2011 m.

mens dokumentai, patvirtinantys dalyvavimą mūšiuose, ginklai, uniformos, paveikslai, mūšių schemos ir kita. Alvydas Tamošiūnas, vienas iš tos parodos iniciatorių ir medžiagos karine tematika kolekcininkų, organizavo ekspozicijos pristatymą ir edukacines pamokas Radviliškio miesto moksleiviams. Metų pabaigoje, vykstant Šiaurės šalių bibliotekų savaitės renginiams, Skaitytojų aptarnavimo skyriuje veikė pažintinės literatūros apie Šiaurės šalis paroda, vėliau – Šiaulių Aušros muziejaus ekspozicija *Feliksas Bugailiškis ir Vincentas Vaitiekūnas*. Viešojoje bibliotekoje kaupiamas specialus fondas, kuriame – knygos su autorių autografais. Paveikslų galerijoje buvo parengta tokių leidinių ekspozicija. Seimo 90-osioms ir Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 20-osioms metinėms paskirta literatūros paroda *Šiauliečiai – parlamentarizmo tradicijų puoselėtojai*. Ekspozicija *Oi, žirge žirgeli...*, kurią surengė Romanas Trumpikas, supažindino su literatūra ir kita medžiaga apie žirgus.

2011 metų rugsėjo 22 dieną baigėsi Nobelio literatūros premijos laureato, Lietuvos garbės piliečio, profesoriaus Česlovo Milošo gimimo 100-mečiui skirta paroda. Lenkų instituto Vilniuje padedami radviliškiečiai turėjo puikią progą beveik mėnesį lankyti parodą *Česlovas Milošas. Poeto šimtmetis*, artimiau susipažinti su rašytojo kūryba. Kaip pastebėjo Lenkijos instituto Vilniuje projektų koordinatorius, šios parodos kuratorius Andžejus Kerulis, poeto kūryba nėra lengvai skaitoma, ji verčia augti, domėtis įvairiomis sritimis, kad galėtum geriau suvokti, ką rašytojas norėjo perduoti žmonėms.

Skaitytojų aptarnavimo skyriuje eksponuota didžiausia Lietuvos knyga (almanachas) *Au-*

metinėms. Radviliškio viešosios bibliotekos jubiliejui paskirta fotografijų paroda *Mūsų kelias...*

2009-aisiais Paveikslų galerijoje kvietė literatūros apie astronomiją paroda, skirta Tarptautiniams astronomijos metams. Minint Radviliškyje pergalės prieš bermontininkus 90-metį ir Lietuvos kariuomenės 91-ąsias metines, bibliotekoje veikė ekspozicija *Kovų ir pergalių aidas*. Joje demonstruoti unikalūs Lietuvos kariuomenės daiktai – karėvių šalmai, kepurės, batai, as-

kuras Salduvei. Šios rekordinių gabaritų (90x120x25 cm, 113 kg) sumanytoja, mecenatai ir gamintoja – UAB Šiaulių knygriškla-spaustuvė, miesto dizaineriai ir UAB *Elga*. Knyga pagaminta 2009 metais ir dedikuota Lietuvos tūkstantmečio jubiliejui. Leidinio dizaineris, sudarytojas Vilius Puronas, glėbėja Daiva Matonienė, Šiaulių miesto mero pavaduotoja.

Pasibaigus Viešosios bibliotekos renovacijai ir Viešosios bibliotekos Informacijos-kraštotyros skyriuje atsirado puikios galimybės rengti įvairias temines parodas. Kraštotyros skaitykloje organizuojamos knygų parodos, skirtos kraštiečių, rajono jubiliejams. Didelio lankytojų susidomėjimo sulaukė šios ekspozicijos: *Miestas amžino žydėjimo šviesoje* (Radviliškiui – 440), *Didysis krašto metraštininkas* (Baliui Buračiui – 110), *Šventoji knygnešių našta* (Juozui Zaukai – 145), *Dar niekas neįminė moters paslapties* (Rūtai Staliliūnaitei – 70), *Deimantais suspinde nuopelnai* (Aloyzui Každaliui – 65), *Tautietės dėmesys tėvų žemei* (Elonai Vaišnienei – 75), *Radviliškio krašto herbai* ir kitos. Parengta nuolatinė ekspozicija *Rašytojo Jono Marcinkevičiaus literatūrinis palikimas*. Tie, kurie brangina išlikusį senąjį spausdintą žodį, kviečiami į senų ir retų leidinių parodas Knygų muziejuje: *Iš jų mokėsi mūsų tėvai ir seneliai*, *Tai, ką turime seniausio*, *Knygos mažos – mintys gilos*, *Senųjų lietuviškų spaudinių stotelė* ir kitas.

Tarpukario mokyklinių vadovėlių paroda
Informacijos-kraštotyros skyriuje. Jos rengėjai
– V. ir A. Bartkai. 2011 m.

2010 metų gegužės mėnesį Informacijos-kraštotyros skyriuje atidaryta nuolatinė leidinių, kuriuos padovanojo Benius Žemaitis, ekspozicija, skirta kraštiečiui profesoriui, medicinos mokslų daktarui Juozui Zubkui. Čia pristatoma dalis gautų vertingų spaudinių. Kiti – Skaitytojų aptarnavimo skyriuje. Šie spaudiniai įgalina plačiau sužinoti apie kraštiečių profesorių, apie kurį iki šiol bibliotekoje turėta visai nedaug duomenų. Jo žentas Benius Žemaitis apie šį Radviliškio krašto ir šalies šviesuolį bei jo dukrą Vitą Zubkutę-Žemaitienę parengė unikalią iliustruotą medžiagą, kurią taip pat perdavė bibliotekai (žr. *Fondų kaupimas ir sklaida*).

2011 metų rugpjūčio pabaigoje biblioteka sulaukė šio savo bičiulio ir rėmėjo iš Amerikos. Jis liko sužavėtas bibliotekos pagarba Juozui Zubkui, Vitai Zubkutei-Žemaitienei ir

knygai. Tais pačiais metais Informacijos-kraštotyros skyriuje atidarytos parodos *Tarpukario mokykliniai vadovėliai, Tarpukario spauda*, kurias radviliškiečiams surengė Pakruojo rajono Lygumų miestelyje gyvenantys Vilma ir Algimantas Bartkai, kolekcionuojantys ne tik prieškario vadovėlius, bet ir įvairius mokyklinius reikmenis, senuosius leidinius bei nuotraukas. Ekspoziciją palankiai įvertinęs istorikas Zenonas Vasiliauskas, gyvenantis Vilniuje, sakė, jog tokią parodą ne gėda surengti ir sostinėje, kad mokiniams tai – tikra prieškario laikų istorijos pamoka.

Kraštotyros skaitykloje eksponuojami ir bibliotekos leidiniai. Tarp jų – literatų klubo *Jonvabalio* narių kūryba, kultūros ir istorijos žurnalas *Radviliškio kraštas*, kompaktinės plokštelės apie kraštiečių kūrybą, gyvenimą. Lankytojams pažintinės informacijos teikia albumai, suvenyrai, sveikinimai, atvirukai, lankstinukai. Ekspонатai prieinami, vartomi, skaitomi. Kraštotyros skaityklą puošia kraštiečių paveiksiai, kaupiamas kraštiečių rankraščių fondas.

Kas suskaičiuos, kiek kartų per dieną atveriamos bibliotekos durys: į žinių, meno, žaidimų šalį...

Rašytojas Jonas Marcinkevičius – mūsų kraštietis

Rašytojas Jonas Marcinkevičius, skaitytojams žinomas kaip *Benjamino Kordušo*, *Kražių skerdynių* ir kitų kūrinių autorius, gimė 1900 metų gruodžio 26 dieną Radviliškyje, geležinkelininko šeimoje. Mirė 1953 m. liepos 31 d. Kraštiečio atminimas įamžintas jo gimtinėje. Jo vardu šiame mieste pavadinta gatvė. 1975 metais, minint rašytojo 75-ąsias gimimo metines, Radviliškyje, name, kuriame jis jaunystės metais gyveno, atidarytas muziejus (žr. *Muziejai*).

1980 metais Radviliškio kultūros namuose buvo paminėtos Jono Marcinkevičiaus 80-osios gimimo metinės. 2000-aisiais, pasitinkant rašytojo 100-ąjį jubiliejų, rajono laikraščio *Mūsų kraštas* redakcija, Viešoji biblioteka, rajono literatų klubas *Jonvabalys* paskelbė literatūrinį konkursą. Jame dalyvavo 16 žmonių, kurie pateikė per 70 įvairaus žanro kūrinių. Konkurso nugalėtoju pripažintas Grinkiškio vidurinės mokyklos mokytojas metodininkas Klemas Indrėkus, prizininėmis – Rita Japkevičienė ir Egidija Grigaitė.

Radviliškio kultūros rūmuose vyko vakaras, skirtas kraštiečio rašytojo šimtmečiui. Literatūros kritikas Stasys Lipskis pristatė neseniai išspausdintą rašytojo knygą *Raudonosios naktys*, papasakojo apie dramatišką ir prieštaringą autoriaus gyvenimą. Eilių paskaitė rajono literatų klubo *Jonvabalys* pirmininkas, gydytojas Antanas Stančikas. Renginyje dalyvavo du Vilniaus radviliškėnai – Jonas Linkevičius ir Aleksandras Šidlauskas. Jie akcen-

**Rašytojas J. Marcinkevičius
1900 - 1953**

tavo, kad žmogaus gyvenimas matuojamas ne metais, bet darbais, ir linkėjo visiems susirinkusiems tokios gražios dalios – kad jie būtų prisiminti po 100 metų, kaip Jonas Marcinkevičius.

Vilniuje radviliškiai padėjo surengti vakarą, skirtą rašytojo 100-osioms gimimo metinėms. Besirenkančiųjų į Lietuvos menininkų rūmus laukė Viešosios bibliotekos parengta literatūros apie Joną Marcinkevičių, jo kūrybą paroda. Iškilmingą vakarą pradėjęs Rašytojų sąjungos pirmininkas Valentinas Sventickas apžvelgė sudėtingą, gilesnės studijos dar taip ir nesulaukusį Jono Marcinkevičiaus gyvenimo bei kūrybos kelią. Jo kūrybinį palikimą vertino, prisiminimais pasidalijo literatūros kritikas Stasys Lipskis, rašytojas Mykolas Sluckis, Dailės muziejaus direktorius Romualdas Budrys. Kaip radviliškiai saugo savo kraštiečio rašytojo atminimą, kaip įsteigė jam skirtą visuomeninį muziejų, papasakojo Radviliškio rajono meras Vytautas Simeilis. Klausytasi aktorės Gražinos Urbonaitės skaitomų Jono Marcinkevičiaus romano *Kražių skerdynės* ištraukų, režisieriaus Vidmanto Bačiulio bei aktoriaus Antano Šurnos pasakojimų, kaip buvo kuriamas filmas pagal rašytojo romaną *Benjamins Kordušas*, žiūrėta šios juostos fragmentų. Vakaras baigėsi kaip ir prasidėjęs – šeduvių ansamblio dainomis. Rašytojo pagerbimo dieną radviliškių delegacija aplankė Vilniaus Rasų kapines, ant Jono Marcinkevičiaus kapo padėjo gėlių, uždegė žvakių. Tą dieną pabendrauta su rašytojo šeimos augintine Audrone Rapolevičiūte, su Marcinkevičių giminaičiais, Vilniaus radviliškėnų bendrijos nariais.

Jono Marcinkevičiaus jubiliejų paminėjo ir Maironio lietuvių literatūros muziejus Kaune. Į renginį buvo pakviesta radviliškių delegacija. Taigi džiugu, kad mūsų krašto rašytojas po ilgos pertraukos vėl sulaukė pelnyto visuomenės dėmesio.

**Jono Marcinkevičiaus
literatūrinės premijos
laureatė E. Mikulėnaitė
(viduryje) su J.
Marcinkevičiaus
proanūkiais Benjaminu
(kairėje) ir Jonu. 2006 m.**

Radviliškio viešoji biblioteka parengė Jono Marcinkevičiaus sesers dukros Janinos Navickaitės-Portiankinos atsiminimų knygėlę *Visas gyvenimas – kova ir meilė*. 2005 metų gruodžio mėnesį pirmą kartą Radviliškio rajone surengtas moksleivių oratorių konkursas. Jis paskirtas rašytojo Jono Marcinkevičiaus 105-osioms gimimo metinėms. Konkursą sumanė Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų sąjungos Radviliškio skyrius, rajono Lietuvių kalbos mokytojų metodinė taryba. Nugalėtojai apdovanoti prizais, kuriuos įsteigė rajono lietuvių kalbos mokytojai, rajono Švietimo skyriaus padėkos raštais.

Nuo 2004-ųjų kasmet išaiškinami Jono Marcinkevičiaus literatūrinės premijos laureatai. Premiją įsteigė ir jos nuostatus patvirtino rajono savivaldybės Taryba. Apdovanojimas skiriamas už geriausią per metus išleistą prozos kūrinį. Teisę siūlyti kandidatus turi šalies visuomeninės organizacijos, kūrybinės sąjungos bei susivienijimai, literatų klubai, knygų skaitytojai ir patys autoriai. Rekomendaciją dėl laureato pateikia Rašytojų sąjungos valdyba. Premija – 1000 litų. Apdovanojimas įteikiamas, minint Jono Marcinkevičiaus gimimo metines.

Jono Marcinkevičiaus literatūrinės premijos laureatas R. Marčėnas. 2010 m.

Jono Marcinkevičiaus literatūrinės premijos laureatas P. Venclova. 2011 m.

Pirmuoju šios premijos laureatu, Rašytojų sąjungos valdybai rekomendavus, tapo rašytojas Rimantas Vanagas už knygą *Žmonės mylėjo žmones*. 2005 metų laureatė – Laura Sintija Černiauskaitė, kuriai šį apdovanojimą pelnė knyga *Artumo jausmas*. 2006-ųjų premiją gavo Ema Mikulėnaitė ir jos knyga *Tu man papasakok*. Laureatė sakė: *Man šis apdovanojimas brangus ir džiugus, nes aš rašau panašiomis temomis, kaip ir Jonas Marcinkevičius*. 2007 metų vardinė premija atiteko Ramūnui Kasperavičiui už knygą *Visų gražiausia*. Ta proga surengtame literatūriniame vakare savo prisiminimais apie rašytoją Joną Marcinkevičių dalijosi jo dukterėčia Janina Navickaitė-Portiankina, koncertavo Radviliškio muzikos mokyklos moksleiviai.

2008 metais laureatu paskelbtas Juozas Jasaitis už romaną *Per sutemas*. 2009 metų gruodį Viešojoje bibliotekoje susirinkę skaitytojai pagerbė šeštosios kraštiečio Jono Marcinkevičiaus literatūrinės premijos laureatę – rašytoją Birutę Jonuškaitę. Premija jai paskirta už romaną *Baltų užtrauktukų tango*. 2010 metų pabaigoje Vilniuje, Rašytojų klube, minint Jono Marcinkevičiaus 110-ąsias gimimo metines, Radviliškio krašto premija įteikta rašytojui Rimanui Marčėnui už romaną *Sosto papėdėje*. 2011 metų Jono Marcinkevičiaus literatūrinė premija paskirta Lietuvos rašytojų sąjungos nariui, prozininkui Petru Venclovai už romaną *Kartybių taurė – iki dugno*.

Ši kasmetinė premija – kraštiečio rašytojo atminimo ir pagarbos jam ženklas, kartu – siekis prisidėti prie literatūros skatinimo ir Radviliškio krašto garsinimo.

Atsiminimai

ABĖCĖLĘ REIKIA MOKĖTI KAIP POTERIUS

1964–1971 metais Radviliškio centrinei bibliotekai vadovavo Ona Šimkevičiūtė-Venslovienė. Kurį laiką ji dirbo tos pačios bibliotekos Komplektavimo skyriuje. Iš viso šiam darbui O. Venslovienė atidavė per 30 savo gyvenimo metų.

1955 metais baigiau Radviliškio gimnaziją (dabartinę Lizdeikos). Maniau, būsiu arba mokytoja, arba bibliotekininkė. Mėgau skaityti, lietuvių literatūros, istorijos pamokas. Niekada nebuvau gera matematikė, stodama norėjau tokių mokslų išvengti. Vis dėlto pasirinkimą lėmė tai, jog buvau impulsyvi ir galvojau, kad, tapusi pedagoge, nesugėbėsiu suvaldyti klasės. Nusprendžiau stoti į bibliotekininkystę Vilniaus universitete. Reikėjo laikyti rusų ir lietuvių kalbų, istorijos bei geografijos egzaminus. Nesurinkau reikiamo balų skaičiaus. Kaip vėliau sužinojau, tais metais į bibliotekininkystę konkursas buvo didesnis nei į teisę! [...]

Kaip tik tada buvo įkurtas Vilniaus kultūros technikumai. Ten į bibliotekininkystės specialybę priėmė be egzaminų. Mokslas truko 1,5 metų. Buvome pirmoji laida. Labai gerai prisimenu vieno profesoriaus žodžius: „Abėcėlę reikia mokėti kaip poteries...“⁴⁴

Baigusi technikumą, ne iš karto pradėjau dirbti Radviliškio bibliotekoje. Paskyrė į Šaukotą. Bet jis toli nuo Kutiškių, kur gyveno mano tėvai. Nenorėjau aš ten. Tada pasiūlė dirbti tuometiniame Radviliškio komjaunimo komitete Mokyklų skyriaus vedėja. Atlyginimai buvo maži, darbas – organizacinis. Pagrindinė mūsų transporto priemonė – dviračiai. Ir tik 1960 metais perėjau dirbti į Vaikų biblioteką. Tiesa, 1957-aisiais vis dėlto neakivaizdiniu būdu įstojau į Vilniaus universitetą. Studijos užsitęsė net 10 metų. Vėliau dirbau Šniūraičių kaimo bibliotekoje, Mankiškiuose. Keista, bet visą laiką traukė mokykla. Todėl neatsitiktinai 13 metų dirbau Vaižganto vidurinėje mokykloje. O prieš tai septynerius metus vadovavau Centrinei bibliotekai. Būtent man kilo jos statybos idėja.

Labiausiai iš anų laikų įstrigę nurodymai „iš aukščiau“. Nurodydavo, koks skaitytojų skaičius turi būti, kiek kokios literatūros, periodikos turi perskaityti. Vaikščiოდavom po namus, siūlydavom knygas, „verbuodavom“ skaitytojus. Aišku, nesąžiningi bibliotekininkai jų skaičių

⁴⁴Abėcėlę reikia mokėti kaip poteries: [su Ona Venslovienė kalbėjosi Vladas Krivickas]. *Mūsų kraštas*, 1997, liepos 2, p. 4.

paprasciausiai „padaugindavo“. Dabar biblioteka turi didžiulę laisvę. Be to, ji labai išaugo. Anksčiau čia tebuvo tik penki darbuotojai. [...]

Skiriasi septintojo dešimtmečio ir dabartiniai skaitytojai. Dabar, man rodos, jie labiau išprusę, labiau viskuo domisi. Nors anksčiau daugiau skaitydavo klasikos. Ir dar vienas pastebėjimas: jaunimas visada mėgo fantastiką. Tačiau, kaip ten bebūtų, jauni žmonės skaito mažiau. Tam tikros įtakos turi televizija, kompiuteriai. Šiandien vaikams skaityti lieka mažiau laiko ir poreikio, nes nuo pat vaikystės visą norimą informaciją galima gauti iš televizoriaus. Tačiau kompiuteris niekada nepakeis knygos, nes jis negali suteikti šilumos. Viskas juk prasidėjo nuo knygos...[...]⁴⁵

Ona Šimkevičiūtė-Vensloviene

TIE METAI MANO GYVENIME – LAIMINGIAUSI

Trylika metų Radviliškio, Jonaitiškio ir Mankiškių bibliotekose dirbo Genovaitė Uvainytė-Šlianderienė. Būta visko šiame darbe, bet prisiminimai likę patys šviesiausi.

Nebuvau baigusi jokių mokslų. 1947 metais įstojau į komjaunimą – tik per jį patekau į bibliotekininkes. [...] Mane paskyrė Radviliškio viešosios bibliotekos vedėja. Biblioteka buvo įsikūrusi mediniame namelyje, prie stoties. Langeliai mažyčiai, viena lentyna prie sienos, kita už mano nugaros, dar trys kitame kambarėlyje, belangiam, cementinėmis grindimis. Katalogų ir kartotekų dar nebuvo. Knygų skaičiaus nebeprisimenu, tik žinau, kad jų buvo daug, labai gerai įrištų, bet jų beveik niekas nejudino, neskaitė. Labai daug buvo ir žurnalų. [...]

Pirmieji mano darbo metai buvo ramūs, nuolat susilaukdavau pagyrimų iš Švietimo skyriaus, partijos komiteto. Gal po metų gavau įsakymą išimti iš apyvartos visą „geltonąją“ spaudą („Nemezidė“, „Prie seno malūno“, „Vienuošio požemiuose“ ir daugelį kitų). Tai buvo nugabenta į katilinę ir sudeginta. Po to bibliotekoje liko gal tik 300 knygų (ėjo 1948 ar 1949 metai).

Pačioje bibliotekoje skaitymui nebuvo jokių sąlygų. Jei susirinkdavo 2–3 žmonės, vos išsitedavo. Pasitaikydavo ir knygų vagysčių, tad tekdavo akylai stebėti. [...]

Kai vadinamąją geltonąją spaudą išgabeno, persikėliau į dabartinių Šaulių namų antrąjį aukštą. Knygas nugabenome penkiais vežimais. Iš Vilniaus, iš Respublikinio kolekatoriaus,

⁴⁵Abėcėlę reikia mokėti kaip poterius: [su Ona Vensloviene kalbėjosi Vladas Krivickas]. *Mūsų kraštas*, 1997, liepos 2, p. 4.

atvežė naujų knygų, įsteigė skaityklos vedėjo etatą. Mūsų įstaiga ėmė vadintis biblioteka. Aš likau dirbti jos vedėja. 1952 metais biblioteka sudegė. Tai būta tyčinio padegimo. Įlipa nuo geležinkelio pusės per balkoną, sunešti Lenino raštai, kitos politinio turinio knygos, bibliotekos dokumentacija (formuliarai), ant viršaus užverstas stalas ir padegtos grindys. Smulkesni daiktai visai sudegė, pusiau sudegė laikraščių komplektai, knygos tapo nebetinkamos naudoti. Biblioteka buvo persikėlus į suremontuotas patalpas, jose ištirpo ar pajudo šviestuvai, išdegė parketas, aprūko sienos, sudegė labai gražios užuolaidos, bet pastatas išliko. Mūsų laimei, gaisrą pamatė pro šalį važiuojantys geležinkelininkai. Tuo tarpu sargas, gyvenęs pirmame aukšte, nieko įtartino nepastebėjo. Byla taip ir liko tamsi – padegėjai nebuvo nustatyti.

Sudegus bibliotekai, šešiams mėnesiams išvažiauvau į bibliotekininkų kursus. [...] Grįžusi iš jų, vėl dirbau bibliotekos vedėja. Visame rajone turėdavo būti kilnojamyjų bibliotekėlių. Pameniu, viena buvo Durpyne, kita – Stiklo fabrike. Ten įsteigtų skaityklų darbuotojos iš mūsų bibliotekos kas dvi savaites pasiimdavo po 30 knygų savo skaitytojams.

Mūsų biblioteka, kaip minėjau, buvo įsikūrusi didžiulėje salėje, antrame aukšte. Čia veikė ir skaitykla, ir vaikų biblioteka, kuri vėliau iškelta į atskirą kambarį. Toje didžiulėje salėje stovėjo gal aštuoni apskriti stalai. Pasiėmė žurnalą ar laikraštį – ir skaityk. Savaitgaliais net vietų pritrūkdavo. Daugiausia rinkdavosi jaunimas. [...] Pirmame pastato aukšte ruošdavome įvairiausius renginius. Įkūrėm šokių kolektyvą, chorą, dramos būrelį. Dalyvavom dviejuose dainų šventėse. Aš pati buvau ir aktorė, ir šokėja. Šokau, dainavau, dirbau, dienų dienas praleisdavau su žmonėmis.

Tais laikais nebuvo svarbiausia gerai atlikti bibliotekininko darbą. Bibliotekininkas pirmiausia buvo agitatorius. Siųsdavo mus į kaimą – dienai, dviem, savaitėms. Agituodavom ir į kolūkius, ir obligacijas pasirašinėti, ir dalyvauti rinkimuose; tekdavo ir gyvulius surašinėti. Žinoma, buvo pavojinga, yra pasitaikę ir tragiškų dalykų, bet man asmeniškai niekada niekas negrasino.

Grįžusi po kursų, Radviliškio bibliotekoje tedirbau gal pusmetį. Atlyginimas buvo labai mažas, vos sudurdavau galą su galu.

1953 metais mane perkėlė į Jonaitiškius. Biblioteka buvo įsikūrusi dvare. Ten pat įkūrė ir skaityklą. Nuvažiuodavau iki Mankiškių ir tris kilometrus eidavau pėsčiomis. Visus metus taip dirbau, aptvarkiau biblioteką, pradėjau organizuoti saviveiklą, o po metų mane perkėlė į Mankiškius.

Čia biblioteka buvo įsikūrusi ištremto kaimo gyventojo Pumpučio namuose. Visos knygos sugrūstos spintoje, vaikų knygelės suverstos ant suolo. Vėl viskas iš pradžių! Pirmą pusmetį tik

tvarkėmės. Vietos buvo mažai: skaitykla ir biblioteka – vienam kambarėly, jame tik du suolai, dvi kėdės ir stalas. Darbo sąlygos buvo prastos, bet aplink – daug gerų žmonių. [...] Įkūrėm skaitovų būrelį, agitbrigadą, šokių kolektyve nuolat šokdavo aštuonios poros. Iš pradžių repletuodavome tame mažičiame kambarėlyje, o kai pamatė, kiek mes dirbame, atidavė visą namą. Tada jau turėjome didelę salę, atskirą kambarį skaityklai, kitame laikėme knygas, dar kitame jas išduodavau... Susirinkdavo pas mus ir nemažai pagyvenusių žmonių. Ateidavo ir 80-metė senutė, kurią išmokėm skaityti. Subūrėm krepšinio, tinklinio komandas, rajoninėse varžybose laimėjom pirmąsias vietas. Paruošėm standus – vieni diplomai.

Mankiškių bibliotekoje dirbant, politinių knygų platinti nereikėdavo, bet buvo kita užduotis – politiškai šviesti fermų darbuotojus. Kaip reikalavo, raudonąjį kampelį fermoje apipavidalinau, bet apie politiką nešnekėjau. Kalbėdavom apie kasdieninius rūpesčius, apie vaikus. 1959 metais išėjau iš Mankiškių. Po pusmečio ten nebeliko jokios saviveiklos.

Kaime dirbti buvo gerai, žmonės labai nuoširdūs. Tiek laiko praleisdavom kartu, bet kad bent vienas saviveiklininkas kada būtų girtas! Niekas negirtaudavo. Greičiau jau atvažiuavęs partijos instruktorius pasigers...

Tie trylika metų, kai dirbau bibliotekose – patys laimingiausi mano gyvenime. Neskaičiuodavau darbo valandų. Mėgdavau bendrauti su žmonėmis, ir darbas man sekėsi.⁴⁶

Genovaitė Uvainytė-Šlianderienė

METAI TARP ŽMONIŲ IR KNYGŲ

Aldona Januševičienė bibliotekinę veiklą pradėjo 1971 metais Mankiškių kaimo (Radviliškio rajonas) bibliotekoje. Nuo 1973 iki 1976 metų ji – Rajoninės vaikų bibliotekos bibliotekininkė, 1976–1977 metais – Radviliškio centrinės bibliotekos Metodikos skyriaus metodininkė, nuo 1986-ųjų – Radviliškio viešosios bibliotekos direktorė.

Dirbant mėgstamą darbą, nepastebimai bėga laikas...

Bibliotekininke tapau 1971 metais. Rajoninės bibliotekos vedėjos Onos Venslovienės palaiminta, pradėjau dirbti Mankiškių kaimo bibliotekoje. Fonde tebuvo vos 1300 egzempliorių knygų, nes biblioteka buvo atidaryta tik po įvykusio gaisro, kurio metu sudegė daug knygų. Padedant vedėjai, gavau knygų ir lentynų iš Rajoninės bibliotekos. Pradėjo lankytis skaity-

⁴⁶Tie metai mano gyvenime – laimingiausi...: [Genovaitės Uvainytės-Šlianderienės pasakojimą užrašė Regina Vaitkevičienė]. *Mūsų kraštas*, 1997, rugsėjo 27, p. 5.

tojai. Pačios įdomiausios dienos, praleistos bibliotekoje – užsiėmimai su vaikais. Bibliotekoje mes skaitydavome pasakas, išeidavome pasigėrėti gamta, vaidindavome. Dažnai lankydavosi Mankiškių pradinėje mokykloje.

Maždaug po pusantrų metų buvau pakviesta dirbti į Radviliškio vaikų biblioteką. Čia man patiko. Buvau ir bibliotekininkė, ir „pasakų senelė“. Tame skyriuje ilgai neužsibuvau.

1976 metais, įvykus bibliotekų tinklo centralizacijai, buvau pakviesta dirbti redaktore į Metodikos skyrių. Po metų, išvykus Metodikos skyriaus vedėjai Vandai Ašmenavičienei, Kultūros skyriaus vedėjo Petro Vaičiūno įsakymu buvau paskirta Metodikos skyriaus vedėja. Dirbant šiam skyriuje, teko bendrauti su kaimo bibliotekininkais, rūpintis jų kvalifikacija, idėjinio-politiniu auklėjimu. Dirbant Metodikos skyriuje, įsimintiniausios būdavo išvykos į rajono filialus. Dažniausiai vykdavome maršrutiniais autobusais. Iki norimos bibliotekos kartais tekdavo pėsčiomis eiti apie penkis kilometrus. Įvairiais laikotarpiais Metodikos skyriuje dirbo Virginija Simaitienė, Genovaitė Zdanienė, Roma Daknienė, Genovaitė Lukauskienė.

1985 metų gruodžio mėnesį Kultūros skyriaus vedėjo Augenijaus Jurgausko įkalbėta, sutikau būti bibliotekos direktore. Kai ją paskyrė, sunkiausios buvo pirmosios darbo dienos. Vienoje rankoje – raktų krūva, kitoje – užrašų knygelė. Šiandien tai atrodo juokinga. Norėjau būti ideali direktorė, ieškojau literatūros apie vadovus. Vadovauti moterų kolektyvui nėra lengva. Man teko įdomus laikotarpis. Buvome įpratę prie vienos partijos programos, o štai įvykiai nuo 1988 metų pakeitė visą mūsų gyvenimą. Bibliotekoms iškilo grėsmė sunykti, sumažėjo skaitytojų. Neliko reikalo jų prirašinėti. Nebuvo vadovavimo „iš viršaus“, nebereikėjo sudarinėti auklėjimui skirtų planų. Džiaugiuosi, kad rajono mero, Tarybos geranoriškų pastangų dėka rajone išvengta masiško bibliotekų uždarymo.

Reikšmingi rajono bibliotekų gyvenime buvo 1990 metai. Nuo sausio 1 dienos tapome ekonomiškai savarankiški, patys tvarkantys savo finansus.

Per vadovavimo metus buvo visko: ir smagių, ir liūdnų dienų. Džiugu, kad biblioteka tapo kultūros židiniu. Skaitytojai pamėgo mūsų renginius, dažnai girdime padėkos žodžių. Tai, ką pasiekėme – viso kolektyvo nuopelnas. Dirbame kartu, kartu ir rezultatais džiaugiamės.⁴⁷

Aldona Januševičienė

⁴⁷Vadovavimo metus prisimenant: bibliotekoje dirbusių vadovaujančių darbuotojų ir apie juos atsiminimai 1937–1997. Parengė Aldona Januševičienė. Radviliškis, 1997, 31 p.

VISKAM BŪNA SAVAS LAIKAS

Laima Macytė – buvusi Centrinės bibliotekos Metodikos skyriaus darbuotoja. Ir jos prisiminimuose likusi nemaža bibliotekos istorijos dalis.

1986–1990 metais dirbau Centrinės bibliotekos Metodikos skyriuje. Kartu dirbo puikios specialistės – Virginija Simaitienė, redaktorė ir metodininkė darbui su vaikais Vida Rimaitė. Anksčiau Metodikos skyriui vadovavo dabartinė bibliotekos direktorė Aldona Januševičienė – sumani organizacinio darbo iniciatorė ir vadovė. Jos vadovaujamo skyriaus darbas buvo gerai vertinamas įstaigos kolektyvo, kolegų, dirbančių respublikos bibliotekose, vadovaujančių darbuotojų.

Atėjęs į tokį kolektyvą, pirmiausia pats turėjai įvertinti savo galimybes, suprasti, kad kiti tau yra gyvenimo ir darbo pavyzdžiai. Ten dirbusių žmonių erudicija, paslaugumas, draugiškas patarimas ir pasidalijimas darbo patirtimi sukūrė tą aplinką, kuri įsiminė visam gyvenimui. Dabar, sprendama kai kurias aktualias situacijas, dažnai susimąstau: kaip pasiegtų buvusios bendradarbės? Nuoširdžiai dėjuosi, kad teko dirbti tokiaame šauniame kolektyve, esu jam už viską labai dėkinga.

Kultūros įstaigų, ypač Metodikos skyriaus, veikla buvo ryškiai ideologizuota, daug „popierinio“ darbo. Svarbiau atrodė gražiai ir kūrybiškai parašyti ataskaitą, sutvarkyti dokumentus, o ne padaryti patį darbą. Paruošti parodą, parašyti rekomendaciją, iškelti skirtuką kataloge ar kartotekoje – tai ir vertinta kaip „puikus ir geras“ darbas (plg. „Puikiai dirbanti biblioteka“). Per prievartą brukama ideologija, o ne nuoširdus ir draugiškas bendravimas su savo mikrorajono žmonėmis, jų reikalų aptarimas, neoficialus profesinis specialistų informavimas, gyventojų dvasinės kultūros kėlimas savišvietos būdu, to tada pirmiausia reikėdavo. Smagu, kad tai būdavo tik „popieriuose, ataskaitose“, bet ne pačiame gyvenime.

Apie kūrybinę ir dvasinę aplinką Centrinėje bibliotekoje jau kalbėjome. Tą patį galime pasakyti ir apie kaimo bibliotekų darbuotojus. Tuose filialuose, kur bibliotekininkės dirbo ilgai ir su meile, jos tikrai buvo kultūros skleidėjos, literatūros propaguotojos: gerbiamos gyvenvietės žmonių, suteikiančios reikalingų konsultacijų, pakeliančios dvasią. Tokioms specialistėms iš tiesų tiko „Puikiai dirbančios bibliotekos“ vardas. Žmogiška šiluma ir profesinis pasiruošimas, patarnavimas skaitytojui visada buvo svarbiausias kriterijus bibliotekos darbe. Ir jokie laikmečiai, jokie ideologizuoti reikalavimai nesugebėjo užgožti kultūros šviesos tų sutiktų asmenybių charakteriuose.

Kaimo filialuose palyginti dažnai keisdavosi darbuotojai. Naujiems darbuotojams būdavo organizuojami praktikumai, stažuotės. Kiekvieną mėnesį vykdavo gamybiniai pasitarimai, ketvirčio seminarai. Bibliotekininkams likdavo įsimintini specialistų skaitomi pranešimai,

literatūrinės- muzikinės kompozicijos, vakaronės, bibliotekininkų šventės, gamybinės ekskursijos į kitus filialus ir respublikos bibliotekas. Tokie renginiai būdavo reikalingi, nes atitikdavo darbuotojų profesinius, kultūrinius ir dvasinius poreikius.

1986–1990 metais Metodikos skyriaus darbuotojos ryžosi sunkiam (ideologine ir praktine prasme) darbui – perinventorinti bibliotekų fondus. CBS komplektavimo apskaitos sistema praktiniame bibliotekų darbe nepasiteisino. Net ir labai gerai dirbančios specialistės negalėjo būti tikros, kad jų bibliotekų fondų apskaita yra teisinga. Grįžome prie senosios inventorinių knygų apskaitos. Kai kurios kaimo filialų bibliotekininkės džiaugėsi teisingu sprendimu, o kitos niurnėjo, nes iš tiesų tai buvo sunkus ir ilgai trunkantis darbas. Paskui sutvarkyta visuminė bibliotekų fondų apskaita, iš naujo redaguoti bibliotekų katalogai. Gaila, kad šio darbo patirtis nebuvo paskleista respublikoje. Matyt, dar bijojome garsiai apie tai kalbėti.

1990 metų pabaigoje Metodikos skyrius buvo išformuotas. Viskam būna savas laikas.⁴⁸

Laima Macytė

KAI PRAEITIS PRABYLA

Retas radviliškietis, šiandien eidamas pro didžiulę modernią biblioteką, įsikūrusią pačiame miesto centre, S. Dariaus ir S. Girėno g. 9, mena tikrąją šio pastato istoriją ir jo dramatiško likimo šeimininkus. O juk kadaise, tarpukariu, čia, buvusioje Šiaulių gatvėje, stovėjo dviaukštis mūrinis namas, priklausęs teismo sekretoriaus Antano Mikalausko šeimai. XX amžiaus pirmojoje pusėje statytas pastatas pergyveno ir šviesius, ir niūrius laikus – antrąjį Nepriklausomos Lietuvos dešimtmetį, sovietų ir rusų okupacijas, nuožmūjį pokarį, kol 1974-aisiais jame įsikūrė kultūros įstaiga – Radviliškio rajono biblioteka, vėliau tapusi Viešąja.

Kodėl mums tokia reikšminga šio namo praeitis? Kaip kiekvienam žmogui svarbi jo kilmė, šaknys, taip ir bibliotekai, bene didžiausiam šiandienos informacijos, bendruomenės telkimo, kultūrinio gyvenimo centrui, svarbios jos ištakos, istorija. Ne tik bibliotekai, bet ir Radviliškiui, jo gyventojams – esamiems ir būsimiems. Tam, kad išsaugotume praeitį, tai, kas brangiausia, kad žinotume, kad išliktume. Žiupsnelis Antano Mikalausko sūnaus Antano Mikalausko prisiminimų.

Šis namas tuometinėje Šiaulių gatvėje buvo pradėtas statyti dar prieš mano gimimą, į jį persikėlėme apie 1930 metus. Mano tėvas paskaičiavęs sakė, kad namas kainavo apie penkiasde-

⁴⁸Laima Macytė (g. 1960), 1986–1990 m. dirbusi Centrinės bibliotekos Metodikos skyriuje. Gyvena Radviliškyje.

šimt tūkstančių litų tuometiniais pinigais. Tėvai kažkiek turėjo pradinių pinigų, jei užsiėmė to-
kia didele statyba Radviliškio mieste. Jeigu ne statomas namas, mūsų šeimos gyvenimas ga-
lėjo būti ir geresnis, nes tėvas nuo pat Nepriklausomybės laikų gaudavo teismo sekretoriaus
algą. Į jį dažnai kreipdavosi žmonės, prašydami parašyti įvairius dokumentus: testamentus,
prašymus ir taip toliau. Tėvas teismo sekretoriumi dirbo iki 1936 metų ir visą laiką buvo žmo-
nių labai gerbiamas, dauguma gerai jį pažinojo, net ir Sibire susitiko pažįstamų.

Kai jau namas buvo pastatytas, jame iš pradžių gyveno visa mūsų šeima: tėtis, mama,
penki vaikai ir močiutė, mamos mama. Pirmame namo aukšte buvo miesto savivaldybė, o
antras aukštas buvo išnuomotas apylinkės teismui. Taigi iš gaunamos nuomos šeima būtų
galėjusi gyventi pasiturinčiai, bet didžioji dalis visų pajamų atitekdavo skoloms mokėti ir
dar su atitinkamais procentais.

Nacionalizavus bibliotekos pastatą, mūsų šeima dar kurį laiką gyveno tame pačiame name.
Miesto savivaldybė taip pat pasiliko. Kiek prisimenu, pirmieji rinkimai vyko mūsų name, ne-
žinau, ar kur daugiau dar buvo rinkiminių apygardų.

Dar tėvui dirbant teisme, atsirado ir daugiau išsimokslinusių žmonių, o tėvas tebuvo baigęs caro
laikų mokyklos tris skyrius, bet, būdamas gabus ir turėdamas gražią rašyseną, galėjo gerai atlikti
teismo sekretoriaus pareigas. Vėliau tėvas savo noru išėjo į pensiją ir gavo vienkartinę kompen-
saciją, už kurią Gražionių kaime nupirko 10 ha žemės. Šeima didelė, tais laikais buvo priimta galvoti
apie pasogas seserims, tad tėvas ir užsiėmė nupirkto žemės dirbimu. Neturėjo jokių kitų pareigų,
tik kartais, važinėdamas dviračiu po kaimus, teikdavo žmonėms draudimo paslaugas. Visą karą
taip ir gyvenome, drausdami žemę. Žemės ūkis padėjo pergyventi sunkų karo laikotarpį.

Prasidėjus sovietinei okupacijai, atsirado naujų problemų. 1949 metais buvome išvežti į Si-
birą, kur gyvenome iki 1958 metų, kol buvo paleisti visi tremtiniai.

Grįžę iš Sibiro, iš pradžių neturėjome kur apsistoti, vėliau suradome kambarį pas mamos
giminaitį ir jį išsinuomojome. Vėliau persikėlėme į medinį namelį.

Iš Sibiro aš grįžau su šeima, tad dar kurį laiką gyvenome Radviliškyje. Paskui gavome butą
Šiauliuose, ten ir dirbau.

1966 metais tėtis mirė, palaidotas Radviliškio senosiose kapinėse.⁴⁹

Antanas Mikalauskas

⁴⁹Kai praeitis prabyla: atsiminimai apie Radviliškio viešosios bibliotekos pastatą: [rankraštis].
Parėngė Pranciška Kazlauskaitė, Daiva Paulauskienė, Radviliškis, 2005.

Mūsų skaitytojai apie biblioteką

Artūras Navickas:

Ižengęs į knygų rojų, sakau labai dieną ir man visada tuo pačiu atsakoma, tačiau ne šaltai ir mechanškai kaip prekybos centre, o šiltai ir žmogiškai. Taigi jau pirmomis akimirkomis aš pasijuntu tikru skaitančiųjų šeimos nariu. Tada ne itin svarbus tampa konkrečios knygos radimas ar nebuvimas. Aš bendrauju su žmonėmis, kuriems patinka bendrauti, kurie žino, vertina mąstymą ir skatina ieškojimą. Išeinu pro skambančias duris ne kaip klientas, o kaip draugas, kaip žmogus...

Ramunė Vaičiulytė:

Trečia valanda. Šiandien, kaip ir vakar, užvakar, užporyt, skubu į biblioteką. Kelias netrumpas – Vaižganto gimnazija, gaisrinė, garsieji Radviliškio kioskeliai, pieninė, medis, prokuratūra, senasis paštas...

Praveriu duris ir atsiduriu ten, kur visi kruta, skuba, lekia tarsi avilyje. Tarsi rainos mažytės bitutės...

Jauku čia: didžiuliai koriai pripildyti saldžiausio medaus – knygų, kurių kvapas vilioja visas Radviliškio miesto museles. Atskrenda čia visokių muselių – didelių, mažų, dryžuotų, su akiniais ir be jų. Kiekvieno čia laukiama ir maloniai priimama bibliotekos darbuotojų – bitelių.

Iš kur čia tiek daug šilumos? Iš kur tiek daug šypsenų? Ramumo? Draugiškumo? Gerumo spindulių? Gėlių žydėjimo? Juk tuo mūsų biblioteka ir ypatinga.

Ilgai užsibūti bibliotekoje – nevalia, nes, be manęs, čia – pulkelis kitų akių. Taip pat laukiančių šypsenos, lašelio saldaus bendravimo.

Išeinu į gatvę ir vėl ta pačia distancija bėgu namo – senasis paštas, prokuratūra, medis, pieninė, kioskeliai, gaisrinė su gaisrininkais, Vaižganto gimnazija...

Skinuosiu kelią pro šaltus tarsi varvekliai praeivių žvilgsnius. Bežiūrėdama į juos, pati apšarmoju. Taip ir sušalčiau, jei nebūtų to amžino lėkimo. Į biblioteką. Šalį, kur visada yra šilta.

Arija ir Jonas Česnulevičiai:

Neseniai Lietuvos ryte radau tokią groteskišką frazę: ... *visų norimų knygų nenusipirksi, o jei ir nusipirksi, tai per savo trumpą gyvenimą tikrai neperskaitysi, o jei ir perskaitysi, tai nuo to protingesnis tikrai netapsi, o jei ir tapsi, tai vis tiek mirsi nelaimingas.*

Norėčiau paneigti kai kurias šių eilučių autoriaus tezes.

Teisybė, visų norimų knygų nenusipirksi. Nenusipirksi netgi kelių, jei esi pensininkas ir, anot Žemaitės, nori būti *paėdęs*. Nežinia, ar tapsi protingesnis nuo skaitymo, ir kas tai gali įvertinti. Bet esu giliai įsitikinusi, kad mano gyvenimas būtų tikrai nelaimingas, jei neskaityčiau. Juk nebūtinai skaitoma, turint pragmatišką tikslą. Aš dabar knygą imu į rankas savo malonumui.

Skaityti mūsų šeimoje mėgo visi. Iš vaikystės prisimenu *Raupsuotąją, Genovaitę, Paulių ir Virginiją*, apie kuriuos man pasakodavo senelė. Vėliau, alkanais pokario metais, jau įkibusi į mokslus, iš pirmos gautos stipendijos nusipirkau Homero *Odisėją*, tokią storą knygą, aptrauktą tamsiai raudona drobe. Šis klasikos tomas tapo pirmąja knyga mano bibliotekos, kurią surinkau per daugelį metų. Kai paūgėjo broliai, pešdavomės, kam pirmam atėjo eilė skaityti *Senį Chotabychių*, ilgą laiką spausdintą viename laikraštyje.

Skaitome ir dabar. Abu su vyru. Daug. Savo malonumui. Juolab kad mūsų laikas dabar – ne pinigai, o pasikeisdami pergraužę knygą, galime ją drauge išnarstyti – kas patiko ir kas ne, kas gera, natūralu, kas išsvaičiota, įmantriai literatūriška; per daugelį metų perskaite tūkstančius įvairių tautų, įvairių žanrų, įvairių krypčių knygų, įsigijome stiprią ir, sakyčiau, teisingą kriterijų bazę. Kitaip sakant, tapome protingesni. Arba galime vienas kitam garsiai perskaityti patikusius poezijos posmus – kad ir Sergejaus Jesenino, Bernardo Brazdžionio, Salomėjos Nėries žavias eiles ar kupinus išminties japonų trieilius...

Kadangi knygų seniai nebeperkame, dažnai lankausi Radviliškio viešojoje bibliotekoje. Į šią *knygų karalystę* visada malonu užsukti: čia dirba mielos, paslaugios moterys, jauki aplinka. Tik ne visada pasiseka parsinešti tai, ką tikrai šiuo metu norėtum paskatyti. Juk nemažai tokių, kurie įsitikinę, kad skaityti tikrai verta, kuriems knyga – vienas iš nedaugelio prieinamų malonumų. Ir geras leidinys niekada neguli lentynoje – jis keliauja iš rankų į rankas.

Bet, nežiūrint į tai, mūsų biblioteka man davė labai daug: padėjo susipažinti su šiuolaiki-ne pasaulio literatūra, atrasti daug naujų pavardžių. O kai grįžtu, nešina keliomis naujomis knygomis, mūsų namuose – tikra šventė.⁵⁰

⁵⁰ČESNULEVIČIAI Arija, Jonas. Nauja knyga – visada šventė. *MES*, 2001, nr. 17, p. 3.

Laima Vaičiulytė:

Jau nuo pirmos klasės lankausi bibliotekoje ir skaitau: pradedant plonytėmis vaikiškomis knygelėmis, kurias ir dabar smagu perverst, atpažinti iš įstrigusią atmintin iliustracijų, ir baigiant storais, daug laiko reikalaujančiais knygų tomis. Knygos kaip ir žmonės. Žiūrėk, su vienais pabendrauji ir tuoj pat pamiršti, o kiti palieka pėdsaką tavo atminty, verčia mąstyti, dar kartą viską išgyventi. Keičiasi laikai, o su jais ir pomėgiai. Būna, kai nori džiaugtis poezijos sparnuotais žodžiais, o kai kada greitai skaitomais jausmų romanais. Tai ir gyvenimas ryškėja, keičiasi kaip metų laikai, o kartu su juo ir pats keitiesi.

Dabar gausėja išleidžiamų knygų. Nebūtų įmanoma daugelio jų perskaityti, jei nebūtų bibliotekos. Būna, sakai sau: šiandien mažai turiu laiko, greit privalau išsirinkti. Bet vaikai – tai tarp lentynų ir užsimiršti. Tarsi nardai vandenyse, ieškodamas kažko nepaprasto, ir žinai: jei pasiseks surasti, turėsi didelį malonumą skaitydamas. Man biblioteka – dar ir tiltas, jungiantis daugybę amžių, praeitin iškeliačiusius žmones su dabartimi. Jų mintys, užrašytos knygose, leidžia jiems būti reikšmingiems, neišnykti be pėdsako. Biblioteka – tai ir jungtis su daugelio nepažįstamų savo miesto žmonių. Juk kiek daug rankų verčia tos pačios knygos puslapius kaip ir aš. Ne vienu laiku, bet išgyvename panašius jausmus, mąstom apie tai, ką skaitėme.

Biblioteka man – ir informacijos šaltinis. Ar abonemente, ar skaitykloje, dažniausiai padedant darbuotojoms, reikiamą informaciją randu. Tuo pačiu apžiūriu eksponuojamas parodas ar apsilankau koncertuose, susitikimuose. Taigi, be abejonės, čia tenkinami mano kultūriniai poreikiai. Dabar daug diskutuojama apie bibliotekų reikalingumą ateityje. Lyg kompiuteriai sugebės tenkinti kiekvieno informacinius poreikius... Neneigsiu, tai svarbus ir operatyvus informacijos gavimo būdas besimokantiems ar dirbantiems. Bet kur grožinė literatūra? Man mirgantis, akis varginantis, negyvas ekranas tikrai neatstos rankose laikomo knygos tomo. Knyga turi savo energiją, savo gyvybę, savo aurą. Bijau, kad mūsų šabloniškumo, nuomonės neturėjimo priežastis yra tai, kad mažai bėmąstome. Gauname iš televizijos, radijo informaciją, kuri retai beverčia mąstyti, nes primeta savo suformuotą nuomonę. Man gaila, kad aš negaliu daug laiko skirti knygai, bet kai į rankas pakliūva tikrai gera, dėmesio verta knyga, laikas tarsi pasitraukia į antrą planą, ir aš nebegaliu knygos padėti į šalį, o ji manęs nepaleidžia iki nepabaigsiu paskutinio sakinio. O kitądien vėl į biblioteką – ieškoti ir rasti savo dvasiai reikalingo, paslaptingo lobia.

Biblioteka be joje dirbančių žmonių būtų tik negyvas pastatas. Žmonės, kurie su meile dir-

ba savo darbą, padaro ją patrauklią, mielą, jaukią. Galiu pasidžiaugti mūsų bibliotekos darbuotojomis, kurios iš tikro myli savo darbą. Jos kiekvieną maloniai sutinka, išklauso, padeda rasti reikiamą knygą. Labai malonu, kai pasiūlo paskaityti joms patikusią knygą. Gera pasijusti laukiamam, reikalingam, šiltai sutinkamam.⁵¹

Algirdas Kamantauskas:

Pirmas Radviliškio bibliotekos skaitytoju tapo mano tėtukas Juozas. Jis, grįžęs iš tremties, turėdamas laiko, dažnai užsukdavo paskaityti, apsišviesti, taip palikdamas pėdsakus bibliotekos metraštyje. Vėliau mes, jo vaikai. Ir aš, tapęs pensininku, kasdien ateinu į savo miesto biblioteką. Anksčiau nebuvo laiko, nes teko daug dirbti, išlaikyti šeimą. Nuolatinis bibliotekos skaitytojas esu nuo Atgimimo pradžios, nuo 1988 metų. Atsirado laiko, tapau pensininku ir kibau į nepriklausomos valstybės darbą. Tapau Tremtinių sąjungos nariu. Skaudėjo širdį, todėl ir nebuvau abejingas darbams, kurie pasitaikė kelyje. Kiek palaikų jamžinta, kuriuos reikėjo paslėptus surasti... Reikėjo aplankyti kapus tų, kuriuos priglaudė svetima žemė, sukviesti likimo brolius, kurie išblaškyti po pasaulį, surinkti visus į vieną žemės lopinėlį, kurio vardas Lietuva. Dirbau negailėdamas laiko ir jėgų. [...] Prisiminimus rašau Viešojoje bibliotekoje. Ačiū personalui už galimybę pasinaudoti rašymo priemonėmis ir už *cenzurą*.⁵²

Alfrida Janulienė:

Aukštelkuose – senbuvė. Knygos lydėjo nuo vaikystės. Kad ir pavargstu nuo darbų, vakarais miela atsiversti knygą. Mūsų bibliotekoje gerų knygų daug. Jeigu ji būtų uždaryta, nežinau, ką reikėtų veikti laisvalaikio valandėlėmis.⁵³

⁵¹VAIČIULYTĖ, Laimutė. Kas man yra biblioteka. *Mes, Radviliškis: Radviliškio viešoji biblioteka*, 2001, nr. 17, p. 3.

⁵²KAMANTAUSKAS, Algirdas. Radviliškio savivaldybės viešoji biblioteka. *Lietuvos aidas*, 2007, balandžio 16.

⁵³LUKOŠEVIČIUS, Pranas. Ar kaime reikalinga biblioteka? *Radviliškio naujienos*, 2007, spalio 19–spalio 25, p. 1, 2.

Alvyra Jankauskienė:

Aš – medikė, bendruomenės slaugytoja. Bibliotekoje surandu net ir specialybei reikalingų knygų, kitų leidinių. Joje daug sukaupta (ir toliau kaupiama) kraštotyrinės medžiagos. Kaimo bendruomenės *Aukštoji Alka* taryba nuoširdžiai dėkinga bibliotekos vedėjai Jadvygai Liutkevičienei už tai, kad buvo galima pasinaudoti kraštotyrine medžiaga, rengiant knygą *Žiupsnelis iš Aukštelkų istorijos*.

Alfonsas Klėškus:

Nesu aistringas knygų skaitytojas. Bet knygas gerbiu, manau, kad jos reikalingos kiekvienam. Ir kaimo biblioteka reikalinga.⁵⁴

⁵⁴LUKOŠEVIČIUS, Pranas. Ar kaime reikalinga biblioteka? *Radviliškio naujienos*, 2007, spalio 19–spalio 25, p. 1, 2.

Bibliotekos darbuotojai

1937–2011 m.

VADOVAUJANTYS DARBUOTOJAI

Paškevičius Juozas	1937 04 15–1939 03 20
Lukauskaitė-Poškienė Ona	1939 03 20–1940 10 01
Michnevičiūtė Elena	1940 10 01–1941 09 01
Mažeikaitė Teresė	1941 09 01–1942 04 16
Kačinskaitė Stasė	1942 06 16–1946 08 01
Kornišovaitė-Milkienė Genė	1946 08 –1950 09 01
Uvainytė-Šlianderienė Genovaitė	1950 11 20–1953 02 12
Naudžiūtė Elvyra	1948 09 01–1949 04 15
Venskevičiūtė Genovaitė	1953 11 02–1954 10 16
Ferdmanas Semionas	1954 10 16–1955 03 16
Didžgalvis Eimutis	1955 03 16–1955 04 02
Nemandriukienė Vitalija	1955 04 02–1955 08 03
Žeromskaitė-Prudnikienė Genovaitė	1955 08 03–1959 08 25
Simaitytė-Aldonienė Aldona	1959 08 –1962 02 15
Urbonaitė-Leščinskienė Irena	1962 02 15–1964 08 08
Venslovienė Ona	1964 08 01–1971 11 24
Saulevičienė Vanda	1971 12 01–1975 11 23
Kazlauskaitė Pranciška	1975 11 23–1978 07 15
Simaitis Algimantas	1978 07 16–1981 07 02
Kazlauskaitė Pranciška	1981 07 03–1984 02 07
Montvilienė Vilija	1984 08 16–1985 12 31
Januševičienė Aldona	1985 12 11 iki šiol

***O. Lukauskaitė-
Poškienė***

S. Kačinskaitė

***G. Uvainytė-
Šlianderienė***

V. Nemandriukienė

***G. Žeromskaitė-
Prudnikienė***

***A. Simaitytė-
Aldonienė***

O. Venslovienė

V. Saulevičienė

P. Kazlauskaitė

A. Simaitis

V. Montvilienė

A. Januševičienė

2011 M. RADVILIŠKIO VIEŠOJOJE BIBLIOTEKOJE DIRBA:

Direktorė – Januševičienė Aldona

Direktoriaus pavaduotoja – Marcinkienė Vida

Skyrių vedėjos:

Mikalkėnienė Vita

Pakštienė Nijolė

Paulauskienė Daiva

Stankuvienė Nijolė

Talmantienė Birutė

Vyresniosios bibliotekininkės:

Balčiauskienė Alma

Bielskienė Rima

Budraitienė Vilija

Giedrienė Rima

Maceikienė Vida

Mataitytė Salvinija

Mockienė Rima

Obijuchienė Eugenija

Šilinskienė Jolanta

Sinušaitė Audronė

Skačkauskaitė Loreta

Zavatskienė Ramutė

Vyresniosios bibliografės:

Ruseckienė Rūta

Simaitienė Virginija

Vyresniosios metodininkės:

Lukšaitė Genovaitė

Miknienė Alma

Buhalterija:

Monkienė Alma – buhalterė

Utakienė Erika – apskaitininkė

Kultūrinė veikla:

Bagučanskytė Laura – kultūrinės veiklos vadybininkė

Merkytė Vilma – renginių organizatorė

Leidyba:

Dunauskienė Gražina – redaktorė

Januševičius Tomas – dizaineris-maketuotojas

Aptarnavimas:

Bagdonienė Rožė – valytoja

Balčiūnas Aurelijus – knygrišys

Daknienė Roma – valytoja

Grigaitis Darius – vairuotojas

Skridaila Valerijonas – darbininkas pastatų ir įrenginių priežiūrai

Slobodeniuk Virginija – valytoja

Trumpikas Romanas – kompiuterininkas

Radviliškio viešosios bibliotekos filialuose dirba vyresniosios bibliotekininkės:

Bagušienė Dalia
Bertulienė Anelė
Čepaitienė Alma
Demereckienė Editą
Ganienė-Oginskienė Rima
Ivoškaitė Viktorija
Jankūnienė Elytė
Judeikevičienė Indrė
Juknienė Regina
Jurevičienė Gražina
Klimavičienė Joana
Klimavičienė Regina
Mėžinienė Nijolė
Mikalauskienė Dalia
Petrylienė Almutė
Pužaitienė Vida
Ragaliauskienė Elytė
Remeikienė Saulė
Smailienė Ramutė
Snockienė Nijolė
Stasiulaitienė Birutė
Šereivienė Almina
Tamošiūnienė Asta
Urbonavičienė Virginija
Venckūnaitė Romualda
Zaturskienė Aušra
Žižniauskienė Alvyda

Bibliotekininkai senjorai:

Banevičiūtė Aldona
Bartkevičienė Ona
Briedienė Aldona
Čepienė Veronika
Geštautienė Aldona
Grigienė Ona
Jablonskienė Marija
Kaupienė Vitalija
Kazlauskaitė Pranciška
Klimavičienė Genė
Liutkevičienė Jadvyga
Lukoševičius Antanas
Mandravickienė Ligija
Misiūnienė Aleksandra
Motiejūnienė Ona
Pečiulionienė Zita
Puodžiūnienė Bronislava
Pužaitienė Jadvyga
Pužauskienė Elytė
Rekštienė Vitalija
Rimavičienė Laimutė
Rimkienė Ona
Šilinskienė Zita
Šlianderienė Genovaitė
Vaičiulienė Birutė
Vancevičienė Valerija
Venslovienė Ona

Amžinybėn išėjusieji:

Baktienė Regina – Viešosios bibliotekos vyresnioji bibliotekininkė

Blužienė Valiunė – Šaukoto filialo vyresnioji bibliotekininkė

Daukšienė Stefa – Beinoriškio filialo vyresnioji bibliotekininkė

Eringienė Anelė – Beinoravos filialo vyresnioji bibliotekininkė

Januševičius Ignas – Viešosios bibliotekos bibliotekinių procesų inžinierius

Kvedarienė Veronika – Šeduvos filialo vyresnioji bibliotekininkė

Pukauskas Gintautas – Viešosios bibliotekos vyresnysis bibliotekininkas

Saulevičienė Vanda – Radviliškio rajoninės bibliotekos vedėja

Stalygaitė Valdonė – Sidabravo filialo vyresnioji bibliotekininkė

Šaltiniai ir literatūra

KNYGOS

Biblioteka: teorijos ir praktikos pradmenys. Sąs. 2: Kraštotyra ir biblioteka. Vilnius, 2005, 80 p. ISBN 9955-541-45-8.

DUNAUSKIENĖ, Gražina. *Knygnešystės fenomenas*: Marcelės Jurgauskaitės 130-osioms gimimo metinėms. Radviliškis, 2007, 68, [2] p. (Šviesos keliu). ISBN 978-9955-9951-0-4.

Lietuvių enciklopedija. T. 24. [Redagavo J. Puzinas]. Boston, 1961, 544 p.

Lietuvos viešosios bibliotekos 1943 metų anketos duomenimis. Sudarė Klemensas Sinkevičius, Jolita Steponaitienė. Vilnius, 1996, 51, [1] p. ISBN 9986-530-27-X.

LUKAUSKAITĖ-POŠKIENĖ, Ona. *Apie laisvę ir apie tulpės žiedą*. [Sudarė, įžanginį straipsnį parašė ir komentarus parengė Dalia Striogaitė]. Šiauliai, 2006, 319, [1] p. ISBN 9955-655-53-4.

MARCINKIENĖ, Vida. *Radviliškio rajono savivaldybės viešoji biblioteka ir filialai*: informacinis leidinys. Radviliškis, 1997, 45 p.

PAULAIŠKIENĖ, Daiva. *Biblioteka istorijos verpetuose*. Radviliškis, 1997, 16 p.

Radviliškio kalendorius, 1992. Radviliškis: Mūsų kraštas, 1992, 48 p.

RIMAVIČIENĖ, Laima. *Senojo kaimo veidas*. Panevėžys, 2002, 264, [1] p. ISBN 9955-450-20-7.

Savivaldybių viešosios bibliotekos 2001–2005 metais: veiklos apžvalga. Sudarė Dalia Jaskonienė. Vilnius, 2007, 205, [2] p. ISBN 978-9955-541-65-3.

SINKEVIČIUS, Klemensas. *Lietuvos TSR bibliotekų istorija 1940–1980*. Vilnius, 1983, 256 p.

SINKEVIČIUS, Klemensas. *Uždrausti autoriai ir leidiniai. Vokietmetis (1941-1944)*. Vilnius, 1998, 221, [3] p.

Takai prie šaltinio: Radviliškio krašto almanachas. Sudarė Aldona Januševičienė. Šiauliai, 1998, 237, [2] p. ISBN 9986-899-14-1.

Ten, sidabro vingy... : 2000-ojo pavasario poezijos almanachas. Sudarė Vladas Buragas. Kaunas: Lietuvos Nepriklausomųjų rašytojų sąjunga, 2000, p. 268. ISBN 9986-940-02-8.

Vadovavimo metus prisimenant: bibliotekoje dirbusių vadovaujančių darbuotojų ir apie juos atsiminimai, 1937–1997. Sudarė Aldona Januševičienė. Radviliškis, 1997, 31 p.

NEPUBLIKUOTI ŠALTINIAI

DEGIMAITĖ-MIKOLAITIENĖ, Jovita. *Metodinis darbas Radviliškio centralizuotoje bibliotekų sistemoje*. Vilnius, 1984, 65 p. RVB kraštotyros fondas.

Ekstlibris – knygos ženklas: [renginio medžiaga], Radviliškis, 1987. RVB kraštotyros fondas.

Kai praeitis prabyla: atsiminimai apie Radviliškio viešosios bibliotekos pastatą. Parengė Pranciška Kazlauskaitė, Daiva Paulauskienė. Radviliškis, 2005, 24 p. RVB kraštotyros fondas.

KANTAUSKAS, Česlovas. *Radviliškio krašto istorija*. Radviliškis, 1994, 203 p. RVB kraštotyros fondas.

KAZLAUSKAITĖ, Pranciška. *Radviliškio centrinės bibliotekos metraštis: 1975–1978*. Radviliškis, 1979, 68 p. RVB kraštotyros fondas.

KAZLAUSKAITĖ, Pranciška. *Radviliškio centrinės bibliotekos metraštis: 1979*. Radviliškis, 1980, 60 p. RVB kraštotyros fondas.

KAZLAUSKAITĖ, Pranciška. *Radviliškio rajono bibliotekos spaudoje 1937–1987 m.: literatūros sąrašas*. Radviliškis, 1987, 27 p. RVB kraštotyros fondas.

KAZLAUSKAITĖ, Pranciška. *Tėviškėnų švenčių akimirkos 1989–1992*. Radviliškis, 1993. RVB kraštotyros fondas.

LABANAUSKAS, Romusas. *Radviliškio rajono gyventojai ir gyvenvietės*. Radviliškis, 1979, 124 p. RVB kraštotyros fondas.

MATAITYTĖ, Salvinija. *Radviliškio centrinės bibliotekos istorija: 1980–1984*. Radviliškis, 1987, 72 p. RVB kraštotyros fondas.

Mes. Mūsų darbai. Apie mus. 1989–2011: [straipsnių aplankai]. Parengė Alma Balčiauskienė, Vilma Merkytė. Radviliškis. RVB kraštotyros fondas.

Radviliškio bibliotekoje dirbusių vadovaujančių darbuotojų atsiminimai 1937–1975 m. Radviliškis, 1987. RVB kraštotyros fondas.

Periodinių leidinių skaitymas Radviliškio viešosios bibliotekos skaitykloje 2004 m.: [tyrimo duomenys]. Radviliškis, 2005. RVB kraštotyros fondas.

Radviliškio centralizuotos bibliotekų sistemos ir Centrinės bibliotekos metinės statistinės ir tekstinės ataskaitos: 1991–1995. Radviliškis. RVB archyvas.

Radviliškio centrinės bibliotekos darbo ataskaitos: 1980–1987. Radviliškis. RVB archyvas.

Radviliškio centrinės bibliotekos filialų žodinės ataskaitos: 1973–1975. Radviliškis. RVB archyvas.

Radviliškio centrinės bibliotekos Metodikos skyriaus metraštis: 1985. Radviliškis. RVB archyvas.

Radviliškio centrinės bibliotekos Skaitytojų aptarnavimo skyriaus ataskaitos: 1976–1989. Radviliškis. RVB archyvas.

Radviliškio centrinės bibliotekos Vaikų literatūros skyriaus darbo ataskaitos: 1990–1995. Radviliškis. RVB archyvas.

Radviliškio rajoninės vaikų bibliotekos metraštis: 1964–1973. Radviliškis. RVB archyvas.

Radviliškio rajono kaimo ir miesto filialų istorinė apžvalga. Parengė D. Paulauskienė. Radviliškis, 2001. RVB kraštotyros fondas.

Radviliškio rajono savivaldybės Viešosios bibliotekos tekstinės darbo ataskaitos: 1996–2011. Radviliškis. RVB kraštotyros fondas.

Radviliškio viešosios bibliotekos lėlių teatro „Boružėlė“ kronika: 2000–2003. Parengė Audronė Deikienė. Radviliškis. RVB Vaikų literatūros skyriaus fondas.

Radviliškio viešosios bibliotekos lėlių teatro „Boružėlė“ kronika: 2004–2011. Parengė Jolanta Šilinskienė, Audronė Sinušaitė. Radviliškis. RVB Vaikų literatūros skyriaus fondas.

Radviliškio viešosios bibliotekos lėlių teatro kronika: 1982–1999. Parengė Audronė Deikienė. Radviliškis. RVB Vaikų literatūros skyriaus fondas.

Radviliškio viešosios bibliotekos Žaislotekos metraštis: 1997–2003. Parengė Audronė Deikienė. Radviliškis. RVB Vaikų literatūros skyriaus fondas.

Radviliškio viešosios bibliotekos Žaislotekos metraštis: 2004–2011. Parengė Audronė Sinušaitė. Radviliškis. RVB Vaikų literatūros skyriaus fondas.

URBELYTĖ, Virginija. *Radviliškio rajonas spaudoje 1978–1982 m.* : kraštotyros literatūros rodyklė: diplominis darbas. 1983, 170 p. Vilnius. RVB kraštotyros fondas.

VAIČIULIENĖ, Birutė. *Bibliotekos fondo istorija: 1937–1992*, Radviliškis, 1992, 109 p. RVB kraštotyros fondas.

VENCLOVIENĖ, Ona. *Radviliškis spaudoje 1945–1965*: bibliografinė rodyklė. Radviliškis, 1969, 125 p. RVB kraštotyros fondas.

STRAIPSNIAI

ADOMAITYTĖ, Auksė. Skaitytojų grįžimo metas. *Mūsų kraštas*, 1997, spalio 25, p. 5.

ADOMAITYTĖ-CEMNOLONSKIENĖ, Elena. Neišsenkantis kultūros ir istorijos šaltinis. *Radviliškio kraštas*, 2011, nr. 1 (14), p. 3.

AGANAUSKIENĖ Laima Kaimuose lieka mažiau bibliotekų. *Šiaulių kraštas*, 2001, liepos 24, p. 13.

AGANAUSKIENĖ, Laima. Neįgaliųjų šventėje – gerumas ir dvasinė ramybė. *Šiaulių kraštas*, 1998, spalio 22, p. 12.

Akcija. *Radviliškio naujienos*, 2010, birželio 26–liepos 1, p. 1.

ALEKNA, Rimas. Vaidino mokiniai. *Mūsų kraštas*, 2008, gegužės 3, p. 8.

ASAČIOVA, Svetlana. Į biblioteką „įplaukė“ mokinių sukurtos gulbės. *Radviliškio naujienos*, 2010, kovo 19–25, p. 3.

BAGUŠIENĖ, Dara. Iš Briuselio sugrįžus. *MES*, 2005, nr. 35–36, p. 7.

BALČIAUSKIENĖ, Alma. Laimingos, nes šalia žmonės. *Mūsų kraštas*, 1997, lapkričio 26, p. 3.

BALČIŪNIENĖ, Dalia. Atidaryta kaimo bibliotekėlė. *Mūsų kraštas*, 2005, kovo 26, p. 2.

Bedarbiams. *Radviliškio naujienos*, 2009, rugsėjo 18–24, p. 3.

Biblioteka mokys atsargumo internete. *Mūsų kraštas*, 2011, sausio 29, p. 7.

Biblioteka persikėlė į kitas patalpas. *Šiaulių kraštas*, 1997, rugsėjo 8, p. 2.

Bibliotekai – rėmėjų pagalba. *Mūsų kraštas*, 2002, balandžio 30, p. 1.

Bibliotekininkė iš Gruzijos Radviliškyje sėmėsi patirties. *Mūsų kraštas*, 2010, gruodžio 10, p. 2.

Bibliotekininkės kelias – mano pašaukimas: [su Radviliškio viešosios bibliotekos direktorės pavaduotoja Vida Marcinkiene kalbėjosi Daiva Paulauskienė]. *MES*, 1999, nr. 11, p. 1.

Bibliotekoje – jubiliejinė paroda. *Mūsų kraštas*, 2002, kovo 16, p. 8.

- BUTKEVIČIŪTĖ, Daiva. Kviečia naujos bibliotekos. *Komunizmo aušra*, 1987, sausio 1, p. 9.
- Čia mano mokykla. *Radviliškio naujienos*, 2006 rugsėjo 29–spalio 5, p. 2.
- Darbai išsiplėtė, rodikliai sumažėjo. *Mūsų kraštas*, 2006, vasario 4, p.1, 3.
- Darbščios kaip bitutės. *Mūsų kraštas*, 2001, birželio 2, p. 8.
- DARGIS P. Pačiame kaimo centre. *Komunizmo aušra*, 1978, kovo 22, p. 7.
- DEIKIENĖ, Audronė. Dveji žaislotekos metai. *Tarp knygų*, 1999, nr. 10, p. 39–40.
- Didelė permaina bibliotekų veikloje. *Šiaulių kraštas*, 2000, liepos 10, p. 2.
- Dovana. *Radviliškio naujienos*, 2011, rugsėjo 30–spalio 6, p. 1, 4.
- Dovana besimokantiems kalbų. *Šiaulių kraštas*, 2000, vasario 11, p.11.
- Dovanos iš Europos Komisijos. *Mūsų kraštas*, 2002, rugsėjo 18, p. 1.
- Draugystės tiltas į Gruziją. *Mūsų kraštas*, 2011, kovo 19. p. 3.
- DUNAUSKIENĖ, Gražina. Bibliotekininkus džiugina skaitytojų antplūdis. *Šiaulių kraštas*, 1997, sausio 28, p. 13.
- DUNAUSKIENĖ, Gražina. Bibliotekoje – humoro savaitė. *Šiaulių kraštas*, 1998, lapkričio 19, p. 2.
- DUNAUSKIENĖ, Gražina. Bibliotekoje – naujas leidinys. *Radviliškio naujienos*, 2007, kovo 2–8, p. 4.
- DUNAUSKIENĖ, Gražina. Bibliotekoje – naujovės skaitytojams. *Šiaulių kraštas*, 2001, sausio 9, p. 11.
- DUNAUSKIENĖ, Gražina. Bibliotekos skendėjo žvakių šviesoje. *Mūsų kraštas*, 2004, lapkričio 20, p. 1.
- DUNAUSKIENĖ, Gražina. Bibliotekų savaitė įrodė lankytojų susidomėjimą. *Mūsų kraštas*, 2006, balandžio 29, p. 2.
- DUNAUSKIENĖ, Gražina. Bibliotekų savaitė: renginiai ir siurprizai. *Mūsų kraštas*, 2004, balandžio 30, p.1.
- DUNAUSKIENĖ, Gražina. Bibliotekų veikla. *Mūsų kraštas*, 2007, kovo 24, p. 3.
- DUNAUSKIENĖ, Gražina. Dešimtmečiai prie knygų. *Šiaulių kraštas*, 2000, birželio 9, p. 11.

DUNAUSKIENĖ, Gražina. Geriausiųjų nominacijos – kaimų bibliotekoms. *Mūsų kraštas*, 2005, gegužės 4, p.1.

DUNAUSKIENĖ, Gražina. Geroji Pranutė gyvena šalia mūsų. *Šiaulių kraštas*, 2003, gruodžio 4, p.1, 2.

DUNAUSKIENĖ, Gražina. Grinkiškyje – bibliotekų jungtuvės. *Mūsų kraštas*, 2005, balandžio 20, p.1.

DUNAUSKIENĖ, Gražina. Išeivijos premija – radviliškietei. *Šiaulių kraštas*, 2002, rugsėjo 11, p. 17.

DUNAUSKIENĖ, Gražina. Įkurtuvės Daugėlaičiuose. *Šiaulių kraštas*, 1998, gruodžio 7, p. 2.

DUNAUSKIENĖ, Gražina. Įkurtuvės Tyruliuose. *Mūsų kraštas*, 2004, sausio 3, p.1.

DUNAUSKIENĖ, Gražina. Įvertinti geriausi kultūros darbuotojai. *Mūsų kraštas*, 2005, vasario 23, p. 3.

DUNAUSKIENĖ, Gražina. Kraštiečio dovanota šventė. *Šiaulių kraštas*, 2003, balandžio 10, p. 3.

DUNAUSKIENĖ, Gražina. Kraštotyrininkai susibūrė po keliolikos metų. *Radviliškio naujienos*, 2006, kovo 17–23, p. 5.

DUNAUSKIENĖ, Gražina. Leidykla jamžina Radviliškio istoriją. *Šiauliai plus*, 2010, balandžio 5, p. 5.

DUNAUSKIENĖ, Gražina. Naktį, kai sodino ažuolus. *Mūsų kraštas*, 1991, spalio 30, p. 1.

DUNAUSKIENĖ, Gražina. Nauja knyga apie kraštiečius. *Šiaulių kraštas*, 2001, gruodžio 8, p. 17.

DUNAUSKIENĖ, Gražina. Paaiškėjo premijos kandidatė. *Mūsų kraštas*, 2005, lapkričio 30, p. 1

DUNAUSKIENĖ, Gražina. Pagalba be užmokesčio, *Šiaulių kraštas*, 2005, sausio 13, p. 3.

DUNAUSKIENĖ, Gražina. Paroda – atsisveikinimas su Radviliškiu. *Šiaulių kraštas*, 2001, liepos 5, p. 13.

DUNAUSKIENĖ, Gražina. Plečiama Radviliškio biblioteka. *Mūsų kraštas*, 2004, spalio 2, p. 1.

DUNAUSKIENĖ, Gražina. Prezidento žmonos parama radviliškiečiams vaikams. *Šiaulių kraštas*, 1998, lapkričio 30, p. 1.

DUNAUSKIENĖ, Gražina. Radviliškiečiai anykštėnui įteikė kraštiečio premiją. *Šiaulių kraštas*, 2004, gruodžio 28, p. 1, 3.

- DUNAUSKIENĖ, Gražina. Radviliškio biblioteka skendi statybų pastoliuose. *Mūsų kraštas*, 2005, birželio 11, p. 1, 2.
- DUNAUSKIENĖ, Gražina. Radviliškyje – Čiurlionio kūryba. *Mūsų kraštas*, 2004, sausio 21, p. 4.
- DUNAUSKIENĖ, Gražina. Sidabraviečiai buriasi „Smalsiuoko“ klube. *Mūsų kraštas*, 2004, lapkričio 13, p. 2.
- DUNAUSKIENĖ, Gražina. Su kraštiečiais – apie žmogų ir kūrybą. *Šiaulių kraštas*, 2000, gegužės 3, p. 13.
- DUNAUSKIENĖ, Gražina. Susitikimai su poetais. *Šiaulių kraštas*, 1998, birželio 3, p. 19.
- DUNAUSKIENĖ, Gražina. Šeduvos krašto folkloras – plokštelėse. *Šiaulių kraštas*, 2004, gegužės 21, p. 1.
- DUNAUSKIENĖ, Gražina. Taip ilgai lauktoji. *Komunizmo aušra*, 1975, kovo 1, p. 3.
- DUNAUSKIENĖ, Gražina. Vaikų džiaugsmui – krūvos dovanotų žaislų. *Šiaulių kraštas*, 2000, sausio 20, p. 13.
- DUNAUSKIENĖ, Gražina. Pupų Dėdės atminimui. *Šiaulių kraštas*, 1997, sausio 4, p. 23.
- Džiaugiamės, kad esame reikalingos: [su Radviliškio viešosios bibliotekos direktore Aldona Januševičiene kalbėjosi žurnalistas Antanas Mikelis]. *Mūsų kraštas*, 1997, lapkr. 26, p. 3.
- ELVAITĖ, Daina. Biblioteka išleido dvi knygeles. *Mūsų kraštas*, 2007, liepos 18, p. 1.
- ELVAITĖ, Daina. Bibliotekoje – pažintis su Lenkija. *Mūsų kraštas*, 2007, spalio 6, p. 3.
- ELVAITĖ, Daina. Bibliotekų veikla. *Mūsų kraštas*, 2007, kovo 24, p. 3.
- ELVAITĖ, Daina. Kraštiečiui rašytojui – jubiliejiniai sveikinimai. *Mūsų kraštas*, 2007, vasario 14, p. 1.
- ELVAITĖ, Daina. Pasaulyje žinomas dailininkas labiausiai jaudinosi Radviliškyje. *Mūsų kraštas*, 2007, gegužės 9, p. 1.
- ELVAITĖ, Daina. Bibliotekoje – pažintis su Lenkija. *Mūsų kraštas*, 2007, spalio 6, p. 3.
- ELVAITĖ, Daina. Paveiksluose – moterų gyvenimas. *Mūsų kraštas*, 2007, rugsėjo 22, p. 3.
- ELVAITĖ, Daina. Vaikų rytmetys Karlsono draugijoje. *Mūsų kraštas*, 2007, birželio 6, p. 8.
- GEŠTAUTIENĖ, Aldona. Iš bibliotekos istorijos. *Komunizmo aušra*, 1987, lapkričio 19, p. 3.

Gimiau pačiu laiku: [su Radviliškio viešosios bibliotekos Bibliografijos skyriaus vedėja Pranciška Kazlauskaite kalbėjosi R. Petrikas]. *Mūsų kraštas*, 1997, gegužės 7, p. 3.

Gyvoji tautosaka. *Radviliškio naujienos*, 2010, lapkričio 5–11, p. 4.

Gražiausių vitrinų puošėjai. *Mūsų kraštas*, 2001, gruodžio 29, p. 1.

GRAŽYTĖ, Elvyra. Parodoje – kosmosas ir dvasinė ramybė. *Mūsų kraštas*, 2002, birželio 12, p. 3.

GRAŽYTĖ, Elvyra. Susitikimai su kultūros ministre. *Mūsų kraštas*, 2002, vasario 6, p. 1.

GRAŽYTĖ, Elvyra. Susitiktą su išeivijos rašytojais. *Mūsų kraštas*, 2001, lapkričio 21, p. 2.

Gražus ir nelengvas kelias: [su Centrinės bibliotekos direktore Aldona Januševičienė kalbėjosi Gražina Dunauskienė]. *Komunizmo aušra*, 1987, lapkričio 19, p. 3.

GRUNDAITĖ, Monika. Bibliotekoje – žodyno istorija. *Mūsų kraštas*, 2003, birželio 7, p. 7.

GRUNDAITĖ, Monika. Daugėlaičiai. *Šiaulių kraštas*, 1999, sausio 20, p. 11.

GVALDAITĖ L. Bibliotekoje. *Komunizmo aušra*, 1987, gegužės 13, p. 9.

Į biblioteką – įgyti darbo su kompiuteriu įgūdžių. *Mūsų kraštas*, 2003, gegužės 7, p. 2.

Išradinga bibliotekininkė. *Šiaulių kraštas*, 1997, liepos 26, p. 27.

Įteikta Jono Marcinkevičiaus premija. *Šiauliai plius*, 2010, gruodžio 23, p. 5.

JANUŠEVIČIENĖ, Aldona. Antrąjį tūkstantmetį palydint. *Mūsų kraštas*, 2000, sausio 5, p. 4.

JANUŠEVIČIENĖ, Aldona. Bibliotekos akcija. *Šiaulių kraštas*, 2000, kovo 3, p. 10.

JANUŠEVIČIENĖ, Aldona. Kviečiame dalyvauti konkurse „Prakalbinkime Radviliškio praeitį“. *Radviliškio naujienos*, 2007, vasario 15, p. 5.

JANUŠEVIČIENĖ, Aldona. Nuveikti darbai skatina naujiems. *Mūsų kraštas*, 2003, vasario 1, p. 7.

JANUŠEVIČIENĖ, Aldona. Renginiai viešojoje bibliotekoje. *Tarp knygų*, 2000, nr. 5, p. 38.

JANUŠEVIČIENĖ, Aldona. Skelbiame akciją „Po knygą bibliotekai“. *Mūsų kraštas*, 2000, kovo 1, p. 2.

JANUŠEVIČIENĖ, Aldona. Susitikimas su Žukais. *Tarp knygų*, 2000, nr. 8–9, p. 36.

JANUŠEVIČIENĖ, Aldona. Švedijoje mokytasi bibliotekos naujovių. *Mūsų kraštas*, 2004, gruodžio 24, p. 2.

- JANUŠEVIČIENĖ, Aldona. Vilniuje – pažintis su Šeduvos krašto tautosaka. *Tarp knygų*, 2006, nr. 9, p. 39.
- JANUŠONYTĖ, Elvyra. Kraštiečio knyga apie kraštietį. *Mūsų kraštas*, 2006, rugsėjo 2, p. 3.
- JASKONIENĖ, Dalia. Vienos bibliotekos portretas. *Tarp knygų*, 2002, nr.6, p. 6–8.
- JONIKAS A. Radviliškietė. *Ūkininkas*, 2000, nr. 1–12(122), p. 86–88.
- „Jonvabalys“ atsinaujino. *Šiaulių kraštas*, 2001, gruodžio 13, p. 13.
- Jubiliejinė bibliotekos paroda. *Šiaulių kraštas*, 1997, liepos 27, p. 2.
- JUŠKEVIČIUS, Saulius. Biblioteka dėkojo savo bičiuliams. *Mūsų kraštas*, 2011, balandžio 9, p. 1.
- JUŠKEVIČIUS, Saulius. Bibliotekoje prisimintas kraštietis. *Šiaulių kraštas*, priedas *Krašto žinios*, 2010, balandžio 29, p. 1-2.
- JUŠKEVIČIUS, Saulius. Dailės mylėtojams – kraštiečio darbų paroda. *Šiaulių kraštas*, priedas *Krašto žinios*, 2010, rugsėjo 23, p. 2.
- JUŠKEVIČIUS, Saulius. Dovanos iš Amerikos. *Šiaulių kraštas*, priedas *Krašto žinios*, 2008, sausio 10, p. 8.
- JUŠKEVIČIUS, Saulius. „Jonvabalys“ paminėjo dešimtmetį. *Mūsų kraštas*, 2007, lapkričio 10, p. 1.
- JUŠKEVIČIUS, Saulius. „Knygvežiukas“ pradėjo kelionę. *Šiaulių kraštas*, priedas *Krašto žinios*, 2007, spalio 18, p. 1.
- JUŠKEVIČIUS, Saulius. Apskrityje pagerbti ir radviliškiečiai. *Mūsų kraštas*, 2007, p.1.
- JUŠKEVIČIUS, Saulius. Bibliotekininkai šventė jubiliejų. *Mūsų kraštas*, 2007, spalio 24, p. 1, 3.
- JUŠKEVIČIUS, Saulius. Bibliotekų savaitės renginiai. *Mūsų kraštas*, 2007, gegužės 5, p. 2.
- JUŠKEVIČIUS, Saulius. Gerumo šviesa įvertinta nominacijomis. *Šiaulių kraštas*, priedas *Krašto žinios*, 2008, sausio 8, p. 3.
- JUŠKEVIČIUS, Saulius. Gimtinė pagerbė rašytojo atminimą. *Šiaulių kraštas*, priedas *Krašto žinios*, 2006, lapkričio 9, p. 3.
- JUŠKEVIČIUS, Saulius. Gydytoja pripažįsta ir netradicinį gydymą. *Mūsų kraštas*, 2007, kovo 24, p. 3.
- JUŠKEVIČIUS, Saulius. Kraštiečiai rinkosi tėviškėje. *Mūsų kraštas*, 2006, gruodžio 9, p. 8.

JUŠKEVIČIUS, Saulius. Kraštiečio politinių karikatūrų paroda. *Šiaulių kraštas*, priedas *Krašto žinios*, 2011, vasario 14, p. 6.

JUŠKEVIČIUS, Saulius. Nominacijos kultūros puoselėtojams. *Šiaulių kraštas*, priedas *Krašto žinios*, 2007, vasario 22, p. 8.

JUŠKEVIČIUS, Saulius. Pagerbti jaunieji piešėjai. *Mūsų kraštas*, 2011, birželio 11, p. 4.

JUŠKEVIČIUS, Saulius. Paroda iš kraštiečio kolekcijos. *Šiaulių kraštas*, priedas *Krašto žinios*, 2010, gegužės 6, p. 2.

JUŠKEVIČIUS, Saulius. Pristatyta knyga apie gražiausias rajono sodybas. *Šiaulių kraštas*, priedas *Krašto žinios*, 2011, vasario 15, p. 2.

JUŠKEVIČIUS, Saulius. Radviliškiečiai Jono Marcinkevičiaus premiją įteikė vilnietei. *Šiaulių kraštas*, priedas *Krašto žinios*, 2007, kovo 20, p. 1, 3.

JUŠKEVIČIUS, Saulius. Radviliškio viešoji biblioteka turi naują pastogę. *Šiaulių kraštas*, priedas *Krašto žinios*, 2006, lapkričio 28, p. 4.

JUŠKEVIČIUS, Saulius. Viename vakare – visos metų akimirkos. *Mūsų kraštas*, 2007, liepos 14, p. 1, 2.

GIEDRIENĖ, Rima. Knygos muziejus kaupia retus leidinius. *Mūsų kraštas*, 2010, birželio 26, p. 2.

GRINEVIČIUS, Simonas. Radviliškio bibliotekai padovanota vertingų knygų. *Šiauliai plius*, 2010, balandžio 30.

KALVAITĖ, Marija. Biblioteka – ir jaunam, ir senam. *Radviliškio naujienos*, 2010, gegužės 7–13, p. 3, 8.

KALVAITĖ, Marija. Daugėlaitiškė užregistravo kaimo vaiduoklius. *Radviliškio naujienos*, 2007, spalio 26–lapkričio 1, p. 2.

KALVAITĖ, Marija. Įteikta J. Marcinkevičiaus premija. *Radviliškio naujienos*, 2007, gruodžio 7–13, p. 7.

KALVAITĖ, Rita. Bibliotekų problemos – prie apskritojo stalo. *Mūsų kraštas*, 2001, balandžio 28, p. 2.

KALVAITĖ, Marija. Sugrįžta į tarpukario laikus. *Radviliškio naujienos*, 2011, vasario 11–17, p. 3.

KALVAITĖ, Rita. Kur protėvių pėdos įmintos. *Mūsų kraštas*, 2000, spalio 6, p. 5.

- KALVAITĖ, Rita. Žmogaus sveikata – jo paties rankose. *Mūsų kraštas*, 2000, spalio 18, p. 2.
- KASPERAVIČIŪTĖ, Ugnė. Išdalyti „Pasakų šalies“ piliečių pasai. *Radviliškio naujienos*, 2010, gegužės 21–27, p. 5.
- KAZLAUSKAITĖ, Pranciška. Bostono enciklopedija – Centrinei bibliotekai. *Mūsų kraštas*, 1995, spalio 14, p. 2.
- KAZLAUSKAITĖ, Pranciška. Centrinėje bibliotekoje. *Mūsų kraštas*, 1990, kovo 29, p. 2.
- KAZLAUSKAITĖ, Pranciška. Ir žib švieselė tamsioj naktelėj. *Mūsų kraštas*, 1997, gruodžio 17, p. 8.
- KAZLAUSKAITĖ, Pranciška. Knygų šventovėje nutyla kasdienybės niūrus gaudesys. *Mūsų kraštas*, 1998, sausio 7, p. 5.
- KAZLAUSKAITĖ, Pranciška. „Lietuvių rašytojų sąvade“ – Radviliškio krašto žmonės. *Mūsų kraštas*, 1997, kovo 5, p. 2.
- KAZLAUSKAITĖ, Pranciška. Mūsų bibliotekos ekslibris. *Komunizmo aušra*, 1986, liepos 26, p. 3.
- KAZLAUSKAITĖ, Pranciška. Nuostabi siuvinėtų paveikslų paroda. *Mūsų kraštas*, 1996, kovo 2, p. 3.
- KAZLAUSKAITĖ, Pranciška. Pabūkime muzikos pasaulyje. *Komunizmo aušra*, 1982, birželio 30, p. 6.
- KAZLAUSKAITĖ, Pranciška. Platėja kelias į biblioteką. *Bibliotekų darbas*, 1977, nr. 2, p. 11.
- KERŠULIENĖ Ž. Naujos skaitytojų aptarnavimo taisyklės Viešojoje bibliotekoje. *Mūsų kraštas*, 2001, balandžio 21, p. 3.
- Knygnešiams. *Radviliškio naujienos*, 2010, kovo 19–25, p. 1.
- Knygos šventė – su rašytojais. *Mūsų kraštas*, 2003, balandžio 5, p. 7.
- KOVAITĖ, Elvyra. Biblioteka išsaugota. *Šiaulių kraštas*, 1995, spalio 28, p. 2.
- KOVAITĖ, Elvyra. Dovana bibliotekai – knygų paroda. *Šiaulių kraštas*, priedas *Krašto žinios*, 2011, kovo 19, p. 3.
- KOVAITĖ, Elvyra. Prašoma kraštiečiams prenumeruoti dienraštį. *Šiaulių kraštas*, 2001, balandžio 5, p. 2.
- KOVAITĖ, Elvyra. Kelionėje – ir dalykinių žinių. *Šiaulių kraštas*, 2000, vasario 5, p. 17.

- KOVAITĖ, Elvyra. Sidabravas. *Šiaulių kraštas*, 2001, vasario 10, p. 18.
- KOVAITĖ, Elvyra. Šaukoto bibliotekoje – dabar jaučiau. *Šiaulių kraštas*, 2001, sausio 22, p. 2.
- KOVAITĖ, Elvyra. Acokavai. *Šiaulių kraštas*, 1995, spalio 28, p. 2.
- KOVAITĖ, Elvyra. Biblioteka persikėlė į naujas patalpas. *Šiaulių kraštas*, 1997, rugsėjo 8, p. 2.
- KOVAITĖ, Elvyra. Bibliotekų naujienos. *Šiaulių kraštas*, 2000, sausio 14, p. 10.
- KOVAITĖ, Elvyra. Dovana bibliotekai – knygų paroda. *Šiaulių kraštas*, 2001, kovo 19, p. 3.
- KOVAITĖ, Elvyra. Eksponuoti Radviliškio vaizdai. *Šiaulių kraštas*, 1999, liepos 7, p. 9.
- KOVAITĖ, Elvyra. Gražiadarbės debiutas. *Šiaulių kraštas*, 1999, spalio 19, p. 2.
- KOVAITĖ, Elvyra. Įkurtas Vilniaus radviliškėnų klubas. *Šiaulių kraštas*, 1999, balandžio 30, p. 2.
- KOVAITĖ, Elvyra. Pažintis su užsienio knygomis *Šiaulių kraštas*, 1999, sausio 22, p. 21.
- KOVAITĖ, Elvyra. Prašoma kraštiečiams prenumeruoti dienraštį. *Šiaulių kraštas*, 2001, balandžio 5, p. 2.
- KOVAITĖ, Elvyra. „Raganų puota“ vaikams. *Mūsų kraštas*, 1997, spalio 15, p. 2.
- KOVAITĖ, Elvyra. Radviliškėčiams – apie naująją knygą. *Šiaulių kraštas*, 1999, gegužės 21, p. 16.
- KOVAITĖ, Elvyra. Senųjų leidinių paroda. *Šiaulių kraštas*, 1997, kovo 25, p. 2.
- KOVAITĖ, Elvyra. Susitikimas su V. Račicku. *Šiaulių kraštas*, 1996, gruodžio 7, p. 23.
- KOVAITĖ, Elvyra. Šaukoto bibliotekoje dabar jaučiau. *Šiaulių kraštas*, 2001, sausio 22, p. 2.
- KOVAITĖ, Elvyra. Tyrulių lėlės sudomino radviliškėčius. *Mūsų kraštas*, 2004, spalio 16, p. 7.
- KOVAITĖ, Elvyra. Uogienės diena žaislotekoje. *Mūsų kraštas*, 2004, gruodžio 4, p. 8.
- KOVAITĖ, Elvyra. Vėl sukvietė poezija. *Šiaulių kraštas*, 1996, vasario 10, p. 3.
- KOVAITĖ, Elvyra. Viešoji biblioteka praturtėjo naujų knygų. *Mūsų kraštas*, 2005, vasario 26, p. 2.
- KRIVICKAS, Vladas. Abėcėlę reikia mokėti kaip poterių. *Mūsų kraštas*, 1997, liepos 2, p. 4.
- Kultūroje – migdančios ramybės grėsmė? *Šiaulių kraštas*, 1998, rugsėjo 26, p. 26.

- KUNKULEVIČIENĖ, Nijolė. Bibliotekininkai. *Radviliškio naujienos*, 2010, birželio 18–24, p. 7.
- KUNKULEVIČIENĖ, Nijolė. Jaunuoliai nusikaltimus keičia į tapybą. *Radviliškio naujienos*, 2007, spalio 19–25, p. 2.
- KUNKULEVIČIENĖ, Nijolė. Kalėdų dovana – paroda. *Radviliškio naujienos*, 2007, gruodžio 28, p. 4.
- KUNKULEVIČIENĖ, Nijolė. Skaitytojų bilietai – naujagimiams. *Radviliškio naujienos*, 2009, liepos 17–23, p. 5.
- KUNKULEVIČIENĖ, Nijolė. Sustabdyta minutė knygai. *Radviliškio naujienos*, 2010, spalio 8–14, p. 4.
- Kviečia paroda. *Radviliškio naujienos*, 2010, liepos 23–29, p. 4.
- LAPINSKAITĖ J. „Pasaulio vaikai“ – Radviliškyje. *Šiaulių kraštas*, priedas *Krašto žinios*, 2010, liepos 8, p. 2.
- Literatei – įvertinimas iš užjūrio. *Mūsų kraštas*, 2002, rugsėjo 11, p. 3.
- Literatų sambūris bibliotekoje. *Šiaulių kraštas*, priedas *Krašto žinios*, 2010, gruodžio 2, p. 2.
- Literatai nusiteikę kurti. *Mūsų kraštas*, 2010, gegužės 22, p. 3.
- LIŪTAS, Vytautas. Ėjo 5-ieji darbo metai. *Mūsų kraštas*, 2000, kovo 1, p. 2.
- LIŪTAS, Vytautas. Knygos šventė Radviliškio viešojoje bibliotekoje. *Mūsų kraštas*, 1998, gruodžio 2, p. 2.
- LUKOŠEVIČIUS P. Dešimtį metų – knygų šventovėje. *Mūsų kraštas*, 1996, lapkričio 30, p. 6.
- LUKOŠEVIČIUS, Pranas. Ar kaime reikalinga biblioteka? *Radviliškio naujienos*, 2007 spalio 19–spalio 25, p.1–2.
- LUKŠAITĖ, Genovaitė. Paramos akcija – visus metus. *Mūsų kraštas*, 2004, sausio 31, p. 8.
- MACYTĖ, Laima. „Aušros“ spindulių sušildyti. *XXI amžius*, 2007, balandžio 4, p. 5.
- MACYTĖ, Laima. Du nauji leidiniai apie Radviliškio rajoną. *XXI amžius*, 2005, balandžio 6, p.9.
- MACYTĖ, Laima. Kultūros židinio šviesa. *XXI amžius*, 2007, gruodžio 2, p. 7.
- MACYTĖ, Laima. Medžio ašaros. *XXI amžius*, 2004, gruodžio 1, p. 6.

- MACYTĖ, Laima. Poezija Radviliškio žemėje. *XXI amžius*, 2007, birželio 6, p. 4.
- MACYTĖ, Laima. Susitikimų savaitė bibliotekoje. *XXI amžius*, 2007, gegužės 30, p. 5.
- MARCINKIENĖ, Vida. Keturi dešimtmečiai tarp knygų. *Tarp knygų*, 2000, nr. 8–9, p. 36.
- MARCINKIENĖ, Vida, SINUŠAITĖ, Audronė. Žaislotekų darbo patirtis Radviliškio rajono bibliotekose. *Šiandien aktualu*, 2007 metų pirmas pusmetis 2 (37), Vilnius, 2007, p.153–155.
- MASYTĖ, Inga. Įaugau į tą darbą. *Mūsų kraštas*, 1997, lapkričio 26, p. 5.
- MAŽUKĖLIENĖ, Regina. „Benjamino Kordušo“ autorius mėgo koldūnus. *Šeimininkė*, 2001, vasario 14, p. 6.
- MERKYTĖ, Vilma. Dovana bibliotekai – knygų apie šachmatus kolekcija. *Mūsų kraštas*, 2007, rugpjūčio 4, p. 2, 8.
- MERKYTĖ, Vilma. Gražiadarbių paroda Radviliškio viešojoje bibliotekoje. *Lietuvos aidas*, 2011, sausio 19, p. 5.
- MERKYTĖ, Vilma. „Grožio šauklys“ bibliotekoje. *Mūsų kraštas*, 2010, kovo 27, p. 4.
- MERKYTĖ, Vilma. M. K. Čiurlionis – Viešojoje bibliotekoje. *Radviliškio naujienos*, 2011, rugpjūčio 5, p.5.
- MERKYTĖ, Vilma. Mokslininkė mokė naudotis vidinėmis jėgomis. *Mūsų kraštas*, 2010, gegužės 29, p. 4.
- MERKYTĖ, Vilma. Pasakos ir Alpių magija. *MES*, 2003, nr. 23–24, p. 6.
- MERKYTĖ, Vilma. Radviliškio „Metų akimirkos...“ *Lietuvos aidas*, 2007, rugpjūčio 3, p. 4.
- MERKYTĖ, Vilma. Susibūrė bibliotekininkai. *Mūsų kraštas*, 2010, lapkričio 20, p. 2.
- MERKYTĖ, Vilma. Tarptautinė konferencija. *Tarp knygų*, 2007, nr.7, p. 37.
- MIKALAUSKIENĖ, Dalia. Rytmetys su knyga. *Mūsų kraštas*, 2011, birželio 4, p. 5.
- MIKALAUSKIS, Vytautas. Į knygų karaliją ateina jubiliejus. *Mūsų kraštas*, 1999, gruodžio 8, p. 2.
- MIKALAUSKIS, Vytautas. Jei tavo kelyje – neregys. *Mūsų kraštas*, 1998, spalio 21, p. 1.
- MIKALAUSKIS, Vytautas. Radviliškio viešojoje bibliotekoje – Muzikos skyrius. *Mūsų kraštas*, 1999, spalio 27, p. 2.

- MIKALAUŠKIS, Vytautas. Skaitytojų kasmet daugėja, sumanymų netrūksta. *Mūsų kraštas*, 1998, rugsėjo 23, p. 8.
- MIKALAUŠKIS, Vytautas. Svarbiausia – mylėti skaitytoją. *Mūsų kraštas*, 2000, gruodžio 6, p. 4.
- MIKALKĖNIENĖ, Vita. Lyg gerumo estafetė. *Tarp knygų*, 2010, nr. 10, p. 32.
- MIKELIS A. Didelis perversmas bibliotekose – žingsnis į informacinę visuomenę. *Mūsų kraštas*, 2001, sausio 17, p. 7.
- MIKELIS, Antanas. „Jonvabalys“ atskrido į Viešąją biblioteką. *Mūsų kraštas*, 1997, gegužės 7, p. 3.
- MIKELIS, Antanas. Kas gera – prisiminkime. *Mūsų kraštas*, 1997, gruodžio 31, p. 6.
- MIKELIS, Antanas. Kūrybos metai apvainikuoti respublikine premija. *Mūsų kraštas*, 2000, kovo 25, p. 1.
- MIKELIS, Antanas. Takai, vedantys prie šaltinių. *Mūsų kraštas*, 1999, balandžio 3, p. 3.
- MIKELIS, Antanas. Tėviškėnų sambūris – ataskaita tėviškei. *Mūsų kraštas*, 1996, birželio 12, p. 1.
- MIKNIENĖ, Alma. Biblioteka padeda senjorams. *Mūsų kraštas*, 2009, lapkričio 14, p. 3.
- MIKNIENĖ, Alma. Bibliotekininkai – tarptautiniame seminare. *Mūsų kraštas*, 2003, spalio 31, p. 7.
- MIKNIENĖ, Alma. Internetas atkeliavo ir į Pavartyčius. *Mūsų kraštas*, 2011, balandžio 16, p. 5.
- MIKNIENĖ, Alma. Interneto vartai pakelti ir Vėriškiuose. *Mūsų kraštas*, 2011, balandžio 23, p. 3.
- MIKNIENĖ, Alma. Kairėnų žmonėms – nemokamas internetas. *Mūsų kraštas*, 2011, vasario 12, p. 2.
- MIKNIENĖ, Alma. Kutiškiečiai džiugiai sutiko bibliotekos naujovę. *Radviliškio naujienos*, 2011, birželio 3–9, p. 8.
- MIKNIENĖ, Alma. Permainos kaimo bibliotekoje. *Mūsų kraštas*, 2011, vasario 26, p. 1.
- MIKNIENĖ, Alma. Radviliškyje – viešos interneto prieigos centras. *Lietuvos aidas*, 2009, rugsėjo 12, p. 3.

- MIKNIENĖ, Alma. Rajono bibliotekos Lietuvos tūkstantmečio išvakarėse. *MES*, 2009, nr. 42, p. 3.
- MIKNIENĖ, Alma. Skaitymo metai. *MES*, 2008, nr. 40, p. 3.
- MOCKIENĖ, Rima. Amerikos žurnalistas diskutavo su radviliškiečiais. *Mūsų kraštas*, 2007, vasario 10, p. 2.
- MOCKIENĖ, Rima. Atjaunėjusi biblioteka kviečia skaitytojus. *Mūsų kraštas*, 2006, rugsėjo 30, p. 3.
- MOCKIENĖ, Rima. Modernizuojama muzikos skaitykla. *Tarp knygų*, 2000, nr. 7, p. 37.
- MOCKIENĖ, Rima. Plečiasi informavimo galimybės. *Mūsų kraštas*, 2003, balandžio 26, p. 2.
- Mūsų interviu: [su Šeduvos filialo vyr. bibliotekininke Aldona Banevičiūtė kalbėjosi Vida Marcinkienė]. *MES*, 2000, nr. 13, p. 1.
- NAVICKAS A. Knyga apie senąjį kaimą. *Mūsų kraštas*, 2002, balandžio 17, p. 4.
- PAKŠTIENĖ, Nijolė. Pažintis su retu paukščiu. *Mūsų kraštas*, 2007, rugpjūčio 18, p. 2.
- Parodoje – vaikų svajonės. *Mūsų kraštas*, 2003, birželio 14, p. 7.
- Pasirašyta bendradarbiavimo sutartis tarp Gniezno miesto ir Radviliškio miesto kultūros centrų. *Radviliškio naujienos*, 2010, rugsėjo 17–23, p. 5.
- PAULAUŠKIENĖ, Daiva. Briuselyje – apie informaciją ir biblioteką. *Mūsų kraštas*, 2006, balandžio 22, p. 3.
- PAULAUŠKIENĖ, Daiva. Gimnazistų kraštotyrinė ekspedicija. *Mūsų kraštas*, 2007, birželio 30, p. 2.
- PAULAUŠKIENĖ, Daiva. Šiaurės Lietuvos bibliotekos. Radviliškis. *Žiemgala*, 2007, nr. 1, p. 38–41.
- Paveiksluose – kosmosas. *Šiaulių kraštas*, 2002, birželio 14, p. 16.
- PETRAVIČIUS, Rimantas. Bibliotekininkai pagerbė geriausiuosius. *Šiaulių kraštas*, 2007, sausio 16, p. 5.
- PETRAVIČIUS, Rimantas. Dar viena naujovė bibliotekoje. *Mūsų kraštas*, 2006, spalio 14, p. 3.
- PETRIKAS, Rimantas. Ach, tos knygos. *Šeimininkė*, 2000, lapkričio 8.
- PETRIKAS, Rimantas. Dovanėlės iš Almos Adamkienės rankų. *Mūsų kraštas*, 1998, lapkričio 28, p. 1.

- PETRIKAS, Rimantas. Gausėja pirmoji šalyje žaisloteka. *Ūkininko patarėjas*, 2000, vasario 3, p. 3.
- PETRIKAS, Rimantas. Paminėjo rašytojo jubiliejų. *Mūsų kraštas*, 2001, sausio 24, p. 1.
- PRANCULIENĖ, Valerija. Neįgalius vaikus apdovanojo rėmėjai. *Mūsų kraštas*, 1998, gruodžio 9, p. 2.
- PRANYS J. Atjaunėjusioje bibliotekoje. *Mūsų kraštas*, 1999, rugsėjo 1, p. 2.
- PRANYS J. Šįkart Grinkiškio biblioteka įsikūrė visam laikui. *Mūsų kraštas*, 1999, gegužės 5, p. 3.
- Praturtėjo žaisloteka. *Mūsų kraštas*, 2002, balandžio 3, p. 2.
- PUŽAITIENĖ, Vida. Nemokamas internetas – jau ir Šaukote. *Mūsų kraštas*, 2010, sausio 9, p. 4.
- Radviliškio bibliotekai dovanota knygų. *Mūsų kraštas*, 2004, kovo 24, p. 4.
- RIMGAILA, Saulius. Dviejų šalių bibliotekininkų susitikimas. *Mūsų kraštas*, 2007, gegužės 23, p. 1, 3.
- SAULEVIČIENĖ, Vanda. Tarptautiniai knygos metai. *Komunizmo aušra*, 1973, kovo 6, p. 3.
- SIMAITYTĖ, Aldona. Nė vienos šeimos be knygos. *Leninietis*, 1961, balandžio 6, p. 3.
- SINKEVIČIŪTĖ, Loreta. „Žydėjimo muzika“. *Tarp knygų*, 2003, nr. 4, p. 41.
- SINKEVIČIŪTĖ, Loreta. Bibliotekoje – pokalbis apie vartotojų teises. *Mūsų kraštas*, 2005, lapkričio 26, p. 2.
- SINKEVIČIŪTĖ, Loreta. M. K. Čiurlionio namų dovana radviliškiečiams. *Tarp knygų*, 2004, nr. 2, p. 38.
- SINKEVIČIŪTĖ, Loreta. Prie tautos kultūros židinio. *Tarp knygų*, 2002, nr. 11, p. 35.
- SINKEVIČIŪTĖ, Loreta. Sidabravo krašto muziejus. *MES*, 2002, nr. 22, p. 4.
- SINKEVIČIŪTĖ, Loreta. Šiaurės šalys byloja pasauliui. *Tarp knygų*, 2003, nr. 1, p. 40.
- SINUŠAITĖ, Audronė. Išeivė, kuri radviliškiečiams tebėra sava. *Lietuvos aidas*, 2007, gegužės 12, p. 6.
- SINUŠAITĖ, Audronė. Užduotas gyvenimas. *Mes*, 2006, nr. 37, p. 5.
- SMAILIENĖ, Ramutė. Vaikai bibliotekai dovanuoja knygų. *Mūsų kraštas*, 2008, balandžio 12, p. 4.
- SNOCKIENĖ, Nijolė. Sidabrave atidaryta „Lauko skaityklėlė“. *Radviliškio naujienos*, 2011, birželio 10–16, p. 3.

STANKUVIENĖ, Nijolė, BALČIAUSKIENĖ, Alma. Draugiška „Nedelsk“ biblioteka. *Mūsų kraštas*, 2006, kovo 4, p. 2.

STANKUVIENĖ, Nijolė. Knygų grąžinimo įrenginys – labai patogu. *Radviliškio naujienos*, 2010, spalio 1–7, p. 3.

STROLYS, Kazys. Monografija „Baisogala“. *Radviliškio naujienos*, 2007, rugsėjo 28–spalio 4, p. 4.

Svečiavosi K. Saja ir Č. Stonys. *Komunizmo aušra*, 1984, balandžio 25, p. 2.

Svečių dovanos. *Radviliškio naujienos*, 2010, birželio 4–10, p. 1.

Svetainė mažiui ir jo tėvams. *Šiaulių kraštas*, 2000, kovo 13, p. 2.

ŠEREIVIENĖ, Almina. Trijų bibliotekų bendra šventė. *Mūsų kraštas*, 2007, birželio 2, p. 3.

ŠIDLAUSKAS, Aleksandras. „Jonvabalio“ šviesa. *Jonvabalio kelias*. Radviliškis, 2007, spalio, p. 2.

ŠIDLAUSKAS, Aleksandras. *Radviliškėnų leidiniai*. Tarp knygų, 2007, nr. 7–8, p. 18.

ŠIDLAUSKAS, Aleksandras. Radviliškėnų žurnalas. *Tarp knygų*, 2005, nr. 12, p. 38.

Šildykime tuos, kuriems mes reikalingi: [su Gražinos vid. mokyklos vyr. bibliotekininke kalbėjosi Daiva Paulauskienė]. *MES*, 1999, nr. 8, p. 1.

ŠILEIKA, Ričardas. Moterys mėgsta „Laimą“, o vyrai? *Mūsų kraštas*, 1995, rugpjūčio 2, p. 2.

ŠLIANDERIENĖ, Genovaitė. Mano šviesiausi metai. *Komunizmo aušra*, 1987, lapkričio 19, p. 3.

Tęsiamą akciją „Po knygą bibliotekai“. *Mūsų kraštas*, 2000, kovo 29, p. 2.

Troškimas visuomet yra lydimas vilties... [su Šeduvos vid. mokyklos vyr. bibliotekininke kalbėjosi Daiva Paulauskienė]. *MES*, 1999, nr. 9, p. 1.

Vaikiško pasaulio romantika: [su Radviliškio viešosios bibliotekos Vaikų literūros skyriaus vedėja kalbėjosi Vytautas Mikalauskis]. *Mūsų kraštas*, 1997, sausio 29, p. 3.

VAITKEVIČIENĖ, Regina. Gyvenimas tarp knygų. *Mūsų kraštas*, 2001, lapkričio 10, p. 5.

VAITKEVIČIENĖ, Regina. Paminėtas kraštiečiai Jurgis Jankus. *Radviliškio naujienos*, 2006, rugsėjo 29–spalio 5, p. 4.

VAITKEVIČIENĖ, Regina. Šildomės dieviška knygos šviesa. *Mūsų kraštas*, 1998, kovo 28, p. 1,3.

- VALTERIENĖ, Aldona. Šeduvos bibliotekos gimtadienis. *Mūsų kraštas*, 2007, spalio 17, p. 1.
- Varžytasi dėl darbo vietos bibliotekoje. *Šiaulių kraštas*, 1999, rugpjūčio 14, p. 2.
- VASARĖ, Izabelė. „Jonvabalio“ klubui – dešimt metų. *Radviliškio naujienos*, 2007, gegužės 4–10, p. 4.
- VASARĖ, Izabelė. „Noriu gyventi švytinčiame pasaulyje“. *Radviliškio naujienos*, 2010, sausio 22–28, p. 4, 7.
- VASARĖ, Izabelė. Pagerbti bibliotekos darbuotojai ir skaitytojai. *Radviliškio naujienos*, 2007, lapkričio 9–15, p. 2.
- VERBLIUGEVICIŪTĖ, Akvilė. Viešojoje bibliotekoje – R. Kundroto paroda. *Mūsų kraštas*, 2000, liepos 5, p. 2.
- Viešojoje bibliotekoje svečių netrūksta. *Mūsų kraštas*, 2000, spalio 14, p. 2.
- ZATURSKIENĖ, Aušra. Nebijokime naujovių. *MES*, 2010, nr. 45, p. 3.
- ZOLTNERIENĖ, Eligija. Kultūra – raktas į svečias šalis. *Šiaulių kraštas*, 2003, lapkričio 7, p. 17.
- ŽAGUNIS P. Baktienės rūpesčiai. *Komunizmo aušra*, 1969, gruodžio 23, p. 4.
- ŽAROMSKYTĖ, Jolanta. Paroda „Akimirka“. *Mūsų kraštas*, 2004, rugsėjo 11, p. 7.
- ŽEMAITIS, Justas. Poetas, kuris mąsto ir verkia kaip vaikas. *Mūsų kraštas*, 2000, balandžio 29, p. 1.
- ŽEMAITIS, Rimantas. Biblioteka – kaimo kultūros židinys. *Mūsų kraštas*, 2001, gegužės 30, p. 3.
- ŽEMAITIS, Rimantas. Knyga ir Šiaulėnai – visą amžių manyje. *Mūsų kraštas*, 1998, balandžio 25, p. 1.

SANTRUMPOS

BBK	Bibliotekinė bibliografinė klasifikacija
CBS	Centralizuota bibliotekų sistema
DŽDT	Darbo žmonių deputatų taryba
EBSCO	Pasaulinė informacinių tarnybų korporacija, kurios pavadinimas sudarytas iš pirmųjų kompanijos <i>Elton B. Stephens Company</i> raidžių
ES	Europos Sąjunga
JAV	Jungtinės Amerikos Valstijos
LAAS	Lietuvos aklujų ir silpnaregių sąjunga
LBD	Lietuvos bibliotekininkų draugija
LIBIS	Lietuvos integrali bibliotekų informacijos sistema
LITLEX	Teisės aktų duomenų bazė
LTSR	Lietuvos Tarybų Socialistinė Respublika
LRPRC	Lietuvos reabilitacinis profesinio rengimo centras
NATO	Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacija
PVI	Pilietinės visuomenės institutas
ŠSPC	Švietimo ir sporto paslaugų centras
TBA	Tarpbibliotekinis abonementas
UDK	Universali dešimtainė klasifikacija
VIPT	Viešosios interneto prieigos taškas

SUMMARY

Radviliskis for the first time was mentioned in the written sources in 1567. Radviliskis city has a long and difficult history.

March 15th, 1937 is the foundation date of Radviliskis Municipality Public Library and other Lithuanian Libraries. The library was named the Public State Library and was established with the reading room then. The first manager was Juozas Paskevicius. The collections of the library were cataloged centralized. From statistical accounts of the Record Office in 1938 there were 9019 visitors and 661 readers. When the war has started, the fascists launched the “purge” of the library. They threw out books that didn’t suite their propaganda. There have been 256 books in 1940-1941. The cataloging of the books has stopped. The library has worked in the accommodations of the State Insurance on 3 K. Pozelos Street (16th Vasario Street now). On April 1st, 1943 there were 2791 books in the library and in 1944 there were only 2099 books left. The State Public Libraries have been re-established and was have started to build new ones after the banishment of the Hitlerian invaders. Radviliskis Public State Library transferred to the former Recreation Centre in 1946. The Library and reading room were favourite rest places for people of the town and the youth.

1949 was a memorable year. The previous home for this library was in the city of Siauliai. There was a fire and many of the books were burned. Youths started visiting the library’s reading room in 1950. The traveling libraries were popular at these times which were established in various places around Radviliskis.

The Children’s Regional Library was established in 1951. The library worked in private rooms and later the library was relocated to the Recreation Centre. Books were gotten from the republican collector in Vilnius.

In 1959-1962 the library expanded its work. The library began to catalogue the collections by the way books interchange. The library was established near the railway station then. The accommodations were narrow and had no space for the collections. The reading room was established in the spacious accommodations of the former movie theatre “Kosmosas” on the first floor in 1966. All this time librarians worked indoors and was not available for readers.

On December 28th, 1974 the Radviliskis Regional Library transferred to the new location in the center of the town on Kapsukas Street (Darius and Girenas Street now). The new accommodations were comfortable and spacious. There was the lending department on the ground floor and the reading rooms on the first floor. All the press and great collections were located in the reading room. There were periodical and bibliografical collections in the reading room with the magazines and information literature in the periodical store. The music reading room was the innovation. There were about 1400 records and literature about the music and art. The reader numbers increased significantly because of the better operating conditions. There were 2195

readers in 10 working month of 1975 and they have borrowed 39484 copies of publications. The collections of the library increased by 6858 new books at the same year.

In 1975 to commemorate the 75th Birth Anniversary of Jonas Marcinkevicius there was a memorial museum opened in the house he lived. Radviliskis Public Library still looks after this house. They intend to expand this museum and transform it to the regional museum in the future.

There was centralization of the library system on February 15th, 1976. The library became Radviliskis Public Library with 46 branches. Regional Children's Library was connected to Central Library. The Regional Children's Library has been changed to the Children's Department which had 19557 books. In 1976 the general alphabetical catalog started to be organized.

Aldona Januseviciene became a director of the library in 1986 and continues her activity up till now. The library commemorated 50 years anniversary in 1987.

In 1989-1992 it was important to commemorate significant dates for Lithuania in the library. There were meetings with the writers, the discussions of the books and the exhibitions of the literature and art.

The Central Library was named Radviliskis Public Library on June 6th, 1995. District's litterateurs club „Jonvabalys“ was established at the same year.

Radviliskis district department of the Lithuania librarian association was established in 1997. This association launched a newspaper „Mes“.

In 1999 was established the Radviliskis people association in Vilnius, which has rounded up the Radviliskis people who live in the capital. The library and this association are organizing the general events, Radviliskis people presentations of their creative works.

The program Lithuanian Integral Library Information System was installed in 2002 in the Public Library also it was certified and funded by the Government of the Republic of Lithuania in 1996. The Subsystem of the service to readers was installed in the Readers Services in 2005. The Internet reading room was established in 2002.

The library always had sponsors. Elena Vaisniene the daughter of conductor and composer Vytautas Marijosius is one of the sponsors and she lives in USA. She is the foundress of Children's Department of the library.

The magazine of the culture and history „Radviliskio krastas“ was launched in 2004.

The council of Radviliskis district decided to create an award of Jonas Marcinkevicius and such way to memorialize his remembrance. The initiators are the Public Library and the club of the litterateur „Jonvabalys“.

Radviliskis Public Library is planning various complex projects for the long years.

The Ministry of Culture formulated the program of Libraries renovation and modernization for the 2003-2013. The Ministry of Finance validated the project of Radviliskis Public Library renovation which aim is to become a modern library, the information centre of the society with the modern technologies of the information and communication. The Radviliskis Public Library was modernized to two storied building with an extension to a building. There is a conference room, pictures galley, the Children's Literature and Cataloguing Departments are established in the new accommodations. Everything is done for the readers needs such as the Internet Reading Room, the Exhibition of a Book, Local History Reading Room and etc. The reading room of the foreign languages and Phonogram Collections are extending, educational literature is collected in various languages and the educational literature is available on the cassettes or compact disks. The events and exhibitions started to be organized for readers. The readers are able to use the wireless internet in the library.

Since May, 2009 the Radviliskis Public Library is a participant of the project *Bibliotekos pazangai*. The executors of this project are the Ministry of Culture and the National Library of Martynas Mazvydas (a special project group). The project is possible because of the triple agreement between the Republic of Lithuania, National Library of Martynas Mazvydas and the Bill and Melinda Gate fund that was signed November 15, 2007. The purpose of the *Bibliotekos pazangai* project, with the help from public libraries, is to improve usage of the informational technologies between Lithuania people especially in the rural area. Library workers attended seminars where they have learned how to work with the new computer technics, deepen their knowledge about computers. That helped to strengthen the competence of library workers.

Libraries became an important and equal partner to government institutions, businessmen, politicians. They organize projects together that educates society and develops public relations. Libraries are becoming the center of attraction for our community, where original ideas are born and new progressive technology is located.

In 2011 Radviliskis public library system had 63 library workers: 52 professional librarians, 6 qualified specialists and 5 technical staff.

The number of libraries: The Public Library, 1 urban library, 24 rural branches.

Size of the fond: PLM (Public Library of Municipality) has 336930 units of documents in all. Public Library has 102 362 units, town library has 24 645 units and country affiliates have 209 223 units of documents.

The number of users:

Public Library: 4378; PLM in all – 11 327

The book lending:

Public Library: 129 854; PLM in all – 345 782

TURINYS

Išlauktos sutiktuvis	3
Pratarmė	4
Bibliotekinio darbo ištakos Radviliškio krašte	5
Valstybinė viešoji biblioteka 1937–1940 metais	9
Biblioteka 1940–1949 metais	12
Rajoninė biblioteka 1950–1975 metais	18
Rajoninė vaikų biblioteka 1951–1975 metais	31
Centralizuotoje sistemoje 1975–1988 metais	34
<i>Fondai</i>	38
<i>Skaitytojai</i>	42
<i>Bibliografinis-informacinis darbas. Kraštotyra</i>	45
<i>Kultūrinė veikla</i>	47
<i>Metodinis darbas</i>	50
<i>Visuomeninė veikla</i>	53
Centrinės bibliotekos veikla 1989–1995 metais	55
Viešoji biblioteka 1996–2011 metais	61
<i>Patalpos, funkcijų raida</i>	61
<i>Fondų kaupimas ir sklaida</i>	68
<i>Skaitytojų aptarnavimas</i>	78
<i>Ugdant jaunąjį skaitytoją</i>	83
<i>Žaisloteka</i>	90
<i>Lėlių teatras</i>	97
<i>Kraštotyra. Etnokultūra. Muziejai</i>	103
<i>Projektinė veikla</i>	111
<i>Tarptautiniai ryšiai</i>	119
<i>Leidyba</i>	123
<i>Ryšiai su visuomene, kultūrinė veikla</i>	127
<i>Darbuotojai. Metodinis darbas</i>	140
<i>Klubai ir profesiniai susivienijimai</i>	150

Parodų tradicijos	159
<i>Meno parodos</i>	159
<i>Vaikų kūrybos parodos</i>	168
<i>Kitos parodos</i>	170
Rašytojas Jonas Marcinkevičius – mūsų kraštiečio	175
Atsiminimai	179
<i>Ona Šimkevičiūtė-Venslovienė.</i>	
<i>Abėcėlę reikia mokėti kaip poterių</i>	179
<i>Genovaitė Uvainytė-Šlianderienė.</i>	
<i>Tie metai mano gyvenime laimingiausi</i>	180
<i>Aldona Januševičienė. Metai tarp žmonių ir knygų</i>	182
<i>Laima Macytė. Viskam būna savas laikas</i>	184
<i>Antanas Mikalauskas. Kai praeitis prabyla</i>	185
Mūsų skaitytojai apie biblioteką	187
Bibliotekos darbuotojai	192
Šaltiniai ir literatūra	199
Summary	219

UDK 027.022 (474.5) (091)
K2-79

Radviliškio bibliotekos kelias 1937–2011 / sudarė Daiva
Paulauskienė. – Radviliškis: Radviliškio rajono savivaldybės
viešoji biblioteka, 2011. – 224 p., iliustr.

Knygoje apžvelgta Radviliškio bibliotekos kūrimasis ir raida įvairiais Lietuvos istorijos
laikotarpiais. Atspindėtas bibliotekos visuomeninis ir kultūrinis gyvenimas. Skaitytojas ras
įdomios informacijos visais bibliotekos veiklos aspektais.

Medžiaga išdėstyta chronologine metų seka.

Pateikiama santrauka į anglų kalbą (vertė Laura Bagučanskytė).

Leidinyi skirtas Radviliškio viešosios bibliotekos veiklos 75-mečiui.

ISBN 978-609-8034-10-3

Sudarė

Daiva Paulauskienė

Redagavo ir korektūrą skaitė

Gražina Dunauskienė

Maketavo

Tomas Januševičius

Spausdino

UAB „Šiaulių knygriškla-spaustuvė“,

P. Lukšio g. 9A, LT-76207 Šiauliai, Tiražas 300 egz.